

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királybádogmelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

A gyülekezetek egymásért való felelőssége.

Dr. Nagy Sándor egyházmevei gondnok előadása a nagykárolyi szeptember 14-i presbiteri konferencián.

A két évezredes történelmi távlatból úgy tűnik elő vágyó szemünknek az első, a jeruzsálemi keresztyén gyülekezet, ahogy Toldi költője énekli: mint ha pásztortűz ég őszi éjszakákon, messziről lobogva tenger pusztaságon.

A rohanó századok felleges homályába veti világító tűz csóváját Sziluetje szélesen rajzolódik bele a nagy éjszakába. Szemet kápráztató, legendás színes képekkel gyönyörködteti a csüggedő embert, amidőn a naivság határát suroló ideális megnyilatkozásaiból, mint egy nagy, ragyogó tükörből sugároztatja felénk Isten országának örök ideálját, a szeretet igazi apoteozisát.

És ennek körében a maga kollektivitásával, ideálisan példázza a tételt, mely szerint az igazi keresztyén gyülekezet nem más, mint kollektív keresztyén személy.

A keresztyén személy elválaszthatatlan egyéni jogai és kötelességeinek teljessége logikai szükségképen áll tehát a keresztyén gyülekezetre is.

A keresztyén egyén ezen jogai és kötelességei pedig abból az őserőből, Jézus tanításaiból, az örök szeretet ezen tiszta vizü forrásaiból fakadnak és maradtak ránk mennyei örökségünk gyanánt.

Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből és minden erődből.

Szeresd felebarátod, mint te magadat.

Áldjad azt, aki átkoz téged.

Imádkozz azért, aki háborgat téged.

Gyakorold az alamizsnát, de ne tüntess vele, hanem még a bal kéz se tudja azt, mit tett a jobb.

A jótékonyaságról és adakozásról ne feledkezz meg, mert ilyen áldozatokban gyönyörködik az Isten.

És mindezek árán szerzed meg azt a jogot, ami a hegyi beszéd szerint tulajdona annak, aki boldog. Mert az embert csak az Isten ígéjének megtartó ereje teszi igazán boldoggá már itten a földön.

Az igaz keresztyén személy jogai és kötelességei az újszövetségben örökségünkül adott azon magasztos fogalomban gyökereznek tehát, melyet vallásunk a szeretettel jelöl meg és állít elénk végig az élet minden megnyilvánulásán.

A szeretet lángol utmutató felirásul azon a kapun, mely Isten országának bejáratát jelzi.

A szeretet az egyetlen kulcs, mellyel felnyilik előttünk zárja annak a kapunak.

A szeretet az, mely eligazít mindjárt e nagy ismeretlenben, s ösztönösen vezet Isten trónja elé.

A szeretet az, mellyel, ha telítve van vérünk minden cseppje: önkénytelenül borulunk le ott az Ur trónja előtt s nyerjük el tőle azt a hatálatlan erőt, mely utmutatónk az élet minden nehézségei közt.

Ebből a szeretetből fakadó és ebben összefonódó jogok és kötelességek eredője pedig nem lehet más, mint az egymásért való felelősség.

Felelősség az egyes gyülekezetek keretein belül és az egyes gyülekezeteknek egymáshoz való külső viszonylataiban, mint gyülekezetközi felelősség.

Ott derengett ez már Kain védekezésében mikor az Ur kérdésére, kérdéssel felel: a vagy őrizője vagyok e az én atyámfiának?!

És formát öltött akkor, amidőn elhangzott az intés a tanítványokhoz: szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket, mert arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.

Hiszen az a szeretet hosszútüdő, nem irigykedő, nem kérkedő, elfedez mindent, remél-tűr, készségesen segít és ha igaz hitből ered, soha el nem fogyó. Mert nem cselekszik éktelenül, nem keresi a maga hasznát, nem gerjed haragra, nem örül a hamisságnak, de az igazsággal együtt örül mindig.

Alig valami a távolság Kain tagadó válasza és az irgalmas samaritánus cselekedete közt időben és térben.

Az eszme kiérlelődésében azonban már a multat messze maga mögött hagyó mérföld jelzőt állít az irgalmas samaritánus személyválogatás nélküli megsegítése szenvedő ember társának, s megjelenti a Krisztusban fogant testvériségvilág transzformáló erejét: a szeretetből fakadó felelősséget.

Ez a szeretetből eredett felelősség vitte Fülöp diakónust több napi járó föld távolságu körzetben szerte Jeruzsálem környékén. Ez hajtotta az ige hirdetésre, mely térítő eredményekre vezetett. Ezzel erősítette a hit új hívőit, s vezette őket a gyülekezetek külső megszervezésében, s azok belső életének kiformálásában. Ezzel táplálta a Jeruzsálem körüli körzetben szét szórtságban élő új keresztyéneket, ösztönözvén és buzdítván őket az egymást megértő szereteten keresztül az Üdvözítő tanainak befogadására és megtartására.

Ez a szeretetből eredett felelősség ihlette Saulust a damascusi uton, életének nagy pillanatában.

Ez vezette Barnabást, amikor a Pállá lett Saulust Antiochia-ba vitte, s működésükkel megalkották az alig félévszázados keresztyénség első röneszását.

Ez hívta életre a mai presbiteriumok ősi típusát, a diakonus intézményt, az első ősi keresztyén egyházak belső életében.

Az ősi, eredeti diakonusok és diakonisszák voltak igazi prototípusai a szeretetből fakadó felelősség nagy eszményének. Működésük, a gyülekezet anyagi, gazdasági ügyeinek ellátása körében, főként a betegek gondozása és a szegényekről való gondoskodás világátalakító nagy szociális területén volt leginkább otthon, biztosítván ezzel is a keresztyén vallásnak azt az ideális magaslatot az emberiség életében amelynek bekövetkeztétől való ösztönös félelem egyik fő ok volt annakidején a tudat alatt, a Jézust halálra ítélő farizeusok megrémült agyában.

A szeretetből fakadt felelősség adta kezébe a tolat az apostoloknak, hogy a gyülekezeteket leveleikkel keressék meg, buzdítván és erősítvén őket a Jézus tanításaival.

Ebből fakadt Pál apostolnak a korinthusbeli gyülekezethez írott második levelének IX ik része, amelyben a jeruzsálemi gyülekezet szegényei részére teendő adakozásra intéz felhívást a gyülekezethez. De mint jótéteményt és nem mint valami sarcoltatást kéri ezt. Cselekedjen ki ki úgy, amint elgondolta szívében, nem szomorúságból és kényszerítésből, mert aki jókedvűből ad a szegényeknek, annak jótéteménye megmarad örökké.

Ebből fakad az a nagy áldozat, melyet a keresztyén miszsiók első tűzhelye, az antiochiai gyülekezet tudott meghozni az éhínséggel közdő jeruzsálemi szegények felsegítésére.

Ime a gyülekezeti tagoknak egymással szemben, úgy az egyes gyülekezeteknek a többi, gyengébb gyülekezetekkel és elszórtságban élő hittestvérekkel szembeni felelősséget logikusan sugározza elénk a szentírás.

Megértette ezt minden időben a magyar református egyház.

Megértették annak reformátorai, nagy gondolkodói, az üldözést, a gályarabságot elszenvedni kész prédikátorai, alapítványokat tevő, iskolákat, jótékonyági intézményeket kreáló áldozatkész fejedelmi és más világi renden lévő nagy férfiai. Ez vezette, ez fűtötte bizonyára az istenes vén embert, Károli Gáspárt is, midőn kezünkbe adta az Isten szavát édes anyanyelvünkön.

A felelősségből fakadó belmissziói ágak, betegek látogatása, szegények gondozása, a szétszórtságban élő hívőkkel lehető intenzív foglalkozás törvényeinkben tételes szabályozást is nyert, sőt rátétezt azokban a korona mindezekre, az egyetemes közalap törvényes megteremtésével.

A dicső ősoktól átszálló szent örökség s az a felbuzdulás, mely e törvényeket megalkotta, sajnos, az idők folyamán halványulni kezd.

A ma történelmi távlata azt mutatja, hogy az őserőbe vetett hit akkor kezdett szintelenedni, mikor mindjobban és jobban az állam mankójára kezd támaszkodni egyházunk, ami akaratlanul azt idegzette be az agyunkba, hogy kizárólagosságra jusson az állami támogatás, mint fenntartó erő.

A visszahatás magával ragatda a hívők gondolatvilágát. Az adminisztrációs vezetés hova-tovább igyekezett mindjobban eltávolodni az önfenntartás ősi örökségétől. Az ősök példájára hivatkozás kegyeletes ünnepélyeken elhangzott kongó frázissá változott: adjon mindent az állam.

Nem akarok sajnó sebeket felszakítani az iskolák feladására és a beidegződés több fájó következményeire rámutatással. Nem a történelmi adottságból fakadó helyzettel.

Nem.

Elismerem, nem csupán ez volt az, ami mai nehéz helyzetünkhöz juttatott bennünket. Viszont valamennyinek feltárása hosszúra vezetne.

Tény azonban, hogy itt vagyunk,

A bajt, a hibát meglátni, beismerni, távolról sem szégyen. Ellenben bűn az, ha nem törekszünk annak kiküszöbölésére.

„Vigyázz és erősítsd meg azokat, akik megmaradtak és kik haló félben vannak ! . . .”

A Sárdis városbeli gyülekezethez intézett ezen értelemben szól hozzánk ma János apostol, kedves testvéreim.

Két egyházkerületünkben több gyülekezetben elnémult a harang, elhalt az ajkakon az ének, nem szól a szivekhez az Isten igéje, megszűnt az iskola. Anyaegyházakból filiák, filiák-ból szórványok lettek. Hitünk, anyanyelvünk van végveszelelemben.

Ha így megy tovább, mint oldott kéve hullunk szét.

Még él bennünk a hit, az a szent örökség, de vigyázzunk, mert a hit is, ha nincsenek cselekedetei, meghalt ő magában, mondja az apostol.

Mit cselekedjünk hát, atyámfiai, férfiak ?

Vigyázz és erősítsd meg azokat, akik megmaradtak és kik halófélben vannak !

Ne hagyjon még éjjel sem aludni az apostoli intelem, kedves testvéreim. Előttünk az elnyeléssel fenyegető tátongó szakadék, álljunk meg, különben könnyörtelenül zuhanunk alá.

E kötelesség teljesítésében ime szentkönyvünk adja meg a világos utmutatást,

Két erőforrásunk van pedig e nagy feladat betöltéséhez. Első: a hit, mindenek fundusa,

A nagyobb gyülekezetek járjanak elől tündöklő példákkal.

Mutassák a kisebb előtt az élő hitet, Nagyobb tömegeik lehetővé teszik, hogy a belmissziós hitéleti munkák sok-sok ágának felmutatásával adjanak jó példát,

Presbitériumaink, az egyes vallásos alakulataik arra alkalmas tagjait maguk mellé véve, alkossanak maguktól különítményeket, melyek a saját gyülekezetük lelki gondozásának ellátása mellett időközönként, mint megannyi Fülöp diakónus, keressék fel a közelükbe eső kisebb, esetleg halódó gyülekezeteket és szórványokat.

Tartsanak ott építő konferenciákat, megbeszéléseket. Legyenek így segítségére a kisebb gyülekezetek lelkészeinek nagy munkájában. Készítsék így elő a talajt a halódó gyülekezetek feltámasztására s a szórványok hathatósabb gondozására.

Második erőforrásunk : a szegénységünk.

Helyzeti adottságunk, sajnos, szegénnyé tett. Nincsen közalapunk sem. De erőforrás lehet ez is, ha a hitben éli ki magát,

A hit világa ott kezdődik, ahol a tudásé véget ér.

Ime Jézus az ő küldetésének tudatában 5 kenyér és 2 hallal ötezer főnyi sokaságot elégített meg.

Nincs az a kicsiny karaj kenyér, legyen az bármilyen száraz, avagy keserves verejtéssel áztatott: melyből egy darabkát le ne törhetnénk. De csak jó szívvvel, úgy, amint elgondoltuk szívünkben, nem szomorúságból, vagy kényszerűségből.

A több letört darabból sok lesz, a sokkal már oda állhatunk a nehézséggel küzdő, vagy halódó gyülekezet, avagy a szétszórtságban élő hittestvéreink megsegítésére. Hogy csak egy példáját említsem meg a sok közül a kiviteli lehetőségeknek: állítsanak be a gyülekezetek templomaikba egy második perselyt misszió felirással, bizonyára hullani fog abba is a gyülekezeti tagok filléreiből.

Ezt a tényleges segélynyújtást még fokozottabbá teszi hatásában, ha élő hitünkben fakadó testvéri szeretettel állunk oda a gyengébbek mellé.

Kedves presbiter testvéreim! Lelkészeink utmutató vezetése mellett, álljunk meg előttük. Keressük fel őket, ha úgy látszik alkalmasabbnak, hajlékukban. Tudakoljuk ki hitüket, szükségleteiket. Nyuljunk segítő jó tanácsainkkal hónaik alá.

Tegyük lehetővé láburaállásukat nemcsak anyagi segélyadással, de hasznos utmutatással, rávezetéssel a helyes életre, gazdasági boldogulásra.

Ha azt látjuk, hogy házatája rendetlen, gazdasága rendszeretlenül vezetett, lássuk el tanáccsal.

Ha adóssággal küzd vagy hitelre lenne szüksége, tanácsoljuk az adósságból kivezető utra. Vagy bizonyára mindenkünknek olcsó pénzt nyújtó bankkal, vállalattal, szövetkezettel összeköttetése, ismeretsége: ajánljuk be oda támogatásra.

Igyekezzünk a szövetkezeti alakulatok meghonosítására, a kölcsönös segítség alapján, hiszen tudjuk, ismerjük, hogy Angliai mai nagyságát a protestáns szövetkezeti alakulatoknak köszönheti, s a szintén protestáns Németországban minden gazdasági ágban megvan nemcsak a termelő, de értékesítő szövetkezet is.

Vezessük rá ezzel gondokkal küzdő hittestvéreinket a racionális több termelésre, mert ha gazdaságilag szilárd lesz lábuk alatt a talaj, erősebb alapokon fog állani hitéletük is, s meghoznak majd önerejükben minden áldozatot egyházukért, iskolájukért.

A diakonusok utódainak, a presbitereknek ime ez a legszentebb elhivatása, amely, mivel a hitből fakadó, Istentől ihletett már pedig örökké előttünk kell, hogy világoljon jelszava nagy fejedelmünknek: ha Isten velünk, kicsoda ellenünk.

Elismerem, hogy e csak nagy vonalozásban érintett munkakör tudatos beszervezést igényel.

Épen azért hiszem, hogy a mai IV. tc. 2 §. e) pontban beállított utazó lelkészi állások kreálására gondolni fog most megnyilt zsinatunk, mert ez által még inkább megvalósítva látnám annak lehetőségét, hogy e kérdés állandó ébrentartására megfelelő szerv állhasson rendelkezésre.

Hitünkön keresztül így munkálhatjuk fajiságunkat is, különben azok a gyengébb gyülekezetek és szétszórtságba beékelve élők elvesznek nemcsak hitünk, de magyar fajunkra is!

És most végezetül legyen mentségem a zsoltár-író szava

Erős vihar, kis gyenge szél,
Tenger, palak, hozzád beszél;
Az ég s a föld telve veled:
Legyen áldott a Te neved!

A nagybányai egyházmegye közgyűlése.

Szept. 30-án tartotta a nagybányai egyházmegye kerületünk legnagyobb egyházmegyéje rendes évi közgyűlését az alkotó tagok csaknem teljesszámú részvétele mellett.

Buzgó éneklés és Széll György esperes áhitatos imádsága után tartalmas beszéddel nyitotta meg a gyűlést. Legelőször megemlékezett a korán és hirtelen elhunyt Boros Zoltán egyh. m. gondnokról, ki még át sem tekintette a reá váró munkamezőt, mikor kivágattatott nagy hirtelen közülünk. Szívünkbe vessük áldott emlékét, mint aki a magyar Sionért való munkálkodást nem pusztá tradíciónak, hanem egyházunk és fajunk iránt való szent kötelességnek tekintette. A róla való megemlékezést a gyűlés tagjai állva hallgatták végig. A kegyeletes megemlékezés után a zsinatra hívta fel a figyelmet. A két kerület szorosabb együttműködése és sok nagyfontosságú ügy, mint a közös törvénykezés, közalap, iskolai ügyek, lelkész és tanítóképzés, közmegelegedésre leendő előbbvitele céljából szükség van a zsinaton és főtörvényszéken kívül egy közös bizottságra, nevezzük konventnek, vagy bárminek. Ellenben a kerületi és megyei igazgatótanácsok megszervezését nem tartja szükségesnek, mert az a kerületi és megyei gyűlések jogainak csorbitását jelentené. Végül felhívja a lelkészeket és presbytériumokat, hogy az iskolák felügyeletére fokozottan éber gondot fordítsanak.

A gondnoki széket dr Nagy Sándor legidősebb tanácsbíró foglalva el, a szavazatbontó-bizottság jegyzőkönyvének bemutatása után Sárközi Lajos lelkészi és Nagy Béla világi tanácsbírók letették az esküt. Esperes üdvözlő szavai után Sárközi Lajos meghatottan mondott köszönetet, Nagy Béla pedig 15.000 Leít adott át iskolafenntartó alapítványul.

Az esperesi jelentés kapcsán fegyelmi felelősség mellett

kötelezte el a lelkészeket a vasárnap délutáni isteniszteleteknek kátémagyarázattal való tartására, ugyszintén hétköznaponként legalább háromszor egy héten bibliaolvasással, illetve magyarázással való végzésére, valamint — ahol még nincs — a vasárnapi iskolák és az ifjusági munka megszervezésére.

Az iskolai ügyekkel kapcsolatban felir a kerülethez, hogy tegyen lépéseket az állami iskolákban a magyar szekciók visszaállítására.

Az egyházkerületi határozatok tudomásulvétele után a máramarosszigeti liceum igazgatótanácsának jegyzőkönyve alapján kimondja, hogy a liceum pénzügyeiben határozni az egyházmegyei közgyűlést tekinti illetékesnek.

A halmihegyieknek Tamásváráljához csatlakozási kérvényét nem teljesítette, valamint Takács Lajos nagybocskói lelkésznek Máramarosszigeten lakhatása iránt benyújtott kérelmét sem.

A lelkészértekezlet javaslatai alapján a liturgia kérdésében a magyarországi liturgia mellett foglalt állást és felterjesztést intézett a kerületi gyűléshez egy utazó belmissziói lelkészi állás szervezése iránt. A számvevőszék jelentése után sajnálattal és érdemeinek elismerésével fogadta el az egyházmegye 26 even át volt pénztárnokának: Nagy Lajos felsőbányai lelkésznek a tisztségéről való lemondását és helyette Szaplanczay Bertalan nagybányai lelkészt választotta meg. A tanügyi bizottságot Szabó Endre színérváraljai, Gulya Géza apai lelkészekkel és Tóth László patóházai főgondnokkal kiegészítette. Buncze István világi aljegyző lemondását elfogadva, helyére a szavazást elrendelte. Lengyel Margit kakszentmártoni és Koós Ferenc kiskolcsi tanítók eskütétele után, több kérelmet és adásvételt intézett el a közgyűlés. Délután bírósági ülés volt.

IRODALOM

Felhívás lelkész, tanító és presbiter testvéreinkhez a „Harangszó” ügyének felkarolása érdekében.

A „Harangszó” szerkesztősége nevében örömmel hozom lelkész, tanító és presbiter testvéreim tudomására, hogy lapunk IX-ik évfolyamát a téli időszakban utnak indítjuk a régi, 50 leies előfizetési árban.

Az a meleg érdeklődés és lelkes támogatás, amely az utóbbi évfolyamban sokak részéről megnyilvánult lapunkkal szemben, arra készítetnek bennünket, hogy ezen — Románia területén egyedüli — református néplapnak fejlesztése érdekében egy határozottabb lépésre szánjuk el magunkat.

Fájdalom, nem érkezett még el az az időpont, hogy lapunk a téli időszakon túl egész éven át, — bár korlátozott számban — megjelenhessék s így ez az évfolyam is csak december—február hónapokban fog megjelenni minden vasárnap. A jobb jövő reményében azonban bátorságot veszünk magunknak arra hogy lapunknak külső, diszes borítékot adjunk, hogy így, — a több

oldalról megnyilvánult közóhajnak engedve, — tetszetősebb formában lásson napvilágot Ezáltal terjedelemben is lényegesen gyarapodik, mivel két oldallal nagyobb terület áll a belső tartalom rendelkezésére.

És bár ez a művelet a nyomdai költségeket 25 százalékkal emeli, még így is fenntartjuk a múlt évfolyam zártakor tett ígéretünket, hogy a szórványok gondozásának az ügyét teljes erőnkkel támogatni fogjuk. Ezennel felajánlunk erre a célra 300 ingyenes példányt azzal a kikötéssel, hogy ezeket Románia bármelyik részében azoknak a hittestvéreinknek küldjük meg első sorban, akik idegen fajú testvéreink között élnek szétszórt ságban.

Felkérjük tehát azokat a lelkész tanító testvéreinket, akiknek ilyen szórvényaik vannak, hogy azoknak a hiveknek pontos címét, akik erre méltóknak találtnak, november 10-ig az alanti címre elküldeni sziveskedjenek. Testvéreink megértő készségétől függ, hogy ez az üdvös akció minél nagyobb méretet ölthessen.

Hogy pedig a terjesztés ügyén is segíthessünk, egyelőre minden fizetett és egy csomagban küldött tíz példány után egy ingyenes példányt ajánlunk fel a kézbesítést eszközöző egyén némi honorálására.

Ilyen súlyos kötelezettségek vállalására csak abban a reményben szánhattuk el magunkat, hogy lelkész, tanító és presbiter testvéreink minden oldalú támogatása oly mérvben fog rendelkezésünkre állani, hogy a közszükséglet által életrehívott néplapunk olyan lendületet fog venni ezen áldozatokkal, hogy úgy tartalomban, mint külső formában és terjedelemben hamarosan valóra váltja azokat a követelményeket, amelyeket anyaszentegyházunk érdekei méltán elvárhatnak tőle.

Lapunk első száma mutatványszám lesz és a rendes idő előtti egy pár héttel meg fog jelenni Szeretettel kérem hát testvéreimet, hogy — amennyiben a mutatványszámot nem tudnák elhelyezni. — erről engemet értesíteni kegyeskedjenek.

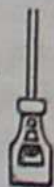
Az ügy érdeke megkívánja, hogy felesleges példányok a költségeket ne szaporítsák. Akik december 5-ig nem nyilatkoznak, azoknak az összes példányokat továbbra is küldeni fogom.

A lapra vonatkozó mindennemű megkereséseket, előfizetési díjakat, cikkeket stb. kérem alanti címre elküldeni:

Református Lelkészi Hivatal. Lutița—Agyagfalva, p. u. Muzeni—Bögöz, Jud. Odorhei.

Agyagfalván, 1929 évi szeptember hó 30-án. Testvéri üdvözléssel, a „Harangszó” szerkesztősége nevében: M á r k Mihály felelős szerkesztő.

Tiszteletbeli doktorok. Kiss Ferenc debreceni egyetemi tanárt a pécsi egyetem Sopronban levő evangélikus hittudományi fakultása tiszteletbeli doktorrá vá-

lasztotta. — Ugyancsak tiszteletbeli doktorrá választotta a debreceni egyetem dr. Ravasz Lászlót, dr. Antal Gézát, Soltész Elemért, Nánássy Lajos és Csutoros Eleket

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Ifj. Nagy Károly kecskeméti vallásoktató lelkész. 38 éves korában elhunyt. Jeles képzettségű, nagy szorgalmu munkása volt az Úr veteményes kertjének. Kora halálát özvegye, kis árvája, szülei: Nagy Károly makói lelkész és hitvese és testvérei gyászolják. — Az Úr adjon nekik vigasztalást!

Özo. Ferenczy Imréné Mándy Mária Ferenczy Imre volt szamosdarái lelkész, életének 75 ik, özvegységének 31 ik évében, szept. 14 én Szamosdarán rövid szenvedés után elhunyt. Temetése ugyanott 15 én volt. A gyászszertartást Szarka Károly vetési lelkész végezte. — Nyerjen nyugalmat és üdvösséget a kegyelem Istenétől!

HIREK

Az egyházkerületi szavazatbontó - bizottság ez évi szeptember hó 24 én a beérkezett szavazó ivateket össze számlálta és a szavazás eredménye a következő volt: Egyházkerületi lelkészi tanácsbíróságra **Szombati Szabó István** lugosi lelkész, a világi tanácsbíróságra dr **Hadházy Kálmán**, a lelkészi aljegyzőségre **Ardal Aladár** gyantai lelkész középiskolák tanári képviselőtére: dr **Hantz Jenő** Szatmár, **Karácsonyiné Gálbory Erzsébet** Nagyvárad, **Demjéné Molnár Ilona**, **Martininé Scheint Lujza** Szatmár, a tanítói képviselő ségre pedig **Csóka Lajos** asz szonyvásári tanító választattak meg a szavazatok nagy többségével. Ugyanezen alkalommal bontattak fel a zsinati képviselő helyekre be terjesztett szavazó ivatek, amelyek szerint zsinati rendes tagságra dr **Hantz Jenő**, tanítói rendes tagságra **Kliss Lajos** Bihardiószeg választattak meg. Lelkészi póttagok lettek **Debrecenti István** szatmári és **Nemes Elemér** igazfalvai lelke

szek, továbbá a középiskolák részéről **Buna István** Szatmár.

Tanácsbíró - választás. A nagybányai egyházmegyében világi tanácsbíróul dr **Jakó Endre** aranyosmegyesi földbírókos választott meg.

Lelkészeltekítés. A szamosdarái egyház új lelkipásztornak: **Kovács Gyulának** beiktatása szeptember 29-én ment végbe lelkes és bensőséges ünnepe keretében. A beiktatást **Sárközi Lajos** felügyelő lelkész végezte, kinek főlemelő imádsága után az új pásztor tartotta meg beköszöntő beszédét **János 1. 16.** alapján, mely mély hatást tett a gyülekezetre. Majd **Sárközi Lajos** meleg szeretettel áthatott beszédében állította be az új lelkészt az új munkamezőbe. Az egész gyülekezetet mély meghatottság töltötte el, mely tette kész lelkesedéssé fokozódott, aminek jellemző bizonyossága, hogy az esti mulatságon a kis, 350 lélekből álló egyházközségben 12.000 lei jövedelem folyt be. Isten áldása legyen az új pásztoron és gyülekezetén!

Hírek a Bánátról. Bánáti egyházaink közül egyik legnehezebb helyzetben levő egyházunk a nagylaki egyház. A hívek megfogyatkoztak, a megmaradtak elszegényedtek. A leggazdagabbnak nincs több 20 hold földjénél, de legnagyobb része teljesen vagyontalan, napszámos munkás. Mindenek dacára csekély tőkájük felhasználásával imaházat és lelkészlakot vásárolt, melyre a hívek 25,000 lelnél nagyobb összeget adakoztak össze. De a vételárból még 125,000 lel tartozása van fenn; melyet a maga erejéből kifizetni nem képes. Ezért most kérő szóval fordulnak segítségért minden gyülekezethez és minden jószívű hit-sorsoshoz. Buzgó lelkipásztoruk Hegyi Károly, volt külföldi egyházmegyei esperes néhány nagyobb gyülekezetben személyesen megjelent és a szószékről tárta fel — az istentisztelet alkalmával — küzdelmes helyzeteiket, mely után a hívek szeretettel siettek adományaikkal a nagylaki egyház megmentésére. E mentő munkáját tovább is

folytatni óhajtja és nagyobb egyházainkban készséggel megjelenik istentisztelet végzésére, ahol e célból szívesen fogadják. Ugy ajánlközését, mint kibocsátott gyűjteményét szeretettel ajánljuk olvasóink figyelmébe.

Hagyomány templomépítésre. Szatmáron a múlt év végén elhunyt Nagy József ügyvéd végrendeletileg 10,000 Leit hagyományozott a kül-teleken építendő templomalapra, melyet az örökösök most be is fizettek az egyház pénztárába.

A magyarországi mezőföldi református egyházmegye közgyűlése elhatározta, hogy megkeresi a járási főszolgabírókat, hogy szombat napra ne adjanak táncmulatságra engedélyt, másfelől a közgyűlés megkeresi az egyházkerületet, hogy szombat napon ne engedélyezzen olyan esküvőt, melyet lakodalom követ.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

Tanügyi: 4052—1929 II. szám. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbelli. Iskolafenntartó Egyháznak. A Nagy Vilmos féle Magyar Nyelvtani kézikönyvek kiadója költséget és fáradságot nem kimélve, gondoskodott ezen könyvek miniszteri approbálásáról és forgalombahozataláról. A könyvek ismert nevű szakember kezéből kerültek ki, az egységes kézikönyvek természetéből folyó hiányosságok pótlására a magyar nyelvi oktatásban kiválóan alkalmasok, ezért rendeltük el azok kötelező használatát 3527—1929. sz. körrendeletben. A kiadó azonban arról panaszkodik, hogy épen példaadásra kötelezett nagyobb egyházak nem rendelik meg ezeket a könyveket. Ez teszi szükségessé annak hangsúlyozását, hogy a fenti körrendelet a Nagy Vilmos-féle Magyar Nyelvtani kézikönyvek használatát kötelezőleg elő-

irta. Fölvivom a Nt. Esperes urakat, hogy a bölcs vezetésük alatt álló egyházmegyék iskoláiban épen a magyar nyelvi oktatás érdekében ezen könyvek használatát ellenőrizték és amennyiben arról győződnének meg, hogy a rendeletnek valamely iskola eleget nem tett, a mulasztókkal szemben megtorló intézkedéseket vezessenek be. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 3. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 3968. 1920 II. szám KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbelli iskolafenntartó egyháznak.* Tanítói változások esetén lehetőleg bejelentendő, hogy a tanító hova távozott s föltétlenül bejelentendő, hogy az új tanító honnan jött. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 1. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

4067—1929-I. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbelli egyházi hatóságnak.* Illetékes helyen szerzett információk szerint a hatóságok [tehát az egyházi hatóságok] portómentessége folyó évi november hó 16-án szűnik meg, amikor is a hivatalos levelek portóköltségeinek lerovására hivatalos bélyegek lesznek bevezetve. Ha addig valamelyik postahivatal a portómentes levelek felvételét megtagadná, a konkrét esetet azonnal be kell jelenteni hivatalomnak, hogy az orvoslásra nézve lépéseket tehessek. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 2. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

4046—1929-I. számú KÖRRENDELET. *Valamennyi nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Egyházkerületünk folyó évi május 29-én tartott közgyűlése a 19—1929. sz. határozat 6. pontja szerint megbízott engemet, hogy a Nőszövetség egyházközségi, egyházmegyei és egyházkerületi tagozatainak kiépítésére az előkészítő munkát indítsam meg. E megbízásból folyólag felterjesztettem a vallás- és művészetügyi miniszteriumhoz a Nőszövetségnek azt az alapszabályát, mely onnan az erdélyi egyh. ker. részére már jóváhagyást nyert. A miniszterium ezt az alapszabályt 33 173—1929. sz. alatt kelt határozatával egyházkerületünk részére is jóváhagyta és megerősítette.

A jóváhagyott alapszabályt az alábbiakban egész terjedelmében szószerint itt közlöm:

„A Királyhágómelléki Református Nőszövetség Alapszabálya:

I. §. Az Egyesület címe: Királyhágómelléki Református Nők Szövetsége. Központi székhelye Nagyvárad.

II. §. A Szövetség célja: A református nők hitéletének ápolása s a gyülekezeti jótékonyosság gyakorlására való megszervezése. A hitélet ápolására szabadon, korlátozás nélkül tarthat az Egyházközség által megjelölt helyiségben bibliaórákat, vallásos összejöveteleket, vasárnapi iskolákat: ifjúsági nevelést, templomi ünnepélyeket tart és rendez. A templomok tisztántartásáról és díszítéséről gondoskodik. A vallásos kultúrát ismeretterjesztő előadások és a keresztyén kultúrát tanulmányozó kiadványokat konferenciák útján szolgálja, az ilyen célú iskolákat és intézményeket támogatja. Vallásos ismeretterjesztést vé-

gez, ének és zenekart alkot. A gyülekezeti jótékonyosság gyakorlására, a ref. nők oltalmazására és védelmére kellő jogi tanácsadásról gondoskodik; számukra munkaalkalmakat szerez és állásokat közvetít. A szegényeket segívezi. A kisértésnek kitett, főleg kenyérkereső nőket, továbbá árvákat, özvegyeket, cselédeket tanácsolja, védelmezi, e célból megfelelő patronaget létesít, az Egyház megfelelő intézményeit támogatja. A beteget, elhagyatottakat, munkaképteleneket, aggokat ápolja, segívezi, elhelyezi.

III §. A Szövetség szervezete. A helyi tagozat Minden Egyházközség nőtagjai (konfirmált leányok és asszonyok) jelentkezhetnek rendes tagul s akiket a választmány felvesz, azok a Szövetség azon helybeli tagozatát alkotják. A tagok alapító, rendes és pártoló tagok lehetnek, aszerint, hogy milyen összegű önkéntes adománnyal járulnak évenként a Szövetség céljaihoz. Az egyes kategóriák által fizetendő adományok minimumát a helyi tagozatok viszonyaik és szükségük szerint állapítják meg. A tagsági kötelezettség 3 évre terjed. Férfiak és más vallásúak csak pártoló tagok lehetnek. A kilépés be nem jelentése a tagsági kötelezettséget újabb három évre hosszabbítja meg. A kötelezettségét nem teljesítő, vagy adományával elmaradó tag a három év leteltével a tagok közül törölendő. Egyházmegyei tagozat: Egy Egyházmegye területén lakó helyi Református Nőszövetségek Egyházmegyei tagozatot alkotnak. Az Egyházmegyei tagozat tagjai az Egyházközségi tagozatok elnökei és a helyi tagozat minden 30 rendes tagja után egy kiküldött. Az Egyházmegyei tagozat az egyházmegye területén ugyanazon feladatok összefogó szolgálatát végzi, mint amely célok szolgálatára a helyi tagozatok létesültek, különös feladatát képezvén olyan intézmények létesítése, melyek az összes helyi tagozatok alapszabályszerű céljainak megvalósítására alkalmasak, mint amilyenek árvaházak, menedékhelyek stb. létesítése és támogatása. Egyházkerületi tagozat: Az Egyházmegyei tagozatok kiküldöttei alkotják az Egyházkerületi Nőszövetséget. Az Egyházkerületi Nőszövetség tagjai az Egyházmegyei Szövetségek elnökei és minden 20 tag után egy kiküldött. E szövetség az egyetemes ref. női társadalom hivatalos képviselője s munkájával az egyetemes ref. női társadalom hitéletének, erkölcsi és jogi védelmének, kulturális előhaladásának az alapszabályokban körülírt célok és eszközök igénybevételével szolgál. Az Egyházközségi, Egyházmegyei és Egyházkerületi Szövetségnek az illetékes lelkészek, illetve esperesek és püspök, vagy törvényes helyetteseik hivatalból tagjai s őrködnek a Szövetségek egyházas magatartására, alapszabályszerinti működése felett.

IV. §. A Szövetség ügykezelése: Az egyházközségi, megyei és kerületi Szövetségek ügyeit a Szövetségek működése körében a közgyűlés, illetve a közgyűlés által három évre választott választmányok és az egyes közgyűlések által megválasztott tisztviselők, elnök, alelnökök, pénztárnok, titkárok, ellenőrök és az illetékes választmányok által kiküldött, az egyes munkaágak

végzésével megbizott szakosztályok intézik. A közgyűlések, tisztikarok, választmányok és szakosztályok munka- és tanácskozási, ellenőrzési ügyrendjét az illetékes testületek állapítják meg.

V. § Felügyelet. Az Egvházközségi Szövetségek felett a közvetlen felügyeletet az Egyházközség Presbyteriuma, az Egyházmegyei Szövetség felett az Egyházmegyei közgyűlés, a Kerületi Szövetség felett az Egyházkerületi közgyűlés gyakorolja, mely testületeknek képviselői a lelkészek, esperesek, püspök az illető Szövetségnek hivatalból tagjai s az Egyház ezen képviselői a fokozatos hatóságoknak, melyet képviselnek az egyes Nőszövetségekben, a Szövetségek működéséről évenként jelentést tenni tartoznak.

VI. §. A Szövetségek feloszlata. Az egyes Szövetségek feloszlataát kimodhatják saját működési területükre nézve az illetékes közgyűlések, azonban a feloszlataát kimondó határozat csak az esetben érvényes ha a meghívón világosan ki volt téve, hogy a közgyűlés tanácskozásának tárgyát a Szövetség feloszlataa is képezi s ha az ille'ő közgyűlésen a tagoknak legalább kétharmada jelen van. Ha azonban a szabályszerűen kiállított meghívó szétküldése után a tagok kétharmada az egybehívott közgyűlésen meg nem jelent, akkor az attól számított két hét múlva új közgyűlés hívandó össze, amelyen aztán a jelenlevők, számukra tekintet nélkül határoznak a Szövetség feloszlataa tárgyában. A Szövetség feloszlataa esetén az Egyházközségi Szövetség vagyona az illetékes egyházközség, az Egyházmegyeié az egyházmegyére, a Kerületié pedig az egyházkerületre száll és külön alapítványként kezelendő és kamatai a gyülekezeti általános ref. jótékonyág szolgálataira fordítandók az illetékes egyházi hatóságok ellenőrzése mellett. Az egyes Szövetségek feloszlataa át az Egyházkerület közgyűlése hivatalból is elrendelheti, ha valamely Szövetség alapszabályellenesen az egyház érdekei ellen vét, bithűségbe ütköző magatartást tanusít, ha az állami törvények rendelkezéseit kellő gondossággal nem teljesíti. A hivatalból való feloszlataát az Egyházkerület közgyűlése az ellenőrzést gyakorló egyházi testületek jelentése alapján eszközölt vizsgálat után rendeli el s a vizsgálat eredményéhez képest fogantositja. A Református Nőszövetséget külső politikai hatóságokkal szemben az Egyházkerület közgyűlése képviseli, melynek védelme és felügyelete alatt állanak az összes Szövetségek.

Ezen alapszabályok gondos áttanulmányozását az érdekeltek figyelmébe ajánlva a református nőszövetségi munka megindítását és megszervezését ezennel elrendelem. Nevezetesen: felhívom:

1. A Lelkész urakat hogy a presbyteriumok ülésében haladéktalanul, de legkésőbb 1929 december 31 ig alkossák meg a helyi [gyülekezeti] tagozatokat ahol azonban már működnek hasonló célú református nőegyletek, azoknál elég, ha jegyzőkönyvbe foglalva kijelentik, hogy mint helvi [egyházközségi, gyülekezeti] tagozat belépnek a Református Nőszövetség foko-

zatos tagozatainak tagjai közé s régi keretükben folytatják működésüket az általános alapszabállyal összhangba hozott ügyrendjük alapján. A helyi tagozatok megalakulásánál az esperesi hivatalokat a Lelkész urak haladéktalanul értesítsék.

2. Felhívom az Esperes urakat, hogy a helyi tagozatok megalakulásáról hozzájuk beérkezett jelentéseknek legkésőbb 1930 január 15-ig való összegyűjtése után, egyházmegyénk legközelebbi közgyűlésén alkossák meg az egyházmegyei tagozatot és erről az egyházmegyei ügyrend felterjesztésével püspöki hivatalomnak az egyházkerületi tagozat megalakítása végett legkésőbb 1930 március 15-ig tegyen jelentést.

Feleslegesnek tartom megismételni itt a Nőszövetségeknek egyházunk és magyar fajunk jövőjére áldásosan kiható működésükről annyiszor hallott általános igazságokat és éppen ezért bizton remélem, hogy egyházkerületünk valamennyi hivatalosa és gyülekezete lelkes örömmel és lendülettel fog hozzá a nőszövetségi szervezet teljes kiépítésének munkájához.

Oradea—Nagyvárad, 1929 október 2.

Atyafiságos szeretettel:

Sulyok István s. k.,
püspök.

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 3526—1929., 3527—1929. és 3528—1929. számú rendeletében kötelező használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kisbetűs Énekeskönyvek,
Nagy Vilmos-féle Nyelvgyakorlók,
Dr Szentpéteryne—Gázdac-féle ABC
és Olvasókönyvek, Kandray—Titz-féle
Számítan—Mértan könyvek, továbbá
iskolai nyomtatványok,
térképek, füzetek, írószerek stb. stb.**

az előirt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Flók: Fugyoásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibélet gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a fidesz „Adria”
biztosító-társaságát.** 40

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 40

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t 40

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

Béres Károly könyvnyomdája, Oradea—Nagyvárad.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királybágyó melléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Sulyos pillanatok.

Szinte sorsdöntő, sulyos pillanatokot élt át e hét folyamán Románia. A régenstanácsnak egyik, minden tiszteletre érdemes tagja *Buzdugan V. Georghe* október 7 ikén reggel fájdalmas szenvedések után meghalt.

Minden kétségen túl van, hogy Buzdugannal a mai Romániának egyik, legkiválóbb fia távozott az élők sorából, akit magas állásában mindenkor nemcsak emelkedett gondolkozás, mély bölcsesség és tudás, hanem tárgyilagos hazafias gondolkozás vezetett, aki minden tekintetben méltó volt arra, hogy a hazának minden fia, faj és vallásra való tekintet nélkül őszinte, igaz fájdalommal álljon meg ravatala mellett. Ezekkel a tiszta érzelmekkel adózott a kisebbségi magyar református egyház, tehát egyházkerületünk is a nagy férfiú emlékének, mikor nemcsak a gyászfátyolos lobogót hajtotta meg, hanem a külső tiszteletadás jelvényeit is ráhelyezte a koporsóra, amelyben egy ország sorsát kezében tartó férfiú alussza immár álmait.

A magas régenstanács ismét teljes. Az illetékes faktorok, a román nemzet hivatott képviselői a megüresedett helyet betöltötték. A választás eredményét szinte visszafojtott lélekzettel várta az egész ország. S bizonyára a lelkek nagy megkönnyebbedését váltotta ki, hogy az új régens: *Sarafeanu C. Constantin* a legfelsőbb birói kar éléről került a még magasabb pozícióba. A legnagyobb bizalommal és reménységgel tekintünk felé, s kérjük a gondviselő Istent, hogy árássa reá gazdag kegyelmét hogy nagy elhivatásának a haza és népei boldogságának munkálásában valóban megfelelhessen.

Református asszony családjában.

Dóczyiné Berde Amál előadása a nagykárolyi ünnepség szeptember 12-i templomi ünnepélyén.

Pár évvel ezelőtt a nagyenyedi protestáns nőegylet bibliai előképet rendezett. Az a férfiú, aki hivatva volt e képekben Jézus alakját megjeleníteni, azzal a kérdéssel fordult hozzám, miképen sajátíthatná el azokat a mozdulatokat, melyek az ábrázolandó művön olyan könnyedséggel vannak kihozva. A dolog nyitja igen egyszerű volt: Érezze át a jelenetet és sikerülni fog a kifejezés.

Ez az eset jut eszembe most, midőn arról kell beszélnem, mi a református nő feladata családjában? Honnan venném hozzá a készséget, ha e feladat jelentőségét életem minden pillanatában át nem érezném?

Magát a problémát sokan könnyűnek tartják, hiszen mind nyájunk megett áll a multunk és a nevelésünk, mint támpont. Előttünk pedig fényes példák járnak, mert szerencsésnek mondhatjuk magunkat azon felekezethez tartozni, melynek tagjai ma a világhaladás zászlaját kezükben tartják, Tehát, csak utánok! Sajnos, mégis be kell vallanunk, hogy az a két tényező ma, itt nem volna elegendő hivatásunk betöltéséhez. Ami az előbbit illeti, bizonyos hiányai miatt elavult már. Ne érjen azonban sem személyt, sem intézményt ezért szemrehányás. Mindez az elmúlt évszázad végének világszemléletére irandó. Hogy pedig az idegen példa előtttem mindég csak mint idegenre szabott ruha tűnik fel, szabad legyen azt a következőkkel indokolnom.

Soha még emberi eszme az Isten felé törekvést olyan tökéletesen nem tudta kifejezni, mint a templomépitő gót stílus a maga csucsiveivel. Azt mondhatnók, hogy az anyag szinte szellemmé finomodott az építő mesterek kezén e stílus szülő hazájában: Flandriában. Aztán nézzétek meg a saját templomaitokon: mint alakult át ez a forma nyelv egyszerűvé, mondhatnók puritánná a mi viharvert országunkban és mint öltött sajátságos, józan formát az északi népek hideg éghajlata alatt, hűvösebb temperamentuma miatt anélkül azonban, hogy alapigazságaiból egy hajszálnyit is valahol engedett volna. Már most vajjon a hit, amely sokkal mélyebb és általánosabb valami, mint testvére, a művészet, egyenlően ölthet-e alakot minden emberben? Egyenlően munkálkodhatik-e valamennyi ország, valamennyi népében? A tapasztalat azt bizonyítja, hogy nem. És ezt leginkább magunk érezzük, akikre napról-napra súlyosodó élethivatások vár-

nak s ezeket megoldani csakis fokozottabb lelki tevékenység mellett lehetséges.

Hát honnan vegyük a segítséget? — kérdezhetitek. Abból a könyvből, amelynek neve örömhirt jelent. De ezt az örömet kétszeresen hozta nekünk, asszonyoknak, mert itt van a legszebben körvonalazva, legmagasabban értékelve a női hivatás azon jelenetben, mikor az Üdvözítőt két nő környezi. Egyik csupa gondosság, a másik élő áhitat: Márta és Mária. Mintha a piros rózsa és fehér liliom hajtának felé lehetetüket és az Idvezítő a lélek illata felé hajlik, mondván: Mária te a jobbik részt választottad.

Református asszonyok! Itt van letéve a ti élethivatásotok programja. Öltsetek fel lelketekre a fehér ruhát. Legyetek Máriái családoknak. Már hallom száz felől a dissonáns visszhangot: Nem lehet, mert a mindennapi élet keresztül gázol gondjaival a legszebb terveken. Igaz. A fizikai életben sincs egy lépés sem akadály nélkül. De amiképen azt szakadatlanul legyőzzük, úgy a lelket felüdítő olajat is fel kell találnunk. És a lélek oly szerény. Sokszor elég neki egy imádság, vagy egy gondolat, néha csak egy sóhajtás, ami által a földi élet sorából kiemelkedünk.

Sokan azonban nem szeretik a fehér színt. Azt mondják: kényes. Egy fuvallat nyomot hagy rajta. Mások szerint: elvész a világ örömeinek tobzódó tónusai között. A festők azt tartják, hogy valóban, a fehér színt méltóan eltalálni a legnehezebb. De viszont, valamennyi között ez a legtartalmasabb, mert az őt környező világ minden árnyalatát magában hordja. Ez a törvény áll a lélek fehér ruhájára is.

Jertek, vonjuk meg képzeletben a uszályát a mindennapi élet fázisain és látni fogjuk, hogy méltón viselve, puha palástként borulhat rátok és családotokra. Ragyoghat az egyszerű külső mögött, védhet erős páncél módján a kísértések ellenében és glóriás fénnel tündökölhet rajtatok az élet rendkívüli pillanataiban.

* * *

Alig hiszem, hogy akadna férfi, aki mikor egy nőt élettársul választ, nem szeretné, hogy az a nő fedje az idálról alkotott fogalmát. Mint nő pedig őszintén mondhatom, alig van hajadon, aki mikor felöleli menyasszonyi ruháját, ne ékesitené fel lelkét is magasztos érzések pompájával. Óh ha megtudnók értetni e fiatal lelkekkel, hogy a testi ruhát lesodorja rólunk az élet, de a lélek fehér ruháját letenni nem szabad, mert ezen pihen a

családi élet harmóniája. Csak az ilyen lelkű nő teheti csendes boldog szigetté a háza táját, ahova a férj a napi fáradalmak után megpihenni kiköthet. Csak az ilyen nő tekinti ajándéknak a gyermeket szerelméért. Pedig tudja, hogy az igazi kötelességek még csak ezután várnak rá. Hiszen az a gyermek két kezével a lelkét is nyújtja felénk. És ne feledjük, hogy a tiszta test mellett a tiszta lélekért is mi vagyunk a felelősek! A legtöbb anya e tekintetben oly nyugodt, azt mondja: Megtanítottam az imádságokat, azokat naponként elmondja, a Mi Atyánkot tudja a gyermekem, mielőtt az értelmét fel fogta volna, azzal kél és azzal fekszik. S a jó szokásból rendre megszokás lesz, amit nem is kell már ellenőrizni. És mégis hogy lehet az, hogy sok esetben később a gyakorlati élet, amely a hit és erkölcsi felfogás tükörképe, olyan torzképeit vetíti a legjobbnak hitt tervezeteknek. Valahol hiba történt a számításban. Ott, hogy az az anya, aki úgy félti, nehogy gyermeke kiessék karjai közül, elnézi azt a pillanatot, mikor a gyermek lelke siklik ki a kezeiből. Pedig alig van fájdalmasabb pillanata az anya életének, mint mikor észreveszi, hogy a gyermeke és közé egy hatalmas idegen tolakszik be: a világ. Ekkor kellene magát a pompázó lelki ruhában megmutatni neki, hogy a vetélytársával kiállja a versenyt, hogy gyermeke feltalálja mindent benne, amit keres; hogy hozzáforduljon a vágyaival, az érdeklődéseivel, ne idegen tüzhelyek mellett gyűjtse a meleget jövője számára. Ne zarkózzunk hát el gyermekünk elől a misztikum ködebe a tekintélyért. Ne térjünk ki kérdései elől álszeméremből. Ha azt akarjuk, hogy ember legyen belőle, akkor mindég a leendő embert kell benne tekintenünk. Avassuk be mi is őt gondolat és érzélemvilágunkba és akkor a gyermek rajtunk keresztül nem játszótérnek képzelet el a világot, ahol reá örömök várnak, hanem munkatérnek, melynek ő is becsületes munkása kell hogy legyen.

Kérdezzétek meg a kimagasló elmeket, a tudósokat, az írókat, művészeket vagy a legnagyobb bűnözőket: hova nyulik vissza zsenijüknek vagy tragédiájuknak gyökere? Majdnem valamennyi a gyermekkorát fogja megnevezni. Csakhogy amíg egy anya sajátkezűleg nyitja fel az élet kapuit gyermekei előtt, az alatt az élvezetek mellékajtóit rendre becsukódnak körülötte s egyszer csak észreveszi, hogy a nevtelének légiójába került, fehér lelke csak a családi fészket beleli, melengeti.

Csupán a régi vetélytársa tartja számon. Ott les gyermekeire az ajtó küszöbén és a serdülő korban azok már nem utasíthatják vissza kihívását. Rá kell állítania őket a vágányra, mely

a végzetes találkozó felé vezeti. Hisz alig hogy elhagyják a saládi kört, már int feléjük a mai kor istene, amely egyik kezével: az érzékiséggel a férfi, másik kezével: a hiusággal a női nemet szedi áldozatait. Református anya! mit tudsz adni utra-valóul a gyermekednek? Beállítottad-e szívébe a lelkiismeret hajszál finom mérlegét, mellyel a jót és rosszat maga előtt mérlegelje? Hallotta-e tőled, hogy minden kisiklás ellen van egy fék: a mértéktartás? Látta-e ő ezt a te cselekedeteiben, öltözködésedben, szokásaidban, szórakozásaidban? Ha igen, akkor meg tud állani a csábító istenség bűvköre előtt és szemébe tud nézni hogy vajjon Isten-e ő tulajdonképpen vagy csak egy bálvány, aki a tömjénezést a családapák gondjai, a nők tisztessége és a leányok szemérme árán követeli. Ha a ti példátok már odahaza meggyőző tudna lenni, akkor oldatok mellől a mai társadalmi élet vizében olyan ifjuság bukkanna fel, mely megváltoztatná annak hazugra festett ábrázatát. Ha van köztetek olyan, kinek e szent cél szolgálatában hervad el arca, kérgesedik a tenyere, kopik meg ruházata, az méltó leánya a Bethlen Katáknak, a Lorántffy Zsuzsánnáknak. Ezeknek arcképét sem fényes mezben őrzik az emlékezet, de lelkük ünnepi köntöse beszél ma is hozzánk a tanuló protestáns ifjuságban. Az ő munkájuk is a lemondás jegyében fogant. Ez volt karakterük egyik fő vonása. A másik: a kitartó erő.

Gárdonyi Géza, a jeles író, azt mondja, hogy a kálvinistáktól egyedül a zsoldáraikat irigylő Mennyire ki tudják általuk fejteni a hitükbeli erőt. Van azonban egy igen ügyes kezű ügynöke a világnak, amely rá tud tapintani, hogy a buzgón zengő zsoldár vagy az ájtatos imádság csakugyan erős várunk-e nekünk? Ez az érdek. Sokszor mázos szóval jön, néha a szerelem hangjain fuvoláz, de mindig csak ő bujkál az álarc mögött. S hányszor láttuk érintésére porba omlani építményeinket. Mert azt mondják: az élet parancsol és a körülmények erősebbek az egyéneknél. De én azt mondtam, hogy a léleknek ruhája páncélnak bizonyulhat a kisértések ellen. Ime: A kiegyezés utáni Magyarország egyik híres államférfia azzal a kéréssel járult menyasszonya elé, hogy szerelméért áldozza fel protestáns hitét. A nő, erdélyi emigránsok leánya, csak annyit felelt: Hogyan hinne nekem egy olyan frigyben, amelyben az első lépést a magam igazságainak megtagadásán keresztül tenném. És ezek az egyszerű szavak olyan védbástyanak bizonyultak, mely előtt a híres miniszter letette a fegyvert.

Minket ez esetben az érdekel, hogy mi acélozhat egy női

szívet ilyen törhetetlenné. Azt hiszem, hogy az elmélyedés. Mert az ilyen esetek megerősítenek feltevésünkben, hogy vannak olyan református családok, ahol a mi hitünk alapigazságai, multunk szenvedései, intézményeink sorsa a mindennapi beszéd tárgyait képezik, melyekkel az apa és anya fűtik gyermekeik szívét és fantáziáját és a lélek feldolgozza e táplálékot, mint ahogyan a testrészek elvégzik munkájukat a maguk anyagukkal. Csakis ilyen okszerű lelki gazdaság mellett tenyészhetik ki az öntudatos hit. Az ilyen családokban az édesanya Mária módján építi Isten templomát és ennek a templomnak hívei nem félnek a világi kísértésektől, a napi gondok összezsugorodnak előttük s ha a szenvedést küldi el számukra az Ur, úgy tekintik, mint a mi megszerzett lelki javainkra ráüti a fémjelzést.

Mikor volt nagyobb szükség ilyen családokra, mint mostanában, mikor folyton halljuk a panaszt, hogy már gyermekeink vállára elviselhetetlen terhek hullanak. S ki merné tagadni, hogy ez így van? Viszont ki adhat vigasztalást e helyzetünkben? Egyedül hitünk, mely szerint az igazságért az egész világgal harcban állhatunk, de ahol Isten akaratát ismerjük fel, ott meg kell békülnünk vele. Nem zúgolódhatunk tehát, hogy a mi generációnkat a közel harcban hívta el Isten, hanem a próbatétel idejének kell azt tekintenünk. Gondoljatok a japán katonákra, akik előtt tudva volt, hogy a villamos drótsövény megrohanása egy a halállal és mégis százan és ezren önként ajánlkoztak a megvívására, mert abban a pillanatban felismerték elhivatottságukat, Ez a martirok boldogsága és csak ez képesít ember felletti dolgok megoldására. S nem mindegy-e: egy pillanat alatt elégni egy eszméért, vagy egy egész életen át szenvedni érte? Református asszonyok! A ti hivatásotok ma, itt, az egész életek feláldozását kívánja. Ha lesz közöttetek, aki ezt felismeri elfogadja és betölti, az glóriás fényben fog tündökölni előttünk lelke fehér ruhájában, világító tornyunk lesz, ki után beigazítjuk életünk iránytűjét. Sőt még a világ is meg fogja hajtani előtte fejét, amelytől olyan régen, olyan hiába vártuk a jó példát.

De igazi jutalma még sem ez leszen, hanem az, ha a jól végzett munka utáni pihenés merengő órájában egy szelid kéz érinti vállát és mennyei hang zengi füleibe: Mária, teljesítetted kötelességed.

A hollandi református nőtheologusok [16 an] egyesületben szervezkedtek, hogy kivívják a férfilelkészekkel való teljes egyenjogúságukat, tehát a sákramentumok kiszolgáltatásának jogát is. Jelenleg ugyanis csak segédlelkészek lehetnek.

ISKOLA

Szegény gyermek!

Önkénytelenül tört ki belőlem ez a mondás, midőn a gyermek iránti otromba merénylet három megnyilatkozását láttam.

Szegény gyermekek! Ti vagytok korunk legnagyobb rabszolgái, mert a felnőtt itt-ott tágíthat rabszolgasága súlyos láncain, melyeket reá az élettel folytatott emberfeletti küzdelem súlyos gondja rakott, de ti gyermekek: ti nem tágíhattok a szorító rabláncon, amelyet rátok a „nevelés” helyezett.

Mert ha játékos kedvetekkel nem tudtok a felnőttek komor világához alkalmazkodni: születek az élet gondaitól felzaklatott lelkeinek idegizgalmaikat rajtatok keresztül vezetni le; ha akaratosak vagytok — ami az életproblémák elől való meg nem hátrálás, tehát az érvényesülés biztos jele bennetek — majd megmutatja születek, hogy az akaratot kineveli belőletek; ha még gyakorlatlan kezeitekkel nem tudjátok úgy megfogni a dolog végét, mint egész életen keresztül azzal a mesterséggel foglalkozó gazdátok: következnek a durva szavak és otromba ütlegek; ha játékos feledékenységgel elhagytok valamit: kivernek a házból benneteket; ha kicsiny kezeitekkel nem éritek el a tárgyak tetejét és lerántatok valamit: kékre verik gyenge testeteket... és lehetne ezt folytatni a különféle esetek egész légióján keresztül.

Egymásután három ilyen esetnek voltam a szemtanúja.

Első eset. Az ötéves Bözsike, aki reggelit vitt a közeli gyárban dolgozó apjának, — visszajövet nem tudott az anyjának a kávéskanállal beszámolni. Az anya először vesszővel s mivel ezt gyenge fenyítő eszköznek találta, nadrágszíjjal verte ki a házból Bözsikét s nyomatékosan a fejébe verte, hogy a kanál nélkül haza ne merjen menni.

Nem kell kétségbeesni, Bözsike nem ment világgá, mert apjánál felejtette a kanalat s az anya, hogy lelkiismeretét önmaga előtt igazolja: még mindig ráripakodott a sirva megtért Bözsikére, hogy, hogy lehet olyan ügyetlen.

De most kerdem drága jó szülém: te, a te felnőtt fejeddel nem voltál e már ügyetlen és nem felejtettél-e ott valaha valamit; s mit szóltál volna hozzá, ha téged is várt volna otthon egy náladnál erősebb és vesszővel és szíjjal adta volna tudomásodra, hogy míg a kérdéses dolgot meg nem találod, nem lépheted át a ház küszöbét. És tudod e azt, hogy a gyermek tenáladnál sokkal jobban a szívére veszi a dolgot, mert a gyermek nem az eszével, hanem a szívével gondolkozik.

Második eset. Sanyi, a lakatos inas nem tudja a gazdája izlésé szerint a keze alá tartani a vasat. A gazda — mert hiszen erősebb és mert nincsen is hozzá más joga — Sanyinak esik, előbb vonatkozásba hozza az állatokkal, majd az összes szentekkel is, miután az ütésre nagyon felbuzdulva: nem tudja lecsillapítani verekedő kedvét és végig veri Sanyin mindazt, amit eredetileg az üllőre helyezett vasdarabnak szánt.

Kedves mesterem: vajjon te, a te sok évi gyakorlatoddal száz százalékosan oldod-e meg minden esetben mesterséged feladatait s mit szólnál hozzá, ha folyton a hátad mögött állana egy nálad még erősebb mester s agyba főbe verne, valahányszor nem az ő kedvére tennél valamit!?

Harmadik eset. Pistike apukájával sétál a piactéri parkban. Egy utkereszteződésnél a három éves Pistike nem akar apjával jobbra menni hanem balra veszi az útját. Az apa rákiált: erre gyere Pistike! Pistike vtsszaszól: Én erre akarok.

Az apa dühbe jön: „Majd megmutatom én neked akaratoskodni”... és elkapja a három éves Pistit és úgy elnadrágolja, hogy a három éves Pistikének eláll egy darab időre a lélegzete.

De Pisti akaratos gyerek. Mikor levegőhöz kap, megint csak balra indul s vagy kétszer megismétlődik az első jelenet s Pistit erőszakkal kell felvett irányából kitéríteni.

Kedves szülém: én lefogadom veled, hogy te éppen úgy nem tudod, miért indultál jobbra, mintahogy esetleg Pistike sem tudta, miért indult balra. De hogy kívántad te a 3 éves Pistikétől, hogy hozzád alkalmazkodva a te utadon menjen, mikor te a felnőtt nem voltál képes a gyermekhez alkalmazkodni.

Vagy megmutatod, hogy kivered Pistikéből az akaratot? Hát ezt kedves szülém ne tedd, mert nem az a gyermek van a boldogulás, a siker számára eljegyezve, akinek nincsen akarata s mindig a mások akarata szerint igazodik, hanem az, akiben van akarat s van erély, hogy akaratának érvényt szerezzen. Nem letörni kell ezt az akaratot, hanem helyes irányba terelni s a fenti esetnél helyesebb lett volna megkérdezni Pistikétől, miért akar menni balra, mert nincs kizárva, hogy jobban megtudta volna indokolni, mint te magadnak azt, hogy gondolataidba merülve, miért indultál egészen gépiesen jobbra.

Próbáljuk meg nevelők a gyermek cselekedeteit ne a magunk, hanem a gyermek korához mért mértékkel mérni: meglátjátok, mennyivel jobban megértjük a gyermekeket, mennyivel eredményesebb lesz a nevelésünk és mennyi konfliktusnak vesszük az elejét.

S aztán szeretnék egy új, a modern pedagógusoktól elfogadott nevelési elvet a köztudatba átültetni: ne kívánjunk a gyermektől vak engedelmességet és ellentmondást nem tűrő alkalmazkodást, hanem próbálunk mi alkalmazkodni a gyermekhez, mert így jobban megnyerjük őt a nevelés gondolatának s gyökeresebben kiirtjuk esetleges rossz szokásait, amelyek terrortal vissza lesznek ugyan szorítva a gyermek lelkében, de alkalomadtán erőre kapnak és megrázkódtatásoknak lesznek a szülőanyjává. És végre ne suhogtassuk folyton a gyermek feje felett a rabszolgaostort, mert a megfélemlítés nem nevelés és főként gondoljuk meg, hogy a felnőttek tettei sem állják ki mindig a kritikát s ha a mi hátunk mögött is ott állana egy nálunknál nyers erejénél fogva nagyobb hatalom: nem kevesebbszer súlytana bennünket rabszolgaostorával, mint mi súlytjuk aligha öntudatra ébredt, tetteit jóformán még mérlegelni sem tudó ártatlan gyermekeinket.

Tóth Zsigmond.

HIREK

Nemzetközi ifjusági konferencia. Augusztus 16—22. napjain ker. ifj. nemzetközi konferencia volt Balatonszárszón melyen 72 résztvevő volt jelen Közülök 34 magyarországi, 17 erdélyi, 6 sziléziai, 4 nürnbergi, 4 auszriai, 3 csehszlovákiai, 2 svájci, 1 angol és 1 amerikai. Ez volt az első konferencia a jelen határokon túl, melyen a romániai bibliakörök kiküldöttei is résztvehetek. Isten iránt való háálával jegyezzük fel, hogy a mi egyházkerületünkben nagyobb számmal voltak jelen, mint az erdélyiből. Fiaink hitben erősödve, sok áldással tértek haza a munka továbbfolytatására.

A nagylaki egyház segítségére puspök urunk elsőnek engedte át a katedróját Hegyi Károly lekipasztornak és a nagyváradai hívek adták az első példát, midőn 7000 leit meghaladó összeget adtak a küzdő egyház megmentésére. Utána Aradon hirdette az ígét, hol több mint 3500 lei adomány gyűlt össze. A harmadik a lugosi presbyterium volt, midőn 2000 leit utalt ki az

egyház pénztárából. Ez adományokért a segélyezett egyház ezuton is kifejezi hálás köszönetét. Minden jócselekedet magában hordja jutalmát: a jókedvű adakozót szereti az Isten.

Ez is verseny! Egy róm. kath. lelkész a tessini [Svájc] „Foglio ufficiale”-ben versenyt hirdet: aki a legtöbb erkölcs-telen könyvet, vagy protestáns szellemű nyomtatványt és bibliát semmisít meg a dicsőség mellett díjtalanul zárandokolhat Lourdesbe. A felekezeti bekének eme hitetlen és durva megzavarása ellen elsősorban a róm. kath. „Gazetta ticinese” tiltakozik. A „Ref. Kirchenzeitung” csak ennyit fűz a dologhoz: „a régi módszer!” Autodafe's! Aber das vort stirbt nicht.

Társszerkesztők: Ar dai Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Sz. G. K.-g. Megkaptam, így fog jönni. **T. K. Sz.-K.-ó** Kérem, legyen jó alkalomadtán hozzam bejönni.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 4223—1929-II. szám. **KÖRRENDELET.** Valamennyi kebelbelli iskolai hatóságnak és hitoktatónak. Minthogy utánjárásunk dacára sem tudtuk megszerezni kellő időben az új vallástani kézikönyvek aprobálását, Ék. közgyűlésünk 1929—78. sz. határozata alapján az új vallástani tanterv életbeléptetését elhalasztom s elrendelem, hogy az összes elemi isk. osztályokban a hitoktatás a régi tanterv szerint történjék, a következő vallástani kézikönyvek alapján:

- II. osztály. Zöld Mihály: A református gyermek első vallás-könyve.
- III. osztály. Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.
- IV. osztály. Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.
- V. osztály. Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.
- VI. osztály. Szappanos Károly: Református keresztyén vallás-tan az elemi iskolák VI. osztály számára.
- VII. osztály. Az előző évben használt konfirmációs káté.

Azoknál a tankönyveknél, melyek a bizományosnál már kifogytak, új kiadás rendezése céljából intézkedtem. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 4104—1929 II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolai hatóságnak.* Felhívom a figyelmet újból az act de angajamentek új formulájára, amelyet a Hiv. lap 1928 dec. 8-iki számában 613. oldalon közöltem. Oradea—Nagyvárad, 1929 okt. 11. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

4194—1929 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli esperes és lelkész urnak és valamennyi kebelbeli iskolának.* Hogy nagy bibliafordítónknak emlékezete és az első magyar nyelvű bibliának nagy jelentősége minél élénkebben vésődjék hűveink, különösen a református ifjuság emlékezetébe, elrendelem, hogy ahol még nem rendeztek Károli Gáspár emlékünnepelet, ott advent első vasárnapján minden lelkész emlékezzék meg azon férfiú születésének négyszáz éves fordulójáról, akinek munkája volt az első teljes magyar bibliafordítás s ezzel elsőnek nyitotta meg az isteni kinyilatkoztatás kincsés házát a hamisítatlan igére vágyakozó magyar lelkek előtt. Ez az ünnepély legalkalmasabban templomi vallásos-est formájában rendezhető meg, az iskolai ifjuság bevonásával, de ahol ez nem volna lehetséges, az iskola rendezzen külön ünnepélyt. Mindenesetre szerepeljen a programmon a bibliafordítás igazi református jelentőségét kiemelő beszéd, szavalat, nevezetesen Reményik „A fordító” című verse (Hiv. lap 37. sz.) és alkalmas énekszámok. Ugyanekkor meg kell emlékezni a mély valóságosság fejedelmi példaképéről, háboruban a vallásszabadság diadalmas zászló hordozójáról, békében a református kulturmunka bőkezű pártfogójáról, Bethlen Gáborról, azon alkalomból, hogy háromszáz évvel ezelőtt, nov. 17-én tért meg ahoz, akinek dicsőségére munkás életében annyit áldozott. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 10. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pályázati hirdetés a szatmárgörbedi—Românești református leányegyház előkönyörgő kántortanítói állására. Fizetése a következő: 1. Tisztességes lakás (3 szoba, 2 konyha, kamara és pince) megfelelő melléképületekkel és 1 kat. hold és 35 □-öl kertfel. 2. 1184 liter tiszta rostált buza, 3. 680 liter szemes tengeri. 4. Szénadíj 59 lei. 5. Régi erdőtoke kamat, 21 Lei. 6. 13 kat hold és 486 □-öl föld haszonélvezete, melyből 10 hold szántó, a többi rét. 7. 4 okta legelő 10 drb jószágra. 8. 6 öl (24 m³) tűzifa felerészben beszállítva, fele-

részben folyóárban fizetve. 9. Tandij 2 köből buza és 2 köből szemes tengeri. 10. Terménybehordás és kertszántás. 11. Készpénz 3000 Lei évharmadonként előre fizetve. 12. Temető haszonélvezete 13. Stóla mint 500 Lei évi átlagban. A földek adóját az egyház fizeti. Kötelelességek: A mindennapi iskola I—VII. osztályában állami tanterv szerint tanítani. Kántori teendőket ellátni. Hétköznapokon, vasárnapokon s ünnepnapokon az istentiszteletet ellátni és pedig vasárnap és ünnepnapokon délelőtt prédikációval, délután és hétköznapokon könyörgéssel elvégezni. Egyházi jegyzőség teljesítése. Gondnoki számadás készítésénél segédkezés. Vasárnapi iskola és Ref. Énekkar vezetése. Felügyelő lelkész szükség esetén való helyettesítése. Pályázhatnak katonai kötelezettségnek eleget tett románnyelvi vizsgával bíró tanerők. Pályázati határidő e hirdetés megjelenésétől számított 21 nap. Pályázati kérelmek a szükséges okmányokkal az aranyosmegyesi (Mediaşul aurit, Jud. Satu-Mare) Református Lelkészi Hivatalba küldendők. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Megjegyeztetik, hogy a vasútállomás, posta, távirtda, telefon, orvos, gyógyszertár stb. 1—2 km. távolságban. Szatmárgörbed a népes Aranyosmegyessel össze van építve, miért is — jelenleg — politikailag egy község Szatmárgörbed—Româneşti, 1929 október hó 3 án. Presbyterium: **BUYONK—REORON**

Az egyházkerületi Főtiszteletű és Méltóságos Tankönyvkiadó-Bizottság 3526—1929., 3527—1929. és 3528—1929. számú rendeletében kötelező használatra elrendelt összes

**Vallástani kézikönyvek,
Kisbetűs Énekeskönyvek,
Nagy Vilmos-féle Nyelvtanok,
Dr Szentpéteryné—Gázdac-féle ABC
és Olvasókönyvek, Kandray—Titz-féle
Számítan—Mértan könyvek, továbbá
iskolai nyomtatványok,
térképek, füzetek, írószerek stb. stb.**

az előírt áron beszerezhetők:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosli Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásarhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Leszámitol váltókat. Folyósít jelzálogkölcsönöket.* Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képezzeli a triezsil „Adria”
biztosító-társaságot.** 41

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 41

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Szolgálatunk feltétele.

I. Sámuel III, 9—21.

I.

Szeretném úgy szólaltatni meg ezt a gazdag Igét, hogy minél feleslegesebbé váljék mellette a szegény emberi bölcselkedés. Szeretnék olyan tolmács lenni, akin meglátszanék, hogy nem magát, hanem a rábizott mennyei üzenetet tartja fontosnak. Szeretnék a lehetőségig elveszni a szolgálatban, hogy annál közvetlenebbül megláttathatnám a mi egyetlen Urunk nagyságát és dicsőségét.

Az Isten úgy akarta, hogy egy olyan nagyon gyarló testvéretek szóljon ma — Testvéreim — az Ő nevében elsőnek hozzátok, aki valamikor elég balga és okatlan volt ahoz, hogy sokra becsülje magát és kevésre az apai örökségképen, de egészen méltatlanul nyert szolgálatot s akit aztán Ő különböző kemény leckékkel megtanított, hogy magát semminek, kegyelemből megtarthatott sáfárságát pedig élete legdrágább kincsének tartsa. Egy olyan testvéretek áll előttetek, aki sok hűtlensége dacára, Isten jóvoltából még idején rájöhetett, hogy szolgálatának ellátásában nem bízhatik a maga ügyvélt értékeiben, megjelenésében, hangjában, képzettségében s talán szónoki készségében, mert ezek együtt sem segíthetik többre, mint az ügy szempontjából értéktelen, hiu, muló sikerekre, de nagyon bízhatik Istenben, akinek segedelméből gyarló élete minden fogyatkozásai dacára, áldás is lehet. S aki épen ezért talán erővel is igyekszik ma már elvetni magától a hatáskeltés megszokott eszközeit, hogy egyszerü csendes vallomásokkal annál könnyebben megéreztesse, hogy nemcsak a száj óhajt benne és általa bizonyosságot tenni, hanem az Urát megtalált és Előtte alázattal hódoló szolga lélek.

* * *

Mikor elmerültem az Igében, hogy benne szolgálatunk igazi feltételeit megkeressem, imádkozva kértem az Istent, világosítsa meg előttem azokat az igepontokat, amelyekre különös nyomatékkal kell rámutatni a ma lelkipásztorai előtt.

Megjelent előttem Siló, az Isten templomával és szolgálóival. A templomra már ráborult az alkony. Ritkák a kijelentések és nincs nyilvánvaló látomás. A szolgálók közül Éli már alszik a helyén, Sámuel nyugtalanul, de télenül fekszik a frigyláda mellett, Hofni és Fineás pedig talán mostan is vétkeznek a sötétben. Sámuel három hívást hall a feszült esti csöndben. Az Ur akar szólni hozzá, akiről már sokat hallott, de akit még nem ismert. Nem ismeri fel az isteni hangot. Szolgálatkészen fut Élihez, de az nem kíván, nem akar tőle semmit. Kétszer talán bosszusan is küldi el a gyermeket, miért zavarja nyugodt álmában? Harmadszor azonban az Urra gondol... Az Urra, aki régen, csendes esti óráin őtet is hívta, hozzá is szólott. A válaszos élményekben gazdag, hosszú időn át hűséges szolga biztonnyal fájdalommal gondol arra, hogy már nem Ő és nem is az Ő fiai veszik az isteni kijelentést, hanem ez a gyermek, de nem irigykedik, nem féltékenykedik, sőt kioktatja Sámuel: „ha szólitanak téged, ezt mondjad, szólj Uram, mert hallja a te szolgád.”

Silóban ráismertem egyházunkra, gyülekezeteinkre. Éliben, Sámuelben, Hofniban és Fineásban pedig magunkra. Ki-ki keresse meg a maga hasonmását. Alszol e, vagy fekszel, vagy vétkezel a sötétben? Jajj, sok magyar kálvinista Silóban éjszaka van, álm van, tétlenség van, talán bűn is van, csoda e ha nincsenek kijelentések és nincs nyilvánvaló látomás?

Éliben és Sámuelben ráismertem két különböző papi típusra a régi és új generációra. Olyan jól esett látnom, ha különbség van is, ellentét nincs közöttük. Sámuel becsüli Élit és Éli szereti Sámuel. Az ifju nem csufolja az öreget, azért mert az már öreg és az Ur nem méltatja több kijelentésre. Tudja, hogy Éli is volt valamikor kedves szolga, őhöz is szólott az Ur. És azt is tudja, hogy Élit nem öregsége, sőt nem is a saját bűne miatt vetette el az Isten.

Éli pedig — bár fáj neki, hogy az Ur őt egy gyermek kiválasztásával alázza meg és hogy az a gyermek az ő fiai helyett jut örökébe, mégsem irigyli Sámuel, sőt tanítja és segíti, mert a fő nem a saját és gyermekei sorsa előtte, hanem az Isten

ügye és a lélek örül benne azon, hogy a gyermekben Silóba az Ur nálánál különb papot rendelt.

Eli és Sámuel esete igazolja, hogy az ifjak és öregek minden időkben egymásra voltak utalva. Az élmények, tapasztalások kincsesbányája inkább az öregeké, a prófétai látások és elragadtatások hevülete inkább a fiataloké. Egyik a másik nélkül vagy már nem képes, vagy még nem képes az Ur ügyének eredményes szolgálatára. A fő pedig nem a szolga érvényesítése és dicsősége, hanem az Ur ügyének a diadala.

Becsüljük, szeretjük és segítjük-e mi őszinte szívvvel egymást, ezt a kérdést intézi hozzánk az Ige!? Egymás tisztelete, szeretete és becsülése nélkül nincs eredményes szolgálat. Aki nek e részben közülünk mulasztása van, szálljon magába és gondolja meg, hogy irigységével, féltékenységével, gőgjével vagy elbizakodottságával nemcsak szolgatársa, hanem a szolgálat ügye ellen is vétkezett.

A gyermek Sámuel az öreg Élitől tanulja meg, hogy az Isten hívására jelentkezni kell, még pedig így: „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád.”

Ahoz, hogy az Isten valakit a megszólításnál többre is méltasson, az isteni szó felismerése és az előtte való szolgálatra jelentkezés feltétlen szükséges. Amíg ide oda csak emberekhez futkosunk parancsok vételére, addig csak jelentéktelen emberi megbizatosok várnak ránk, — az Ur hallgat, kijelentésre vagy fontosabb parancsra nem méltat. Fontos megbizatosát bármily szolgálatban csak az kaphat, aki nem szolgatársaitól, hanem magától az Urától vár parancsot. A mi szolgálatunk Ura, akinek szavára folyvást figyelniünk kell, az Isten. Kisebb urat nem szolgálhatunk. Nem lehetünk emberek, sem egyének, sem tömegek szolgálói, Urunktól, Istenünktől kell várnunk a parancsot és Vele kell keresniünk szüntelen a találkozást.

Ha imádságos, alázatos lélekkel keressük a mi Urunkat, naponként találkozhatunk Vele drága Igéjében és vehetjük parancsolatait, kijelentéseit. De szoktuk-e keresni Vele a találkozást? Felvesszük-e szent könyvünket reggeli, esteli óráink csendjében és olvassuk-e ezzel a sóhajtással: „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád.” Elindulunk-e naponkénti csendes órákon a mi egyetlen Urunk elé imádságos lélekkel, áldott, boldog találkozókra? Ha nem tesszük, ne csudálkozzunk, ha nem tanácsol, nem buzdít, nem erősít, ha nem nyerünk tőle kijelentést. Ő mindnyájunkat szólít, csak sokan nem ismerjük fel a hangját. Pedig Ő nagyon szeretné, ha ma minden szolgája elsősor-

ban Reá tekintene, mert Ő maga szeretne mindnyájunkat elkötelezni a nehéz időkhöz illő, fokozottan buzgó szolgálattételre. Ne mond, Testvérem, hogy hozzád még nem szólott! Hivott, csak még nem hallottad, talán aludtál, talán desperált voltál, talán elmerültél nagyon világi dolgaidba, a gondolkozásba, vagy a közügyekbe, nem jelentkeztél. Lásd, elment szomorúan melletted. Oh ne várd, míg visszatér, hátha utolsó volt hozzád a felhívás, indulj sietve és kiálts könyörögve utána: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád.”

Ardai Aladár

(Folytatása köv.)

Modern atheizmus.

A durva filozófiai atheizmus, vagyis az Isten létének merőben értelmi alapon való letagadása ma már lehanyatlott. Alig néhány elmaradt boldogtalan ember elméjében élhet még az csak. Ezek mellett a haladó idő régen tova repült s ma már ők maguk sem tudják milyen balgatagok.

A 19. század derekáról származó harcos atheizmus helyét adott ma már egy sokkalta veszedelmesebb atheizmusnak: a pszichológiai atheizmusnak. Míg a korábbi a biológia és geológia nevében történt. Abban áll ez a modern pszichológiai atheizmus, hogy készségesen elismeri a vallásos életjelenségeket, de az azok mögött lévő reáliást mereven letagadják. Azt állítják például, hogy Isten nem egyéb, mint az ember saját vágyának a világmindenségbe történt kivetítése, vagyis merőben szubjektív dolog. Az imádság nekik csak autoszugesztio, legjobb esetben telepathia, tehát szintén szubjektív lelki processzus. Az „isteni jelenlét, vagyis vallásos nyelven szólva a Szentlélek csak a tudat alatti lelkivilág dinamikus feltörése. Szóval mindazok az ideák, amiket mi szentnek tartunk, merőben emberi tanulmányok és nem isteni inspirációk produktumai. A lelkiismeret is csak „érzelmi világunk megzavarása“, a bűn „erőszakkal visszafolytott ösztön, esetleg „neurozis“.

Mit tudunk mi érvül felhozni ezek ellen? Hiszen ezek a kételyek nem csupán a vallás nyílt ellenségeinek állításai, hanem még ájtatos lelkeknek is önkéntelenül feltámadó tusakodása, hogyha a lelki dolgok látszólagos unrealitására gondolunk.

A XIV. zsoltár szemszögéből kell néznünk az egész dolgot. Azt állítja ez: „Azt mondja a balgatag, az ő szívében nincs Isten.” — azaz az atheista ember teljesen elvakult az emberi élettapasztalatok mélyében fekvő tényeivel szemben. Ezért az atheizmus merő bolondság. Még pedig két okból az:

1. A keresztyén élettapasztalatok mögött lévő realitást letagadni, egyet jelent maguknak ezen élettapasztalatoknak előidéző főokát letagadni;

2. egyet jelent ezeknek az élettapasztalatoknak hatását letagadni.

Lássuk mindezeket!

A legeslegfőbb történelmi élettapasztalat maga Jézus Krisztus. A vele való érintkezés folytán mindig úgy cselekszik az ember, ahogyan cselekednék magának az Istennek jelenlétében. Áhítatos bámulatot érez, amíg csodálatos jellem nagyságát szemléli, összehasonlítja önmagát vele, az ekként szembeszökő óriási ellentétből okvetlenül feltámad lelkében a kicsinységnek, gyarlóságnak, kudarcnak, bűnnek az érzése, feltámad annak szomorú elgondolása is, hogy ez a magasztos szent ideál, amit az Ur Jézus célul kitűzött elénk, elérhetetlen ránk nézve. Ámde arra is rájön, hogyha a Messiás hívó szavára feleletet ad, Jézus a bűn ernyesztő érzésétől megszabadítja őt és a bűnbocsánat meggyőződésével ajándékozta meg. Ugyancsak a Jézus hívó szavára adott belsőleges feleletadás révén az erőnek jóleső tudata ébred fel lelkében, meg az arra való képesség, hogy a bűn támadását legyőzze és a keresztyén ideált elérje.

Mindez történelem gyanánt fel van jegyezve az evangéliumokban. Ámde az efajta élettapasztalat nem szűnt meg Krisztus földi jelenlétének megszűntével sem, hanem minden korszakon keresztül megismétlődött az a világtörténelemben a Krisztusban való hit által, valahányszor csak az emberi lélek feleletet adott az evangéliom felhívására. Más szavakkal, úgy találjuk, hogy a Messiás csodás egyénisége akként áll a rohanó idők viharzó árában, mint valami öröklétű sziklaszilárd lényé. Azaz, úgy hat reánk ma is, mint annak a láthatatlan szédítő méretű életerőnek látható megtestesülése, amelyik kormányozza a világmindenséget... és mégis éppen úgy rendelkezésünkre áll nekünk is ma is, mint 19 évszázaddal ezelőtt az első keresztyéneknek. Ekképen a Jézus Krisztusban való hit által közvetlen érintkezésbe jutunk ma is magával az élet örök Istenével.

Azt mondja minderre a keresztyénség modern ellenfele, hogy mindezek az állítólagos vallásos élettapasztalatok üres illúziók. Az istenfélelem, a bűnbocsánat érzése, az erő öntudata... mind, mind való dolog, de csak szubjektívek, merőben lélektani processzusok produktumai. Ámde nem felelnek meg nekik semmiféle objektív tények. Így tehát a keresztyén élettapasztalatok előidézője nem Isten, hanem csak az ember saját lelkének.

öntudatos — még inkább öntudat alatti — működése. Vagyis, szerintök minden vallásos élettapasztalat csak szuggesztív, hipnózis, tömegpszichológia, telepathia és más efféle lelki folyamat. Itt aztán alá kell huznunk egy érdekes jelenséget. E modern atheisták a pszichológiát úgy tüntetik fel, mint a keresztyénség helyettesét. Pedig a szuggesztio, hipnózis, telepatia sok esetben éppen ellenkező irányban működik, mint a keresztyén élettapasztalat. Semmiféle lélektani szuggesztio nem képes ugyanis elérni, minthogy ösztönei és meggyőződései szerint cselekedjék az ember. Ez pszichológiai axióma, vagyis figyeljük meg a hipnózis hatása alatt lévő egyenes lelkű egyént. Semmiféle hipnotikus erővel nem lehet azt arra rávenni, hogy lopjon, hogy hazudjék. Sem táncra szuggérálni azt, akinek az ellen mélyenfekvő meggyőződéses ellenszenve van. Vagyis hipnotikus szuggesztio fundamentális tulajdonságot nem képes megváltoztatni magától sohasem. Csak azt képes elérni, hogy olyasmit vitet véghez az emberrel, ami megfelel mélyebben fekvő természetének. Ezért aztán minden modern detektív regényekben olvasható hipnotikus bűntény merő képtelenség.

A keresztyén élettapasztalatoknak legfőbb tulajdonságuk pedig épen az, hogy az emberek jellemét tökéletesen megváltoztatja. Néha egy szempillantás alatt. Klasszikus példa erre a Pál apostol megtérése a damaszkusi uton. Kétségtelenül a szuggesztiónak is szerepe volt az ő megtérésében, de merő pszichológia sohasem lett volna képes olyan mély ürt idézni elő életének multja és jelenje között. Mert a pszichológia — miként fentebb jeleztem — nem működik ilyeténképpen. Azért nyugodtan azt mondhatjuk, hogy bár pszichológiai tények készítették elő az utat rá, mégis ezek csak eszközök voltak, csupán processzusok melyek által keresztyén hitére adott frappáns feleletképpen egy rajta kívül létező hatalmas Erő épett be az életébe és a farizeus Saulusból a nagy apostol Paulust formálta.

Itt a pszichológiai folyamat tökéletesen olyan, mint bármilyen más jelenségnél. Senki sem tagadhatja ugyanis, hogy minden fizikai jelenség mögött rejlik valami emberi énen teljesen kívül eső valami. Elég csak a nehézkedési, mágneses és elektromos erőre hivatkoznunk. Nincsen-e tehát igaza a zsoltárirónak, amikor sejtelmesen megérezve ezt, azt mondja: „a bolond így szól az ő szívében: nincs Isten” — a vallásos életjelenségek mögött?

Tagadhatatlan, hogy a pszichológia képes megmagyarázni sok keresztyén életjelenséget. A tudatalatti elme például nagy szerepet játszik az imádkozásban. Az istentisztelet nagy mér-

fekben felhasználja a szuggesztív erejét, a tömeglélektan, az emlékezetet, a képzeletet. Mindezek a lélektani processzusok jogosan helyet foglalnak a vallásban. Amde mindezen processzusokban és ezek mögött Erő, Élet rejlik, ami nélkül ezek a processzusok csupán csak üres keretek volnának. Más szóval a pszichológia megmagyarázhatja Isten működésének a módjait. Amde mégis csak Isten az, aki működik és nem a pszichológia. Egész nyugodtan azt mondhatjuk azért, hogy Jézus Krisztus személyisége — a keresztyén élettapasztalatok legfőbb okozója — nem pusztán történelmi alak, hanem lelki valóság is, mivel általa juthatunk Isten erejének a boldog birtokába.

Ha a keresztyén élettapasztalatok csak üres illúziók volnának, úgy az élet való tényei régen diszkreditálták volna őket. Legismeretesebb példa erre a légtükrözés, a délibáb. Azt hiszi ennek csábító tükrözése folytán az eltikkadt pusztai vándor, hogy hús viz felé lépdél s örömmel szoritja meg miatta lépteit. Ha most már kellő időben odaért és csakugyan vizet talál, hite valósággá szilárdul. De hogyha a viz hullámozó csábképe egyre messzebb és messzebb távozik el tőle, akkor csalóka illúzió volt csupán az egész. Ugyancsak ezt tapasztaljuk az értelem világában is. Honnan tudja például a gondolkozó ember az igazságot megkülönböztetni a képzelettől? Abból, hogy ha következtetései fedik a való élet tényeit, akkor azok igazságok, hogyha nem fedik, akkor üres illúziók. Így a matematikai igazságokat az egész világmindenség szerkezete megerősíti. Ezek nem a matematikusok privát fálálmányai, hanem elméleti realitások. Olyan elméjéi, amely kormányozza a világmindenséget. A gondolkozó emberek csak felfedezték, de nem alkották meg őket. Ugyancsak ezt a próbáratételt lehet alkalmazni a keresztyén élettapasztalatok realitásának hebizonyítására is. Minden időben azon feltevés szerint cselekedtek az emberek, hogy Isten megtalálható a Jézus Krisztusban. Ezért az „Ő nevében“ imádkoztak, „Ő érette“ végezték szent ájtatoskodásaikat, teljesítették szolgálataikat, keresték a keresztyén ideál megvalósítását a magánéletben és a társadalomban az emberek.

Vajjon üres álomképet kergettek-e ezek az emberek, avagy élő valóság van a Krisztus „neve“ mögött? A felelet keresztül van írva gigászi betűkkel a keresztyén élettapasztalatok történelmének lapjain. Hiszen keresztyén imádság és istentisztelet által, meg a Jézus Krisztus lelkének való meghódolás által férfiak és nők csodás nagy energiát kaptak arra, hogy igaz ke-

resztyén életet éljenek és keresztyén hőstetteket bátorkodjanak véghez vinni.

Azt jelenti ez, hogy a való élet tényei csakugyan megerősítik a keresztyén élettapasztalatokat. Ezért bátran mehetünk előre abban a mi hitünkben, hogy vallásos életjelenségeink, tapasztalataink mögött nem üres illúzió csillog, hanem az élő Istennek szent valósága magasztosul.

Bokor Sándor

A skót egyház ünnepe.

A skót református egyházak — a Church of Scotland, meg az United Free Church of Scotland — köztudomás szerint egyesültek és ezen egyesülés ünnepélyes végrehajtása október 2., 3. és 4. napjain Edinburghban tartott gyűléseken hajtatott végre. A nagyjelentőségű ünnepélyes aktusra meghívták az egész föld református egyházait s valóban minden világrész képviselve volt a nevezetes eseménynél. Voltak sárga- és feketebőrű református papok is. A magyarországi református egyházat háromtagú küldöttség képviselte: dr Kováts István dunamelléki egyházkerületi főjegyző és dr Kun Béla tiszántúli egyházkerületi tanácsbíró, konventi tagok, továbbá dr Benedek Zsolt dunamelléki egyházkerületi tanácsbíró, konventi tanácsos. Jelen voltak: Balogh Elemér pozsonyi lelkipásztor, felvidéki püspök és dr Darkó Ákos erdélyi egyházkerületi igazgatótanácsos. A hatalmas teremben s mintegy tízenötezer főnyi közönség jelenlétében tartott Zsinaton a király képviselőjében másodszületett fia: György yorki herceg volt jelen s úgy a megnyitás után, mint a befejezéskor beszédet mondott. Jelen volt az angol egyház feje, a canterbury érsek is és hosszabb, szép beszédben üdvözölte a puritán testvéreket. A skóciai anglikán püspök pedig a Zsinat második napján előadást is tartott a Zsinat keretében.

A Zsinat ünnepélyes megnyitása és a megegyezés ratifikálása után, az egygyé vált egyház első moderatorává dr White John glasgowi lelkipásztort választották, míg a clarki tisztet mindazok megtartották, akik eddig viselték. A megalakulás után minden oldalról üdvözölték az egyházat. Elsősorban Nagybritanniának és gyarmatainak reformált egyházai, azután volt egy üdvözlés az európai református, egy az európai lutheránus és egy az amerikai református egyházak részéről. Minket, magyarokat, az a kitüntetés ért, hogy az összes európai reformátusok részéről dr Kováts István mondta az üdvözlő beszédet, aki beszédének nemcsak gazdag tartalmával, de lelkes és szónoki előadásával is kiemelkedett. A lutheránus testvérek nevében a svéd egyház küldötte beszélt.

Október 3-án az egyház ebédet adott a vendégek tiszteletére, amelyen több százan vettek részt. Ez alkalommal a hivatalos üdvözlések után először a német evangélikusok küldöttét, azután a genfi, majd a kínai, az erdélyi és a holland reformátusok képviselőjét hívták fel szólásra. Az erdélyiek részéről Darkó Ákos mondott nagy figyelemmel hallgatott beszédet.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Rácz Elek, kismajtényi lelkipásztor, egyházmegyei tanácsbíró, életének 62. ik, boldog házasságának 28. ik és lelkipásztorokodása 36. ik évében, rövid szenvedés után, október hó 12. én elhunyt. Csomaközön született, iskoláit Debrecenbe végezte. Lelkészi működését Csomaközön kezdette, honnan Érkörtvélyes, Gencs, Szalacsra mint segédlelkész, Kismajtényra pedig mint rendes lelkész került, ahol 33. évet töltött el. Hirtelen halála özvegyét és hat gyermekét borította gyászba. Temetése az egész gyülekezet és a környék nagy és mély részvéte mellett e hó 14. én, Kismajtényban ment végbe. Áldott legyen emlékezete. A szomorú sziveket pedig vigasztalja meg Isten, az Ő Szent Lelke által.

HIREK

Karoli Gáspár ünnepély Tárkányban. Igen áldásos ünnepély volt október 6. án a belényesi lelkészi körhöz tartozó Tárkányban, ahol az őszi kőri értekezletre összegyűlt lelkészek a vasárnapi alkalmat megragadva a délutáni istentisztelet keretében áldoztak a nagy magyar bibliafordító emlékének. A templomot zsufolásig megtöltő lelkes hallgatóság előtt Jakab Viktor belényesi lelkész hirdette hitte, meggyőződéssel és „ad hominem” alkalmazva az igét: „Ime eljövök hamar: tartsd meg, ami nálad van, hogy senki el ne vegye a te koronádat”. (Jel. 3, 11.) A Károli-emlékbeszédet Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész tartotta, felölelve ennek az Istentől választott halhatatlan szellemnek egész működését, hangsúlyozván, hogy a róla való megemlékezésünk csak akkor lesz igaz és őszinte, ha olvassuk és szívében hordjuk az Isten magyarul zengő igéit. A kör lelkészei elhatározták, hogy a jövőben minden kőri értekezlettel kapcsolatosan vallásos ünnepélyt tartanak.

Ravasz László amerikai utja. Ravasz Lászlót a lances-teri egyetem theologiai fakultása meghívta 5 tudományos előadás tartására. Ravasz László amerikai tartózkodását igyekeznek a magyar gyülekezetek is kihasználni s egymásután hívják meg a püspököt a körükbe. Julius hó folyamán végig látogatott már több gyülekezetet s vilte Isten tiszta Igéjét az ő kiváltságos nagy lelke, nagy és éles megvilágításában. Az „Amerikai Magyar Reformátusok Lapja” Ravasz László körutjáról a következőket mondja: „Dr Ravasz László látogatása történelmi jelentőségű az amerikai reformátusság életében. Éppen ezért törekednünk kell arra, hogy ennek a körutnak a legkisebb mozzanata se vesszen el, hanem legyen följegyezve mindnyájunk tanulságára. Arra kérjük lelkésztestvéreinket, hogy a látogatásokról készítse- nek nagyon hű és nagyon részletes följegyzéseket és küldjék be azt lapunkhoz azonnal. A legújabb idők egyik legnagyobb világitó fényforrása jár közöttünk, szabad-é ezt a világot véka alá

rejtünk, vagy kizárólag a magunk számára foglalni le? Mindnyájunknak közkinccse minden egyes szava, minden lépése: legyünk tehát szorgalmasak az így nyert javainknak egymással való közlésében”.

Magyarok világkongresszusát tartották Budapesten a világ minden táján elszórtan élő magyarok. Ép úgy résztvettek e kongresszuson az Európa különböző országaiba elszakadt véreink, mint az amerikai, kanadai és délamerikai kivándorolt magyarok. A kongresszus valamennyi felekezeti templomában megtartott istentisztelettel kezdődött, mely után kezdetét vette a négynapos konferencia. A kongresszus legfőbb tárgya volt a külföldön élő magyarokkal való testvéri egység fenntartása és ápolására irányuló intézkedések megtétele. Valamennyi külföldi kiküldött bizonyoságot tett a magyar faj iránti szeretetéről.

A Váradi Zsigmond dr. alapítvány felügyelő-bizottsága az 1929—30-ik iskolai évre **öt háromezer és tíz 2000 letes** ösz-

töndíjsegélyre pályázatot hirdet meg. Az alapítólevél értelmében elsősorban nagyváradi születésű, közép- és szakiskolákban tanulók pályázhatnak, — akik kérvényök mellé az illetékes lelkészöknek szüleik anyagi helyzetét igazoló bizonyítványt, továbbá iskolai bizonyítványt csatolnak. Kérvényt adhatnak be azonban olyan tanulók is, akik nem nagyváradi, hanem biharmegyei, vagy ezen túl, romániai születésűek. A kérvények folyó évi november hó 15-ig az egyházi elnökségnél (Oradea, str. Petru Maior No. 1.) adandók be.

Egy szegénysorsú theologus kollegánk, aki az I. évet jósikerrel végezte, de másodévről érettségije megszerzéséig szabadságot tartott, nevelői, esetleg segéd-tanítói, vagy bármilyen állást keres. Címe: Tury András II. é. theol. hallg. Săcășeni—Érszakácsi jud. Sălaj, Szilágymegye.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pályázat. Az adoni (éradonyi) ref. egyháztanács pályázatot hirdet kántortanítói állásra. **J a v a d a l m a:** 1. Kézpénz évi 487 Lel. 2. 36 hl. rozs természetben. 3. Minden ref. iskolába feljáró tanköteles gyermektől 25 liter (100 cső) szemestengeri. Jelenleg a 60 gyermek után 1500 liter. 4. Minden ref. iskolába feljáró gyermek után 5 Lei tandíjpenz. 5. Stola az egyházkerületi rendelet szerint. 6. Lakás természetben kerttel. 7. 8. kat. hold kényszerbérlet, mint kántori sessió, ezt azonban, hogyha valami okból megvonatnék, az egyház nem adhatja, mert nincs módjában. 8. A temetőben levő üres föld használata és a fűtermése a sírok megrongálása nélkül. 9. Államsegély. Kötelessegesség I—VII. vegyes osztályok törvényszerinti vezetése, kántori szolgálat, énekkar vezetése, egyházi jegyzőség, állami iskolában (ha kell) vallásoktatás, lelkész-hakadályoztatása esetén és kanonikus na-

pokon szószéki szolgálat, belmissziói munkákban segédkezés vasárnap-i iskola vezetése. Pályázhatnak állami követelményeknek eleget tett nostrifikált okleveles tanerők 1929 október 31-ig, azonban okleveles tanerők nem létében ezen évre helyettes tanítóul nem okleveles tanítót vagy tanítónőt is elfogadunk. Adoni—Éradony, 1929 október 6. Jud. Sălaj, Ref. Egyház tanács.

Pályázat az ágyai református elemi népiskola II. számú orgonista kántortanítói állásra. Javadalom: 1. Készpénzben az egyháztól 1250, a polgári községtől 3200 Lei évenként. 2. 9 kat. hold szántó föld haszonélvezete. 3. 4 drb legelőilletőség. 4. 1830 liter buza. 5. 1830 liter tengeri, vagy árpa. 6. 24 ürméter tűzifa. 7. Lakás és kert. Kötelesség: A hozzáutalt mindennapi és felnőtt iskolás gyermekek tanítása, kántori tennivalók felváltva, énekkar, egyházi adókönyv vezetése, lelkész helyettesítése akadályoztatása esetén és kanonikus órákon, közreműködés vasárnapi iskolában, vallásos estélyeken. Nők is pályázhatnak. Akinek a törvényben előírt képesítése még nincs meg, azt egy évre helyettesül alkalmazzuk. Pályázati idő e hirdetés megjelenése napjától számított 14 nap. Kellően felszerelt kérvények alulírott címre küldendők: Református Lelkészi Hivatal Ardea (Ágya), u. p. Chişineu—Criş, Jud. Arad. Az állást a választás jogerőre emelkedése után azonnal el kell foglalni. Presbitérium.

Értesítés

A 4223/1929-II. sz. Körröndeleletben használatra elrendelt **Vallástani kézikönyveket** a szükséges példányszámban kinyomattuk és azok a következő — hivatalosan megállapított — árákon kerülnek forgalomba:

- II. osztály: **Zöld Mihály: A református gyermek első valláskönyve.** Ára 20 Lei.
- III. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.** Ára 28 Lei.
- IV. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.** Ára 22 Lei.
- V. osztály: **Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.** Ára 28 Lei.
- VII. osztály: **Soltész-féle Konfirmációs káté.** Ára 15 Lei.
- Kisbetűs Énekeskönyv 10 drb vételénél 75 Lei darabonként.**
- Református imalap az elemi iskolák I. o. számára.** Ára 1 Lei.

A 4114/1929-II. sz. Körröndeleletben említett s a Hivatalos Lap 1928 dec. 8-iki számában közölt **új mintájú Act de angajament** is kapható darabonként 2 Lei áron

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
 Tinca—Tenke
 Jud. Bihor

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
 Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibélet gyűjtéssel. *Le-
 számítol váltókat. Folyósít* jelzálog-
 kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen
 teljesít. Minden bankszerű üzletet
 kedvezően lebonyolít.

**Képoiseli a triezii „Adriai”
 biztosító-társaságot.** 42

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
 rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
 gyárában, **Timisoara.**

Kitünő hangú harmoniumok
 és pedálos harmoniumok ál-
 landóan raktáron. Orgona-
 javítások, tisztítások és
 hangolások pontosan eszkö-
 zöltetnek. Költségvetéssel és
 harmonium árjegyzékkel dij-
 talanul szolgálunk. 42

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

42

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
 harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Szolgálatunk feltétele.

I. Sámuel III, 9—21.

II.

Minden ember sors szolgál sors. Ur csak egy van égen-földön — az Isten. Mi mindnyájan szolgálak vagyunk. A szolgáltság azonban nem lealázó, hiszen az egyetlen életforma. Szolgáltságát csak az ember teheti magára lealázóvá, urának méltatlan megválasztásával, vagy szolgáltságának méltatlan érzületével. Méltatlan urat nagy hűséggel, vagy méltó urat hűtlenséggel szolgálni egyaránt lealázó.

A mi elhivatásunk a legdicsőségesebb sors, az egyetlen ur hűséges szolgálata lenne. Ennél dicsőségesebb szerepet ember már nem kaphat. És hányan és hányszor nem akarjuk vállalni ezt a dicső sorsot? Hűségünk hányszor meglankad, hányszor más urat is keresünk szolgálatra! Balgatagon megosztjuk az életünket. Próbálunk lebegni az ég és föld között. A templomban szolgálak vagyunk, odakint az életben ugynevezett urak. Palástban papok, palást nélkül csak olyanok, mint más ember. Keressük az uraságot, ami voltaképpen nincs és közben a dicsőséges szolgáltságunkat felváltjuk lealázó szolgáltságra.

Szolgálatunk főfeltétele: megismerni egyetlen urunkat és csak neki szolgálni hűségesen.

Sámuel a kijelentésből megtudja, hogy Isten ítélete szolgálói felett is eldördül s épen felettük a legszigorubb.

Isten nem nézheti a bünt senkiben, de legkevésbé szolgálóiban. Tőlük több hűséget önértelenséget és tisztaságot vár, mint bárki mástól. Különösen utálja bennük a kapzsiságot és erkölcstelenséget. Ezeknek a büntetése halál, mely nem törölhető el semmi áldozattal.

Éli házának a sorsát Hofni és Fineás kapzsi és erkölcstelen élete pecsételte meg. Még az öreg Éli számára sincs kegyelem, pedig az ő büne csak annyi volt, hogy elnézte fiaiban ezt az utálatosságot.

Tekintsük át az életünket, nem fertőzött e meg bennünket Hofni és Fineás kárhozatos büne? Nem szennyeztük e be kezünket kapzsisággal, a szívünket könyörtelenséggel, nem vetünk-e akkor is, amikor inkább adnunk kellett volna és ha adtunk, szivből adtuk-e, vagy csak hogy lássák és ne szóljanak meg bennünket az emberek?

Aztán megőriztük e a testünket tisztaságban, nem vádolhat-e valaki erkölcstelenséggel, nem volt-e gonosz a szemünk, csábító az ajkunk, megállottunk e, amikor kísértések környékeztek, nem barátkoztunk e meg a világ fonák moráljával és nem elégszünk-e meg annyi tisztasággal, hogy épen az ocsmányságot ne lássák rajtunk és ne bizonyithassák ránk az emberek. Aztán gondolunk és vigyázunk-e a családunk életére? Merünk-e hiveink előtt önzetlenségről s a családi élet tisztaságáról beszélni és ha beszélünk, meghallgatnak-e és nem mosolyognak e rajtunk gunyosan az emberek? Vigyázzunk, ez a két bűn: a kapzsiság és erkölcstelenség az, amely miatt leghamarabb meg szokták gyűlölni az oltárokat az emberek. Nem imádkozhatunk eleget, hogy őrizzen meg bennünke az Ur Hofni és Fineás halálos vétkeiktől.

Az önzellen tiszta, a jópéldaadás szolgálatunk elengedhetetlen feltétele.

Sámuel és Éli tanítása folytán jut az első kijelentéshez, de Éli tanítja meg arra is, hogy az Ur kijelentett akaratát eltitkolni nem szabad, hanem közölni kell, akár felemelő, akár lesújtó akár üdvöt, akár kárhozatot jelentsen.

Sámuel talán sajnálkozásból is, de inkább gyávaságból nem akarja közölni Élivel a rettentő szentenciát. Ugy gondolja, a hallgatás kényelmesebb lesz, mint a kegyetlen beszéd s anélkül, hogy Élinek bármit is szólna, folytatni akarja napi dolgát. De nem lehet Éli tudja, hogy szólt hozzá az Ur. És azt is, hogy az Ur nagy ok nélkül nem szokott adni nyilvánvaló kijelentést. Mindig engedelmes tanítványának hallgatása gyanussá válik előtte. És bár sejti, hogy a kijelentés rá vonatkozik és őt lesújtja, az Isten nevére kényszeríti Sámuelét, hogy beszéljen. Beszéljen, mert akit az Ur kiválasztott és kijelentésre méltatott, az nem hallgathat, az nem lehet gyáva. A szolga tartozik közvet-

teni Úra üzenetét, oda, ahová szól. Életet, vagy halált jelentsen szava, nem hátrálhat meg a parancsteljesítés elől.

Sámuel megérti a leckét. Elmondja a lesújtó szomorúságot Élinek „és semmit sem hallgat el előtte“.

Talán mindnyájan voltunk már Sámuel helyzetében. Az Úr valami kellemetlen, talán kegyetlen üzenetet bizott reánk... és gyávák voltunk, nem mertünk beszélni, pedig a bátor beszéd szolgálatunknak szintén fontos feltétele. Nekünk nem szabad az isteni szót sem elhallgatni, sem átszépíteni. És ki merné közülünk mondani, hogy nem hallgatott el senkivel szemben semmit!?! A kicsinyeknek talán még jobban meg merjük mondani az igazságot és a szószékről talán inkább merünk még harsogni általánosságban a bűnök ellen. De odalent és közvetlen szemben a bűnösökkel, — különösen a nagyokkal — hamar elveszítjük bátorságunkat. Hányszor hallgatunk és mosolygunk, amikor komolyan feddőznünk kellene. Az öreg Éli intése nekünk is szól: „El ne titkold előttem!“ Minket is az Isten nevére kényszerít: „ugy cselekedjék veled az Isten most és ezután is, ha te valamit elhallgatsz előttem abból, amjt [az Úr] mondott neked.“ Aztán az öreg Éli Sámuellel együtt mindnyájunkat megtanít még szolgálatunk egy fontos feltételére: a próbák alatti példaadásra, a feltétlen megnyugvásra az Isten akaratan. A háza pusztulását jelentő kegyetlen szentenciát ezzel fogadja: „Ő az Úr, cselekedjék, amint Néki tetszik.“ A szolga ajkára Urának minden intézkedésével szemben ez a kijelentés illik. Ha valakinek, nekünk kötelességünk az alázatos meghajlás. Éli kegyetlenebb hirt már nem hallhatott, mégis ki tudja mondani: „Ő az Úr“ stb. Menyire más lenne környezetünknek, családunknak, hiveinknek a hite, ha soha nem hallanának tőlünk zugolódást, hanem minden sikertelenségben, bajban, gyászban, csak az ősz. Éli szavait: „Ő az Úr, cselekedjék, amint neki tetszik“.

A gyermek Sámuel nagyra nőtt, öreg is lett, de az Éli intését nem felejtette az Úr igéjéből „semmit a földre nem hagy vala esni.“ Nem volt gyáva többet. Nemcsak paptársainak, de még királyának is bátran meg meri mondani az Úr üzenetét. És ez a bátorság, hűség nevet szerzett neki. „Megtudá egész Izráel, Dántól Beersebáig, hogy Sámuel az Úr prófétájául rendeltetett.“

Nem az alakoskodás, népszerűsködés, hajlongás és udvarlás szerez nevet és becsületet ma sem az Úr szolgájának, hanem Urának lélekben és igazságban való bátor szolgálata. Aki

igy szolgál, azzal, — mint Sámuellel — az Ur minden próbáltásaiban, nehézségeiben vele marad.

* * *

Silóban Sámuel főpapsága alatt ujja lett az élet. Az Ur kezdett ismét megjelenni, kijelentések adtak és Sámuel utján az Ur beszéde irányította az életet. Siló megvetett oltára ismét szent oltár lett s az élet vize áradt a templomküszöb alul Izráelbe. A főpapon megfordult Siló sorsa és Silón megfordult Izráel sorsa.

Testvérek, a felelősség nyomasztó sulya alatt tegyük fel utoljára magunknak ezt a kérdést: van-e a mi Silónkban, gyülekezetünkben becsülete az oltárnak, szószéknek, az urasztalának, nem vettetett-e meg miattunk az Isten Igéje? Ha lesujt a felelet, ha hazamentünk, kezdjünk — mig időnk van — új munkát és imádkozzunk, hogy ne teljesedjék be rajtunk Éli házának végzete. Amen. (Vége.)

Ardai Aladár

Házasságkötés az új liturgiában.

Több lelkészértekezleten, még több paptársammal való beszélgetésből azt éreztem ki, hogy úgy Erdélyben, mint a Királyhágó mellett — az új liturgiában — legjobban az eskü nélküli házasságkötést kifogásolják.

Pedig, ha paptársaim saját lelkiismeretük előtt számot vetnének és megfontolnák:

I. hogy a világ reformátusai *csaknem* mind eskü nélkül kötnek házasságot (nem hiszem, hogy azért ne volnának oly jó kálvinisták, mint a magyar) s azért nem lehet állítani, sem azt, hogy a hollandusoknál, ill. az angoloknál stb. több válás vagy több házasságtörés fordulna elő, mint nálunk, sem azt, hogy ott erősebb volna bármelyik szekla;

II. az általunk kötött házasság legnagyobb részben hamis esküre való kényszerítés (Mt. V. 33.). Avagy melyikünk mondhatná el nyugodt lelkiismerettel, hogy akiket mi esküre kényszerítettünk („holtomiglan-holtáiglan stb.“) azok közül egy sem vált el, egy sem kötött másodszor házasságot, egy sem csalta meg házastársát stb.? Nos, ha így áll a dolog (Isten színe előtt mondom!) ugye hamisan esküdtek (akarva-akaratlanul) s ha hamisan esküdtek: mi hamis esküre kényszerítők (önhibánkon kívül talán) voltunk, mert különben vadházasoknak minősítettük volna, ha egyházilag nem keltek volna egybe. Így mi magunk is bűnösök — sőt bűnszerzők — vagyunk. Ezt tudva, ezt átérezve minden házasságkötés előtt (az esküért) valami kimondhatatlan szent félelem, szorongás fog el.

III. Egyházunk részére — mióta a polgári házasságkötés lépett törvényben — Ravasz szerint nem marad egyéb, mint a házastársak megáldása.

Az itt felsorakoztatott érvek után — bizonyára egészen más szemmel tekintenek az új liturgiában (ezeket a szempontokat tartották) az eskü nélküli házasságkötést.

Az alábbiakban közlöm a „Református Szemlé“-ben megjelent formula után, hogy miképpen történik a házasságkötés a *holland* református egyházban:

Először, hogyan hirdettetnek ki előzetesen a jegyesek?

N. és N. Isten rendelése szerint szent házasságra akarnak lépni; evégből óhajják az egész gyülekezet keresztyén imádságát, hogy ezt a keresztyén állapotot Isten nevében kezdhessék és boldogan az Ő dicsőségére végezdhessék be.

Ha valakinek valami mondanivalója volna, amely által ez a dolog megakadályozandóvá, vagy feltartóztatandóvá válhatna, az ilyen hozza ezeket idejében elő.

Ha pedig semmi törvényes akadály nincs, akkor haladjon az ügy a kinyilvánítás (kihirdetés) befejezéséig tovább. Az Ige szolgája ezután hosszabb beszédet mond, melyet így végez:

Éppen ezért te N. és N. miután megértettétek, hogy a házassági állapotot Isten rendelte és mindent, ami abban van, Ő parancsolta, szándékokban, akaratokban van-e ebben a szent állapotban úgy élni, amint azt a keresztyén gyülekezet előtt megígéritek és kívánjátok-e, hogy ez a ti házasságotok megerősíttessék?

Felelet: Igen!

Azután szól a lelkipásztor a gyülekezethez:

Én mindannyiokat, akik összegyülekeztetek, tanubizonyosságul hivlak, hogy eme házasság ellen semmiféle törvényes akadály nem merült fel.

Továbbá a házasulandókhoz:

Miután helyes és illendő, hogy ügyetek előhaladást nyerjen a mi Urunk Istenünk a ti szándékokat, amelyet Ő adott nektek, erősítse meg és elindulásotok legyen az Urnak, ég és föld teremtőjének a nevében.

Azután egymásnak kezét adnak és a lelkész szól először a vőlegényhez:

N.! Beismered-e Isten és az Ő szent gyülekezete színe előtt, hogy te a jelenlévő N.-t törvényes feleségül vetted és veszed, megígérve neki, hogy őt soha el nem hagyod, hogy őt szereted és hűségesen gondját viseled, mint ahogy egy istenfélő, hű férfi köteles az ő törvényes feleségével szemben; hogy véle szentül élsz, hozzá hű maradsz, a hitet megtartván minden dologban a szent Evangélium utasítása szerint?

Felelet: Igen!

Azután a menyasszonyhoz:

N.! Beismered-e Isten és az Ő szent gyülekezete színe előtt, hogy te a jelenlévő N.-hez törvényes feleségül mentél és méssz, megígéred-e, hogy neki engedelmeskedsz, őt szolgálod és segited, őt soha el nem hagyod, hogy vele szentül élsz, hozzá hű maradsz, megtartván a hitet minden dologban, amint egy jámbor és hű feleség törvényes férjével szemben a szent Evangélium utasítása szerint köteles?

Felelet: Igen!

Szól a lelkész:

A kegyelem Atyja, aki titeket kegyelme által a házasság eme szent állapotába elhívott, kössön össze titeket igaz szeretettel, hűség-gel és adja rátok az ő áldását. Ámen.

Ezután felolvassa Máté 19, 3—9. versét, mely után rövid beszé-
det intéz hozzájuk és végül megáldja őket.

Az angol presbiteriánus egyházban a házasságkötés a követke-
zőleg történik:

A gyülekezet éneke után, a lelkipásztor szól a gyülekezethez,
majd a vőlegényhez és menyasszonyhoz:

Felhivlak mindkettőtöket, hogy feleljetek Isten színe előtt, hogy
vajjon ismertek-e valami olyan akadályt, amely miatt nem léphetnétek
egymással törvényes házasságra. Ha ismertek ilyen akadályt, most
jelentsétek ki. Figyelmeztellek, hogy mindazoknak házassága, akik
másmódon lépnek házasságra, mint az Isten ígéje megengedi, nem
Isten által lesz megkötve és házasságuk nem lesz törvényes Isten előtt.

A vőlegény a lelkipásztor előmondása után a következő kijelen-
lést teszi:

— Én ünnepélyesen kinyilatkoztatom, hogy semmi olyan törvé-
nyes akadályt nem ismerek, amely miatt én A. B. érvényes házassá-
got ne köthetnék menyasszonyommal, C. D.-vel.

A menyasszony is ezt a nyilatkozatot teszi.

Ezután a jelenlevő személyek letérdelnek és a lelkipásztor
imádkozik.

Utána a lelkész, nevéen szólítva a vőlegényt, ezután e kérdést
intézi hozzá:

— A. B. elakarod-e venni ezt a nőt törvényes feleségül s Isten
törvénye szerint akasz-e vele együtt élni, a házasság szent állapotában?

Vőlegény felel:

— Akarok.

Ezután a menyasszonyhoz intézi lelkipásztor ugyenezit a kérdést.
A menyasszony felelete után a lelkipásztor így szól:

— Fogjátok meg egymás jobbkezeit.

Lelkipásztor felhívja a vőlegényt a következő fogadalom utána-
mondására:

— Én A. B. bizonyosságul hívom az itt jelenlevő személyeket, hogy
téged C. D. törvényes feleségemül veszek és e mai naptól kezdve
jó és rossz napokban, szegénységben és gazdagságban, betegséged-
ben és egészségedben, Isten szent rendelése szerint szeretni, tisztelni,
becsülni foglak, míg csak a halál el nem választ bennünket. Ezt
ígérem és fogadom.

A menyasszony is hasonlóan elmondja ezt a fogadalmat:

— Én C. D. bizonyosságul hívom az itt jelenlevő személyeket,
hogy törvényes feleségül megyek hozzád A. B. és e mai naptól
kezdve jó és rossz napokban, szegénységben és gazdagságban, be-
tegségedben és egészségedben, Isten szent rendelése szerint szeretni,
tisztelni, becsülni foglak, míg csak a halál el nem választ bennünket.
Ezt ígérem és fogadom.

Ezután elbocsátják egymás kezét a vőlegény és menyasszony
és a lelkipásztor e szavakkal fordul a vőlegényhez:

— A most megköltött frigynek zálogául és megerősítéséül helyezze egy gyűrűt az asszony balkezeének harmadik ujjára,

Ezután a vőlegény a menyasszony jobbkezeit megfogja és a lelkész a következő kijelentést teszi:

— Minthogy e személyek együttes akarattal szent házasságra léptek és arról Isten és az Ő seregei előtt bizonytságot teszünk, őket férj és feleségnek jelentem ki, az Atya, Fiu és Szentlélek nevében. Amit az Isten egybeszerkesztett, azt ember el ne válassza!

Lelkipásztor ezután áldást mond, ígét olvas, rövid beszédet tart, majd imádkozik és megáldja őket és a gyülekezetet.

Egy újabb mérföldkő.

A brit és külföldi bibliaterjesztő társulat ebben az évben érte el áldásos működésének 125 ik évfordulóját. Érdekesen ismerteti a nevezetes alkalommal a társulat főtitkárja annak a legutóbbi 25 év alatti tevékenységének történetét. Elmondja, hogy megalakulása óta 397.000.000 példány szentírást adott ki. Tevékenységének sikere hasonlított a nógörgeteghez, óriási mértékben nőtt ereje előre haladtával. Megalakulása után öt évre 9 példányt adott ki óránként. Ötvenedik évében létezésének már 156 példányt óránként. Száz éves korában 650 példányt. Míg 1928-ban 1301 példányt minden órában. A múlt évben Anglia részére 780.000 példányt produkált, más nyelveken 1.630.911-et csak Londonban. Produktumának többi része külföldön adatott ki. Magán az angol szigeteken a múlt évben 912.773 példány kelt el az azelőtti évi 885.703 mellett. Négyezer példány került eladásra még ezenkívül a vakok részére készült bibliából.

Bármit beszéljenek a bibliaolvasás csökkenéséről, a társulat adatai nem azt mutatják.

Titkárjai, árusai által a bizonyságok egész halmazát gyűjtötte össze a társulat arról a sok áldásteljes hatásról, ami a szentírás terjesztéséből származott. Egyik romániai árus így ír: „A bibliaterjesztő társulat volt az eszköze — Isten után — 25 év óta ezen ország nagy lelki munkájának. Ezek lelkébe vitetett be az evangélium ezen idő alatt. Naponként való utitársuk és vezérlőjük lett az nekik. Bár a szovjet becsukta ajtait a társulat előtt, de Perzsia, Irak, Marokkó „szent“ helyei megnyitak előtte. 20 évvel ezelőtt ezekre a helyekre még nem léphetett be kolportőr, legfeljebb titokban, lopva, ma nyíltan bemehetnek és a biblia zavar nélkül árulható ott mindenütt. B. S.

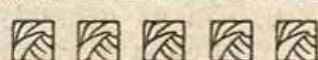
IRODALOM

Sulyok Béláné Z. Kiss Etelka még a nagykárolyi ünnepek idején, a nagy évforduló alkalmából Károlyi Gáspár cím alatt egy kis füzetkét adott ki. Kétségtelenül azzal a nemes célzattal, hogy hittestvéreink a nagy bibliafordítót közelebbről megismerjék nemcsak Nagykarolyban, hol a füzetke megjelent. hanem szélesebb körben is. Az áldozatos vállalkozás mig egyfelől elismerésre tarthat számot, addig másfelől az irónón is segítenek azok, akik ezt a kis füzetet megszerzik, vagy terjesztését elősegítik.

KÜLFÖLD

Ausztrálal repülő pásztorálás. Az autóval való pásztorálás éppen csak hogy bejött szokásba, már is egy újabb pásztorálási mód-ról hall az ember beszélni; a repülőgéppel való pásztorálásról. Az anglikán egyházhoz tartozó „Koloniák Szövetsége” tesz jelentést a következő kísérletről, amellyel az egyházi szolgálatot aeroplánon akarja bevezetni. A Wilkanniában (Ausztrália) beiktatott lelkészre akkora terület pásztorálását bízták, hogy az 5 különböző városban lakó, csoportosított hiveinek automobilon való meglátogatása és az istentiszteletek végzése körülbelül öt hetet vett volna igénybe. Ezalatt az idő alatt a központ Wilkannia-lelkész nélkül maradt volna. Hogy ezt a nehézséget elkerüljék egy kicsiny repülőgépet szereztek neki felszerelve, egy 4 cilinderes motorral, mellyel 130 kilométer sebességgel tud haladni. Azóta a lelkész megtudja látogatni a legtávolabb eső helyeket is és mindenütt tarthat istentiszteletet kétheti időközökben, anélkül, hogy a központot elhanyagolná. Valóban modern szolgálat, vagy a technika segédeszközei vannak igénybevéve az evangélium javára. Miért nincsenek másféleképen is? Ebben nincs semmi luxus, mint az autóval való pásztorálásban sincs, csupán észszerű felhasználása az utazási eszközöknek a jó ügy szolgálatában, nem a kevesebb munka a cél, hanem aktivitásnak legalább kétszeresre való emelése. (Le Christianisme 8. IX. 1929.)

HIREK

A tiszánfői egyházkerület lelkész főjegyzőjéül egyhangúlag Maklár Károly dunahegyesi lelkész választotta meg.

Péter Mihály tiszáninneni püspök elfogadta a rimaszombati egyház meghívását s így a püspöki székhely továbbra is Rimaszombat marad.

Egyházkerületi közgyűlés. A magyarországi tiszáninneni egyházkerület őszi közgyűlését folyó hó 29-én fogja megtartani Miskolcon.

Doktorrá - avatás. Szabó Lajos, a nagyváradai réti parochiális kör vezetésével megbízott s.-lelkészét, e hó 19-én a szegedi Ferencz József Tudományegyetemen az államtudományok doktorává avatták.

Hírek a jugoszláviai református egyházból. Ágoston Sándor, a jugoszláviai egyház-megye esperese a bostoni konferencia után az amerikai reform. lelkészegyesület felkérésére 21 egyházat látogatott meg egy hónap alatt s ugyanannyi templomban hirdette az igét. Mindenüvé magával vitte a „Képek Jugoszláviából” c. albumot, melyből 800 példányt vitt ki Amerikába. Közben értékes kapcsolatokat létesített, melynek egyik eredménye, hogy az amerikai reform. egyház külmissziói bizottsága Kovács Mihály garyi lelkészt kiküldte Jugoszláviába a lelkész nélküli gyülekezetek gondozására mint utazó lelkészt és a gyermekek és az ifjuság vallásos neveléseinek amerikai módszereit

megismertetni, mint belmisszionáriust. Másik eredménye pedig, hogy az amerikai reform. egyház lancasteri theol. szemináriumában egy ingyen helyet nyertek egy jugoszláviai reform. theologus számára. Még az utiköltséget is rögtön megküldték, úgy hogy Kovács Imre II. é. kolozsvári theol. azóta már ki is ment Amerikába. Képviselettel magát az egyházmegye az európai egyházakat segélyező központ (Zentralstelle) baseli gyűlésén Weimann Péter noviorbáni lelkész által, ki Baseltől fontos ügyek behatóbb megbeszélésére Genfben is ellátogatott, hol a Zentralstelle székhelye van. Innen elutazott felkeresni Németországban azokat a falvakat, honnan bácskai német testvéreink 1785-ben odatelepültek.

Az érmelléki ref. egyházmegye 1929 október hó 31 én Székelyhidon tartandó rendes közgyűlésének tárgysorozata. Előző nap 30 án délelőtt 10 órakor lelkészi értekezlet, gyámint. közgyűlés. Délután 3 órakor belmissziói értekezlet. Vasárnapi isk. mintatanítást Boruzs Lajos, előadást Szabó Lajos tart. 3 órakor bírósági ülés, utána tanácsbírói értekezlet. 1. Istentisztelet. Imádkozik esperes. Alkalmi beszédet tart Hegedűs Albert aljegyző. 2. A jelenlevők számbavétele. 3. Elnöki megnyitó. 4. Esperes jelentése az egyházmegye valláserkölcsi állapotáról. 5. E jelentéshez csatlakozó in-

ditványok. 6. Esperes időszaki jelentése. 7. E jelentéshez csatlakozó indítványok. 8. Szavazatbontó-bizottság jelentése. 9. Az új képviselők s Kiss Lajos és Csóka L. üdvözlése. 10. A lelkészi értekezlet előterjesztései. 11—21. Felsőbb rendeletek, határozatok. 22. Szabó Lajos székelyhidi, 23. Benke Pál szalacsi, 24. Horváth Lajos félegyházai, 25. Tompa Róza aibisi, 26. Szabó Ilona kólyi, 27. Silye Kálmán szentmiklósi tanító megerősítése, bekebelezése. 28. Esküt nem tett tanítók eskütétele. 29. Tanácsbíró választás elrendelése. 30. Tavaszi közgyűlés helyének meghatározása. Az 1—21. számokat Kalmár István főjegyző, a 21—30. számokat Hegedűs Albert aljegyző referálja. Délután 3 órakor bírósági ülés. Nagy István s társai széplaki egyháztagok felebezése az elnökileg elutasított végzés ellen. Előadó Jakab József, jegyző dr Gulácsy Sándor.

Világtalan orgonista egyedülálló, idős leány kéri az egyházközségeket és tehetősebb magánosokat, hogy nagyon nagy nyomoruságában a végpusztulástól mentse meg. Adományok Lelkészi hivatal címére Poklos-telek (Pocluşa) jud. Bihar küldendők.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

Tanügyi: 4400—1929-II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi *kezelési Iskolafenntartó hatóságnak*. Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy a közoktatásügyi minisztérium 12054—1959. számú

rendelete értelmében az act de angajament felbélyegzése következőképpen történik: 2 eredeti példány 2650—2650 lei okmánybélyeggel és egy másolati példány 7 lei okmánybélyeggel. Autorizációs kérvények bélyege 11 lei. Bélyegtelen mellékletekre 150 lei ragasztandó. 1930—31. tanév kezdetétől az elemi iskolai beiratásoknál kívánt deklarációk bélyegmentesek. Ez alkalommal újból figyelmeztetem a fenntartókat, hogy az act de angajamentek új tanító alkalmazásánál 6 példányban állítandók ki, még pedig 3 példány az autorizációs kérvényhez, fentiek szerint felbélyegezve (2 original, 1 duplicat) továbbá bélyeg nélkül egy fogalmazvány (concept) az iskola irattára számára és 1—1 a püspöki, illetve esperesi hivatalnak nyilvántartás céljából, szintén bélyegtelenül. A bélyegköltség az autorizációs kérvény összeállításánál a fenntartót terheli. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 24. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 4368—1929-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli hitoktatónak.* Virágh József balatonöszödi lelkész úr kiadásában megjelent egy „Vezérkönyv a Heidelbergi Káté tanításához.” Ajánlom ezt a munkát hitoktatóink figyelmébe, mint hézagpótló pedagógiai utmutatót a valiasoktatáshoz. A mű terjedelme 225 oldal, ára bérmentes küldéssel 5 pengő. Megrendelések a tulajdonoshoz (Virágh József Balatonöszöd, u. p. Balatonszemes, Somogy vm.) intézendők. Ugyanott kapható: Református Keresztyén Káté, a Heidelbergi Káté feldolgozása 31 oldalon, 168 kérdésben. Ára ugyancsak bérmentes küldéssel 60 fillér. Csak iskolán kívüli segédkönyvül használható. Oradea—Nagyvárad, 1929 október 22. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 4393—1929-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Iskolafenntartónak.* A minisztérium 137313—1929. számú rendeletével a tanítói változások kimutatását kéri. Mindazok az egyházközségek, amelyeknél tanítói változások történtek s még mostanáig nem jelentették, azonnal jelentsék be közvetlenül hivatalomnál. Jelentsék azt is, hogy az autorizációs kérvényt beterjesztették-e? Oradea—Nagyvárad, 1929 okt. 21. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

4387—1929 I. **Pályázat** a halálozás folytán megüresedett kismajtényi református lelkészi állásra. Fizetés: 1. Nyolc oktávás telekkel bíró gazda fizet hat véka négy oktávás telekkel bíró gazda három véka, két oktávás telekkel bíró gazda, két véka, zsellér, lakó egy véka jól megtisztált búzát. Mely buza-fizetés a gazdák birtokának szaporodása és kevesbedése szerint növekszik, vagy fogy. 2 Minden bért fizető gazda, zsellér, lakó ugynevezett garaspénzt fizet, 24 krajcárt pengő pénzben. 3. Fapénzt fizet minden járó marhával bíró egyháztag, akár gazda, akár zsellér legyen, 24 pengő krajcárt, valamint a két oktávás telekkel bíró járó marha nélküli, 17 pengő krajcárt, valamint a két oktávás telekkel bíró járó marha nélküli is: zsellér 12 pengő krajcárt, lakó 8 pengő krajcárt. Ezen fapénz summából, minthogy az iskola tanítójának nincsen külön fapénze, 6 forint és 30 krajcár kiadódik új pénzben. 4. Három öl fát, a

lelkész adván érte azért, bármely erdőről az Egyház tartozik behozatni és vámot érte fizetni. 5. A határon levő földet, három fordulóba osztván, mindenik fordulóban nyolc hold föld van ki-mérve a lelkészi lak után, mely közül az Eklézsia az ugar föld-ből három köblöt kétszer megszántat és elvettet, a keverés el-marad, 6. Kaszáló föld külön helyt van, az u. n. „Kocsolya dü-lőben” tiz hold, minden évben használható. De széna termelésre alkalmatlan lévén, mint szántóföld használtatik. Mely kiirt föl-dekért az egyházi (illetve állami) adót általánosan az egyház teljesíti. J e g y z é s. Minthogy a kaszáló rét feltöretett, melyből négy holdat az Eklézsia tartozott levágotni, behordatni a sarju-val együtt, ezután is bárhol vállal, vagy kivesz kaszáló rétet a lelkész. az Egyház tartozik ugyanannyi mennyiségű rétet, vagy buza-földet levágotni és behordatni. A stóla a superintendencia által meghatározott módon fizettetik. Természetben lakás kerttel. Az állás 1930, június 1. napján elfoglalandó. Pályázók okmá-nyaikkal felszerelt kérvényeiket Havas Gyula nagykarolyi egy-házmegyei espereshez, Bervenii—Börvely, Szilágymegye. u. p. Careii—Nagykaroly küldjék be. Pályázati határidő a pályázat megjelenésétől számított három hét. Oradea—Nagyvárad, 1929. október 21. Sulyok István, püspök.

Értesítés

A 4223/1929-II. sz. Kőrrendeletben használatra elrendelt **Vallástani kézikönyveket** a szük-séges példányszámban kinyomattuk és azok a következő — hivatalosan megállapított — áron kerülnek forgalomba:

- II. osztály: **Zöld Mihály: A református gyermek első valláskönyve.** Ára 20 Lei.
- III. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.** Ára 28 Lei.
- IV. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.** Ára 22 Lei.
- V. osztály: **Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.** Ára 28 Lei.
- VII. osztály: **Soltész-féle Konfirmációs káté.** Ára 15 Lei.
- Kisbetűs Énekeskönyv 10 drb vételénél 75 Lei darabonként.**
- Református imalap az elemi iskolák I. o. számára.** Ára 1 Lei.

A 4114/1929-II. sz. Kőrrendeletben említett s a Hivatalos Lap 1928 dec. 8-iki számában közölt **új mintájú Act de angajament** is kapható darabonként 2 Lei áron

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sandor-u.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
 Jud. Bihor

Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
 Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. *Le-
 számitól váltókat. Folyósít jelzálog-
 kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen
 teljesít. Minden bankszerű üzletet
 kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triezsi „Adria”
 biztosító-társaságot.** 43

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
 rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
 gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
 és pedálos harmoniumok ál-
 landóan raktáron. Orgona-
 javítások, tisztítások és
 hangolások pontosan eszkö-
 zöltetnek. Költségvetéssel és
 harmonium árjegyzékkel díj-
 talanul szolgálunk. 43

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

43

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
 harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Az Isten protestál.

— Október 31. —

A protestántizmus komoly lelkei sokszor bizonyosságot tettek arról, hogy a reformáció nem emberi munka. Nem a lelkiismereti szabadság és a felvilágosodás utáni vágy, nem is gazdasági és politikai okok hozták létre, hanem Isten Szentlelkének műve. Ha ez így van, akkor a reformációban megjelent protestáció sem emberek protestálása, hanem Istené. A reformációban újból felragyogott evangéliumban maga Isten fejezte ki tiltakozását, az evangéliumtalan és az isteni evangélium helyett csak emberi, külső formásokat hordozó, elvilágiasodott egyház ellen.

Amikor a reformációra így nézünk, emlékünnepeye nem veszhet el a felvilágosodást, a szabadságot, a reformátorokat és egyházunkat magasztaló szövegekben, hanem e nap a protestáló Isten ítélete előtt való megalázkodott számba vétele kell legyen önmagunknak. Ha máskor nem is, de ezen a napon mindenkinek oda kellene állítania magát és egyházát, a reformációban megjelent isteni protestálás elé és oda mérni, hogy vajjon az Isten akaratának megfelelő-e? Isten akaratának és az evangéliumnak eszköze-e? Nem leledzünk-e a reformáció előtti római egyház bűnében?

Egyedül a reformáció ilyen ünnepe nem meddő.

Ami ellen Isten protestált: nem az Istenért, hanem csak az egyházért és emberi dolgokért való egyháziaskodás a protestáns egyházakban, ha más formákban is, de állandóan kísért. Ezért mindig vigyáznunk kell, nehogy magunkra vonjuk a protestáló Isten ítéletét.

Bármennyire domináljon ma a világban az evangéliumtalan élet, irányítsanak istentelenek és halmozódjon a bűn, a lelkek mélyén mégis vágy van a Jézus Krisztus evangéliuma után. Ha

ma olyan tisztán tudnók adni az evangéliumot, amint azt Jézus Krisztus, Pál s a többi apostolok adták és életünk egy evangéliumi bizonyágtételben az áldozatos szeretet szolgálata lenne, ma úgy hagynák el sokan a pénzasztal varázsát, mint Máté, ülnének sokan zakeusi ünnepet, emelkednének fel paráznak, békességben örvendeznének elégedetlen szenvendők, céllal, erővel, közösségben járna az ifjuság. A mai világ nyög, sóvárogva vár, de az egyházak élete nem a tiszta evangélium hirdetése s nem az evangéliumi életet megkivántató szolgálat. Nyomorúságunknak ez az oka, hogy egyik egyház sem ez, amire egyedül hivatott. Ha egy egyház adja az evangéliumot az igehirdetésben és a szeretetmunkákban, úgy duzzad az élettől s ragaszkodással csüngnek a hivek milliói keblén s dolgoznak érte.

Ma milliók szívesen fogadnák az evangéliumot, mert kell nekik! Az evangélium képes ma is győzni! Mert az evangélium kívánatos és hatalmas.

Mi több az egyházunkban evangélium, vagy önmagáért való egyháziaskodás?

Istennek csak arra az egyházra van szüksége, amelyik az evangélium átömlesztő isteni edénye. Minden más egyház ellen tiltakozik.

A reformáció napja egyike azoknak a napoknak, melyek mutatják, hogy Isten tiltakozó ítéleteit komolyan végrehajtja. Temesvár.

Borbáth Dániel.

A zsinat és a Lelkészegyesület.

E két tényező sikeres együttműködésétől függ az egyetemes egyházban a vallásos élet megmaradása és fejlődése. E két tényezőnek kell helyesen megosztotnia a megoldásra váró feladatok során. A zsinat mint törvényhozó testület építse fel törvényileg az egyház alkotmányát s rendezze az anyagi ügyeket, szabályozza a törvénykezést. A lelkészek testülete kell, hogy intézze a lelkészek anyagi érdekeinek védelmén felül az egyetemes egyházi hit vallásbeli álláspontjának meghatározását, magyarázatát és az ezekből folyó törvénykezést is. Ezenkívül ennek a testületnek a feladata a vallásosság előmozdítását célzó intézkedések megtétele oly módon, hogy azok az egyes gyülekezetek által fokozatosan fakultatív eljárással elfogadtassanak.

Nem új dolag ez. Hiszen előttünk van a genfi egyháznak szép példája.

Ez az elv adja kezembe a tollat, midőn e két tényezőről együttesen írok.

Mikor a zsinat összehívásának eszméje legelőször megpendült, csak arról volt szó, hogy kívánatos lenne egyházi törvényeinknek a változott viszonyok szerinti módosítása. A változott viszonyok szerinti

módosítás alatt nemcsak egyházunknak az állammal szembeni új helyzete szabályozása, hanem az újonnan létesült két egyházkerületnek új egyházi alkotmányban rendezése értendő.

Ez magában is elegendő nagy feladat, melynek megoldása bölcs előrelátást és nagymérvű tapintatosságot igényel. A zsinat összehívását indítványozók ezen feladat mellett csupán a legszükségesebbnek látszó csekély módosítások megtételét szándékoztak kitűzni a zsinat feladatául, a jól bevált régi egyházi törvény nagyobb részének változatlan elfogadásával és törvénybeiktatásával. A kiküldött bizottságok hosszas tanácskozása és az azok elé tűzött nagyszámu, különböző célu tervezet azonban úgy látszik, nagyobb jelentőségű munkálat keresztülvitelére, egyházunk életére nagyobb változásokat teremtő, egészen új irányu egyházi törvény alkotására akarja a zsinat tagjait buzdítani. Pedig a régi idők tapasztalatai arra int, hogy az egyházi téren való újításokban nagyon szükséges a kellő óvatosság. E téren, aki lassan megy, tovább ér.

Ha majd a javaslatokat nyilvánosságra hozzák, azt hiszem, meg lesz engedve hozzászólni. Most csak a tervezett egyházi fegyelem törvénybeiktatása ügyéhez lenne a szerkesztőség engedelmével, né-mely megjegyzésem. Erre nézve ugyanis több mint negyven évi lel-készi működésem tapasztalataira hivatkozással arra kérem a zsinat tagjait, hogy ne hozzanak olyan törvényt, mely az urvacsorától való eltillatást, mint fegyelmi büntetést alkalmazná. Az egyházból való kizárás büntetése is csak oly föltétellel lenne alkalmazandó, hogy megjobbu-lás ígérete és bizonyágtétele mellett az egyházba való visszatérés lehetővé tétessék.

Református egyházunk öntudatosan járt el, midőn a reformáció gyermekkorában helyesen alkalmazott ezen büntetést az előhaladott és változó időkben mellőzve e tekintelben Kálvin utján letért.

Ne tekintsék egyéni nagyravágyás hóbortjának tőlem a zsinat Atyái azt, hogy arra kérem őket, hogy a lelkészváltozási törvény esetleges módosításánál a régi jelölési rendszerhez, mely annyi visz-szaélésre szolgáltatott alkalmat, vissza ne térjenek. Intő jel erre nézve a teljesen kitűnő bizonyítványu, külföldi egyetemen is vizsgát tett, ki-lenc évig segédlelkészkedett, esetről-esetre három püspök által aján-lott Szondy Béla esete, aki negyven lelkészi állásra pályázott és se-hol sem jelölték ki.

Mindenesetre kívánatosnak tartanám azonban, hogy ne lennének mellőzve azon módosítások, melyeket a presbitériumra, a lelkész és gondnok felelősségének szabályozására és a pénzkezelés rendezésére nézve egyházam érdekét és a lelkészek javát tartva szem előtt e lap 1927. év október 15-iki számában ajánlani bátor valék.

A lelkészegyesület ügyét azért bátorkodom itt egy cikkben egy cim, egy kalap alá hozni, mert meggyőződésem az, hogy mindazon feladatok teljesítésére, melyek a vallásosság előmozdítását célozzák, nem a zsinat, hanem az épen e célból is mielőbb létesítendő Romá-niai Országos Lelkészi Egyesület, vagyis a ROMLE van hivatva.

Sehol és soha nem voltam még Románia területén a lelkész-egyesület ügyének előadásával megbizva s így a tárgyalási idő rö-vidségére tekintettel, mindenkor csak röviden szólhattam ezen kérdés-

hez. Most is korlátoz ebben a hivatalos lapban közlemények számára kiszabott szűk terület.

Mint a magyarországi lelkészegyesület által a vallásosság előmozdítására szükséges javaslatok (ide értve a belmisszió minden irányát) megtételére kiküldött bizottság előadója, részletesen ismertetem az idevonatkozó s a lelkészegyesület feladatait feltáró, a bizottság által elfogadott javaslatokat. (A „Lelkészegyesület“ 1911. jul., aug., szeptemberi számaiban.)

Itt csak röviden megnevezem azon feladatokat, melyek a bizottság javaslata és az én szerény véleményem szerint a létesítendő lelkészegyesület hivatását képezik. Eltekintve a lelkészegyesületnek az egyesület tagjaival szemben azok szellemi és anyagi érdekeinek, támogatására vonatkozólag az ORLE alapszabálya s más tervezetek által ajánlatba hozott kötelmeimen felül, ezek a következők:

1. Református egyházunk hitvallási álláspontjának megállapítása és magyarázata. Megállapítása annak, hogy mi képezi az ettől való eltérés lényegét.

Közvellen az egyes gyülekezetekhez intézett ajánlatok és felhívások útján:

- a) az istentisztelet idejének;
- b) a templomok célszerű átalakításának, fűtésre, világításra való berendezésének;
- c) a szertartások, p. o. az urvacsorai külön kehely fakultatív használatának, a temetkezési szertartás módosításának, a halottvirasztás és halotti tor elhagyásának;
- d) a stóla megváltásának, a gyülekezetnek ajánlása s annak elfogadására megnyerése.

3. A lelkészek részére pedig:

- a) a közéletben polgári ruhát viselő lelkészeknek az egyszerű jelvény (pásztorgyűrű, vagy érdemjelhez hasonló szalagon függő, vagy gombjukban viselhető csillaggal diszitett érem, esetleg fekete bársony karszalag) ajánlása;
- b) egyenruha helyett, lelkészi szolgálatok idején, mindenfajta öltözékre felvehető, menetszerű, de szélesebb selyem palást és hozzávaló süveg ajánlása.

Mindezen, általam a lelkészegyesület részére előírt feladatok teljesítése, véleményem szerint, törvényhozási uton, zsinat által nem eszközölhető, nem is volna célravezető. Mindez csak fakultatív módon, az általam ajánlott eljárással, a lelkészegyesület útján valósítható meg. Így van ez Genfben, Kálvin városában.

Ebből látható, hogy az Országos Lelkész Egyesület megalakítása épen olyan nagy, nélkülözhetetlen, sürgős, feladat, mint a zsinat megtartása.

Jól tudom én azt, hogy ezen javaslatomat részletesebben kifejteni, alaposabban indokolni kellene. Igérem is, hogy ezt a részletesebb magyarázatot, indokolást azonnal megteszem, ha soraim az illetékes tényezők figyelmét fel tudná költetni és soraim nem lennének a pusztába elhangzott kiáltás elenyésző szava. Viszontválaszt szeretnék hallani, mely teltre hívna fel, vagy védelemre. — Én mindkettőre kész vagyok.

Kispereg.

Szondy Géza.

ISKOLA

Család és iskola.

Nem új gondolat ez, de a mai gazdaságilag és szellemileg kaotikus világban, midőn elernyednek az erők és feledésbe mennek a legjobb gondolatok — nem felesleges ezt a problémát szőnyegre vetni, már csak azért sem, hogy magunkra hagyottságunk mai depri-máló idején a család és iskola, általában a nép és minden intézményével való szoros kapcsolatát minél jobban kimélyítsük.

Eredményes nevelés-oktatást én a család és iskola szoros viszonya nélkül el sem tudok képzelni. Mert a családtól kapja az iskola a nevelés-oktatás anyagát: a gyermeket s a növendék élete legnagyobb részét a családban tölti s így a család rányomja a gyermek szellemi és fizikai életére szaktudása, vagy szakértelmetlensége kitörölhetetlen, egész életére kiható bélyegét.

Az ember nevelése a bölcsőnél kezdődik. Nem közömbös a nevelésre, hogy a gyermek a bölcsőtől az iskoláig terjedő időközben kap-e szakszerű testi és szellemi nevelést, vagy pedig neveletlenül, vagy igen sok esetben elnevelve lépi át az iskola küszöbét.

A szülők a gyermek nevelésével szemben igen sok közönyös-séget és szakértelmetlenséget árulnak el, ami nemcsak megnehezíti, de sok esetben kockára teszi az iskola igen nagy szakértelemmel folytatott nevelés-oktatását is.

Elég, hogy átlépje az ember népünk egy családi hajlékának a küszöbét: a neveléssel szemben elkövetett hibák egész özönével találkozik.

A bölcsőben hanyattfektetve és összekötözve — mint egy rab — ott kinlódik és ordít a gyermek és az anya kétségbeesve találgatja: vajjon mi baja lehet nyugtalankodó gyermekének?

Az anya, saját táplálkozására semmi súlyt nem fektetve, folyton olyan tejjel táplálja gyermekét, ami emésztési zavarokat okoz.

Nem egyszer olyan táplálékkal tömi meg fejletlen gyermeke gyomrát, aminek a megemésztése nem korához való s csak a napokban láttam, hogy az anya a saját fogaival rágta meg és a szájából táplálta gyermekét, ami mind, mind merénylet a gyermek épsége és egészséges fejlődése ellen.

Sokat megfordulok népünk körében s alig találok gyermeket, akinek a fején agyizzadmányainak a vastag palinája ott ne volna.

A gyermek tisztántartásának az elhanyagolásáról pedig nagyon sokat lehetne írni.

Az eddig elmondottaknak a gyermek testi és lelki elsozvasztásán kívül van egy másik jelentékeny következménye is: a nyugtalan gyermek nem hagyja dolgozni anyját és nem hagyja nyugodtan aludni az egész családot.

Hogy mit jelent egy napi nehéz munkában kifáradt embernek az éjjeli pihenni nem tudás, azt mindenki magamagán is kipróbálhatta.

Ez a kinempihentség s az ebből folyó ingerlékenység nemcsak a családi élet harmóniáját bontja meg, hanem a munkateljesítmény ernyedtsége következtében az anyagi életre is kihat.

A szülők a gyermekek előtt veszekednek, szitkozódnak s beszélnek el kicsinyeik füle hallatára olyan dolgokat, amelyek rendkívül hátrányosan befolyásolják erkölcsi fejlődésüket. Mint szigorú és hajthatatlan bírók, folyton ott lebegtetik a gyermek feje felett a büntető pállost, amely a gyermek részéről történt minden hiba, vagy sikertelenség esetén a legtöbb esetben könyörtelenül lecsap, nem számolva azzal, hogy a feladatok tökéletes megoldása csak hosszú tapasztalatok és gyakorlatok eredménye lehet.

Az iskola ma túl van terhelve. Az ideális oktatás az volna, ha az iskola mindent átadna és nem volna otthoni, házi feladat, de az iskola keretén belül fel nem dolgozható ismeretek halmazát otthon kell a gyermeknek absorbeálnia.

De vajjon ad-e a család a gyermeknek erre lehetőséget?

Kijelentem, hogy ott, ahol nincs kiépítve a család és iskola viszonya: egyáltalában nem ad.

A gazdasági bajokkal küzdő család ma a gyermeket is a produktív szolgáltatásba állítja. A megélhetés gondjaival birkózó család ma igen könnyen ignorálja az iskolát és kockára teszi annak minden törekvését.

Beszélgető szomszédok jönnek, fonókalákák alakulnak, elfoglalják a fő helyet s a gyermek ott vakoskodik a sarokban, de a sarok sem egészen az övé, mert itt sem hagyják nyugodtan a nem az ő fülének való össze-vissza beszédek.

És így megy ez a végtelenségig, kockára téve az iskola nevelő oktatását.

A család segítsége nélkül az iskola eredményes munkát nem végezhet. A családot be kell vonni a nevelés-oktatás körébe s azzal az iskola nemcsak egy hathatós segítőtársat nyer, hanem eredményes maradéknélküli munkát végez.

Tartson a fanító szülei értekezleteket.

Győzze meg a szülőt a nevelés fontosságáról, hogy ne a törvény szigora, hanem a saját meggyőződése kötelezze erre.

Oktassa ki az anyát kisdede helyes neveléséről s láttassa be vele, hogy gyermeke észszerű ápolásával nemcsak a saját munkáját apasztja és a családjá nyugalmát és gazdasági fejlődését biztosítja, hanem ép testű és ép lelkű gyermeket ad át az iskolának, ami a mai gazdasági alapok megszűkülése folytán eugenika szempontjából is rendkívül fontos.

Győzze meg az iskola a szülőket, hogy a gyermekeik erkölcsi szempontjából ne veszekedjenek, szitkozódjanak és tárgyaljanak olyan dolgokat gyermekeik előtt, amelyek azok erkölcsi fejlődését hátrányosan befolyásolják.

Ne lebegtessék folyton a még tapasztalatlan gyermekek feje felett a büntető pállost, hanem szeretettel és pedagógiai behatással vezessék rá a gyakorlati problémák megoldására gyermekeiket.

Legyenek segítségére az iskolának gyermekeik házi feladatainak a megoldásában az által, hogy adjanak erre időt és teret gyermekeiknek.

Ha a gyermek tanul, ne a beszélgetőké és a kalákáé legyen a főhely, hanem a gyermeké, ne ignorálással és lekicsinyléssel, hanem tisztelettel környékezzenek.

Sohasem felejtek el egy ilyen fonókalákát, mely — midőn váratlanul beléptem — dévajkodás helyett egyik hatodik osztályos növendékem történelmi fejtegetéseit hallgatta. És ezt a szülei értekezlet eredményezte.

Nagy és súlyos feladatokat rak a mai iskola, az egyoldalú politika és a dezorganizálódott gazdasági élet következtében a fanító és a gyermek vállalaira, de ha összekapcsoljuk a családot és az iskolát, a nevelés gondolatának megnyerjük és az észszerű házi nevelés szolgálatába állítjuk a szülőket: a nevelés-oktatás súlyos feladatával eredményesen fogunk megbirkózni. S ami nem utolsó szempont: az eugenika követelményének is eleget teszünk.

Tóth Zsigmond.

KÜLFÖLD

Dr Dóczi Imre szeptember 30-án töltötte be életének nyolcvanadik évét. Ez alkalomból dr Baltazár Dezső püspök üdvözölte és az Országos Református Tanáregyesület, valamint a helybeli összes középiskolák vezetői és tanítványai tisztelegtek képviselőileg, a teljes testi és szellemi frissességben levő nagy pedagógus előtt.

A Skót Államegyház és a Skót Egyesült Szabadegyház egyesülését világraszóló ünnepek között ünnepelte meg az egész protestáns világ, október 1—3. napjain. A magyar református egyház kiküldöttei voltak: dr Kovács J. István, dr Benedek Zsolt és dr szentpéteri Kun Béla.

Új formában s nyomtatóz jelent meg október 1-ére az evangéliumi jellegű ifjúsági munkások egyetlen magyarnyelvű lapja, az „Ébresztő”. Minden vallástanárnak, hitoktatóknak, ifjúsági egyesületi vezetőknek, lelkipásztoroknak, tanítóknak és evangéliumi cserkészmunkásoknak nélkülözhetetlen segédeszköz, ha ifjúságunkkal törődni akarnak. Évente 9-szer jelenik meg, 5-ször 32, 4-szer 16 oldalon. Évi előfizetési díja 5 pengő. Mutatványszám ára 60 fillér. Ingyen mutatványszámot nem küldenek. Megrendelhető: Keresztyén Ifjúsági Egyesületek Szövetségében, Budapest IX. Üllői-ut 29. II.

Magyarhoni evangélikus Lelkészegegyesület október 9-én és 10-én Nyiregyházán értekezletet tartott, amelyen az ORLE képviselőjében dr Baltazár Dezső püspök elnök, a főtitkárral, két titkárral és a körényékbéli református lelkipásztorokkal jelent meg s üdvözölte az értekezletet s annak 40 éves lelkésziségét jubiláló elnökét Paulik János nyiregyházai esperest.

A sárospataki állami tanítóképző szeptember 14-ike óta, mint a tiszáninneri ref. egyházkerület tanítóképezdéje működik, ideiglenesen a régi igazgató és tanári kar vezetése alatt. A protestáns vallású tanárok felhívást kaptak, hogy december 1-ig nyilatkozzanak, hajlandók-e egyházi szolgálatba átlépni? Azokat, akik nem hajlandók, ugyisintén a nem protestáns vallású tanárokat az állam három éven belül successive áthelyezi s helyükbe az egyházkerület nyomban helyettes tanárokat alkalmazhat.

Az első lecske. A „Református Egyház és Iskolá“-ban olvassuk, hogy az Országos Hivatal végre folyósítja az első nyugdíjas magyar ref. lelkész nyugdíj illetményét. Czirók János agg testvérünk — volt csallóközarányosi lelkész — most kapja meg nyugdíját, ami évi 16,000 Kc. A nyugdíjazást mindig az egyház végzi, míg az állam, a neki felterjesztett lelkésznyugdíját kifizeti. Kötelességük azonban az egyházi hatóságoknak, hogy a nyugdíjazást azonnal jelentsék be s annak folyósítását kérjék az Országos Hivataltól.

Komáromban református tanítóképzőintézetet állítanak fel.

Németország. Menyaszonok iskolája. Eisenachban Luther városában egy iskolát alapítottak, mely nemcsak főzésre és a gyermekek gondozására készíti elő, hanem lelkileg is formálja, képi a jövő asszonyait.

Az új orosz időszámítás. Az orosz kommunista állam legfőbb irányító testülete elhatározta, hogy elhagyja a keresztyénség időszámítását és az időt nem Krisztus születésétől, hanem 1917 októberétől, az orosz forradalom kitörésétől fogja számítani. A hét napjainak a neveit is megváltoztatják és az orosz hét csupán 6 nappól fog állani és szerdával fog végződni, mint munkaszüneti nappal. A szovjet vezetők ezzel azt akarják, hogy az ország keresztyén és zsidó alattvalói az istentiszteleti napokon, vasárnap és szombaton is kénytelenek legyenek dolgozni.

HIREK

Lelkészi államsegély. A f. évi julius—szeptember havi lelkeszi államsegély kiutalása az egyházkerületi pénztárba a minisztériumtól megérkezett és minden remény meg van reá, hogy annak összegét a helybeli pénzügyigazgatóság rövid idő alatt — talán még a hét folyamán — ki is fizeti. A folyamatban lévő szétosztási munkálatok befejezése után az egyes egyházmegegyék részére a szokásos értesítések, illetve átutalások azonnal meg fognak történni.

A reformáció évfordulóját egyre szélesebb keretek között és nagyobb hatást ébresztően ünneplik meg gyülekezeteink. Régi szokás szerint a legközelebbi vasárnapot szentelik a nagy évforduló megünneplésére. De nagy gyülekezeteink október 31-én is

tartottak alkalmi istentiszteleteket és ünnepélyeket. Különösen az ifjuság rendez sok helyen ilyeneket. Így volt most is, mikor a múlt évinél is több gyülekezet és több rendbeli ünnepséggel fejezte ki háláját Isten ujjászülő kegyelméért. Ezek az ünneplések bárcsak minél jobban vezetnének a lelkek és egyházunk ismételt ujjászületésére.

Tízéves esperesi jubileum. Egyszerű, de annál bensősége-sebb keretek között zajlott le a magyarországi szatmári egyházmegegye közgyűlésében okt. 10-én Fehérgyarmaton, Sipos Lószef esperes ünneplése 10 éves esperessége alkalmából. A közgyűlés lelkeszi és világi tagjai szívből jövő meleg érzéssel ünnepelték esperesüket. A tiszteletreméltó jubilánst, ki a nagykarolyi ün-

nepségen, mint a magyarországi egyet. egyház képviselője, mindnyájunk szívét meghódította, mi is szeretettel köszöntjük. A kegyelem Istene adjon neki továbbra is erőt és segédelmet.

A tisztántull egyházkerület főgondnoka Horthy István ny. lovassági tábornok főgondnoki tisztségéről lemondott.

A tisztánlnneni egyházkerület közgyűlése november hó 10-11. napjain fog Rimaszombatban, püspök és főgondnok beiktatással egybekötve, megtartatni.

Új tanárok. A pápai theológián, a bölcsészet neveléstudomány tanszékére dr. Torcsányi Dezső gimn. tanárt; a gimnáziumban megüresedett német-latin tanszékére pedig Nagy Jenő kolozsvári kollégiumi tanárt választotta meg a kerületi gyűlés. A gimnáziumban teljesít tanári szolgálatot még a Debrecenben végzett Apostol Bertalan és Török István.

F. Varga Lajos esperes 50 éves lelkészi működését október 3-án ünnepelte a debreceni egyházmegye. Mi is szeretettel köszöntjük, Isten áldását kérve életére.

Imaház-avatás. Az alsó-fernezelyi fiókegyház október 20-án

avatta fel nagy áldozattal szerzett imaházát. A felavató imádságot Széll György esperes mondotta. Oláh Sándor egyh.-m. főjegyző pedig alkalmi egyházi beszédet tartott. Este vallásos ünnepély volt.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr. Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Kutyfalól. A házasságkötésről írott cikked alól álneved tévedésből elmaradt. De megnyugtat, hogy sem az álnév aláírásával nem lettél volna ismertebb, minthogy így sem vagy ismeretlenebb. Tehát sem az olvasó, sem te nem veszítettél. Különben jól sejtetted, hogy nem vagyok veled egy véleményen, még ha ily tekintélyes külföldi példákat sorakoztathatsz is fel. Mert nekünk csak arra van szükségünk, hogy a külföld erősítsen, nem pedig gyengítsen. Mindezáltal közreadtam — hátha lesz, aki védeni fogja az esküt. — **P. J. M.—t.** Megkaptam, köszönöm. A korrekturát nem végezheted magad. Jövedeledet várom.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

4560—1929. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. esperesi és lelkészi hivatalnak és az érdekelt iskolai hatóságoknak.* Tudomásulvétel céljából közlöm, hogy Tőkés Ernő esperes ur ma vett 1964—1929. sz. levele szerint az iskolai növendékek az eddig élvezett 50 %-os vasuti menetdíjkedvezmény további élvezetében maradnak. Evégből be kell nyújtaniok egy kérvényt a Közoktatásügyi minisztériumhoz címezve 12 lei-es okmánybélyeggel ellátva, melyhez melléklendő az illetékes adóhivatal részéről kiállított vevény arról, hogy egy-egy Car-

net árában ott a közoktatásügyi minisztérium részére 5 (öt) lei depozáltatott. Az ekként felszerelt folyamodvány tekintettel az állami iskolák részéről várható nagymérvű igénylésekre, illetve kérvénytorlódásra legkésőbb 8 nap alatt küldjék el a kérvényezők, és pedig közvetlenül Tókécs Ernő esperes, ügyvivő ur címére: Bucureşti, II. Str. Sf. Ijii Voivozii No. 50., küldvén kezéhez azonfelül minden egyes carnet után, kiállításí költség címén 4 leit. Levelében kijelenti az ügyvivő ur, hogy csakis a kezéhez érkezett kérvényeket van módjában elintéztetni. Fölkérem a fent megnevezett hivatalokat és hatóságokat, hogy az érdekelteket minderről értesíteni sziveskedjenek. Oradea—Nagyvárad, 1929 november 1. Sulyok István, püspök.

4500—1929-I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nagytiszteletű Esperesi és Lelkészi Hivatalnak és Iskolai Hatóságnak, a Kultusztörvény módosítása tárgyában.* Tudomásvétel és mihez tartás végett közlöm, hogy a kultusztörvény módosítása tárgyában a Monitorul Oficial 1929 évi április 22-iki számában a következő törvény hirdettetett ki, melynek egyházunkat és intézményeinket érdeklő részét az alábbiakban közlöm;

I. cikk. A kultusztörvény 6. cikkéhez a következők tételnek hozzá: „A klérusnak azon tagjai, azon szerzetesek, vagy prédikátorok, kik az imahelyeken vagy a vallásos gyakorlatra összehívott hívek gyülekezetében irások terjesztése által, szóval, felkiállással, előadással, lázító énekekkel, a közönségnek szánt fenyegetéssel, élő szóval, vagy bármilyen eszközzel az alkotmány, az állam hatóságai, vagy a törvények, szabályzatok és érvényben levő rendeletek ellen buzdítanak, provokálnak, valamint azok is, kik híveiket lelki fenyegetéssel illetik az esetre, ha az állam hatóságainak és az érvényben levő törvényeknek engedelmeskednek, vagy lelki javukat ígérnek nekik, ha ezeknek nem engedelmeskednek, 6 hónaptól két évre terjedő fogsággal büntetendők“. „Ez a büntetés maga után vonja a szubvenció (fizetés-kiegészítés) elvesztését is, első esetben 1 évtől 5 évig terjedőleg, ismételt esetben örökre. Az a hatóság, mely a szubvenciót (fizetés-kiegészítést) adja, köteles minden formáság mellőzésével az elítélés után a szubvenció kifizetését betiltani“. „Hasonló büntetés jár a klérus azon tagjainak, valamint a kultuszok vezető szerveinek is, kik a hívek rendelkezésére bocsátanak szent helyeket olyan gyűlések összehívására, melyeknek célja az állami hatóságok vagy az érvényben lévő törvények elleni agitáció“. „Azok a hívek, kik imahelyeken vagy vallási gyakorlatra összehívott gyülekezetekben élő szóval, vagy irások terjesztésével az állam hatóságai, vagy az érvényben levő törvények, szabályzatok, vagy rendeletek ellen agitálnak, 3 hónaptól 1 évig terjedő fogsággal büntetendők“. A román büntető törvénykönyv 167. cikke kiterjed az ország egész területére,

II. cikk. A kultusztörvény 12. cikkének utolsó bekezdése így módosítottatik: „Az egyes kultuszok által szerzett ingó, vagy ingatlan vagyont képviselő ingyenes adományok 50,000 lei-ig közöltetnek a kultuszminisztériummal, míg 50,000 lei-en felüli szerzemények csak a minisztérium aprobálásával eszközölhetők.

III. cikk. Nevezett törvény 24. cikkének 2. és 5. bekezdései a következőképpen módosítottatik: „Vallásos egyesületeknek működési

engedélyt a kultuszminisztérium adhat, kinek az egyesületek kötelesek megküldeni, vagy bemutatni bármilyen okmányt, vagy információt, mely szervezésükre és működésükre vonatkozik." „A vallásos egyesületek működési engedélye megsemmisíthető az esetben, ha nem alkalmazkodnak szigorúan azon feltételekhez, melyek a működési engedély megadásakor állapítottak meg és rendeltettek el". — Oradea—Nagyvárad, 1929 október 30. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István**, püspök.

4334—1929-III. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nl. Lelkészi Hivatalnak.* 2824—1929-III. sz. körrendelet értelmében az egyházkerületi iratterjesztés részére adott megrendelések alapján az 1930. évi „Református Árvaházi Képes Naptár“-akat hivatalom valamennyi lelkészi hivatalnak az igényelt példányszámban postacsomagban megküldötte. Felhívom a Nl. Lelkész urak figyelmét arra, hogy a most megküldött példányokat mielőbb elárusítani és esetleges pótmegrendeléseiket megtenni, valamint az eladott naptárak árát a minden egyes megrendeléshez csatolt szállítási jegyzék szerint mielőbb, de legkésőbb folyó évi december hónapban kiegyenlíteni sziveskedjenek. Oradea—Nagyvárad, 1929 október hó 30. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István**, püspök.

Értesítés

A 4223/1929-II. sz. Körrrendeletben használatra elrendelt **Vallástani kézikönyveket** a szükséges példányszámban kinyomattuk és azok a következő — hivatalosan megállapított — áron kerülnek forgalomba:

- II. osztály: **Zöld Mihály: A református gyermek első valláskönyve.** Ára 20 Lei.
- III. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.** Ára 28 Lei.
- IV. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.** Ára 22 Lei.
- V. osztály: **Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.** Ára 28 Lei.
- VII. osztály: **Soltész-féle Konfirmációs káté.** Ára 15 Lei.

Kisbetűs Énekeskönyv 10 drb vételénél 75 Lei darabonként.
Református imalap az elemi iskolák I. o. számára. Ára 1 Lei.

A 4114/1929-II. sz. Körrrendeletben említett s a Hivatalos Lap 1928 dec. 8-iki számában közölt **új mintájú Act de angajament** is kapható darabonként 2 Lei áron

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Magy Sándor-u.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytsizt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. *Le-számitól váltókat. Folyósít* jelzálog-kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzletet kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triezsi „Adriai”
biztosító-társaságot.** 44

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 44

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

44

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületek együttműködése a történelem folyamán.

Előadás a két kerületnek Nagykárolyban 1929 szeptember 11. s következő napjain tartott közös nagygyűlésen.

Református Egyházunk történelmének négyszázados csarnokába kell vezetnem hallgatóimat, hogy feladatom szerint képeket mutassak fel annak a két egyházvidéknek együttműködéséből, amelyeknek egyike Erdély, másika az egykori Partium, vagy Tiszavidék töredéke, a mai Királyhágómellék.

Az idő rövidege miatt egy-egy kép előtt alig néhány pillanatra állhatunk meg, bár témám méltó volna arra, hogy ne ily futólagosan foglalkozzunk vele. Méltó volna arra is, hogy ne csekélységem legyen az előadója, hanem vagy egy historikus, aki az adatok kifogyhatatlan tárháza felett rendelkezik; vagy egy lyrikus, hogy előadása az Erdélyből és Királyhágómellékéről összegyűlt atyafiak lelkét ellenállhatatlan erővel ragadná meg és hangolná össze. Miután sem historikus, sem lyrikus nem vagyok, alázatosan megelégszem azzal, ha legalább az elgondolások sorozatát sikerül megindítanom a lelkekben.

Az első kép, amely előtt megállunk, a mohácsi vész utáni állapotok rajza, mely a reformációnak a János király ország-részében is diadalmas előnyomulását mutatja.

A hódító harcot Erdély s az Erdélyen kívüli részek reformátorai közösen vívják.

Az első találkozás az 1538-iki segesvári kolloquiumon történik, amelyet János király akkor hívott össze, mikor az 1538-iki nagyváradai békekötéssel a politika kissé nyugvópontra jutott. A hanyatló katolicizmus vezérférfia, Fráter György, kancellár

és nagyváradi püspök akar itt a reformációval leszámolni. A katholicizmust a nagyváradi híres franciskánus barát, Szegedi Gergely védelmezi; a reformáció bajnokainak élén pedig Szántai István, a Kassáról fogolyképen Erdélybe hurcolt prédikátor áll, aki a vita során oly nagy hatást gyakorol a királyra, hogy az a fogoly prédikátort kész megmenteni a hatalmas kancellár gyilkos haragja elől. [Révész: Figyelmező 1870. 255. l.]

Magyar és erdélyországi hittudósokat hívnak egybe arra a tanácskozásra, amely Gyulafehérvárott 1543 június elején tartott, amelynek az lett volna célja, hogy az egyházban meg- bomlott tan és szertartásbeli egységet helyreállítsák. Erdélyiek és partiumbeliek együtt küzdenek azon a hitvitán is, amelyet Fráter György Nagyváradon 1544 július 20-án rendezett, amelyen valószínűleg jelen volt Dévai Biró Mátyás is [Zoványi: A Reformáció Magyarországon 1565-ig. 183. l.], aki ezidőben hihetőleg debreceni pap, s az élte alkonyához közeledő bajnok bizonyára nem mulasztotta el, hogy a közelből át ne fáradjon s mielőtt napja lealkonyodnék, össze ne mérje még egyszer fegyvereit régi ellenfelével, a hasonlóan tudós és nagy szónok ferences baráttal, Szegedi Gergellyel. Az 1545-iki erdődi zsinaton, amelyet az ifjan elhunyt Drágfy Gáspár özvegyének, Báthory Annának védelme alatt tartanak, nemcsak Szatmár vidékéről jelennek meg a reformáció hívei, hanem Szilágymegyéből is.

A Királyhágón innen és túl megindult reformáció tekintélyes támaszt nyert Petrovics Péter országos főkapitányban, akinek része van abban, hogy az 1550-iki június 22-iki tordai országgyűlés elrendelte, hogy „kiki az Istentől neki adott hitben maradjon és egyik vallás a másiktól semmi ürügy alatt se zavar- tassék.” [Erdélyi országgyűlési emlékek I. 259. l.]

A római katholicizmus mellett tehát biztosítva a protes- tánsok vallásszabadsága is.

* * *

Ujabb kép a reformáció híveit már két táborra szakadva mutatja: úgy a németországi, mint a helvéciai iránynak meg- vannak a maga barátai. Az eltérés okozója az urvacsorai tan, amely miatt a két irány között egyre feszültebb lesz a helyzet. Megindulnak a viták, az egyeztetések. A helvét irányu refor- máció pártfogója, Petrovics Péter 1557 ben zsinatot hív egybe, melynek helyét előbb Zilahra, majd Kolozsvárra tüzi ki. Meg- hívta ide nemcsak az összes erdélyi magyar és szász, hanem a már szintén szuperintendenciává szervezkedett szatmárvidéki vagy meszesentuli protestáns papokat is. Június 13-án ült össze

a nemzeti jellegű zsinat, amely a lutheránus felfogás mellett döntött. A zsinat végzésével elégedetlen helvét irányuak új zsinatot tartottak Kálmáncsehi Sánta Márton vezetése alatt, ahol ők is megalkották a maguk consensusát az urvacsoráról, amely azonban — méltán sajnálhatjuk — nem maradt fenn az utókorra. [Zoványi i. m. 312. lap.]

Az ellentétek kiegyenlitése az 1559. aug. 14-iki medgyesi zsinaton sem sikerült. Itt a tulnyomó többség a helvét irány képviselőit: Dávid Ferencet és Heltai Gáspárt szóhoz jutni sem engedé s ezek haladéktalanul elutaztak Erdélyen kívül élő elvtársaik zsinatára, [Zoványi i. m. 383.] amely négy nap múlva, 1559. aug. 18-án nyílt meg Nagyváradon. Mindössze nyolcan voltak itt jelen, de olyan főek, mint Kopácsi István sárospataki esperes, a „szent öreg“, Mélius Péter debreceni lelkipásztor, a Kálmáncsehi utóda, Erdélyből pedig Dávid Ferenc, Heltai Gáspár, Molnár Gergely, továbbá Szegedi Gergely debreceni és Czeplédi György nagyváradai lelkészek. A több napon át tartó közös zsinat határozatainak tartalmát abból a védíratból ismerjük, amelyet Dávid és Heltai készítettek, akik midőn kijelentik, hogy ők nem sacramentariusok, akik „megüresítik“ az urvacsorát és épen nem értenek egyet azokkal, akik az urvacsorai jegyeket pusztá jeleknek állítják és a kenyeret meg a bort úgy tekintik Jézus jelképének, mint a nagy Mátyás király arcképe ábrázolja az elhunyt nagy királyt, egyuttal azt is megjegyezik: „mi eztadtuk elő Váradon is a zsinatra gyűlt atyafiak előtt és ugyanezeket ismertelte aztán a tisztelendő férfit, Kopácsi István ur is nyilvános szónoklatában.“

Az erdélyi és partiumbeli reformátusoknak lelki közössége, amelynek alapját az 1557-iki zsinat veti meg, az 1559-iki nagyváradai zsinaton már a maga erős szervezetségében áll előttünk. Ez a zsinat füzte szorosabbra azt a generális confederációt, amelynek élére először Mélius kerül, kinek vezérsége alatt diadalmasan vivják meg a két egyházvidék kálvinistái a magok kemény harcait egyfelől a lutheranizmussal, másfelől az unitarizmussal. Ennek a generális confederációnak megszilárdításán századokon át fáradoztak anyaszentegyházunk legjobbjai.

Nagyváradon határozták el azt az ünnepélyes összejövetelt, amelyet aztán Marosvásárhelyt 1559. november 1-én tartottak meg „a keresztyén tanítók mind az egész Magyarországból, mint Erdélyből“. Egyike ez legnevezetesebb zsinatainknak. Az itt készült hitvallás időrendben a legelső ilyenszerű munkálat magyar nyelven, a magyar reformátusoknak máig fennmaradt

hitvallási iratai között a legkorábbi keletü. Tárnya ennek is az urvacora kérdése. [Zoványi i. m. 386.]

Egységes állásfoglalás eredménye az 1562-iki tarcali és 1569-iki tordai közös hitvallás, ami azt jelenti, hogy a két egyházvidék magyarjai már nemcsak az urvacora kérdésében járnak közös utakon, hanem egyáltalában egész hitrendszerüket egységesen kívánják megállapítani. [Zoványi i. m. 422. l.]

Közösen vivják meg a nagyenyedi harcokat 1564. áprilisában, amelyeken részt vesznek Czeglédy György nagyváradi lelkész és Mélius Péter is.

Az együttműködés eredménye, hogy az 1564. június 4-iki tordai országgyűlés a református vallást — Kálvin János halála évében — úgy Erdély földjén, mint a csatolt részeken, bevett vallásnak ismerte el; így törvényes szentesítést nyert az, ami a magyarok között 1557. óta végbe ment, hogy t. i. Erdélyben és a csatolt részeken a magyarok reformátusokká lettek. Akkor kezdték a református vallást magyar vallásnak nevezni. [Erdélyi országgyűlési emlékek II. 231—2. l.]

A két egyházvidék reformátusait még szilárdabb egységbe kovácsolja az a küzdelem, amelyet az unitarizmusmal vívtak meg. A kálvinista püspökből unitárius püspökké vedlett Dávid Ferenc által megtámadott kálvinizmus kétszer is összemérte fegyvereit Gyulafehérvárott a dicsvágyó és szinpadi vitatkozósokat kedvelő férfiúval. A harcosok közül nem hiányzik sem Mélius Péter, sem Czeglédy György.

Első ízben 1566. április 24—28. napjain csapnak össze. Ez alkalommal történt, hogy a lángeszű Méliust János Zsigmond fejedelem egy nagyváradi házzal és a hozzá tartozó szőlővel ajándékozta meg. [Bunyitai. A váradi püspökség története. II. 227 l.]

A második disputáción, amely 1568. március 3-án kezdődött s tíz napig tartott, Méliuson és Czeglédyn kívül megjelent Thuri Pál bihari lelkész, Károlyi Péter rektor-professzor is, mikor is a Czeglédy támadása következtében hallgatásra kényszerült Blandrata azzal mentegetődzött, hogy ő nem theológiai, de orvos doktor.

Ilyen előzmények után ül össze az emlékezetes nagyváradi zsinat, amelyet közönségesen nagyváradi disputációnak neveznek. Erre az 1569. október 20-tól 25-ig tartó disputációra a fejedelem meghívta Erdély s a csatolt részek unitáriusait és reformátusait. A szentháromság hívők részéről vitatkozók s közbe-

szólók voltak: Mélius Péter debreceni lelkész és református püspök, Károli Gáspár gönci, Czegléd György, Károlyi Péter váradi, Thuri Pál bihari, Hallopeus Bálint egri lelkészek, Tordai Ádám marosvásárhelyi iskolaigazgató. Károli Gáspár az ötödik napon szólalt fel. Ő már akkor a Felvidéken a kassai zsinaton 1568-ban megvívta a maga kemény harcát az unitarizmus ottani képviselőjével, Egri Lukáccsal. Felszólalásában arra kérte a fejedelmet, hogy döntő bírókat rendeljen, akik a két fél között ítéletet tegyenek, mert ha a vitatkozás a négy első nap módjára folyik tovább, soha sem lesz vége s így sem a fejedelemnek, sem a gyülekezetnek nem lesz nyugalma, a seb tovább fog sajogni. Hivatkozik a Felföldre, ahol a köztök és Egri Lukács között támadt vetélkedés a kassai disputációval véget ért. Ott — mondá — kevés szóval szóltak. Isten igéjéből vették argumentumaikat, a tévelygés nyilvánvalóvá lett, a versenybírák döntöttek. Kéri a fejedelmet, állítson döntőbírákat. A szentháromság vallóinak sok okuk lehetett panaszra, mert bántásokkal illették hazugoknak nevezték őket. Főképen Méliuszt,

Károli Gáspár szavaira a fejedelem válaszolt, aki kijelentette, hogy tőle ne tartsanak,

A disputáció moderátora [elnöke], Békés Gáspár, találva érezte magát Károli Gáspár szavai által s azzal védekezett, hogy ő senkit sem illett szidalommal Károliék közül, ha szót tett, azt csak kötelességből cselekedte, mert Méliuszék befolyása alatt felindult az egész város, ha fenyegetőzött, az nem rájuk vonatkozott, hanem a városbeliekre.

Dávid Ferenc sem hagyja válasz nélkül Károli Gáspár felszólalását és beszédében Méliuszt és Károlit úgy igyekszik a fejedelem elé állítani, mint akik azt kívánják, hogy ő elítéltesék és megbüntettessék, s vele is azt cselekedjék, amit Kassán Egri Lukáccsal, t. i. bebörtönözzék.

A vita a hatodik napon ért véget anélkül, hogy döntés történt volna. A fejedelem azzal rekeszté be, hogy országának egyéb gondjai kényszerítik, hogy Erdélybe bemenjen. [Nagyváradi disputáció. 130—169. l.]

A fejedelem az unitarizmus felé hajolván, azt országos elismeréshez juttatta, míg a kálvinizmus a csengeri zsinaton alkotott [1570. jul. 26.] hitvallással nyert alátámasztást. Az unitarizmussal vívott harcokat bezáró e jeles hitvallással lépett a magyar kálvinizmus a világ reformátussága elé, amennyiben ez a hitvallás vétetett fel az összes református hitvallások gyűjteményébe. *Corpus et syntagma Confessionum fidei*, Genf, 1612.

[Balogh Ferenc: A Magyar Prot. Egyház Történelmi Részletei. 95 l. Kiss Áron: A XVI-ik században tartott magyar református zsinatok végzései. 656 l.]

Az unitárizmus térhódítása Erdélyt külföld előtt unitárius, vagy mint abban az időben mondták, árianus állammá tette s a nyugati államok bizonyos elzárkózottságot kezdtek mutatni Erdéllyel szemben. Hogy ez elzárkózottságból eredhető veszedelmet kikerüljék, a rendek János Zsigmond halála után a róm. kath., de türelmes Báthory Istvánt választották meg fejedelmül, aki nem szivlelhette az unitárizmust s ennek ellensúlyozására Magyarországról jeles református lelkipásztorokat igyekezett behozni, többek között a nagyváradi híres iskolaigazgató Károlyi Pétert, akit Mélius után püspökké választottak. Károlyit, aki a nagyváradi főkapitány, Báthory Kristóf buzgó református feleségének, Bocskay Erzsébetnek (Bocskay István hugának) kedvelt papja, udvari papjának is szerette volna megnyerni a fejedelem. Károlyi a fejedelem hívására be is ment Erdélybe s hol hosszabb, hol rövidebb időt töltött Gyulafehérvárott, ami azt jelenti, hogy Báthory missziói igehirdetéssel bizta meg. (Pokoly i. m. 254)

Báthory, aki fejedelemsége kezdetén a protestántizmussal szemben türelmesnek mutatkozott, később az ország elkatholizálásán fáradozott s e céljának előmozdítására betelepítette Erdélybe a jezsuitákat. Már előbb foglalkozott e gondolattal. A jezsuitákkal még bécsi követsége idejéből jó viszonyban állott, kivált az első magyar jezsuitával, Szántó [Arator] Istvánnal, aki nagy tudományával és kiváló szónoki képességével tünt fel. Tervét csak lengyel királlyá választatása után valósíthatta meg Báthory, amikor az erdélyi fejedelemségbe öccse, Kristóf került. A veszedelmet, amelyet a jezsuiták betelepítése Erdélyre jelentett, legelőször Bocskay Erzsébet fejedelemasszony érezte meg, aki mindent elkövetett, hogy kis fiát, akinek nevelését az atyja a jezsuitákra bizta, kiszabadítsa ezeknek kezei közül. Sajnos, hogy korán elhalt. A jezsuiták egyre nagyobb hatalmat vettek, nemcsak Kolozsvárott, ahol iskolájok volt, s nemcsak Váradon, ahonnét egész Gyuláig, sőt még tovább is kiterjesztették működési körüket, de Szászfenes, Marosvásárhely, Kővár vidékén is. Erős propagandát fejtettek ki s az elcsendesedett hitvitákat ismét felelevenítették. A jezsuiták országháborító munkája erős kifakadásokra ragadta a rendeket az országgyűléseken, míg az 1588. decemberi országgyűlésen bekövetkezett a végső leszá-

molás. A református papok behívták magyarországi atyjokfiat is, akik közül megjelentek Gönczy György debreceni püspök, Derecskei Ambrus nagyváradi lelkész, Nádudvari Tamás, Bányai János és mások. Nagyszámmal gyültek fel a rendek is. Az első napon Tornyai Máté erdélyi püspök szólalt fel, hevesen kikelvén a jezsuiták ellen, hasonlóképen Koppány Orbán enyedi református esperes is. Az erdélyi és magyarországi református lelkészeknek nagy részük van abban, hogy a rendek mindaddig nem voltak hajlandók Zsigmond nagykorúságát elismerni, neki a fejedelmi hatalmat átadni, amíg a jezsuitáknak az országból való kitiltásába bele nem egyezik. Így jött létre a medgyesi országgyűlésnek a jezsuiták ellen hozott határozata. A protestánsok sejtelve szomorú igaznak bizonyult, mert a jezsuiták által nevelt Zsigmond trónrajutása tizenöt évi nyomort hozott az országra.

Csernák Béla.

(Folytatása következik.)

ISKOLA

Tanítóink sorsa.

Az írási képesség minden bizonyosságával ékeskedő cikket kaptam nemrég a tanítói kar egyik ma még ismeretlen, de tehetséges és szép reményekkel biztató fiatal tagjától. A tanítói sorsot írta meg benne tagadhatatlanul sok igazsággal, de kissé egyoldalról nézve, színesen, szinte szépirodalmi előadásban, de tulságosan lírai módon és olyan elkeseredéssel, hogy a hivatalos lapban az ügy érdekében nem lett volna célszerű közrebocsátani. Könnyen félreértésekre, sőt félremagyarázásokra adhatott volna okot és éppen annak nem használt volna, akinek érdekében íratott: a tanítósnak.

De a cikkben foglalt sok, keserű igazság visszhangot keltett gondolataimban. Ez a visszhang különben eddig is itt élt állandóan bennem. Némán, mint érzés, mely sokszor sötétre festette hangulatomat, mert sötétnek láttatta velem népünk és egyházunk sorsát, vagy mint leverő tapasztalás, mely aggódó töprengésre indított a jövő felől.

E visszhang kiáltó szó anyaszentegyházunk és gyülekezeteink vezetőihez. Tanítsuk, neveljük hűveinket, hogy becsüljék meg azokat, kik legdrágább érdekeik: gyermekeik lelkét művelik és velünk együtt egy boldogabb jövőre kiformalására áldozzák életüket!

Nem a lelkemből feltörő kiáltás, hanem sok-sok aggasztó jelenység kötelez erre bennünket. Szemünk előtt vonultak el hónapokon át a szinte véget érni nem akaró pályázati hirdetések. Szóban és írásban egymásután jöttek tudakozódások, kérések tanító ajánlata iránt. Olyan esetet is tudunk, mikor a lelkipásztor a kántorral és egy presbyterrel faluról-falura járt tanítót keresni. És mindezek dacára mégis ma is van üres tanítói állás s azonkívül hány helyen nő tölti be, ahol pedig minden érdek azt kíváná, hogy férfit válasszanak. Más oldalról pedig

még egyre tart a tanítók kivántorlása. Minden évben lávoznak el tőlünk és gyakran a legértékesebbek. Az egyetlen képzőből végzett fiatal tanító nem kerül ki, hogy az egyik, vagy akár csak a mi kisebb kerületünk szükségletét biztosítsa. Ha nagynehezen oda is tudjuk csalogatni fiainkat és áldozatok árán biztosítjuk előhaladásukat, vannak, akik gondoskodnak róla, hogy valahogy elegenden ne kerülhessenek ki az intézetből.

Ezzel szemben mit tapasztalunk? Még mindig nem azt, ami természetes következmény e szomorú tények által szerzett tanúság volna. Nemcsak azt nem látjuk, hogy a kultúra művelőjének kulturemberhez illő megélhetéseik volna, hanem nagyon sokszor a megélhetés biztosítását sem. Nemrég hallottam egy tanítónőről, kinek egész a legutóbbi ideig havi 1000 lei fizetése volt, sőt kevéssel ezelőtt még annyi sem. Vagy egy tanítóról, kinek többet kellett ebédért és vacsoráért fizetni havonta, mint amennyi fizetése volt. Az is megtörtént, hogy mikor egy fiatal tanítót megválasztottak és állását el akarta foglalni, a községben senki sem akadt, aki — pénzért — legalább ebédre elvállalja.

Ez az utóbbi azt bizonyítja, hogy a tanítók sorsa nemcsak és nem mindig az anyagiakon, még kevésbé azok hiányán fordul meg. Legtöbb esetben nem az anyagiak hiányoznak hiveink zsebéből, hanem a tanító munkájának értékelése és személyének megbecsülése a gondolatvilágukból és a szívéből.

Sokszor kétségbeejtően tárul fel előttünk népünk felfogásának és lelkének konzervativizmusa. Hogy ragaszkodnak egy-egy ferdeséghez káros, vagy éppen hitelveinkkel ellenkező szokáshoz: Az a konzervativizmus nyilvánul meg a tanító megítélésében is. Egy jó rész ma is csak a régi félszázaddal ezelőtti irni-olvasni tudó élelmes „mester“-t, iparosból lett tanítót látja benne, vagy így gondolkozik — sokszor a lelkipásztorral együtt — felőle, hogy az neki alárendeltje, alkalmazottja, tehát vele szemben tetszése szerint viselkedhetik.

De bármi legyen is az ok, mindent meg kell tennünk e megítélés megváltoztatására! Erre kettő irányu munkával kell törekednünk!

Egyik a mienk: lelkipásztoroké és egyházunk világi vezetőié. A mi feladatunk felvilágosítani, meggyőzni hiveinket és gyülekezeteinket a mai sokszorososan nehéz, idegölő, életsorvasztó, nevelői munka megbecsülése, méltánylása felől. Mert egyházközségeinkbe csak akkor fogunk elegendő számú tanítót kapni, ha nem a nevelési segélyek, hanem az állás anyagi és erkölcsi tisztessége fogja erre a pályára vonzani fiainkat. Azt nem szabad elfelejtenünk, hogy amikor a mi legközelebbi munkatársunk megbecsülésén munkálkodunk, akkor a magunk megbecsüléséért is dolgozunk.

A másik irányu munka maguké a tanítóságé. E testület minden egyes tagjának fokozott mértékben kell arra törekedni, hogy a megillető megbecsülést kivívja és ha egyszer sikerült, féltékenyen vigyázni, hogy megőrizze. Ez a munka elsősorban a hivatás buzgó teljesítése, de másfelől a gyermekek lelkének evangéliumi szellemben való művelése és az evangéliumi munkákban minden téren való segédkezés. Mert az őket ért sérelem és méltánytalanság legfőbb oka a hivek lelkében az evangéliumi lélek hiánya, Ne feledjék el, hogy jövőjüket nem az államsegély, hanem egyedül a gyülekezetek megértése fogja biztosítani.

Végül ugy lelkipásztorok és világiak, mint tanítók, soha se személyekért: önmagukért, vagy másokért munkálkodjanak, hanem az iskoláért, egyházunk e védőbástyájáért és az általa védett drága kincsért: a gyermekért s benne egyházunk és fajunk jövőjéért.

Debreczeni István.

Reformációi emlékűnnepélyek.

Belényesben. Igen jól sikerült, magas színvonalu reformációi emlékűnnepély volt Belényesben november 3-án s bár kimondottan a reformációra és Károli Gáspárra való emlékezés műsorszámait töltötték ki az estélyt, a városnak minden felekezete képviselve volt a zsufolásig megtelt templomban. A kezdő énekek után jól előkészített műsor zajlott le, melyben a lelkeket megragadó előkönyörgést Szakács Dénes tárkányi lelkész tartotta. Majd a Varga László tanító vezetése alatt álló vegyeskar énekelt, amely után Juhász András várasfenesi lelkész mondott erővel és tüzzel átfűtött reformációi beszédet. A Zagoni Dezső, Bányai Lajos, Balla Károly és Varga László vonósnégyes együttese pompás összejátékával gyönyörködtette a hallgatóságot. Két közbeeső alkalmi szavaltat után Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész tartott Károli Gáspárról szabadelőadást s a vonósnégyes Mendelsohn darabja után, Szász Károlynak „Károli Gáspár“ című versét szavaltta komoly meghatódottsággal Jakab Erzsike. Végül a vegyeskar éneke, Sarkadi S. ügyes szavaltata és Jakab Viktor helyi lelkész felemelő záró imádsága tette teljessé és zárta be a szép estélyt, amelyről emelkedett hangulatban távozott el a közönség.

Bihardiószeg. A gyülekezett fennálló és bevezető éneke után az egyházi énekkar felemelő erővel énekelte: „Erős várunk nekünk az Isten“. Ezután Nagy István, új segédlelkész tartott Pál apostol Filippibeliekhez írott levele 1. részének 3—11. versei alapján lelkes és föl-emelő október 31-iki és egyszersmind beköszönő beszédet. Fias Kálmán lelkész keresztelése után, Nagy Irénke szavaltta Nagy Zoltán, belényesujlaki lelkész október 31-ére írt alkalmi költeményét, mély átérzéssel, keresztyéni lelkesedéssel. Ezekután ismét fölcsendült az énekkar éneke: „Isten, ki fent uralkodik“. Majd a gyülekezeti bezáró-ének után, a bemutatkozó segédlelkésszel teljesen megelégedve, a mult idők emlékei által fellelkesítve, hitét, az örökkévaló Gondviselő szeretetébe helyezve távozott az Isten házából az ott megjelent ünneplő közönség.

Déliután a fennálló és gyülekezeti ének után Czapfalvy József kolozsvári IV. éves theologus, volt diószegi segédlelkész tartott népiskolánk növendékeinek október 31-iki emlékbeszédet és a megjelent híveknek bucsubeszédet. A gyülekezeti bezáró ének után ugyancsak ő tartott a templomban vasárnapi iskolai tanítást, amellyel a bihardiószegi ref. egyház okt. 31-ét megünneplő istentisztelete befejeződött.

A szalárdi ifj. Bibliakör vasárnap, november 3-án délután tartotta a templomban nagyszámu közönség előtt magasztos reformációi

ünnepélyvel kapcsolatos Károlyi Gáspár emlékünnepegyét. Az ünnepegy sorrendjén imádkozott és keresztelt Surányi Lajos lelkész. Szavaltatok és énekkar, szóló után emlékezést Károlyi Gáspárról és Bethlen Gáborról tartott és imát és áldást mondott R. Keresztes Sándor s. lelkész.

A műsor minden száma a legszebb és legmagasztosabb volt, a leggazdagabb lelkiörömmel adtunk hálát Istennek ezen magasztos emlékünnepegyen. A kegyelem Istene áldásossá és megelégedetté tette a gyülekezetet, valamint a közreműködő ifjak szívét. Minden református igaz keresztény embernek dobbanjon össze a szive, mert a reformáció áldásával megjelent nekünk az Úr dicsősége!

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Csernák Istváné, Csernák István volt tamásváraljai lelkész máramaros-ugocsi esperes özvegye, szül. Székelyhidy Eleonora, munkás és önfeláldozó életének 75 ik, özvegyiségének 29 ik évében november 1-én Szatmárhegyen hazatért az Úrhoz. Temetése november 3-án volt, mikor délelőtt Szatmárhegyen Boros Jenő szatmári lelkész mondott imádságot, délután pedig Tamásváralján Bodnár Béla helybeli lelkész hirdette a vigasztaló ígét. Az e'hunytban Csernák Béla ker. főjegyző mostoha, Peleskey Sándor szatmárhegyi lelkészársunk felesége pedig édesanyját gyászolja. Az Úr vigasztalja meg a vesztes sziveket s a hazatért léleknek adja meg az üdvösség koronáját.

Pokoly Pál okl. gazda, debreceni segédintéző, dr. Pokoly József egyetemi tanár fia, élete 29 ik évében, rövid, de súlyos szenvedés után Budapestén elhunyt. A vesztes szivek bánatában őszinte részvételt osztunk.

HIREK

Kiss Ferenc Kálvineumi igazgatótanácsi elnököt október 13-án, vasárnap avatták Sopronban a theologia doktorává honoris causa. Felavatásán lelkében minden református lelkész ott volt és minden lelkészárva buzgón imádkozott. Isten áldása nyugodjék meg életén és munkáján ezután is!

A debreceni theológiának 150 hallgatója van, köztük 5 nő. Az elsőévesek száma 69.

Új egyházi lap. „Református Élet“ címen havonta megjelenő gyülekezeti lapot indított a nagy-károlyi gyülekezetben Gönczy Sándor lelkipásztor. A lapnak ő

a szerkesztője és kiadótulajdonosa.

Dr. Rausz László püspököt amerikai utjáról hazatérése alkalmából okt. 27-én megható ünnepély keretében üdvözölték a reform. főgimnáziumban Budapestén. Ugyanakkor bucsúztatta az egyház Nagyőrösre távozó lelkipásztorát: Göde Lajost.

A reverzálist adók ellen az ócsai presbyterium azt javasolta, hogy tiltassanak el az urvacsorától és egyházi szertartásban ne részesíttessenek.

Kemény János debreceni „jó öreg vendéglős“-t e pályán

félszázad óta becsülettel végzett munkájáért a kormányzó elismerésének nyilvánításával: „Signum Laudis“-sal tüntette ki. Kemény János a debreceni diákok közismert meleg szivü patronusa, kinél a diákok nem romlás helyére, hanem igazi otthonra találtak, s aki minden évben ingyen tartott el élelemmel néhány diákot, kik közül sok neves ember s egyházunk értékes vezető egyénisége került ki. Különösen a lelkészárva sorsát karolta, amire legjellemzőbb, hogy Kovács

Gyula, tiszaezlári tűzvész áldozatává lett lelkész egyik gyermekét ő vette magához. A volt és mostani diákok jó Kemény bácsija igazi, buzgó református, aki sok gondja és dolga között mindennap elmegy a templomba. Kifüntetése alkalmából lelkesen ünnepelték tisztelői, köztük sok előkelőség és sokan keresték fel távolból is üdvözetükkel.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 4674—1929-II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli tanítónak és tanítónőnek. Valamennyi alárendelt egyházi hatóságnak.*

A B) 67273—1929. miniszteri rendelet befejező rendelkezéseinek második és harmadik pontja alapján elkészítettük az egyházkerületünkbe tartozó tanítók és tanítónők inkadrálását a következő elvek alapján:

1. Segédtanítók (invájtor ajutor) azok, akiknek diplomájuk nincsen.
2. Ideiglenes tanítók (invájtor provizoriu) azok, akik 1926. szeptember 1-én oklevéllel még nem működtek ténylegesen 3 évet valamely iskolánál.
3. Végleges tanítók (invájtor definitiv) azok, akik 1926. szeptember 1-én oklevéllel három évet tényleg működtek valamely iskolánál.
4. Másodosztályu előléptetett tanítók (invájtor inaintat gradul II.) azok, akik 1926. szeptember elsejével betöltötték 6 tényleges szolgálati évet valamely iskolánál oklevelük megszerzése után.
5. Első osztályu előléptetett tanítók (invájtor inaintat gradul I.) azok, akik 1926. szeptember 1-én, oklevelük megszerzése után, 12 tényleges szolgálati évet tudnak kimutatni.

Minden 5 tényleges oklevéllel eltöltött szolgálati év után egy gradációt számítottunk, a gradációk számát a név után zárjelben álló első szám jelzi.

Inkadrálásnál a gyermekek számát legfeljebb 3-ig vettük figyelembe és csakis a kiskorú gyermekeket, vagyis azokat, akik a 21 évet még be nem töltötték fiuknál, illetőleg a 18 évet lányoknál. A gyermekek számát a zárjelben levő második szám jelzi.

Figyelembe vettünk bármely jellegű elemi iskolánál töltött tényleges szolgálatot.

Indokolt felszólamlások ezen inkadrálások ügyében okmányokkal igazolva, direkt a püspöki hivatalhoz küldendő. Akiknek neve ebből

a jegyzékből kimaradt, azok küldjék be Stat personaljukat minthogy azt beküldeni mostanáig elmulasztották.

Az államsegély első részletének szétosztásánál csak a november 16-ig beérkező státok és reklamációk lesznek figyelembe vehetők.

Invätatori ajutori (segédtanítók): Sillye Kálmán Hegyközszentmiklós, Orbán Lajos Tóli, Zöld Mihály Tamásváralja, Fábri Jenő Pósalaka, Ferenczi Károly Dobrácsapáti (1, 1).

Invätatorii provizorii (Ideiglenes tanítók): Koós Elek Csávos, Baky Magdolna Kispereg, Mahulik Ilona Resica, Korsós Péter Végvár, Kiss Lajos Ágya, Marton Hermina Belényesujlak, Maszlis János Belényesujlak (1, —), Csösz Lajos Erdőgyarak (1, —), Benke Béla Feketeagyarmat, Nagyné Kiss Juliánna Mezőbajj (1, 1), Mikó Lenke Nagyszalonta, Kornya Juliánna Nagyszalonta, (1, —) Kircsy Erzsébet Nagyszalonta, Puskás Irma Nagyzerind (1, —), Bagics Lajos Biharpüspöki, Bódis Ágnes Biharpüspöki, Czina Sándor Hegyközujlak, Bulbuk Ilona Mezőtelegd, Tatár Ilona Nagyvárád, Tatár Erzsébet Nagyvárád, Kelemen Etelka Nagyvárád (1, —) Kiss Béla Paptamási (1, 1), Kiss Erzsébet Pelbárthida (1, —) Sipos Pál Siter, Tompa Róza Albis, Nagy Piroska Bihardiószeg, Horváth Géza Biharfélegyháza, Koós Mihály Csokaly, Szentes Béla Érköbölkut, Pálffy Irén Érmihályfalva, Tóth Béla Hegyközszentimre, Szabó Ilona Kóly-Kágya, Szentpéteri János Magyarakéc, Mátyássy István Micske (1, 1), Kolozsvári Berta Tóli, Kupán Etelka Bere, Szabó Juliánna Dobra, Vadnay Irma Nagykároly, Vadnay Margit Gencs (1, —), Tyukody Ilona Nagykároly (1, —), Szikszay Dénes Szaniszló, Horváthné Petyke Erzsébet Amac, Berényi Sándor Csengerbagos (1, —), Bilkay Gizella Egri, Szücs Béla Hirip, Lengyel Ilona Hosszumező, Rác Béla Hosszumező, Lengyel Margit Kakszentmárton, Gecsei Ilona Kisbábony, Koós Ferenc Kiskolcs, Kovács Ilona Kőszegremete, Szelics Ilona Máramarossziget (1, —), Ferenci Irén Erdőszáda, Vadnay Erzsébet Óvári, Makrai Anna Pettyén, Koós Zoltán Szatmárpálfalva, Jeney Juliánna Szatmárudvari (1, —), Makrai Emma Turterebes.

Invätatorii definitivi (Végleges tanítók): Zöld Zoltán Végvár (1, 1), Kádár Károly Végvár (1, —), Nagy Árpád Végvár (1, 1), Nagy Péter Ágya (1, —), Movik Gyula Ant (1, —), Madaras Károly Árpád (1, 1), Varga László Belényes (1, 2), Juhász László Bélzerind (1, —), Faragó Jolán Erdőhegy (1, —), Ujvárossy Teréz Köröstárkány (1, —), Torday Ferenc Nagyszalonta (1, —), Téby Béla Tenke (1, —), Nagyné Danszky Mária Vadász (1, —), Makai Ilona Várasfenes (1, —), Herczeg Kálmán Biharpüspöki (1, —), Petri Piroska Hegyközcsatár (1, —), Thamó Anna Asszonyvására (1, —), Mucsi Imre Gálospetri (1, 1), Tóth Miklós Hegyközszentimre (1, —), Steimetz Imre Kiskereki (1, 2), Kósa Károly Ottomány (1, —), Kovács Karolina Ottomány (1, —), Sziky Irma Piskolt (1, —), Keszi Ilona Szalacs (1, —), Lengyel Eszter Szalacs (1, —), Szombatiné Ujvárosi Róza Szalacs (1, —) Szabó Lajos Székelyhid (1, —), Polgári Vilma Székelyhid (1, —), Eördög Imre Székelyhid (1, 2), Várad Ferenc Szentjobb (1, —), Szabó Ilona Dobra (1, —), Szabó Margit Érendréd (—, —), Bene Andrásné Iriny (1, —), Fejes István Adorján (1, —), Hady Margit Avasujváros (1, —), Fodor Tivadar Avasujváros (1, —) Tóth Zoltán Halmi (1, 2), Borbély Sándor Lá-

zári (1, —) véglegesítő vizsgát tett, Kelemen Ernő Máramarosziget (1, —), Szászné Szabó Viola N.-bánya (1, 1), Tassy Vera Ombod (1, —), Málnássyné Kiss Ilona Sárközujlak (1, 1), Bilkay Emma Szamosdara (1, —), Beregi István Szatmár (1, —), Nagy Ferenc Berend (3, 1), Fábiánné Kiss Mária Apahegy (1, 1).

Inväfatorii inaintați gradul II. (Másodosztályu előléptetett tanítók): Csath András Kispereg (4, 2), Kőnig András Szemlak (2, 3), Deézi V. Anna Szigetfalu (2, —), Koós János Árpád (1, 1), Kilin Sándor Erdőhegy (2, —), Máté Lajos Nagyszalonta (2, —), Szabó Dániel Pankota (1, —), Vass Lajos Tenke (1, —), Báthori Juliánna Tenke (2, —), Nagy Gyula Várasfenes (1, 3), Zöld István Bihar (2, 3), Könyvesné Mester Erzsébet Biharszentjános (2, 3), Varga Ferenc Hegyközkovácsi (2, —), Barlabás Ida Hegyközkovácsi (2, —), Papp Margit Nagyvárad (2, —), Ások István Bihardiószeg (1, 2), Högye Sándor Biharvajda (1, —), Szabó Lajos Éradony (2, 1), Virág Sándor Érkeserü (2, —), Porsztner Mária Érkeserü (2, —), Taar Ferenc Érmihályfalva (2, —), Csóka Barna Érolaszi (2, —) Ádám Lajos Érsemlyén (2, —), Maklári Sándor Monospetri (1, 3), Jakab Lajos Szalacs (2, 2), Czirják Ferenc Börvely (1, —), Kulcsár Ilona Börvely (1, —), Jászberényi Mihály Dobra (1, —), Radványi Mihály Érkörtvélyes (1, 2), Dancs Sándor Gencs (2, —), Zágonyi Anna Batiz (2, —), Demeter János Józsefháza (2, 1), Mándi Bertalan Mikola (2, 2), Veres Ferenc Nagybánya (2, 1), Peleskey Margit Sárköz (2, —) Ladányi Ilona Szamoskrassó (2, —), Tóth Kálmán Szamoskrassó (1, —), Asztalos Borbála Szatmár (2, —), Saja Ida Szatmár (2, —), Csősz Ferenc Nagyzerind (1, —).

Inväfatorii inaintați gradul I (Elsőosztályu előléptetett tanítók): Lengyel József Kispereg (5, 2), Hordó József Valkány (5, —), Zöld Zoltán Végvár (5, —), Király László Erdőgyarak (5, —), Molnár Ferenc Feketegyarmat (4, —), Erdélyi Gyula Köröstárkány (5, —), Seres László Nagyszalonta (5, —), Szentessy Elek Nagyszalonta (5, 1), Szabó Lajos Nagyszalonta (4, 3), Szabóné Borbély Anna (4, —), Mikó Pál Nagyszalonta (4, 3), Szatmári Istvánné Nagyszalonta (3, 1), Medgyessy Gyula Nagyszalonta (4, 1), Juhász Lajos Nagyzerind (5, —), Vidits János Kisnyégerfalva (5, 2), Kiss Ferenc Tamáshida (4, —), Nagy Sándor Vadász (5, 2), Kuki Zoltán Bihar (3, 1), Nyiri Margit Bihar (3, —), Albisi Erzsébet Biharpüspöki (5, —), Kalas Sándor Biharszentjános (4, 2), Nagy Mihály Bors (3, 2), Kulcsár Márton Hegyközcsatár (5, 2), Bujdosó Lajos Hegyközszáldobágy (5, 3), Czegléd Sándor Nagyszántó (5, —), Csathó Jenőné Nagyvárad (5, —), Lázár Mártonné Nagyvárad (4, 1), Malkó Mária Nagyvárad (4, —), Homolya Etelka Nagyvárad (5, —), Bogáti Mihály Örvénd (4, —), Kálmán Etelka Paptamási (5, —), Sándor Lajos Pusztajlak (5, 2), Kemecsei György Albis (4, 3), Csóka Lajos Asszonyvására (5, 2), Katona Jenő Bályok (3, —), Lázár Mária Bályok (5, —), Kocsis József Berettyószéplak (5, 3), Ebergényi Irén Berettyószéplak (3, —), Végh Irma Bihardiószeg (3, —), Szántó Béla Bihardiószeg (3, —), Kiss Lajos Bihardiószeg (5, —), Vári Margit Biharfélegyháza (3, —), Kovács Ferenc Érbogyoszló (3, 2), Sillye Gyula Érbogyoszló (3, 2), Erdélyi József Érköbölkut (4, 1), Kassay Ida Érmihályfalva (5, —), Pálffy Gizella Érmihályfalva (3, —), Balogh Jó-

zsef Érsemjén (4, 3), Bacza Illés Értarcsa (4, 1), Varga Mihály Hegyközszentmiklós (3, 2), Szebeni József Kiskereki (5, —), Kántor Péter Margitta (4, —), Kántor Péter Margitta (4, —), Matla Ferencné Margitta (3, —), Erdélyi Gábor Piskolt (5, —), Benke Pál Szalacs (4, 2), Bartha István Börvely (3, 3), Szalecski Miklós Érendréd (5, 3), Cseh Olga Géres (5, —), Ács István Géres (3, —), Bene András Iriny (3, —), Ottmayer Gyula Kismajtény (4, 3), Soós János Atya (5, —), Kádár Károly Egri (5, 2), Hajdu Sándor Felsőbánya (3, —), Molnár Ambrus Kispeske (5, 1), Libik Árpád Kőszegremete (4, 1), Szőke József Ombód (4, —), Bartha Bálint Óvári (5, 2), Osváth Géza Patóháza (5, 1), Adorján Gusztáv Sándorhomok (4, 3), Oroszlán István Szárazberek (5, —), Csajkosné Pongrácz L. Szatmár (5, 2), Karikás Sándor Szatmár (4, 3), Török Bernát Szinérváralja (4, 2).

A Nt. Esperes urakat felkérem, hogy egyházmegyéjükre vonatkozólag ezen inkadrálásra nézve észrevételüket a legrövidebb idő alatt tegyék meg, amennyiben tudomásuk szerint és a fenti elvek figyelembevételével valamely inkadrálást hibásnak találnának.

A Nt. Lelkész uraknak kötelességévé teszem, hogy egyházközségükre nézve az inkadrálás adatait az általuk ismert adatokkal hasonlítsák össze és az esetleges eltéréseket azonnal jelentsék.

Ugyancsak azonnal jelentsék azok az egyházközségek, ahol a tanítónak természetben lakása nincsen, tekintet nélkül arra, hogy a tanító kap-e lakáspénzt, vagy sem. — Oradea—Nagyvárad, 1929. november 6. Atyafiságos szeretettel: S u l y o k István s. k., püspök.

4577—1929-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkeszi Hivatalnak* Dr. Nesselrode Károly táblabíró tanulságos könyvet adott át a püspöki hivatalnak tanulmányozás végett, amelynek címe „Dreptul penal al minorilor“ s a kiskorúakra vonatkozó büntető jogot ismerteti. Nem kell külön figyelmeztetni a lelkeszi és tanítói kart arra az anyagi és erkölcsi tőke veszteségre, amit a kiskorúak bűnözése nemzeti és nemzetközi viszonylatokban jelent s amelynek megelőzése egyformán vallási, nemzetiségi és társadalmi kötelességünk. Lelkeszek és tanítók, akik hivatásuknál fogva állandóan foglalkoznak az ifjúsággal s akiknek legtöbb alkalmuk van megismerni a fenyegető veszedelemeket és megelőzni, hogy a rájuk bízott gyermekek a bűnözés útjára tévedjenek, természetes segítő társai, patronás tevékenységükkel a fiatalok birójának. Ennek a kötelességnek teljesítésére tanít ez a könyv. Tartalma röviden: a gyermekbiróságok fejlődése, különösen azok amerikai eredete, adatokkal bemutatva azokat a nagy eredményeket, amiket ebben a tekintetben az Unió praktikus szelleme elérni képes volt. Részletezi azután az egyház, iskola s egyéb társadalmi szervek szerepét a fiatalok birójának támogatásában. Tanulságos esetekkel illusztrálja a gyermekbiróság működését 1925-től 1928-ig, végül közli az összes érvényben lévő s a fiatalok bűnösök megmentését célzó törvényeket. A könyv célja felrázni a nálunk mutatkozó társadalmi közömbösséget a fiatalok bűnözésével szemben. Emellett érdekes román nyelvezete és stílusa alkalmassá teszi, hogy azok is haszonnal forgathassák, akik kezdők a román nyelvben. Ajánlom tehát a parochia és iskolai könyvtárak számára megszerzésre annál is inkább, mert gazdag tartalma izléses és gondos nyomdai kiál-

litása s nagy terjedelme mellett (382 oldal) ára igen jutányosra van megszabva: 150 lei. Megrendeléseket a püspöki hivatal is közvetít. Oradea—Nagyvárad, 1929. november 6. Atyafiságos szeretettel: **Sulyok István s. k., püspök.**

Pályázat. A géresi református egyház pályázatot hirdet a megüresedett kántortanítói állásra. **Javadalom:** 1. 3 szoba, konyha, melléképületekkel és kerttel. 2. 1 1/2 kat. hold egyházi; 22 kat. hold agrárföld, melynek adóját haszonélvező fizeti s melyért az egyház nem szavatol. 3. 25 köböl buza. 4. 20 köbméter hasáb tűzifa beszállítva. 5. Minden gyermek után (kb. 50—60 tanköt. gyermek) 2 véka csöves tengeri, 1 drb csike és 20 Lei tandíjpenz. 6. Készpenz az egyház pénztárából 162 Lei. 7. Egyházkerület által megállapított stóla. **Köteleesség:** III—VII. osztály vezetése, kántori teendők végzése, énekkar vezetése, egyházi jegyzőség. Lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat, mindennemű belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő november 24. Ugyanakkor választás. Személyes megjelenés kívánatos. Pályázhatnak az állami és egyházi törvényeknek megfelelő képesítéssel bíró férfitanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a géresi (Ghirişa judeţul Satu-Mare) református lelkészi hivatalhoz küldendők. **Presbitérium.**

2-1

Értesítés

A 4223/1929-II. sz. Körrrendeletben használatra elrendelt **Vallástani kézikönyveket** a szükséges példányszámban kinyomattuk és azok a következő — hivatalosan megállapított — áron kerülnek forgalomba:

- II. osztály: **Zöld Mihály: A református gyermek első valláskönyve.** Ára 20 Lei.
- III. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.** Ára 28 Lei.
- IV. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.** Ára 22 Lei.
- V. osztály: **Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.** Ára 28 Lei.
- VII. osztály: **Soltész-féle Konfirmációs káté.** Ára 15 Lei.

Kisbetűs Énekeskönyv 10 drb vételénél 75 Lei darabonként.
Református imalap az elemi iskolák I. o. számára. Ára 1 Lei.

A 4114/1929-II. sz. Körrrendeletben említett s a Hivatalos Lap 1928 dec. 8-iki számában közölt **új mintájú Act de angajament** is kapható darabonként 2 Lei áron

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-n.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triezti „Adriatic”
biztosító-társaságot.** 45

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendü kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitünő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 45

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait 45

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Az erdélyi és királyhágómelléki egyházkerületek együttműködése a történelem folyamán.

Előadás a két kerületnek Nagykárolyban 1929 szeptember 11. s következő napjain tartott közös nagyhatán.

(Folytatás.)

A református vallásu fejedelmek uralma alatt Erdély a magyar református egyház védbástyája volt, az állam református jelleget öltött. A református egyház vezérembereinek bőséges osztályrész jutott az állam igazgatásában. A fejedelmek, főként Bethlen Gábor rajta is voltak, hogy az Erdélyen kívüli területek református papjai közül minél többeket nyerjenek meg az erdélyi anyaszentegyháznak. Így hívta meg Bethlen udvari papjának Nagyváradról Keserü Dajka Jánost, a későbbi püspököt és Milotai Nyilas Istvánt, valamint másokat. Az ország dolgát mindig szerette papjaival megbeszélni Ezekbe a tárgyalásokba bele-vonta a pártiumbelieket is. Ilyen közös tanácskozás folyt le pl. Nagyváradon is 1629 július 17—22. napjain. Ezen a zsinaton, melynek Alvinczi Péter kassai pap volt az elnöke, a két rész-ről mintegy 300 lelkész vett részt. A zsinat, melynek tárgya a római katholicizmus elleni védekezés, az 1557. és 1559-ben lerakott alapokon építi tovább a generalis confoederatiót.

A zsinaton először Pázmány Péternek másodszer is kiadott hatalmas művével, a Kalauzzal foglalkoztak, amelyet „rágalmazó, dühös és veszedelmes” munkának minősítettek és megbízták a váradi, általában a tiszántuli lelkészeket, hogy a veszedelmes munka cáfolatát készítsék el.

Aztán II. Ferdinándnak 1629 márc. 6-án kiadott hires edictum restitutionis ának borzalmas eredményeit vették számba, miután Bécsből és Németországból hozzájuk is eljutott hire, hogy a

császári parancs következtében a protestánsokat ott már nemcsak üldözik, de valósággal mészárojják. Ezzel kapcsolatban vita tárgyává tették, hogy vajjon Pál és János apostolok által megjövendőlt Antikrisztus a török-é, vagy pedig a pápa? A zsinat egyhangu megállapodása az volt, hogy a pápa. Ezt a nézetet terjedelmes bibliai, dogmatikai és történelmi megokolással ki is fejtették egy értekezésben és kinyomatását is elhatározták, hogy álláspontjuk az egész világ előtt nyilvánvaló legyen.

A váradi zsinat határozatait Alvinczi Péter viite magával a fejedelemhez. Nem nehéz észre venni, hogy a zsinat határozatai arra szolgáltak volna tulajdonképpen, hogy dogmatikailag igazolják az eljövendő háborút, amelyre Bethlen készült. A váradi zsinat feltárja azt a hálózatot, mely a magyar protestáns közvélemény megnyugtatót szolgált volna egy jövő háboru esetén. Itt látjuk Alvinczi Péter szerepét Bethlen politikai vállalkozásaiban.

Bethlen súlyosbodó betegsége azonban lehetlenné tette, hogy az évek óta előkészített nagy művet megkezdhesse és a papság által nyújtott dogmatikai fegyvernek hasznát vehesse, így ezek napvilágot sem láttak. Bethlen még az év november 15-én meghalt. [Pokoli i. m. II. 97. l.]

* * *

Az öreg Rákóczy György alatt a puritánizmus neve alatt ismeretes belső reform mozgalmak indítják a Királyhágón innen és túl lakó atyafiakat hogy 1646 június 10 én Szatmárnémetiben közös zsinatot tartsanak.

A zsinatot megelőző napon Megyesi István szatmárnémeti lelkész és esperes lakásán gyülekeztek össze a zsinati atyák s ez alkalommal került szóba, hogy vajjon van-e olyan egység az erdélyi és magyarországi református egyházak között, hogy amazoknak lelkészei részt vehessenek az emezekéi között kitört háborúság elintézésében? A történelem tanúságtételére hivatkozva végre is abban állapodtak meg, hogy igen is van. Hivatkoztak a közös akciók közül a tarcaltordai hitvallás létrejövetelére, az 1568. gyulafehérvári, az 1569. nagyváradi disputációkra, az 1588-iki medgyesi országgyűlésre, az 1629-iki nagyváradi zsinatra. Második napon végzésileg kimondották, hogy „az erdélyi és magyarországi, tiszáninneri és tiszántúli egyházak közötti unio, mely megszakítottnak látszott, felujtattik és megerősítettik oly módon, hogy a fontos dolgokban, ha úgy kívánja a szükség, kölcsönösen támogatást nyújtani, tanácsot adni és jelen lenni tartoznak s ugyanazokat az ártikulusokat használják. [Pokoli

i. m. II. 188—189. Zoványi Puritanus mozgalmak 161—163.]

A szatmárnémeti-i zsinat el is rendelte egy közös hitvallás, egy közös agenda és egy közös kánon készítését; ezekből azonban — bár az erdélyiek az ágendás könyvet is elkészítették — csak a közös kánon valósult meg. A Geleji Katona István készítette kánonokat megbiráló 1647-iki juliusi nagygyűlésen igen tekintélyes számmal voltak jelen a csatolt részek képviselői is. A kánonok aztán mindkét területen életbe léptek s érvényben is maradtak több kevesebb részben — jó ideig, az 1881-iki debreceni alkotmányozó zsinatig.

Ezekben a közös kánonokban annak a generális confederatióknak szelleme nyilatkozik meg, amelyet még Mélius alapozott meg, s amelynek megvalósulásán fáradozott később az öreg Rákóczy György és református egyházunk sok jeles fia; s amely előbb a róm. katholicizmus, lutheranizmus és unitarizmus, majd a belső zavarok ellen lett volna hivatva védelmet nyújtani.

* * *

Az erdélyi fejedelemség bukásával s a Habsburg uralomnak Erdélyre is kiterjedésével nagyon visszaszorított partok között folyik a református egyházak működése Királyhágón innen és túl; túlnan berendezkedik a maga sajátos viszonyaihoz alkalmazkodva az erdélyi országos anyaszentegyház; ez a vidék pedig a magyarországi református egyház egyik kerülete lesz. De megmaradnak a közös kánonok.

Az összetartozandóság gondolata és tudata azonban nem vész ki a lelkekből, csak alkalomra vár, hogy életjelt adjon magáról. Az erdélyi és magyarországi hitsorsosok érintkezése mindegyre gyakoribbá válik. A múlt század elején az erdélyi reformátusok követői meg-megjelentek a testvér négy kerület közös konventjein, sőt a szilágysági egyházmegyének a tiszántuli egyházkerületből az erdélyi anyaszentegyházhoz csatolása alkalmával ugyyszólván közös konventet tartottak. [Pokoly i. m. III. 164.]

Mikor fölmerül a lelkekben Erdély és Magyarország uniójának eszméje, ez leglelkesebb hivatásokra a reformátusoknál talál, akikben századokon át élt a lelki egység s mikor 1848-ban a politikai unió megszületett, az egyházi uniónak is sok és nagy barátai támadnak.

Az 1848-iki vall. és közokt.-ügyi miniszter által előbb augusztus 1. majd szeptember 1-ére összehívott öt egyházkerület értekezletén ott vannak erdély képviselői is [Zsilinszky: A magy. Prot. Egyh. Története 671. Pokoly i. m. III. 195], ahol az erdélyi egyházkerület részéről Bodola Sámuel meleg és lelkes

szavakkal tolmácsolta a testvéri egyesülés örömét, amit a testvéri szivek kitörő lelkesedéssel fogadtak és rokon érzelemmel viszonoztak.

Ezen a közös értekezleten az 1848. XX. t. c.-ből kifolyólag az egyházaknak „közálladalmi segélyezéséről” volt szó. Első eset, hogy ilyenről szó esett. Hiszen a református egyház nem dicsekedhetik a magyar állam bőkezűségével, bár egy volt a magyar nemzettel jó és bal sorsban, még ha áldozatokat kellett is hoznia. [Zsilinszky i. m. 674]

Határozatba ment, hogy egy közös nemzeti zsinatot tartanak, amelyre mindenik kerület minden 50.000 lélek után egy lelkészi és egy világi képviselőt válasszon. Az öt egyházkerület arányszámának megállapítása erre a közös értekezlet megállapításaira vezethető vissza. A közös nemzeti zsinat csak 1881-ben ült össze Debrecenben. Itt valósult meg az unio, amely közel negyven esztendőn át közös munkában fogta össze a Királyhágón innen és túl élő reformátusokat. Szokás ezt a negyven évet egyházunk belső megüresedésének tekinteni. Am a közös munka megtermette a maga áldásos gyümölcseit. Erre a negyven esztendőre esik a elszórtságban élő hittestvéreink lelki gondozását célzó országos közalapnak, valamint a lelkészi nyugdíjintézetnek, az új énekes könyvnek megalkotása. Erre esik a belső megújulás, a lelki ébredés kezdete...

* * *

A világháború következménye, hogy Erdély és a tiszántúli egyházkerület keleti részei Románia impériuma alá jutottak. Erdély a maga teljes egészében, minden gyülekezetével és sok százados intézményeivel, a legfelsőbb egyházhatósági jog és hatáskör birtokában épen úgy, mint amikor még „erdélyi anyaszentegyház” volt, a Királyhágón inneni részek azonban vezető nélkül, az árvaság és bizonytalanság érzetétől nyomva. A főhatóság nélkül maradt gyülekezetek, egyházmegyék, intézmények keresik a testvéri segítő kezet, amely védelmükre lenne a politikai események forgatagában. Közülük egyre többen és gyakrabban fordulnak az erdélyi egyházkerület elnökségéhez. Először a szatmári egyházközség [ahol a főgimnáziumnak 18 osztályában 1000, a felső leány- és kereskedelmi iskola 11 osztályában 500, a négy évfolyamu tanítónőképzőben 120 növendék tanult] 1920. április 10-én. Erdély nem zárkózik el a kérés elől, azonban az Igazgatótanács 1920. május 1-i üléséből értesíti a püspök nélkül maradt egyházmegyék esperesi hivatalait, hogy a főhatósági jogokat szükség esetén ideiglenesen is csak akkor gyakorolhatja

és a védelemre is csak akkor vállalkozhatik, ha azt magok az egyházközségek, illetve egyházmegyék kérik. Így kért segítséget május 3-án a szatmári tanítónőképezde, május 13-án a szamosdobi egyházközség, május 19-én a nagyszalontai egyházmegye, május 20-án a bánáli egyházmegye elnöksége, június 17-én a máramarosugocsai egyházmegye, augusztus 9-én a nagykárolyi egyházmegye intézőbizottsága, augusztus 31-én a nagybányai egyházmegye közgyűlése.

A trianoni béke ratifikálása a helyzetet állandósítván, a tiszántuli egyházkerület részei 1921. augusztus 16-án kimondják az önálló egyházkerületté való szervezkedést, a tisztviselők megválasztását elrendelik, akiket 1922. február 23-án hivatalaikba be is iktattak. Az új egyházkerület, mint szervezett egész fordul Erdély felé, hogy az idősebbik testvérrel együtt, közös munkával végezze el a történelem által reá rótt nagy feladatokat.

Az együttműködés szerve először az u. n. tizes bizottság amelybe mindkét egyházkerület öt-öt tagot küld ki. Első ülését 1922. május 5-én tartja Kolozsváron, mikor is a két testület képviselői együtt jelentek meg Banu vallásügyi miniszter előtt, hogy a királyhágómelléki kerület elismerésére bírják. A bizottság második ülése 1924. december 10-én volt, ennek az ülésnek javaslatára szervezte meg a két egyházkerület a közös egyházi főtörvényt.

A tizes bizottság helyébe aztán a zsinatelőkészítő huszonegyes bizottság lép, amely 1928. október 29-én Nagyváradon tart ülést, ahol annak megállapítása után, hogy a kerületek a zsinati tagokat megválasztották, feladatát befejezettnek jelenti ki. A két egyházkerület elnöksége aztán összehívja a romániai magyar reformátusok zsinatát, amely 1929. július 9-én Kolozsvárott az öreg kollégium disztermében nyílt meg.

A zsinat rendelkezése az, hogy a két egyházkerület Károli Gáspárnak, a Biblia magyar nyelvre fordítójának négy-százados jubileumát együttesen üli meg s e közös nagyhetet tartja Nagykároly városában.

* * *

A mult bizonyoságot tesz előttünk, hogy őseinkben állandóan élt az összetartozandóságnak és egymásrautaltságnak, a közös feladatoknak és kötelességeknek tudata. Méliuszék együttműködve rakják le egy generális konfederáció alapjait. Geleji Katona Istvánék lelkében lobogó lánggal ég az Unió nagy eszméje. Az 1881-iki debreceni zsinat valóra váltja a századok álmát. Egy közös mult közös emlékei kísérték el e kedves ta-

lálkozóra. Legyen ez drága alkalom, hogy itt egymást megismerjük, megszeressük, megértsük s így készüljünk az újabb közös együttműködésre, amely egyetemes zsinatunk alkotásaiban teremje meg áldott gyümölcseit: a közös hitvallást, a közös liturgiát, a közös énekes könyvet, a közös kánonokat, a közös lelkész és tanító nevelést, a közös missziót elszórtságban élő testvéreink között stb.

Hadd végezzem előadásomat egyik erdélyi testvérünknek a „Református Szemle” augusztus 30 iki számában olvasható szavaival: „Ünnepélyes bensőséges elhatározással, Károli Gáspár láthatatlan, de mégis érezhető lelki irányítása mellett, szent fogadalommal kötelezzük magunkat arra, hogy a közös feladatok betöltésére teljes bizalommal és lelki egységgel kezdet fogunk... hogy történelmi helyzetünk kötelességeit atyáinkhoz méltó hűséggel tudjuk betölteni.”

Csernák Béla.

(Vége.)

Megnyitóbeszéd a nagykárolyi egyházmegye gyűléséről.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

Abban a szentkönyvben, melynek ünnepét alig egy hónap előtt tartottuk itt, a nagykárolyi egyház vendégszerető megrendezésében: az ember sorsa van megírva.

Kétezredév emberisége növekedett fel már e könyv árnyékában és még most sincs kibányászva az abban felhalmozott tömérdek drágakő. Különben nem lenne a világon gyűlölet, nem ülne véres orgiákat a féltékeny irigység, nem törnének egymásra népek és nemzetek: egy lenne csak a szinarany testvéri szeretet.

A délafrikai Johannsburgi mesés mennyiségű aranyat tartalmazó bányák tárnái oly mélységben húzódnak, hogy a föld belsejének természetes forráságát jég-hűtő készülékekkel kell temperálni, különben a munkások nem bírnák ki az izzó hőséget. Szentkönyvünk dus arany telérei is mélyen fekszenek el. Kiemelésük nagy óvatosságot és szakértelmet igényel.

A két évezred folyamán valóban sokakat megégetett annak belső forrásága a bányászok közül

De azért én mégis azt hiszem inkább, hogy nem a biblia tárnáiban elfekvő belső forráság tette eddigelé az abban levő kincstömeget teljes egészében megközelíthetlenné az emberiség nagyobb tömegei számára, mint inkább a földi érdek hajhászó vágy, mellyel mint tulságosan vastag fagyos jégtömeggel veszi körül magát a napi élet vagyon után futó törtetésében, ahelyett, hogy azt a bibliában levő igazi aranyat keresné, mely boldoggá teszi és Isten országát hozná fel abból a földre.

Egyházmegyénk bányászainak munkás táborából egy szerény, de biztos kezű bányászt ragadott el a halál a közeli napokban. Gyakorlott kezéből kiesett a csákány. Néhai Rácz Elek, buzgó lelkes tanácsbírónk árván hagyta palástját, elköltözött ritkult sorainkból. Legyen áldott emléke körünkben. Adjon vigaszt az Ég hozzátartozóinak. Nekünk pedig adjon erőt ahhoz, hogy szentkönyvünk tanításait mind jobban és jobban megértve és bevésve lelkünkbe, ernyedetlen hittel munkálkodhassunk.

Egy másik bányász testvérünk Kacsó Károly, világi tanácsbíróknak pedig azt engedte meg az Isten, hogy immár 30 éve viselhesse a tanácsbírói tisztet. Szeretettel köszöntöm őt e forduló alkalmából s kérem reá Istennek áldását.

Nagytiszteletű Egyházmegyei Közgyűlés!

A magukat világnézeti alapon állóknak vallók tábora azt hirdeti hangos szóval újabban, hogy a háboru utáni időben észrevehetően látható vallási megújulás, csupán csak Don Quihotti harc, socialis anarchizmus s a valóság elől menekülő ember igazolás keresése ma már.

Szerintük a vallásfelekezetek befejezték kulturális misziójukat, elvégezték életvezető irányító szerepüket. Ma csak egy általános szociális megváltás látszik, a mai szellemiség sorsa, az emberi sors, a tőke és munka harcán fordul meg csupán.

Ezen csodálatos és megtévesztésre szánt tetszetős beállítás mellett nagy hiba lenne szó nélkül elmennünk. De még nagyobb le nem vonni abból a kínáló tanúságot számunkra.

Bármily káprázatóan ragyog is az izzó fény, — melynek 50 éves feltalálása alkalmából Amerika most ünnepli Edisont, — tiszta látásunkat még sem homályosíthatja el annyira, hogy észre ne vegyük annak a vallási megújulásnak történelmi kényszerét és egyben szükségességét a ma emberisége számára. Hiszen épen ez okból ez a megújulás olyan tömeglendéseket vált ki, hogy az atheisták tábora lövészárokkal igyekszik védekezni ellene s onnan szórja gázbombáit utjába.

Az emberiség fejlődésébe minden időben irányítólag hatott be a hitfelekezetek történelmi elhivatása.

A keresztyén vallás nemcsak a pogány barbárságot alakította át a szeretet tanával, de épen a reformáció volt az, mely életre hívta az addig csak tudat alatt élt nemzeti irányokat s azok érvényesülését.

A hitvallásos és anyanyelvi iskolák és egyházi kultuszok védelme termelte ki a háboru után a kisebbségi eszme alapjait, amely salonképes lett minden államban s ha teljes érvényesülésének ma még vannak ellenzői, ez csak a hatalmi sovinizmus utolsó rezonansa csupán, s rövidesen elfoglalja az őt megillető helyet a nemzetközi jogban s a népek életének elrendezésében.

Ez van hivatva — mint üdítő levegő — visszaadni igazi képét a meggyötört emberiségnek.

Rövidlátás és mesterséges elszintelenítésre törekvés csak, tagadni ennek a kisebbségi gondolatnak eszmeileg is vallásos alapját.

Hiszen a megértő krisztusi szeretet s az együvé tartozandóság államkereteken felül emelkedő, tehát igazi vallási alapon álló eszménye az, a ma emberiségnek, mely elgondolásában és kisugárzásaiban felette áll minden sovinizmusnak és minden szociáldemokráciának.

Süritett foglalata ez a ma világot fűtő minden szociális törekvésnek és épen azért elvitázhatatlan az is, hogy azé a felekezete a jövő, amely ezt magáévá teszi s egyben ezzel a tőke és munkaharcában is be tudja tölteni a kiegyenlítő szerepet.

Az a megújulás, mely a mi kálvinista táborunkat kezdi átítani, tisztán látja mindezt. Nem szélmalomharcot indít s távolról sem menekül a valóság elől.

A jelen szociális problémákba belenyulást komoly megfontolás tárgyává tette mindkét kerületünk s a zsinat is bizonyára kiterjeszti ezekre beindított munkálatait s a belmissziói tevékenység egyik jelentős ágává fogja kiképezni.

És amíg a teljes kiérlelődés elkövetkezik, vallásos lapjaink s a Károli Gáspár Irodalmi Társaság vegyék kezükbe ezt a munkateret is.

Ezeknek konturjait látjuk most felrajzolódni egyházunk egén.

A báránnyelű talán még ma a sorsuk. De addig-addig fognak kavarni egükön, míg termékenyítő esőfelhővé változnak s áldást árasztanak református egyházunk barázdáira.

De e termékenyítő esőnek csak úgy lesz fogantatja, ha lelki testületünk is igyekezni fog nyomon követni az újabb irányokat.

Épen abban van meg a mi antheusi erőnk, hogy egyházunk a szabadvizsgálódás egyháza. Tartsunk lépést a világot uraló eszméáramlatokkal s kíséjük figyelemmel mindenkor azokat.

De ez egyben valamennyi keresztyén felekezet közös frontja is.

El kell tennie tehát az egymásközötti villongásoknak, s a megértő krisztusi szeretet kell, hogy eltöltse azok mindenikét, melynek a közös fajtestvéreink szomszédos államában lezajlott kath nagygyűlés megnyitó beszéde, úgy — mintegy arra visszhangként — a reformáció emlékűnnepélyén, a dunamelléki kerület nagynevű püspöke, olyan megértő szellemben adtak kifejezést.

Nagytiszteletű közgyűlés!

A napi aktuálisok között meg kell még emlékezni arról, hogy a 25 milliós államsegély eljutott végre a kiutalásig.

Sajnos a református egyház mindössze 4 millió 945 ezer leit kapott, amiből kerületünket 1 millió 321 ezer 360 lei illeti csupán. Ez összeg $\frac{1}{3}$ -ada el is érkezett a kerületi pénztárhoz.

Ennek a segélynek tulajdonképen nem az összegében van meg a jelentősége. Hiszen olyan csekély, hogy abból alig valamicske jut egy-egy tanítónknak.

Elvi okokból azonban nagy fontossággal bír.

Törvényesen deklarálódott ez által az a jog, mely a kisebbségi egyházakat megilleti. A miniszterek és más felelős állam-

férfiak ünnepélyes, kötelező kijelentései szerint a segély igazságos megállapítása és a tényleges helyzetnek megfelelő állandósítása becsületbeli kötelessége a Román államnak.

Adja Isten, hogy válják mielőbb valóra s ne kellessék azért is a világ aeropágjához fordulni igazságunk keresésével, mert csak így lehet majd igazi gyümölcse az épen most folyó béke hének is!

Ezek után pedig melegen köszöntve közgyűlésünk alkotó tagjait: mai gyűlésünket ezennel megnyitom.

Dr Nagy Sándor
egyházm. gondnok.

IRODALOM

Vásárhelyi János: „Az életből az életnek“.

Cluj—Kolozsvár, „Minerva“ Irodalmi és Nyomdai Műintézet R.-T.
211 lap. Kis 8-ad rét.

Fenti cím alatt kis, 211 lapos könyvet olvastam. Kaleidoszkopszerűleg változó a tartalma. Sok mindenről van benne szó: gyermekről, férfiről, nőről, házasságról, családról, anyáról, apáról, nevelésről, a kenyérről, a munkás lelkéről és sok egyébről, az egész emberiséget és minket, ide, ez új hazába szakított magyarokat érdeklő és a mi kisebbségi sorsunkkal összefüggő kérdésekről szól ez a könyvecske.

Címe teljesen fedi a tartalmát. Valóban az életből az életnek szól. Alig van egyéni, családi, társadalmi kérdés, melyre ne találánk benne biztos irányítást, vagy kisebbségi magyar sorsunkban való viselkedésünkre, fennmaradásunk, emelkedésünk és nemzeti örök életünk biztosítására finom és helyes ujjmutatást. Mindezek rövid cikkekcskék s mind életbe vágó problémák megoldására nyújtanak helyes, buzdító irányítást. Nem akadémikus fejtegetések ezek életbevágó problémákról, hanem komoly csevegések, amelyeket az életből az életnek, a magyar élet fejlesztése érdekében írt, hogy a felvetett kérdések iránt való érdeklődésre, alaposabb tanulmányozásra adjon indítást, mikor az olvasók családjaik körében, összejöveteleiken egy-egy ilyen kérdésről is elmélkednek és eszmét cserélnek. Ezért nevezem én e kérdések fejtegetését — a könyv végén közölt beszédek kivételével — komoly csevegéseknek. Valahogy úgy érzem, hogy ez az írásmód finomabb formája a *ridendo dicere verum*-nak: az lehet sok esetben a szegyet fején találó, megképpesztő és meglántorító, de ez mindig építő, meggondolásra, magábaszállásra indító és szinte kategórikus imperativus-szerűleg követelésre kényszerítő. Pláne a sok jelek és a maga helyén közbeiktatott idézet és a könyvek könyvéből vett igékkel való átszövése egyenesen felemel és biblikus elmélkedésre hangol és emelkedett hangulatba ringat.

Mindezeknél fogva melegen ajánljuk e könyvet a gondolkodni szerető és tanulni vágyó olvasók figyelmébe, de nem hallgatjuk el azt sem, hogy különösen vallásos estélyeinken nagy haszonnal értékelhető.

Udvari.

Juhász Péter.

Károli Gáspár, a bibliafordító. Írta dr Musnay László. A magyar biblia történetének legalaposabb ismerője, ki a nagykárolyi bibliakiállításnak lelkes magyarózója volt és kinek magának is értékes gyűjteménye van a magyar bibliákból, a jubileum alkalmából megírta a nagy magyar tolmács életét. Művét a rávonatkozó irodalom adatain lelkiismeretes tanulmányozással és tudományos színvonalon építette fel. De egy téves adat, mint többeket, őt is megtévesztette. Ez Náprágyi Demeter veszprémi püspök levele, melyben Károlyi Gáspárnak azt írja, hogy rokonai hozzá is elvitték a bibliát. Ezt a levelet ugyanis nem Náprágyi Demeter, hanem S. Szabó József ny. debreceni főgimnáziumi igazgató, Károli Gáspár életírója írta tréfásan, teljesen utánozva az akkori írásmódot, ami ugyilátszik annyira sikerült neki, hogy — akarata ellenére — többeket megtévesztett. Azért közlöm ezt itt, hogy ez a tévedés egyháztörténelírásunkból végleg eltűnjék, amint a levél szerzője is kívánja. — Függelékül hat Károlyi Gáspárra vonatkozó okmányt olvashatunk. A tudós szerzőt minden elismerés megilleti, hogy értékes munkájával közelebb hozza hozzánk az „istenes vén ember“ homályba vesző életét és működését. *D. I.*

László Dezső: Bethlen Gábor kereszttyén élete. E füzet az erdélyi egyházkerület lelkes és agilis ifjusági titkárnak a nyári ifjusági konferencián tartott előadását foglalja magában. Minden kritikát kiálló történelmi adatokkal bizonyítja és tárja fel a nagy fejedelem igazi református kereszttyénségét, melyet az új „átértékelő“ történelírás megdönteni, vagy legalább kétségbevonni igyekszik. E mindenképen sikerült értekezés nagy szeretettel rajzolja meg Bethlen Gábor lelkivilágát és lelkesítő egyéniségét. Melegen ajánljuk nemcsak az ifjak, hanem minden református ember figyelmébe.

HIREK

A tanítók és tanárok államszegélyének első részét a közoktatásügyi minisztérium 399 ezer 205 lei összegben f. évi október hóra kiutalta, egyben jelezve, hogy ugyanezt az összeget november és december hóra is ki fogja utalni. A segély szétosztása a legigazságosabb alapelvek figyelembe vételével folyamatban van s a munkálat befejezését csupán az a körülmény késlelteti, hogy a tanítói nyilvántartásban a felületes bejelentések következtében annyi javítani való van, hogy azok kijavítása időt vesz igénybe, annival is inkább, mert a bejelentésben elkövetett több éves mulasztásokat

az érdekeltek legutóbbi számunkban megjelent körrendelet alapján tömegesen igyekeznek jóvátenni.

Pályanyertes lelkészek. A szalontai „Arany János Társaság“ pályázatán Nemes Elemér igazfalvai lelkész a zenei első, Debreczeni István szatmári lelkész az irodalmi második díjat nyerte. Azt hisszük egész egyházkerületünk érzelmeit tolmácsoljuk, mikor a pályanyertes szerzőket e helyen is üdvözljük.

A nagykárolyi egyházmegye lelkészi aljegyzőjét nagy többséggel Borbély Sándor érdengelegi lelkészt választotta meg. Szeretettel köszöntjük.

Nagyzerindi lelkészbeiktatás. — Örömnöpe volt a nagyzerindi református gyülekezetnek, mikor október hó 27-én meghívás után egyhangulag megválasztott lelképásztorát, Balogh László volt magyarkécei lelkészt ünnepélyesen beiktatta. A beiktatást Kassay Béla esperes végezte. Megható volt, amikor új lelkész és esperes az urasztalához kiállottak, a nagyzerindi presbitérium pedig őket körül állotta. Esperes új lelkészt a hivek szeretetébe ajánlja s felhívja a presbitériumot, hogy lelkészüknél mindenkor segítségére legyenek. Majd új lelkésznek megragadó beszéd kíséretében átadja a bibliát s felhívja őt egyházi beszéde megtartására s hivatala átvételére. Új lelkész II. Tim. 2. rész 1—2. vers alapján tartotta meg beköszöntő beszédét. Megragadó erővel hirdette az ígét és tett fogadalmat, hogy mint a Jézus Krisztus jó vitéze fog munkálkodni a nagyzerindi gyülekezet javára és boldogságára. — A délutáni istenifisztelet alkalmával Balogh Mátyás volt nagyzerindi, jelenleg anti lelkész imádkozott buzgón, Bokor Sándor feketegyarmati lelkész hiterősítő felolvasást tartott megragadó erővel. Felemelő s megható érzés volt, mikor az iskola gyermekek nevében Szilágyi Irmuska fehér virágcsokrot nyújtott át az új lelkésznek s egyszerű kedves szavakkal kérte, hogy szeresse, tanítsa őket s vezesse el a legfőbb tanítóhoz, Jézus Krisztushoz. Balogh Mátyás volt nagyzerindi lelkész ez alkalommal, volt gyülekezete iránt érzett szeretetből, 7500 leies alapítványt tett oly célból, hogy az összegből buza vásároltassék és takarékmagtár létesíttessék.

A magtáralap kamatjaival mindaddig növeltessék, míg a 100 q buzát eléri, ha ezt a mennyiséget elérte, a kamatok a nagyzerindi ref. tanítók fizetésjavítására fordítandók. — Isten áldása legyen a nagyzerindi gyülekezeten, valamint a beiktatott új lelkészen és az ő működésén!

Templomszentelés Anion.

A biharmegyei kicsi, mintegy 1000 lelket számláló anti református gyülekezet felemelő példáját adta az áldozatkészségnek, amikor teljesen a saját erejéből, minden külső segély, vagy segítség nélkül, a mai nehéz gazdasági viszonyok között, templomát és paróchiáját 250 ezer lei költséggel, teljesen újjáépítette. November 10-én ünnepélyes isteni lisztelelet keretében a megújított templom Isten dicsőségére felszenteltetett. Gyönyörű szép nap-sütéses őszi vasárnapon gyülekeztek az örvendező hivek a megújított templomba. Felcsendül az ének: „Im bejöttünk nagy örömmel felséges Isten“. Botlyán Pál erdőhegyi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró fenséges szép imádsága emelte a lelkeket a Mindenható Isten színe elé. Balogh Mátyás, helyi lelkész, egyházmegyei tanácsbíró hirdette I. Péter 2. rész 5. verse alapján az élet örök ígétét, buzdítván a hiveket, hogy mint élőkövek építsék fel saját életük által Istennek legszebb templomát. Igyártó Sándor, bélzerindi lelkész felemelő szép urvacsorai ágendát mondott s hívogatta a bűnbánó lelket a megterített szent asztalhoz. A délutáni istenifisztelet Károli Gáspár, a nagy magyar bibliafordító emlékének volt szentelve, Balogh László nagyzerindi lelkész szólaltatta meg az élet örök

igéjét János 1. rész, 6—9. verse alapján. Lelkes szónoklatában mélységes hittel mutatott rá arra a nagy áldásra, mit az első magyar bibliafordító adott a magyarnak azáltal, hogy a mohácsi vész után szomorú sorsában megszólaltatta az ígét először magyarul Movik Gyula, helybeli tanító az anti dalárdát vezette és szép alkalmi énekkel emelte az ünnepélyt. — Legyen áldás az anli gyülekezeten s annak vezetőin s mindazokon, kik e feledhetetlen szép ünnepélyen megjelentek s közreműködésükkel az ünnepély fényét emelték!

Lévita beiktatás. Október 20-án volt a nagytarnai gyülekezet lévítájának, Dénes László, volt görbedi lévita-tanítónak beiktatása. A nagytarnai lelkészi állást ugyanis az egyházkerületi közgyűlés hozzájárulásával, lévítával töltötte be a gyülekezet. Október 19-én megindító bucsuzások között távozott el a lelkes és ragaszkodó görbediektől Dénes László. A hivek aprajánagyja állandóan ott volt a költözködő házaspár körül s ajándékokkal és segítséggel kedveskedtek nekik. Az iskolás gyermekek serege külön is bucsuzott szeretett tanítójuktól és az egész gyülekezett messzi elkíserte. A végetérni nem akaró bucsu és a lelkekben is megnyilvánuló szeretet megható bizonyossága az odaadással és szeretettel végzett kötelelességteljesítésnek. Másnap bensőséges ünnepség keretében történt új lisztisége beiktatása, melyet Bodnár Béla tamásváraljai lelkész, egyházmegyei tanácsbíró végzett. A gyülekezet éneke után az Urasztala előtt hatásos beszédben szólott az új pásztorhoz és a gyülekezethez, kölcsönösen

egymás szeretetére és megbecsülésére intve őket. Azután a beiktatott lévita imádkozott és megtartotta beköszöntő beszédét Csel. 3:6. alapján. A szeretetből fakadt lelkes beszéd mély hatást tett a gyülekezetre. Imádság és ének zárta be a felemelő istentiszteletet.

Tanítói nyugdíjak. Azoknak a tanítóknak az ügyét, akik, mint a magyar tanítói nyugdíjgyesület volt tagjai, a legutóbb megjelent nyugdíjnovella rendelkezései alá esnek, a törvény végrehajtási utasításának áttanulmányozása után lapunkban legközelebb szóvá fogjuk tenni.

A nagyváradi Lorántffy Zsuzsanna Egyesület református árvaházában a folyó iskolai évtől kezdve 16 árva nyer otthont és éde anyai nevelést. E 16 közül 8 vidéki illő tehát, hogy a vidéki gyülekezetek és hittestvéreink is támogassák nemes és áldásos munkájában. E támogatás meg is kezdődött néhány lelkes egyén buzgólkodása következtében, de egyelőre még csak a közelebbi vidék, Bihar-megye s annak is Nagyváradhoz közelebb eső részén lakók veszik ki részüket az áldozatból. Ezek között különösen tevékenyen buzgólkodik Gyémánt Elekné alelnöknő (Nagyszalonta) és Vaday Béla a bihari egyházmegye esperese, ki felhívást bocsátott ki a gyülekezetekhez az árvaház érdekében. Az adakozók között előljár gróf Tisza Kálmán és Ercsey Róza, ki 14 árvát látott el fehérenemével.

A végvári református egyház a gyülekezet tagjainak élénk érdeklődése mellett november 3-án délután tartotta reformációi emlék-ünnepélyét. Több szavaltat és ének

között Ajtay Gábor segédlelkész mondott reformációi emlékbeszédet. A minden tekintetben szépen sikerült ünnepélyt a dalárda énekével és közénekkel zárult. Az ünnepély végeztével adakozás volt a közalap céljaira.

Reformációi emlék-ünnepélyt tartott a hegyközsáldobági református énekkar a nagyváradai iparos ifjak bibliaköre részvételével november 3-án. A templom zsufolásig megtelt. Imát és prédikációt mondott Gyökössy József helybeli lelkész, majd az énekkar énekelt. Közben szavatelok hangzottak el a bibliakörös ifjak részéről, majd Oroszlán István nagyváradai segédlelkész mondott buzdító, hiterősítő beszédet. Közénekkel végződött a hiveket nemesítő, szép emlékűnnepély, mely után az ifjak és lányok a ref. iskolában gyűltek össze, ahol a hegyközsáldobági bibliakör megalakulásának körülményeiről beszélgettek. A bibliakör áldásos működése elé nagy várakozással néznek hegyközsáldobágyon.

Hír a Bánafból. Szomoru vasárnapja volt f. hó 3-án a bunyaszekszárdi református egyházközségnek. Ezen a napon bucsuzott a maroknyi gyülekezet istentisztelet keretében omladozó templomától, melyet a hatóságok életveszélyesnek nyilvánítottak. Az ígét lévita lelkésze hirdette a Zsolt. 27 : 4—5, 13—14. alapján s míg megemlékezett a nagyapák áldozatos hitéről, kik a Dunántulról a mult század hatvanas éveiben költöztek ide s építették fel 61 évvel ezelőtt kicsiny templomukat, az Isten végtelen kegyelmébe s a hivek buzgóságába ajánlotta az új templom felépítésének ügyét. Az ur-

vacsoraosztásnál látszott meg a hivek megértő szeretete, mikor tömegesen sereglettek az Ur asztalához s fogadást lettek, hogy az új templomot Isten segítségével felépítik „Bizony hiszem, hogy meglálom az Ur jóságát az élőknek földén.“ E szegény kis egyházközség, mely 7 évig, épen a háborut követő legsúlyosabb időben, pásztor nélkül állott, kéri az egyetemes református anyaszentegyház. odaadó támogatását, hogy kitűzött célját elérhesse.

A szombaton és a bünbánati héten tartott esküvőkre a derecskei gyülekezet „Világosság“ című lapja a következőket írja : „Mindenkinek tudomására adjuk, hogy szombaton és bünbánati héten nem esketünk és ezt mindenkivel szemben fenntartjuk. Tehát nem lehet azzal kifogásolni, hogy mi nálunk nem lesz semmi mulatság, mert már sokszor félrevezettek ilyennel bennünket és folyt a mulatság még akkor is, mikor a hivek a templomba mentek. Azért kérjük a hiveket, hogy mindenki úgy készüljön a vasárnapra, ahogy az Ur törvénye kívánja.“ — Bár csak általános lenne e követésre méltó példaadás.

Biblia-vasárnap. Folyó évi október hó 20-án tartották meg Budapesten a Vigadóban, a Brit és Külföldi Bibliatársulat 125 éves fennállásának emlékűnnepét, mintegy kétezer főnyi közönség jelenlétében. Ákom Lajos orgonanyitánya után Józán Miklós budapesti unitárius püspöki helynök imádkozott, Czegléd Sándor elnöki megnyitót tartott. A társulat berlini vezérigazgatója, az angol származású A. L. Haig angol nyelvű beszédet mondott, amelyet

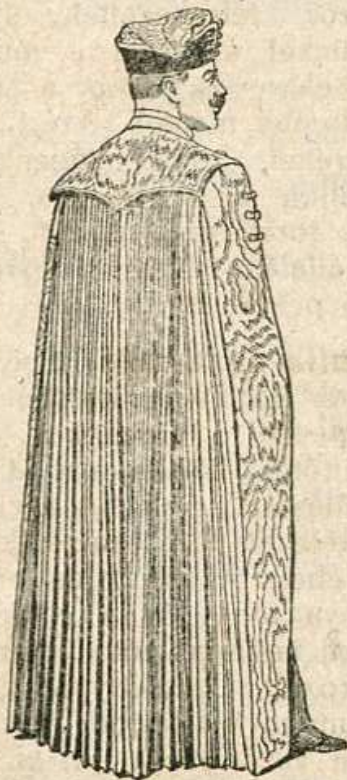
dr Victor János theologiai tanár tolmácsolt. Elmondta, hogy jelenleg 618 különböző nyelven adja ki a Bibliát a társulat s eddig négyszázmillió példányt juttatott el az öt világrésznek ugyszólván minden országába. A legutóbbi esztendőben az eladott bibliák száma 11 és fél millióra emelkedett. A világháború óta egyetlen országban sem terjedt úgy a Biblia, mint Magyarországon. Az egyesített protestáns egyházi énekkarok együttes éneke után Raics Károly ny. altábornagy Bibliát olvasott, majd Hegedüs Loránt ny. miniszter tartott bizonyosságtevő beszédet. A Goudimel énekkar énekelt ezután, mire dr Raffay Sándor hatalmas beszéde következett, amelyben Károli Gáspár négyszáz éves születési évfordulójáról is megemlékezett. Egy vak leány egy Braille-

rendszerű bibliából Krisztus Hegyi beszédét kereste ki s olvasta, a hallgatók közül sokakat könyvekre fakasztva. Dr Somogyi Imre lelkész beszéde után Czeglédy Sándor imája zárta be a szép emlékűnnepélyt.

A reverzális miatt. Az alsózempléni egyházmegye közgyűlése egy presbytert, aki reverzalist adó keresztleánya esküvőjén mint tanu szerepelt, presbyteri tisztétől megfosztott.

A lelki munka megbecsülése. Egyik magyarországi alföldi városban az ottani református hitoktató egy buzgó egyháztágtól évek óta tartó munkájának elismerése jeléül egy 20,000 pengős házat kapott ajándékba.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Legszebb alkalmi ajándék
a ut. Lelkész urak részére
a palást.

Kérem a Nőegyletek sít.
nb. rendelését.

SZÁNTÓ JÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Pályázat. A géresi református egyház pályázatot hirdet a megüresedett kántortanítói állásra. Javadalom: 1. 3 szoba, konyha, melléképületekkel és kerttel. 2. 1 1/2 kat. hold egyházi; 22 kat. hold agrárföld, melynek adóját haszonélvező fizeti s melyért az egyház nem szavatol. 3. 25 köböl buza. 4. 20 köbméter hasáb tűzifa beszállítva. 5. Minden gyermek után (kb. 50—60 tanköt. gyermek) 2 véka csöves tengeri, 1 drb csike és 20 Lei tandíjpenz. 6. Készpenz az egyház pénztárából 162 Lei. 7. Egyházkerület által megállapított stóla. Kötelesség: III—VII. osztály vezetése, kántori teendők végzése, énekar vezetése, egyházi jegyzőség. Lelkész akadályoztatása esetén templomi szolgálat, mindennemű belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő november 24. Ugyanakkor választás. Személyes megjelenés kívánatos. Pályázhatnak az állami és egyházi törvényeknek megfelelő képesítéssel bíró férfitanítók. Az állás a választás után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények a géresi (Ghirişa judeţul Satu-Mare) református lelkészi hivatalhoz küldendők. Presbitérium.

2—2

Értesítés

A 4223/1929-II. sz. Kőrrendeletben használatra elrendelt **Vallástani kézikönyveket** a szükséges példányszámban kinyomattuk és azok a következő — hivatalosan megállapított — áron kerülnek forgalomba:

- II. osztály: **Zöld Mihály: A református gyermek első valláskönyve.** Ára 20 Lei.
- III. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.** Ára 28 Lei.
- IV. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.** Ára 22 Lei.
- V. osztály: **Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.** Ára 28 Lei.
- VII. osztály: **Soltész-féle Konfirmációs káté.** Ára 15 Lei.

Kisbetűs Énekeskönyv 10 drb vételénél 75 Lei darabonként.
Református imalap az elemi iskolák I. o. számára. Ára 1 Lei.

A 4114/1929-II. sz. Kőrrendeletben említett s a Hivatalos Lap 1928 dec. 8-iki számában közölt **új mintájú Act de angajament** is kapható darabonként 2 Lei áron

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sandor-n.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

M. st. Oficiului Parochial Reformát
 Nagytiszt. Református Lelkészi Hivatalnak
 Jud. Bihor
 Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
 Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéléteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. *Leszámítol váltókat. Folyosít* jelzálog-
 kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen
 teljesít. Minden bankszerű üzletet
 kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a frieszti „Adriai”
 biztosító-társaságot. 46**

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
 rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
 gyárában. **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
 és pedálos harmoniumok ál-
 landóan raktáron. Orgona-
 javítások, tisztítások és
 hangolások pontosan eszkö-
 zölhetnek. Költségvetéssel és
 harmonium árjegyzékkel di-
 talanul szolgálunk. 46

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

46

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
 harangszereivények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: ROVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Bethlen Gábor

sirja háromszáz éve zárult be, de ma jobban él, mint valaha. Lelke, nagysága, egyénisége, alkotó ereje nemzedékek drága öröksége lett, melyet hiven megőrzött egyházunk s nemzetünk. Sokszor öntudatlan talán, de sohasem veszítve, mert az volt, ami egyházunk s nemzetünk lényegét, tartalmát képezi: maradék nélküli református és magyar.

Igazi kálvinista.

Hívő lélek, ki rendületlenül bizott Istenben, kit leggyakrabban a „felséges Úr Istennek“ nevez, Hitének, életének fundamentuma, Isten igéje, a huszonhatszor átolvasott szentírás. Olvasása nem unalmas órák eltöltése, sem a tehetetlen öregkor szórakozása, hanem lelkének tápláléka, országos gondok, harcok viharai között is megtartó erő.

Krisztus követője, mert szolgált akkor is, mikor uralkodott. A jelen önző embere, ki magához méri és saját lelkével itéli, midőn egyszerű köznemesi sorsból szinte a királyi koronáig felemelkedni látja, csak a nagyratörőt veszi benne észre, de ki uralkodásának és egész életének áldásait mérlegeli, boldogan szemléli, hogy minden tetteivel nem magának, hanem országának és nemzetének használt legtöbbet.

Kálvinista, mert élete a cselekvő hit és hőiesen tevékeny vallásosság bizonyossága. Micsoda lázban ég a lelke, csakhogy minél többet tehessen és minél nagyobbat alkothasson!

Kálvinista, mert egész pályafutása az Isten dicsőségének hirdetése!

Sorsa magyar sors: árvaság, szegénység, igazságtalanság elszenvedése, majd küzdelem, munka, szolgálat, azután, de csakis ezután a nagyon megszolgált és jól megérdemelt jutalom.

Erdélyre aranykort hozott. Szegény, lenézett református papok legnagyobb jóltevője volt. A legtöbb iskolát ő fundálta, tudomány, műveltség magasra fejlődött.

Bethlen Gábor: sokaknak csak egy dicsőségtől ragyogó név, de nekünk fogalom.

Ő a legnagyobb magyar diplomata.

Ő az egyetlen magyar király.

De nekünk több ennél: ő a magyar református ember eszményképe.

Debreceni István

Egyházmegyei közgyűlések.

Az érmelléki egyházmegye közgyűlése.

Nem véletlenül, hanem szándékosan és célzatosan tartotta közgyűlését az érmelléki egyházmegye október 31 én. Az egyházmegye izig vérig nagy református gondnoka, Pappszász Lajos kivánsága teljesült ezzel, aki úgy vélte megtartani és méltóan megünnepelni a reformáció emléknapját, ha összegyülekeznek e napra az egész egyházmegye hivatalos és hivatásos vezérférfiai: lelkészek, gondnokok s választott világiak és együttes istentisztelet keretében adnak hálát Istennek, amiért a világosság e fénylő napját felderítette a világosság után áhító lelkekre. Az ünnepi istentiszteleten Végh József esperes imádkozott s Hegedüs Albert egyházmegyei aljegyző prédikált a XLVI. zs. alapján, közben a székelyhidi férfidalárda alkalmi éneket adott elő. A közgyűlés helye a székelyhidi ref. leányegyesület tágas terme volt, melyet szinig megtöltött az alkotó tagok és érdeklődők szép száma. Pappszász Lajos gondnok, ünnepi gondolatokban gazdag beszédével nyitotta meg a gyűlést, miután a nagy körültekintéssel egybeállított s egyházmegyénk hű tükrét mutató esperesi jelentések kerültek felolvasásra. A tükör nem torzított, mikor itt-ott homályos foltot, hiányosságot mutatott. A tett intézkedések azonban reményt nyujtanak a fogyatkozások pótlására. Ugy a gondnoki megnyitó, mint az esperesi jelentés, a veszteség fájó érzésével adózott Farkas Gábor elhunyt tanácsbiránk emlékének. Viszont örömmel s köszönettel vette, hogy Főt, Püspökünk 5 egyházban, kihatásában áldásos, generális vizitációt tartott. Bónis Elemér egyházkerületi tanácsbiróvá előlépése folytán megüresedett kerületi képviselői tisztségre dr Kotzó Jenő egyházmegyei tanácsbiró választatott meg Majd esperes Csóka Lajos Kántor Péter, Kocsis József és Szánthó

Béla egyházmegyei tanítóképviselők üdvözlésével kapcsolatban, meleg szavakkal köszöntötte Kiss Lajos és Csóka Lajos derék tanítóinkat, kik közül előbbi zsinati rendes taggá, utóbbi egyházkerületi képviselővé választott. Az őket ért szép kitüntetés egyszermind egyházmegyénk dicsősége.

Károli Gáspár születésének négyszázados évfordulóját is megünnepelte egyházmegyénk. Nem hangzottak el ugyan magasztaló szónoklatok és szavalatok, hanem ezeknél talán értékeőbb és maradandóbb nyomokat hagyva nyilvánult meg az ünnepi hangulat. A lelkészek értekezletükön kimondták, hogy a fellállítandó Károli Gáspár irodalmi társaság támogatására minden lelkész 100—100 Lei el járuljon, közgyűlés pedig felhívást bocsátott ki, hogy minden egyház szintén 100—100 Leit adjon. Ezenfelül tehetősebb hitfeleinktől elvárja, hogy átérezve s megértve egyházi életünkben magas szerepre hivatott irodalmi társaság létjogosultságát és nélkülözhetetlenségét, ennek létrehívására és fenntartására irányuló akcióból méltóképen kiveszik részüket. Közgyűlés felkéri Főt. Püspök urat, hogy a mi lelkészi karunk és közgyűlésünk határozatához, hasonló eljárásra hívja fel a kebelbeli egyházmegyéket és e mozgalomhoz csatlakozásra Püspöke útján az erdélyi egyházkerületet. Ennek az indítványnak szerzője pedig nem volt más, mint az, aki a Kálvineum megalapozásánál a fundamentomot képező 100 koronás országos mozgalom indítványozója volt: Takács Zsigmond, a praktikus szolgálatok mestere az egyházi életben. Ugyancsak az ő indítványára adatott be memorandum a kerületi Nyugdíjintézet hez az alapszabályok 6 ik § ában rejlő sérelmek reparálása végett. A vonatkozó kerületi határozatok értelmében tett intézkedések, tanítói választások megerősítése, szokásos jóváhagyások töltötték ki a tárgysorozatot, mely végezetül énekléssel zárult.

Október 30-án lelkészértekezlet, gyámintézeti közgyűlés, belmissziós konferencia tartatott. Utóbbi keretében Boruzs Lajos mutatott be vasárnapi iskolai tanítást, mit vita követett. Biróságnak nem akadt figyelemre méltó tárgya.

A nagyszalotai egyházmegye őszi közgyűlését

Kassay Béla esperes és Szabó Zoltán egyházmegyei gondnok elnöklése mellett november hó 6 án Nagyszalontán tartotta meg. Esperesi jelentés örvendetesen megnyugtató képet adott az egyházmegye állapotáról. A rend, békesség és a vezetők harmónikus együttműködése, mint a belső és külső épülés elenged-

hetetlen feltétele, minden gyülekezetben meg van. A lelkipásztorok, hitoktatók és tanítók általában megelégedésre végzik munkájukat. 10 hitoktató és 15 tanító elmúlt évi munkája dicséretet érdemelt. A hivek áldozatkészségéről a legtöbb helyt jókarban tartott egyházi épületek, mint az anti megújult templom, a silindiai imaháztelek adományozás, a nagyszalontai és gyantai új orgonák beszélnek. A béli szórvány fiókegyházzá alakulása s a silindiai szórványban az imaházépítésének biztató kilátásai a lélek lángjának lobogásáról tesznek bizonyosságot. Számvevőszék és misziói bizottság megnyugtató jelentéseinek tudomásul vétele s a lelkészegyesület javaslatainak határozati erőre emelése után Balogh László nagyzerindi új lelkész s az ujonnan választott tanítók az egyházmegyébe bekebelezettek. Az állásáról gyengélkedése lemondott Rácz Gyula számvevőszéki elnök helyébe Vargha Zoltán takarékpénztári igazgató, a más körbe távozott Balogh Mátyás megürült lelkészdekáni tisztségére pedig Vass Jenő vadászi lelkész választatott meg. Hat-hat tagból megalakult az egyházmegyei nyugdíjintézeti és tanítói javadalmakat újra értékelő bizottság, mely utóbbinak a munkájánál joga van minden tanítónak egy általa felkért tanítótársa útján képviseltetni érdekeit. A mindvégig méltóságteljes lefolyású népes gyűlésen a felmerült közigazgatási ügyek egész sorozata nyert sima és megnyugtató elintézést. A délután következett bírósági ülésen két fegyelmi ügy tárgyalatott, melyek egyikében egyházmegyénk bírósága, mint delegált bíróság hozott ítéletet, egy közigazgatási bírósági ügy pedig a panasz visszavonásával nyert örvendetes elintézést.

A nagyszalontai egyházmegye lelkészértekezlete, mely az egyházmegyei gyűlést megelőző napon november 5 én gyűlésezett, a körü értekezletek javaslatainak letárgyalása előtt azt a lelki megújulás célját szolgáló örvendetes határozatot hozta, hogy a jövőben az egyházmegyei lelkészértekezletek minden esetben bibliaórával kezdődjenek.

Egyházkerületi Bethlen-ünnepély Nagyváradon. A kerületi gyűléssel kapcsolatban december 4-én este Bethlen-ünnepély lesz az újvárosi református templomban, melyen az ígét Papp József máramosszigeti lel-

kész hirdeti, Nemes Elemér orgonaszólót ad elő, Debreczeni István alkalmi beszédet mond, Szombati Szabó István költeményeiből olvas fel és Gönczy Sándor szaval.

Bethlen Gábor.

November 17-én volt háromszáz éve, hogy Bethlen Gábort, az erdélyi fejedelmet, a magyar vallásszabadság diadalmas zászlóhordozóját magához szólította az Úr, akinek hű szolgája és páratlan sáfára volt. Sok jeles férfiúval ajándékozta meg Isten Erdély magyar református történetét a századok folyamán, de a reformáció előrehaladására, fejlesztésére és meghonosítására egy sem volt ilyen nagy hatással és oly nagy lelkimeggyőződéssel, mint Bethlen Gábor. Jaj volna minekünk és jaj volna a magyar református embernek, ha nem ismerné, ha nem foglalkozna vele, ha elfelejtette volna.

Marosilyén, ősrégi nemes családból született 1580-ban, Báthori Zsigmond udvarába kerülve, előkelő diplomáciai állást tölt be. 1608-ban Báthori Gábor fejedelemnek ő lesz consilianussa, udvari hadak kapitánya és a fejedelem diplomatája, mint ilyen, nagy uradalmaknak és kitüntetéseknek birtokosa. Hosszas belső és külső harc után, 1613-ban, török segítséggel, a Kolozsvári országgyűlésen a könnyelmű Báthori helyett ő lesz Erdély fejedelme és az ország ügyeinek vezetője, igaz, hogy török pressió alatt. Meg volt Bethlen arról győződve, hogy csak az ő politikája képes megmenteni Erdélyt és a reformációt, melyeket a további események igazoltak is. Kegyes építő iratok nem maradtak fenn tőle, de amikor Konstantinápolyba diplomáciai utra indult, a nála lévő térkép szélére a következő imádságot írja: „Seregeknek ura, szent Istene, áldd meg utamat, tedd szerencséssé, hogy minden én utaimban szolgálhassak a Te isteni nagy nevednek tisztességére, hazámnak megmaradására...” stb. Istenének és földi hazájának a szeretete azonban nemcsak harcot, hanem nehéz munkát is kívánt tőle. Azokban a váltságos napokban, melyekben Báthori alatt és később a felkelés idején volt, amikor három-négy ellenséggel kellett Istennek és nemzetének ügyét védelmeznie, a legnagyobb előrelátással és sokszor kétszínűnek látszó fogásokkal kellett fenntartania magát.

Hat évi tárgyalás után ismerte el a fejedelemségben a Habsburg ház. A törökkel szemben is igen nehéz helyzetben állott. Ilyen nehéz külső viszonyok mellett bölcs és energikus kormányzást kellett folytatnia, ha azt akarja, hogy országa a váltságos pillanatokban egységesen álljon meg mellette. Bethlen a vallásszabadság és a türelem álláspontjára helyezkedik, nem közönyösségből, hanem azért, mert úgy tudta, hogy az ő con-

fessiója egyfelől belső tartalmánál, másfelől fejedelmi pártfogásánál fogva ugyis a többi felekezetek fölé fog kerülni.

Bethlen uralkodásának áldásos hatása volt még az is, hogy ő nem engedte meg a harminc éves háboru borzalmainak és ezzel együtt a protestánsok üldözésének magyar területre való átcsapását. Ezért mondja végrendeletében Isten iránti mély hálaadással: „Isten az én hazámnak gondviselésére elégedetlenségemből elégségessé tett, hogy 16 esztendőnek lefolyásában ellenségünk lovainak lábai hazánk földjét nem nyomták“.

Kitűnik, hogy Bethlennek nagyobb a bölcsessége és hazaszeretete, mint nagyravágyása, mert dicsősége tetőpontján nem szédíti el őt az emberek rajongása, nem koronáztatja meg magát a nála lévő koronával sem. Katonáit a háboruban is úgy „hordoztam hogy mindenütt összefogott kézzel imádják Istent értünk“. Háboruit mindig Isten nevében kezdte meg és folytatta, mert a háboruban is mindennap Istentiszteletet tartatott. Kultúra terén is vezette az országot, német mintára Kolozsváron és Gyulafehérváron főiskolát létesít. Saját költségein egész sereg ifju diákot küld külföldre, tanulmány utra, legtöbbit Heidelbergbe, az innen hazakerült ifjakkól lesz később Erdély jeles püspökei és híres lekipásztorai. Le akarta a bibliát is fordítani, de ebbe halála akadályozta meg.

Az ország alatta nemcsak a vallásszabadság és törvénytisztelet áldásait élvezte, hanem az anyagi jólét gyümölcseit is. A bányákat igyekezett jókarban tartani, külföldről geologusokat hozatott be, kivitel indult meg a nyers terményekből s tőle való az első magyarországi iparhatósági törvény. Ő, aki minden csatában nyugodt lelkiismerettel járt elő, nem félt utolsó ellenségétől — a haláltól sem, amely elragadta 1629. november 17-én.

Milyen jól esik nekünk, hogy megemlékezhetünk róla, felleleveníthetjük személyét... ime már háromszáz év mult el az óta. Óh, régi boldog idők! Feltámadnak e ezek a Bethlenek, vagy csak a szelleme él közöttünk? Gondolkozzunk! Nyugszik de emléke örökké él minden református magyar ember szívében. Elmerengve eszünkbe jut a költő szava: „Régi dicsőségünk, hol késel az éji homályban...“

R. Keresztes Sándor.

Az erdélyi egyházkerület közgyűlése és Bethlen-ünnepélye november 22—25 napjain lesz. A november 23-iki Bethlen-emlék-ünnepen egyházkerületünk

képviselőjében Sulyok István püspök, Csernák Béla egyházkerületi főjegyző, dr Thúry Kálmán egyházkerületi ügyész vesznek részt.

Hitvita.

A hadifogságban, a szibériai Krasnojarskban hatalmas kulturélet bontakozott ki. A mintegy 15,000 lelket számláló legénységi és 6—8000 lelket kitevő tisztí lágerben képviselve volt a produktív életnek minden szaka, sőt a tudományok és a művészetek is jelentékeny egyéniségek által voltak képviselve.

Szimfónikus zenekar, színház, liceumok, egyesületek és szabadiskolák keletkeztek, sőt kezdeményezésemre egy 1500 kötetes legénységi és egy 1200 kötetes tisztí könyvtár is létesült.

Hatalmas tere nyult hát az önművelődésnek s a lágerek ambiciózusabb része, monhatni minden idejét kulturnívója emelésére fordította.

Az orosz parancsnokság istentisztelet céljaira egy hatalmas termet jelölt ki és megalakult a magyar református egyház, melynek a feje egy őrnagy, gondnokai pedig egy ügyvéd és egy hitelszövetkezeti főellenőr lettek.

A prédikálást eleinte tanítók, tanárok, ügyvédek stb. végezték, de később a gyülekezet formális választást eszközölt és a két láger lévitájává engem és egy másik tanítótársamat választotta meg.

Volt a tisztí lágerben egy egyesület: a szabadgondolkodók egyesülete, amelynek a tagjai fennen hirdették, hogy monista és szigoruan természettudományos alapokon állanak és az empiriákon túllévő dolgokat nem fogadják el.

Az őrnagy, a főgondnok rendkívül tudománykedvelő ember volt. Szinte szomjasan kereste a tudományoknak minden forrását és mindenütt ott lehetett látni, ahol kulturesemény történt: a különféle liceumokon és egyesületeken kívül eljárt a szabadgondolkodók előadásaira is, de nem hiányzott egyetlen egy istentiszteletről sem.

Nagyon intelligens és kritika nélkül semmit el nem fogadó volt, az istentiszteletek közönsége s ez engem arra inspirált, hogy alapos készüléttel szerkesszem meg prédikációimat.

Egy istentisztelet után így szólt hozzám az őrnagy:

Bár vaslogikával és tudományos alátámasztásokkal fejti ki a maga dualizmusát és a morális igazságokat nem mint kész axiómákat, hanem mint megindokolt konkluziókat vezeti le, de megvallom, sokszor zavarba hoz a szabadgondolkodók ép olyan vaslogikával levezetett monizmusa. Mit szólna hozzá, ha a szabadgondolkodóktól egy vitát provokálnánk?

Szivesen belemegyek a polémiába — mondom — s egy meglehetősen zárt körben meg is történt a következő vita:

A szabadgondolkodók iskolájának a vezetője, egy rendkívül képzett és sokoldalú ügyvéd így kezdte teoriájának a levezetését:

Fixaidea minden dogma, amely az empiriák világán kívül a transcendentáliák világában fekszik. A teremtés tana helyet mi a létesülés és az evolúció tanát fogadjuk el, amely tant a föld geológiai korszakai empirikus után megerősítik.

Kant, Laplasz, Arrhenius empirikus uton mutattak rá a világ keletkezésére a biblia naiv hipotézeseivel szemben.

Az élővilág kifejlődését pedig szinte kézzelfoghatóan vezették le az evolúció vonalán Lamark, Darwin és Haeckel természettudósok s a biológusok az organizmusok és szerveik kifejlődésére is maradék nélkül rávilágítottak.

Mecsnikov reflektorszerűen mutat rá arra, hogy az organizmust és egyes szerveit az egy sejtből a munkamegosztás szükségességére hozta létre: a szenzoriumokat pedig a természeti jelenségek fikszirozták ki.

Eleinte a megszorított sejtömeg minden egyes tagja végzett minden munkát, de később egyik sejt csoport a száj, a másik a láb, harmadik a tüdő szerepét vette át stb.

A hallást a hangok, a látást a fény, a szaglást a szagok fikszirozták ki, ezek a durva ráhatások, mert a természet finomabb jelenségei nem tudtak felvevő állomásokat létrehozni. Ha pl. tíz szenzoriumunk volna, nemcsak hogy többet érzékelnénk a világból, hanem egészen más világlátásunk és világnézetünk volna.

Lélek, min! önálló substantia nincs, csak egy substantia van: az anyag, a lélek nem más, mint az anyag terméke, mint amilyen terméke pl. a virágnak a fludium.

Determinálva vagyunk mindenre; karakterünk nem más, mint a mikro és makrocósmos egymásra hatásának a függvénye: hamis hipotézis tehát az indetermináció.

A morált és altruizmust az utilitaristikus elv és nem a léleknek egy a priori kényszere vállotta ki.

Körülbelül ez volt a polemizáló fejtegetéseinek a kvintessenciája.

Nem tartom fontosnak — mondom — vita tárgyává tenni, hogy milyen módszerek eredménye a mai csodás élővilág. Veszem kiindulási pontul a Kant, Laplasz és Arrhenius-féle majdnem semmivel azonos kozmikus ködöt és megrövidítve az amugy is relativ időt, filmszerűleg lepergetem én is az evolúciót.

Forgott, keringett a kozmikus köd, majd áttüzesedett, aztán tűzcsomók váltak le a napról, a tűzcsomó hűlni kezdett s csakhamar Haeckel biogenezise szerint egysejtű lények, majd férgek, utóbb porcos halak, utána gerinces halak, aztán szárazföldi állatok, madarak, fák, növények és emberek bontakoztak ki a kozmikus ködből.

Hát el tudják Önök gondolni, hogy a kozmikus ködből, vagy a bibliai ősememből mindez a csodás élet magától, vakvéletlenszerűen s anélkül jött volna létre, hogy ne lett volna ott a dolgok mögött egy intellektus s ennek teleológikus elve, amely a mai élővilágot létrehozta?

Ha egy hasonló csodás jelenet úgy játszódna le a szemünk előtt, hogy nem látnók a jelenség létrehozóját: nem tétélenők-e fel, hogy ott van a jelenség mögött a mozgató, ha nem látjuk is azt?

A természetben empirikus uton csak egy intellektust ismerünk fel: az emberit, de hát mi ez intellektus a dolgok mögött fekvő intellektushoz képest!?

Hiszen minden feltétel adva van: miért nem képes teremteni az ember élővilágot?

Mit szolt volna hozzá Mecsnikov, ez a kétségtelenül magas emberi intelligencia, ha sejtekre bontva egy embert, neki kellett volna a kész anyagot úgy rekonstruálnia, hogy szive, tüdeje, szenzumai stb. és ismét gondolkodó agya legyen!?

És mindezt megcsinálja egy megfoghatatlan intelligencia, akinek a kezében magunk is csak egyszerű eszközök vagyunk s csak mechanikusan járulunk hozzá ahhoz a teleologikus elvhez, melynek az élet tovább adója a célja.

Ha a sejtek organizálódását a munkamegosztás szükségessége a szenzoriumokat pedig a természet behatásai fikszirozták ki: úgy a sejtekbe, mint a természetbe bele kellett fektetnie egy teleologikus elvet, különben a kozmikus köd örökre kozmikus köd maradt volna.

Ha feltételezzük — ami elől ki nem térhetünk — hogy egy intelligencia áll a dolgok mögött: empirikus uton is meggyőződhetünk róla, hogy a teleologikus elvből a létesült dolgok is örökölték egy parányit, ami az állatoknál az ösztönben, az intellektusból egy végtelen korlátolt szikrát, ami az embernél az öntudatban jut kifejezésre.

Hogy nemcsak az anyag, hanem a lélek is substantia: meggyőzhetnek bennünket erről a lélek csodás jelenségei.

A virág fludiuma egy vegyi anyag, amely mesterséges uton is előállítható, de a lélek magában való és magán viseli az a prioritás kriteriumait. Az anyag csak fogantyuja a léleknek, amelyben megkapaszkodik s amellyel — mint eszközzel — végrehajtja a maga feladatait.

Bizonyos, hogy az ember a makro és mikrokozmos hatalmas determinációja alatt áll, de erős akarattal hathatunk erre a determinációra, sőt megváltoztathatjuk azt.

Az erény, morál, altruizmus egyénre visszaható jelentősége éppen abban áll, hogy legyőzzük az egoizmus hatalmas determinációját és öndeterminációval — a lelkünkbe fektetett principiális elvnel fogva — szociális magaslatokra emelkedünk.

Tisztelet és nagy elismerés a természettudománynak, amely az életnek és a természetnek sok rejtélyére rávilágít, de a világtól az Isten és a lélek tényét sohasem lesz képes elvitatni.

Az őrnagy melegen megköszönte a polémiát és kifejezte előttem, hogy vallásos világnézete a vita hatása alatt sziklaszilárdá erősödött.

Tóth Zsigmond.

Nyugdíjügyek.

Az általános nyugdíjtörvény egyes intézkedéseit módosító törvény 1929 aug. 20 án a Monitorul Oficial 183 ik, a rávonatkozó végrehajtási utasítás 1929 november 4 én a 246 ik számban jelent meg.

Ezekről a ránk vonatkozó intézkedéseket a következőkben megkísérlem összefoglalni, kérve az érdekeltek hozzászólását.

A mi tanáraink és tanítóink közül a következő kategóriák vannak érdekelve:

1. Azok a felekezeti tanárok és tanítók, akik a magyar Nyugdíjintézet tagjai voltak, de még most is szolgálatot teljesítenek.

2. Azok a felekezeti tanárok és tanítók, akik a magyar Nyugdíjintézet tagjai voltak és már szolgálatot nem teljesítenek nyugdíjazás vagy *halál* következtében.

3. Azok a tanárok és tanítók, akik az impérium átvétele előtt állami alkalmazásban voltak, s azután jöttek át a felekezeti iskolához.

Az 1. és 2. csoportba tartozók a végrehajtási utasítás 25. fejt. értelmében igényt tarthatnak a nyugdíjra, *arra az időre, míg a nyugdíjintézetnek tagjai voltak*, a következő feltételekkel: ha nem optáltak idegen állampolgárságot, állandóan román állampolgárok voltak és most is azok, és letették a hűségesküt; az első csoportba tartozók a jövőben bekövetkezendő nyugdíjazásuktól kezdődőleg, a második csoportba tartozók nyugdíjbavonulásuktól kezdődőleg, illetőleg az elhunytaknál *feleségük és kiskorú gyermekek* nyugdíjjogosultsága, s ha az elhunyt nem tett volna hűségesküt, annak letételére az özvegynek kell jelentkeznie.

Valamennyi csoportnál az eddigi elutasító végzések újabb kérvény alapján revízió alá vehetők.

Határidő ugy a nyugdíjkérvények, mint a revíziós kérvények benyújtására, valamint az eskü letételére 1930 február 20.

Nyugdíjkérvények a „Președintele Consiliului de Administrație al Casei generale de pensuni”-hoz címezendők és beadandók az illetékes megyei Administrația financiară-nál.

Revíziós kérvények ugyanugy címezendők és egyenesen a Casa generală de pensuni hoz küldendők be

A kérvény bélyege 11 Lei.

A megkivánt okmányok a következők:

1. A tankerületi felügyelőség, vagy az illetékes iskolai revizorátus bizonyítványa, amely a következőket tartalmazza:

a) Az egész időt, ameddig a kérvényező a tanárok, vagy tanítók nyugdíjalapjának tagja volt.

b) A nyugdíjalapba való felvétel időpontját.

c) A legutolsó fizetés összegét, amelyből levonták a nyugdíjalap levonásait, feltüntetve azt az időpontot, amelyben a legutolsó nyugdíjbefizetés történt.

d) A szolgálatból való kilépés időpontját és indokait.

2. Jegyzőkönyv és igazolvány, amely szerint megállapítatik, hogy letette a hűségesküt a román állam iránt, az 1929 aug. 20 iki törvény végrehajtási utasításának 23. szakaszában megállapított szöveggel (lásd a Monitorul Oficial 1929 november 4-iki 265. számát, vagy bizonyítvány a már korábban letett, esküről.

3. Állampolgársági bizonyítvány, mely szerint a kérvényező állandóan román állampolgár volt és most is az.

4. Annak a primáriának a bizonyítványa, ahol a kérvényező felvétetett az állampolgársági listába, hogy nem optált külföldi állampolgárságot.

5. Hivatalos bizonyítvány arról, hol lakott a kérvényező a szolgálatból kilépésétől mostanáig.

6. Személyazonossági bizonyítvány jelenlegi lakóhelyének illetékes hatóságától, amelyben bizonyítatik, hogy életben van és nincs alkalmazásban sem az államnál, sem a megyénél, sem községnél.

Az elhunyt tanár vagy tanító özvegyétől vagy árváitól megkívánt okmányok:

1. Az elhunyt férj vagy apára vonatkozó szolgálati bizonyítvány. [Lásd I. 1.]

2. Esküokmány fenti 2. pont szerint.

3. Állampolgársági bizonyítvány mely tanúsítja, hogy ugy az elhunyt, mint a kérvényező megszakitás nélkül román állam polgár volt.

4. Ama község primáriájának bizonyítványa, ahol az állampolgársági lajstromba fel van véve, arról, hogy sem az özvegy, sem a férje nem optáltak idegen állampolgárságot.

5. Hivatalos bizonyítványok arról, hol lakott ugy az özvegy, mint a férj a szolgálatból való kilépéstől mostanáig.

6. Házassági anyakönyvi kivonat.

7. Hivatalos bizonyítása annak, hogy a házasság a halál által nyert felbontást.

8. Amennyiben kiskorú gyermekei vannak, azok anyakönyvi kivonatai.

9. Halálozási bizonyítvány.

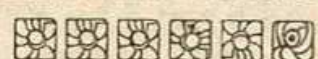
10. Személyazonossági bizonyítvány a jelenlegi lakóhely hatóságától, mely szerint az özvegy életben van, nem ment újból férjhez, nem áll közszolgálatban és együtt lakik kiskorú gyermekeivel, akiknek nevei is felsorolandók [ha vannak].

11. Az özvegy nyilatkozata, hogy férje előbbi házasságából maradtak e kiskorú gyermekek vagy sem.

Ha az özvegy is elhunyt, a kiskorú gyermekek nyugdíjáért a gyám folyámodik; a fenti okmányokat az anya halálozását és a gyámi jogot igazoló iratokkal kiegészítve.

HIREK

Portómentesség. Mint rövid uton értesülünk, a Miniszterul de Comunațiune Direcțiunea Generala P. T. T. București 242.886—1929. sz. távirati rendelete értelmében az egyházi hatóságok levelezésének portómentessége 1929. évi december hó 31-ig meghosszabbítást nyert.

Egyházkerületi közgyűlés.

A királyhágómelléki egyházkerület rendes őszi közgyűlését Nagyváradon, — folyó évi december hó 5-én a leánygimnázium disztermében tartja meg.

Külföldi tanulmányultra

lévő s. lelkészeink. Kiss Bertalan nagyváradai és Sass Kálmán domahidi s. lelkészek október 1. óta Bâselben vannak tanulmányaik továbbfolytatása végett. A debreceni theol. 14. van külföldön.

Ifjusági nap Szatmáron. A szatmári Ifjusági és Lorántffy Zsuzsanna Bibliakörök december 1-én ifjusági Bethlen napot tartanak, melyre a környék ifjuságát is meghívták, hogy ezzel a megindítandó munkához segítséget nyújtsanak. A nagy nap programja: Reggel bibliaóra csoportokban, délelőtt 10 órakor istentisztelet urvacsoraosztással, melyen testületileg vesznek részt. Délután 3—6-ig megbeszélések a következő tárgyakról: A református ifju belső élete. A református ifju a családban. A református ifju egyháza és nemzete életében. Utána fogadalomtétel. Hat órakor szeretetvendégség teával. Este Bethlen-ünnepély.

A bánáti egyházmegye egyházaiban megindultak a Nőszövetségek megalakítására irányuló mozgalmak. Az egyházmegye legtöbb egyházából sikerrel biztató hírek érkeznek az esperesi hivatalhoz. Négy egyház már meg is

szervezte Nőszövetségét. Legutóbb pedig Végvárról kapunk hírt a Nőszövetség megalakulásáról. Ez november 10-én folyt le a református iskola egyik termében. A megjelentek kimondták a Nőszövetség megalakulását s elnökké Demeter Domokosné urasszonyt választották meg, aki lelkes beszédben köszönte meg az iránta egyhangulag megnyilvánult bizalmat és ígéretet tett, hogy minden erővel a Nőszövetség felvirágoztatásán fog munkálkodni. A tisztikar főbbi tagjával s a választmány tagjával is sikerült lelkes nőket megnyerni és így a 37 taggal meginduló Nőszövetség jövője elé bizakodással tekinthet a végvári egyház közönsége. A taggyűjtés most vette kezdetét s remélhetőleg szép eredménnyel zárul.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

4973—1029. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli isk. tanítónak. 3286—1929. számú körrendeletem kiegészítéséül közlöm az autorizációs kérvény mintáját. Ez az autorizációs kérvény beterjesztendő minden esetben, ha az egyházközség új tanítót alkalmazna, akinek még személyre szóló miniszteri autorizációja nincs. A folyamadvány szövege a következő: 11 Lei bélyeg. Domnule Ministru. Subsemnatul(a) Vă rog cu toată stima ca să binevoiți a-mi elibera autorizațiunea de funcționare la școala primară particulară reformată din ca învățător(oare) pe baza actelor cuprinse în tabloul alăturat, conform art. 16 din legea înv. part. Cu supunere: la [P. H.] Tanító aláírása.

A mellékletek egy iv papirosba foglalandók össze, s a fedőlapon összeállítandó az alábbi táblázatos kimutatás. Természetesen a magyar szövegezés csak utasításul szolgál. Bélyeg 1.50 L. Tabloul învățătorul(oarei). 1. Numele și pronumele: (vezeték- és

keresztnev, vezetéknev aláhuzva). 2. Locul și data nașterii: (Születési hely és idő). 3. Calitatea: [milyen minőségben van alkalmazva. Minőség 4674—1929. számú körrendelet szerint, Reformátusok Lapja 595 old. állapotandók meg. Definitiv és magasabb rangú tanítónál beirandó az a megjegyzés: Conform ordinului ministerial 67273—1929. încadrat ca inv.]. Documentele doveditoare sunt alăturate ad pct. 14 4. Cetațenie: [állampolgárság]. 5. Studiile ce posedă și specialitatea: [diploma kelte, száma, a kiállító iskola neve, helye]. 6. Ce materii preda: Toate materiile de școală primară după programa analitică a școlălor primare de Stat. 7. Nr. ord. de autorizare în trecut: [Ha már volt autorizációja ennek a száma és kelte]. 8. Aptitudini: [üresen marad]. 9. Cunoaște l. română? Se anexează acte. [üres hely hagyandó inspektori vélemény számára]. 10. Pentru ce obiecte poate fi autorizat: [üres]. 11. A depus jurământul? Se anexează actă. Are angajament: Se anexează în trei exemp. 13. Salariul: După actul de angajament. 14. Penalități: Se anex. acte. Am funcționat dela până la la șcl din — dela până la la școala din — dela până la la școala din — Összes eddigi működése időrendi sorrendben, ha közben iskolánál nem működött, ez is bejegyzendő. Valamennyi működés a diploma megszerzésétől kezdve okmányokkal igazolandó, az is, hogy mivel foglalkozott abban az időben, mikor nem tanított. 15. Poată obține autorizațiunea de funcționare: [üres]. 16. Observații: [üres]. [P. H.] Tanító aláírása.

Mellékletek: 1. és 2. hoz: Születési bizonyítvány hiteles másolata. 3. hoz: Választási jegyzőkönyv kivonatn eredeti román példányban 150 L. bélyeggel. 4. hoz: Állampolgársági bizonyítvány hiteles másolatban. 5. hoz: Diploma hiteles másolata. 6. hoz: Semmi. 7. hoz: Ha már volt autorizációja, ennek a hiteles másolata. Ha még nem volt autorizációja, beirandó: Acum se cere. 8. hoz: Semmi. 9. hoz: Ha van román vizsgáról szóló bizonyítványa, ennek a hiteles másolata, ha nincs román vizsgája, de 1929-ben vizsgálaton volt, ez a declaracia: „Declarația. Subsemnatul[a] m'am prezentat la examen din limba română în sesiunea August 1929. în Cluj. Rezultatul îmi este necunoscut.” Ha nem volt vizsgálaton: „Declarația. Subsemnatul[a] declar prin acestea că mă voi conforma Art. 109 al leg. inv. part. în ce privește examen din limba română.” Ha román miniszteri biztostól aláírt tanítói diplomája van, akkor: „Declarația. Subsemnatul[a] declar că sunt scutit[ă] de examen de limba română pe baza art. 16. c. din leg. inv. part. având diploma eliberată de școală română. 10. hoz: Üres. 11. hoz: Ha már tett esküt, az esküokmány hiteles másolata románul. Ha még nem tett esküt: „Declarația. Subsemnatul[a] declar că mă voi conforma art. 21. leg. inv. part. în ce privește depunerea jurământului la primirea autorizațiunii. 12. hoz: 3 pld. Act de angajament új formában, a 4400—1929. körrendelet szerinti bélyeggel, 1928 december 8-iki hivatalos lapban közölt minta szerint. 13. hoz: Semmi. 14. hoz: Községi erkölcsi

bizonyítvány. „Declarația Subsemnatul[a] declar că n'am fost pedepsi[ă] cu excluderea dela școalele Statului“ Eddigî alkalmazásról szóló hiteles bizonyítvány. „Certificat. Subsemnatul președinte al comitetului școlar ref. din _____ adevăresc oficial, că dl. [dna, dra] _____ a functionat la școala primară ref. din _____ dela _____ până la _____ ca învățător[oare] titular[a]. (Diploma nélküli szolgálatoknál titular helyet ajutor[oare] irandó.) A dovedit în această calitate deplină aptitudine implinind funcțiunea cu iubire și zel N'a suferit nici o pedeapsă disciplinară. Drept care i-s a eliberat prezentul certificat pentru a-i servi ca anexă la cererea de autorizație, (Dátum. Aláírás. 1:50 Leus okmánybélyeg). Ha közben szolgálatát bármi címen megszakította, erről az időről községi bizonyítványt kell mellékelni, vagy, ha szolgálatban volt, mint kántor, stb. a munkaadó bizonyítványát. Magáncégek bizonyítványát valamely hatósággal kell hitelesíteni. 15—16 höz: Semmi, Declarációk aláírva, megpecsételve, 1:50 leuval felbélyegezve küldendők be.

Azok a tanítók, akiknek meg van a személyre szóló végleges autorizációjuk, állásváltoztatás esetén a 3286—1929. számú körlevél szerint járnak el. A minisztériumhoz intézendő folyamodvány szövege ez esetben a következő: Bélyeg 11 lei. Domnule Ministru, Subsemnatul[a] vă rog cu toată stima, ca să binevoiți a lua la cunoștința funcționarea mea la școala primară part. ref. din _____ ca învățător[oare] pe baza actelor alăturate conf. ord. Min. No. 62263—1929. _____ la _____ Cu supunere: Tanító aláírása. — Mellékelendő: Act de angajament, a 4400—1929. sz. körrendelet szerint felbélyegezve, a Hivatalos lap 1928. december 8 iki számában megjelent minta szerint s az autorizáció hiteles másolata [7 lei bélyeg]. Az okmányok kiállítói ügyeljenek arra, hogy a tanító învățător, a tanítónő învățătoare s a rájuk vonatkozó melléknevek eszerint használandók himnemben, vagy nőnemben.

Ismét felemlitem, hogy hivatalom nyilvántartása számára csak 1 darab bélyegtelen Act de angajament és 2 darab Stat personal szükséges. A Stat personalokat olyan tanítóknak, akik egyházkerületünk területén bárhol alkalmazva voltak, nem kell beküldeniök, föltéve, hogy már a multban beküldték. Oradea—Nagyvárad, 1929. nov. 21. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

4697—1629 II. sz. KÖRRENDELET. Valamennyi kebelbeli Nt. Lelkész és tanító urnak. László Marcella, jónevű erdélyi írónő „Notás Zsuzsika“ címen meséskönyvet irt. A mesemondó református leány eddigi szereplése biztosíték arra nézve, hogy meséskönyvét nyugodtan adhatjuk gyermekeink kezébe. A kötetet Tóth István festőművész rajzai és gazdag illusztrációi díszítik. Megjelenik az ősz folyamán a Minerva r. t.-nál Cluj. Strada Regina Maria [Deák Ferenc utca] 1. Ára 60 Lei és portó Kérem a könyv terjesztéséhez hozzájárulni. Oradea—Nagyvárad, 1929 november 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Értesítés A 4223/1929-II. sz. KÖrrendeletben használatra elrendelt **Vallástani kézikönyveket** a szükséges példányszámban kinyomattuk és azok a következő — hivatalosan megállapított — áron kerülnek forgalomba:

- II. osztály: **Zöld Mihály: A református gyermek első valláskönyve.** Ára 20 Lei.
 III. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák III. o. számára.** Ára 28 Lei.
 IV. osztály: **Nagy Vilmos: Református vallástani kézikönyv az elemi iskolák IV. o. számára.** Ára 22 Lei.
 V. osztály: **Nánay Béla: Egyháztörténet az elemi iskolák V. o. számára.** Ára 28 Lei.
 VII. osztály: **Soltész-féle Konfirmációs káté.** Ára 15 Lei.
Kisbetűs Énekeskönyv 10 db vételénél 75 Lei darabonként.
Református imalap az elemi iskolák I. o. számára. Ára 1 Lei.
 A 4114/1929-II. sz. KÖrrendeletben említett s a Hivatalos Lap 1928 dec. 8-iki számában közölt **új mintájú Act de angajament** is kapható darabonként 2 Lei áron

Béres Károly könyvkereskedésében
 a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
 Oradea—Magyarórad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

Egyházaknak és iskoláknak 10% engedmény!

Legszebb alkalmi ajándék
 a nt. Selkész urak részére
a palást.

**Kérem a Nőegyletek sfb.
 nb. rendelését.**

SZÁNTÓ JÓZSEF
 palást készítő
 Hódmezővásárhely.

atră On. Direcțiunea Școalei Primare Reformate
Jud. Bihor
Tinca

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

**Takarékbetéteket
előnyösen kamatoztat**

Foglalkozik helybetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Répuiseli a triesztli „Adriai”
biztosító-társaságot.** 47

ORGONA- HOMLOKZATSÍPOK

a rekvirált sípok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 47

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t 47

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelevények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Testvéri szó

az erdélyi egyházkerület ez évi november hó 23-án
tartott közgyűlésén.

*Nagyméltóságú Főgondnok, Egyházkerületi Elnök Ur!
Méltóságos és Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!*

Az ó-szövetségi szentírás egyik nagy prófétájának közismert szavai: „A bölcsek fénylenek, mint az égnek fényessége és akik sokakat az igazságra vezérelnek, miként a csillagok, örökkön és örökké fénylenek.” [Dániel XII. 3] A magyarság s a magyar protestánsizmus horizontján, az örökké való Isten, kegyelméből, sok fényes csillag ragyog, de ezek között mindig, az idő végtelenségéig, a legfényesebbek egyike Bethlen Gábor marad. Nekem úgy tetszik, mintha a nagy magyar költőnek, Arany János fenséges ódájának ezek a sorai:

„Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élete kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul.”

[„Széchényi emlékezete.”] igazabban aligha illenék másra, mint éppen Bethlen Gáborra. Amint az egymásra torlódó generációk térben, és időben, mindegyre messzebb távolodnak tőle, a rávonatkozó megítélések emberi mértéke mindegyre tisztább és igazabb lesz még ebben a mai szomorú korban is, melyben legnagyobb értékeinknek átértékelése annyira elfogult és sötét középkori motívumokból történik. Azt a férfit, aki 300 esztendővel ezelőtt a magyar szellem és gondolat zászlóvivője volt, akinek emelkedett gondolkodása és tényei Európa nyugatát a felekezeti béke és vallási egyenjogosultság terén legalább is másfélszázaddal megelőzték, bármilyen szemszögből kritizálják

és bármennyire is analizálják egyéniségét, jellemét, mindig azon a magas piedesztálon marad, melyre a mélységes tisztelet és a nagy érdemekért kijáró hála emelte.

De, ha őszinték akarunk lenni, el kell ismernünk, hogy voltak és lehetnek korok és nemzedékek, mikor és akiknek tekintete előtt sötét ködök takarják el a történeti mult nagy alakjait éppen úgy, mint ahogyan olykor olykor felhő fogja el az örökhegyeknek égbenyuló havas csucsait. De az idő folyamán jönnek pillanatok, mikor a sűrű köd felszakad s tiszta aranyos napsugár ömlik el a magaslatokon és a látószem és az ítélő szinte megbüvölten szegeződik és merül el a káprázatos fényességbe. Ilyen pillanat jelenlegi történeti adottságunk is, amely szinte dinamikus erővel ragad és kényszerít bennünket erőtgyűjtés és jobb jövőendő kiformalása végett Bethlen Gábor emlékéhez.

Mi a Királyhágómellékéről hálásak vagyunk a mélyen tisztelt Közgyűlés Elnökségének, hogy bennünket erre a közgyűlésre meghívni méltóztalott. Bethlen Gábort elsősorban a történeti Erdély mondhatja ugyan magáénak, jogot formál azonban hozzá minden magyar, különösebben jogot formálunk mi, a Királyhágómelléken élő kálvinisták, akik egyháztörténetünknek első évszázadát az erdélyi nagy fejedelmek védő szárnyai alatt éltük át és akik közvetlenül is éreztük a nagy sziveknek nemes indulatát, melyet Keresztes József krónikás lelkész emlékkönyvének lapjain eképen jegyzett fel: „Nagyváradon is tudós papokkal, szép tipográfiával, kollégiummal, annak híres professzoraival, másokat felülhaladó eklézsia lett, holott egynéhányszor sinódusok, vagy papi gyűlések tartattak. Azután pedig a református erdélyi fejedelmek, kivált Bocskay István, Bethlen Gábor és I. Rákóczy György alatt, maguk is sokszor itt lakván, annak táplálói, a fejedelmi asszonyok pedig szoptatók dajkái lévén, oly virágzó állapotra kapott, hogy az országban igen kevés vala párja.” Csak kötelességet teljesítünk tehát akkor, midőn nagybecsű engedelmeikkel az Önök szivéből felcsapó szent tűz lángjához odaadjuk a magunk csekély fénysávját, hogy Bethlen Gábor alakját ebben az ünnepélyes órában a soha el nem muló hála és tisztelet virágaival ékesítsük, mert egy a tragédiás sorunk, egy a hitünk és egy a reménységünk, kezét kézbe téve, szent testvéri egyetértés és érzésben közösen munkáljuk a boldogabb jövőendő, amelynek bizonyosága ott van a nagy fejedelem halálra hervadt ajkairól felhangzott azon szavakban: „Ha Isten velünk, ugyan ki lehet ellenünk?!“

Sulyok István

Van-é az életnek abszolút értéke ?

Ezt az életbevágóan fontos kérdést adta fel egyik nagy külföldi protestáns hetilap olvasóinak. Sokan feleltek rá. A legjobbak egyike a következő volt :

Legnagyobb bizonyítéka az élet abszolút értékének az a körülmény, hogy arról az emberről, aki öngyilkosságot követ el, rendszeren azt állapítják meg : „pillanatnyi elmezavarban“ követte el tettét. Annyira értékes valami az élet, hogy annak önkéntes eldobása csak elmezavarnak lehet a félreismerhetetlen jele. Három évig voltam kint a harctéren — írja a feleletadó — de egyetlen embert sem láttam ott, aki a haláltól ne irtózott volna. Mindenki élve óhajtott hazatérni. Még a legsúlyosabb sebesültek is a kórházakban. Lehetnek az emberek szegények, szerencsétlenek, betegek, bénák, az élethez mégis görcsösen ragaszkodnak.

Igaz, hogy nagy ritkán akadnak emberek, főleg ifju korban, akik óhajtják a halált, De ezek is inkább csak kacérkodnak vele. Hiszen olyan elérhetetlenül messze érzik tőle még magukat. Hogyha mégis megjelenne előttük nagy váratlanul, megriadva azt mondanák neki, amit a példabeli aggastyán mondott : „Jó, hogy eljöttél ; kérlek, add fel a hátamra ezt a rőzsecsomót !“

Élet után eseng mindenki. Tartalmasabb, bővebb, szebb élet után. Ezt az általános sóhajt akarja a Messiás kielégíteni : „Én azért jöttem, hogy életük legyen és bővülködjenek.“ Mondja Ő maga. [János 10, 10] Az élet abszolút értéke ösztökéli az embereket sokáig élni

Évekkel ezelőtt meglátogattam egy hivemet, akin súlyos operációt szándékoztak végrehajtani Félt tőle, hogy nem éli túl Pedig szive szerint óhajtotta... hat kiskoru gyermekének a felnevelése miatt. Értékes volt neki az élete — még kinszenvedések közt is.

Livingstone a legsötétebb Afrikában leírhatatlanul sokat szenvedett. És mégsem kívánta a halált. Kaput nyitott Afrikában a Krisztus evangéliumának. Észbontó szenvedésekből tuláradó örömet termelt ki Ezért érdemes volt neki élnie, De csak akkor, ha az élet nem degenerálódik merőben önző exisztenciává. Az így elvesztegetett élet csak kétségbeesést termel. Minden élet csak addig értékes, amíg az az Isten akarata szerint folyik. Csak addig értékes, amíg feláldozzuk azt, hogy mások boldogabban élhessenek. Bajtársaimra gondolok, akik drága, kedves ifju életüket áldozták fel, hogy mások boldogabban élhessenek.

A mártirokra gondolok, akik kínos halált szenvedtek, hogy örök nagy igazságok ki ne vesszenek a világból. Azokra a tudósokra, akik vértanuhalált szenvedtek, hogy a kóros betegséget kiirtsák az emberi szervezetből. Mindenek felett pedig arra gondolok, aki ártatlanul meghalt a keresztfán, hogy az embereknek „életük legyen és bővülködjenek“.

Ismerek egy szegény asszonyt, akinek élete teljes hijával van „a gyönyöröknek“. Férje soha sem volt jó hozzá. Ma már ötven év felé jár s egész élete kemény tusában telt el. Elbetegesedett. Mégis dolgoznia kell betegen is. Férje megbénult, munkaképtelenné lett. Két leánya is van. Alig keresnek azok is anynyit, hogy szükségüket fedezni bírják. Állandó kínos tusakodás nekik az élet. Alig képes nagy ritkán szerezni magának az asszony egy egy új ruhát. Szórakozásra pedig se ideje, se pénze nincsen. Okvetlenül szerencsétlennék kellene éreznie magát. Bele kellett volna unnia az életbe. Nem! Ellenkezőleg — úgy érzi, hogy néki érdemes élni... férjéért és gyermekeiért. Nélküle a család okvetlenül szertezüllene. Neki az élet mindig csak önfeláldozást jelentett... de azokért, akik legkedvesebbek voltak a szívének. Örvendező lélekkel hozza tehát nagy áldozatait értök. Gyakran eszembe jut, amikor látom: ott megyen egy szent, aki hűségesen végzi kötelességeit, nem segittetve senkitől, csak a jó Istentől, aki némán figyel, számon tart mindenedeket. Hűségét lelki kincs gyanánt félreteszi a számára.

Igen, az életnek van abszolút értéke, de csak az ilyen értékes életnek.

— or — or.

Konkrét javaslat a lelkészek életbiztosítása és a papi árvák megmentése tárgyában.

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület Lelkeszi Nyugdíj- és Gyámintézetének alapszabálytervezetét megszavazó idei tavaszi egyházkerületi közgyűlést megelőzőleg e lap hasábjain hosszabb cikkben mutattam rá az alapszabálytervezet ama pontjaira, amelyek alkalmasoknak látszottak, sőt azóta alkalmasoknak is bizonyultak a családos papok lelkében a legkinzóbb aggodalmak felkeltésére. Akkori cikkem szerény megjegyzéseit és kifogásait épen úgy az egyházkerület összeülő közgyűlésének szántam, mint ahogy annak szánom ezt az újabbat is.

Ugy vagyok értesülve, hogy a nyugdíjintézeti alapszabályzat egyes intézkedéseivel szemben felsorolt kifogásaim és aggo-

dalmaim a lelkészi kar érdekelt részének, tehát tulnyomó többségének körében magától értetődő visszhangot keltettek. Az egyházkerületi közgyűlés azonban kifogásaim és javaslataim felett napirendre tért.

Céltalannak látom, tehát nem is akarok most a cikkemben foglalt megoldási módok megvalósíthatásának bizonyítgatására kiterjeszkedni. De minthogy a lelkészi kar széles rétegeiben megnyilvánult aggodalomra megnyugtató válasz eddig sehonnan sem érkezett, a most összeülő egyházkerületi közgyűlés előtt újból foglalkozni kívánok ezzel a kérdéssel a Királyhágómelléki Egyházkerület legnagyobb hivatalos nyilvánossága előtt: e lap hasábjain. Új megoldási módozatok és lehetőségek keresése és megtalálása érdekében ezt annyival inkább szükségesnek vélem, mert a cikkem nyomán a nyugdíjintézet alapszabálytervezetének megszavazása következtében támadt aggodalom és nyugtalanság a családos papok lelkében még egyáltalában nem jutott nyugvó pontra, sőt inkább fokozódott. A nyugdíjintézet ugyanis elég türethősen gondoskodik a nyugdíjazandó lelkészek valamilyen megélhetésének biztosításáról, a halottakról és azok eltemetéséről is a viszonyoknak félig meddig megfelelő módon gondot visel, de egyáltalában nem gondoskodik a halottak mögött életbenmaradókról, a papi özvegyekről és még kevébbé a papi árvák további sorsának biztosításáról.

Én ezt a kérdést, most is hangsúlyozom, a családos papok legkinzóbb problémájának, legégetőbb sebének tartom s megoldásán azóta sem szüntem meg gondolkozni. A bánáti Egyházmegye idei őszi közgyűlésén az ezen kérdés körül forrongó vita hevében dr Szabolcska Lászlóból villamos szikraként pattant ki egy apropóra érkező áldott ötlet, amikor felém kiáltotta: Ha nem tud magán másként segíteni a lelkészi kar, hát kössön életbiztosítást!

Az istenáldotta ötlet pillanatok alatt érlelődött javaslattá, amikor Szabolcska utalt arra, hogy odaát Magyarországon a lelkészkar ezt a problémát már életbiztosításokkal nagyon szerencsés javaslatot magáévá is tette, én pedig ígéretet tettem arra nézve, hogy a javaslatot konkrétizálni fogom és kiviteli tervzettel juttatom a lelkészi kar nyilvánossága elé még az őszi egyházkerületi közgyűlést megelőző időben.

Minden kötelezettség nélkül természetesen, de haladéktalanul felvettem a tárgyalást az előzetes tájékozódás érdekében az ország egyik nemzetközi kapcsolatokkal bíró legnagyobb életbiztosító intézetével s az attól szerzett formulák alapján az

alábbi javaslatot bocsátom az egyházkerületi közgyűlés és a lelkészi kar nyilvánossága elé:

Mondja ki az egyházkerületi közgyűlés minden lelkészre és minden egyházközsége kötelező érvénnyel a lelkészek életbiztosításának az 1930. év január 1-től kezdődő hatállyal leendő megvalósítását oly módon, hogy az életbiztosítás után fizetendő évi biztosítási díjak 50%-át az egyházközség, másik 50%-át a biztosított lelkész fizeti. Az egyházközségi pénztárt terhelő díjösszeg minden esztendő költségvetésébe felveendő, a lelkészek személyét terhelő díjösszeg pedig azok államsegélyösszegéből az egyházkerületi pénztár által megállapítandó módozatok szerint vonandó le.

Ez volna az elvi javaslat, a gyakorlati kivitel módozatai pedig a következők:

Az egész lelkészi kar a családi állapot és a szolgálati viszonyok, illetve ezzel kapcsolatosan az élet-standard alapján kategóriákba volna beosztandó és pedig:

Családi állapot szerint:

I. csoport: nagy családu lelkész, háromnál több szülei ellátást igénylő kiskoru gyermekkel;

II. csoport: családos lelkész, háromnál nem több, szülei ellátást igénylő kiskoru gyermekkel;

III. csoport: gyermektelen, nős lelkész.

Szolgálati viszony és élet-standard szerint:

I. kateg. püspök.

II. kateg. egyházkerületi főjegyző és esperesek.

III. kateg. városi lelkészek.

IV. kateg. falusi lelkészek.

Életbiztosítási tervezet a fenti kategóriák alapján:

Szolgálati kategória	A biztosítandó személy	Az életbiztosítás összege		
		I.	II.	III.
		családi kategória		
I.	A püspök --- --- ---	1 000 000	750 000	500 000
II.	Egyházkerületi főjegyző, esperesek --- --- ---	750 000	500 000	350 000
III.	Városi lelkészek --- ---	500 000	400 000	250 000
IV.	Falusi lelkészek --- ---	350 000	250 000	150 000

A tuloldali táblázattal csupán csak az a célom, hogy képet és példát mutassak fel elképzelésemről. Természetes, hogy ugy a családi, mint a szolgálati kategóriák tovább precizirozhatók, szűkíthetők, vagy bővíthetők a családtagok száma és az egyházi tisztségek arányában és a biztosítási összegek is módosíthatók. A kategóriába tartozás az életbiztosítás megkötése alkalmával határoztatik meg és az az idők folyamán a szolgálati, vagy a családi állapot változásával olyképen módosul, hogy az alacsonyabb kategóriából a magasabb családi, vagy szolgálati kategóriába át lehet lépni. A kompetens kategóriát természetesen központilag kellene megállapítani.

A biztosítási összeg után évenként fizetendő díjak természetesen a biztosított életkorától függően különbözők. Hogy példával illusztráljam: Egy III. szolgálati és I. családi kategóriába tartozó 41 éves városi nagycsaládu lelkész 500.000 leies életbiztosítása után a fizetendő évi díj 14.855 lei, melynek fele összegét tehát az egyházközség, másik felét a biztosított lelkész fizetné. A püspök és az egyházkerületi főjegyző biztosítási díját javaslatom szerint $\frac{1}{3}$ -ad részben az egyházkerület, $\frac{1}{3}$ -ad részben az illetékes egyházközség és $\frac{1}{3}$ -ad részben a biztosított, az esperesek biztosítási díját hasonló hányadolás szerint az egyházmegye, az illetékes egyházközség és a biztosított fizetné.

A Tiszántuli ref. egyházkerület papsága, épen ma vett értesülésem szerint, már korábban járadékkal kombinált vegyes életbiztosításokat kötött 65 éves korhatárral, eléérés esetére szóló kifizetési kötelezettséggel, míg az én tervezetem és javaslatom kizárólag csak a halálesetre szóló életbiztosításra vonatkozik. Ez utóbbi lényegesen olcsóbb díjfizetési tarifával eszközölhető, mint az előbbi s annál nemcsak olcsóbbságánál fogva tartom megfelelőbbnek, hanem azért is, mert mi nem öregkori biztosítást akarunk, hanem halálunk esetére akarjuk megélhetési lehetőségekhez juttatni hátramaradó családunkat. Nem az életünkben való nyereszkesedő tőkeszerzés, hanem özvegyeink és árváink sorsának biztosítása tehát a célunk.

Magától értetődő, hogy az életbiztosítási javaslat a nyugdíjintézetet egyáltalában semmilyen irányban sem érinti. A nyugdíjintézet végzi a maga munkáját, az életbiztosítás pedig segítségére jön ebben a munkájában. Tudomásom szerint a nyugati országok protestáns egyházai lelkészeiket már régóta kizárólagosan a saját költségükre, a lelkészek anyagi megterhelése nélkül, biztosítják. Ma vettem róla tudomást, hogy odaát ugyanezt megcsinálta már a Tiszántuli egyházkerület is. De, hogy a lel-

készek díjfelezési kötelezettségével, avagy kizárólag az egyház-községek terhére, arról nem szól értesülésem. Mindenesetre a romániai református lelkészi kar, amely ma száz százalékban áldozza és kell, hogy áldozza magát, idejét, erejét, képességeit, energiáját és egész életét egyházáért, melynek jobb jövődjéért a maga egyéni ambícióiról, irodalmi, művészi, vagy bármely másirányu érvényesülése lehetőségeiről teljesen lemondani kénytelen, megérdemli és teljes joggal el is várhatja, hogy egyháza évenként néhány ezer lejt áldozzon azért az életért, amelyet ő egyházáért áldoz fel. És ahol az egyház, szegénysége folytán, erre is képtelen, társadalmi gyűjtésből, vallásos, kulturális, jótekonycélú estélyek rendezésével hozza össze a lelkész a biztosítás évi díjösszegét. És ha tudja azt, hogy az ő gyermekeinek sorsáról van szó, bizouyára össze is fogja hozni.

Én meg vagyok győződve és teljes hittel hiszem, hogy, ha ez a terv valósággá válik, abból nemcsak a gyermekeik bizonytalan sorsáért aggódó lelkipásztor-apák szívének lesz nagy öröme, hanem bőséges gazdag áldás származik közvetlenül magára a Krisztus egyházára is. Mert az a lelkipásztor, aki nem ezer gonddal, ezer aggodalommal, szegénysége nagy terhével s családjára sorsa, jövője bizonytalanságának még nagyobb terhével az életében, sokszor kedv, buzgóság és lelki öröm nélkül, csüggedten és szárnyaszegve, sokszor félelemmel és keserűséggel csordultig telt szívvel végzi szabad és vidám lelket, örömteli szívet követelő munkáját: aggodalmainak, bizonytalanságának, a családjára várakozó nyomoruság bénító tudatának bilincseiből felszabadulva, most már boldogan viszi áldozatul az életét, az erejét, a munkáját s az idejét egyházáért, nem kénytelen magát más célok szolgálatára felparcellázni, az egyháziakon és lelkieken kívül más eszközökkel forgolódni s a halálra már nem az övéi sorsáért aggódó lélek rettegésével gondol többé, hanem ezzel a meggyőződéssel:

Nincs már szívem félelmére
Nézni sírom fenekére ...

Szombati-Szabó István

Adakozás. A Nagyvárad-ujvárosi parochiális kör két új harangjának hátralékos vételára kifizetéséhez a nagyvárad-i Takarékoság Szövetkezet 10,000 Lejt adományozott. Fugyivásárhely

templomjavítására 2000 Lejt és a hegyközszáldobágyi nehéz anyagi körülményekkel küzdő iskolája részére 1000 Lejt juttatott igazgatósága határozatával a folyó évben.

A nagykárolyi egyházmegye közgyűlése.

November hó 7-én tartotta őszi közgyűlését a nagykárolyi egyházmegye Havas Gyula esperes és dr Nagy Sándor egyházmegyei gondnok elnöklete alatt.

A szokáshoz hiven a közgyűlést megelőzőleg istentisztelet volt a templomban, hol Kiss Ferenc géresi lelkész, az egyházmegye egyik legfiatalabb tagja hirdette az ígét Máté ev. 5, 13. v. alapján. Utána kezdődött a közgyűlés, melyet az egyházmegye kiváló gondnoka lendületes, gondolatokban gazdag beszédével nyitott meg, emlékezve arról a nagy történelmi eseményről, mely egyházmegyét, közelebbről a nagykárolyi egyházat az érdeklődés homlokterébe állította, a református nagyhét és a Károli Gáspár emlékűnnepség tartásával.

Mint az Isten ígéjének hűséges bányászairól emlékszik meg néh. Rácz Elek hirtelen elhunyt lelkésztestvérünkről és Kacsó Károly egyházmegyei világi tanácsbíróról, ki már 30 éve állott munkába, azóta hűségesen sáfárkodik. Utal a felekezeti békeesség szükségességére, melynek kifejezését a közelmúltban a katolikus és református részről egyaránt hallottuk. Az esperesi jelentés a lefolytatott püspöki vizitáció eredményéről számol be részletesen s jól eső örömmel állapítja meg, hogy az egyházmegye meglátogatott egyházközségeiben a legtöbb helyen a haladás, fejlődés, épülés nyomai látszanak. A tanítói karban történt változások bejelentését s a tett elnöki intézkedéseket a közgyűlés tudomásul vette s megboldogult lelkésztestvérünk emlékének őszinte kegyelettel adózott.

Esperesi jelentéssel kapcsolatosan a közgyűlés azon óhajának ad kifejezést, hogy a Főtiszteletű Püspök ur az egyházmegye többi egyházközségeit is látogassa meg. Gönczy Sándor lelkésznek, egyházmegyei főjegyzőnek a Károli Gáspár emlékűnnepség fáradhatatlan megrendezőjének, a nagykárolyi presbitériumnak, valamint az egész város közönségének a közgyűlés meleg köszönetet szavaz. Melegen ünnepelte legrégebb világi tanácsbíróját a galambősz, szelidlelkű Kacsó Károlyt, ki 30 éve hivatott el, esperes szeretetteljes szavakkal köszöntötte a jubiléum megható szavak kíséretében nyújtotta át az egyházmegye ajándékát, egy diszes kiállítású bibliát. Az ünnepelt meghatóan, könnyezve köszönte meg a kedves megemlékezést s életének hátralevő részét is örömmel ajánlotta fel az anyaszentegyház szolgálatára. Számvevőszéki jelentés után Böjthe János újonnan választott nagykárolyi kántortanító tette le az esküt, majd a szavazás eredménye jelentetett be, mely szerint Borbély Sándor érdengelegi lelkész egyházmegyei aljegyzővé választott. Egyházkerületi képviselőnek Gönczy Sándor egyházmegyei főjegyzőt és Sz. Gáspár Pál egyházmegyei világi tanácsbíróvá választotta meg. Királydaróci egyház kérelmére belement a közgyűlés, hogy az állammal folytatott pert beszüntethesse és az általa meghatározott feltételek mellett birói egyezséget köthessen. A mai nehéz gazdasági viszonyok között jóleső érzéssel hatott az

érendrédi egyház telekvétele, u. i. 220,000 Lei ért vásároltak telket iskola, tanítói lakás s kulturház építés céljaira. Ma, mikor református hiveink mindenfelé az egyházi adó ellen zugolódnak és igyekeznek tőle szabadulni, az érendrédi nemes eklézsia a legideálisabb elgondolással, nagy áldozattal telket vásárol, mert iskolát akar építeni. Bár vonzó példa lenne az érendrédi hogy sok gyülekezeünk így tenne bizonyosságot vallása, egyháza s magyar fajszeretetéről s élni akarásáról. De e felemelő érzés után, mint derült égen sötét felhő, úgy jelenik meg a dengelegi presbitérium s hivek egyháziatlan s magyartalan magatartása, akik nem akarják derék lelkipásztoruknak a természetbeni járandóságot kiszolgáltatni. A közgyűlés kénytelen példát statuálni s a renitens presbitériumot felfüggeszti, a dengelegi ügyek vezetésével az érkörtvélyesi presbitériumot bizza meg Fájó jelenés ez s még szomorubb az, hogy ezt az állapotot egyik kamarai képviselő idézte elő. — A jogrend eme megsértésért felettes hatóságunk megteszi a szükséges lépéseket. Azonban a magyar református lelkekbe elhintett eme „konkoly” esetleg a másik egyházban mutathatja meg gazdag aratását.

Több közigazgatási ügy, segélykérelem elintézése, belmissziói bizottsági jelentés után Kovács Lajos érkörtvélyesi lelkészünk hálaadó imájával a közgyűlés véget ért,

Szünet után bírósági ülés vette kezdetét, melyen 2 közigazgatási bírósági ügyben hozott a bíróság ítélete!

Előző napon lelkészértekezlet volt M. Szabó Miklós királydaróci lelkész, egyházmegyei tanácsbíró elnöklété alatt, ki elnöki megnyitója kapcsán egy igen életre való indítványt „Református Takarékpénztár” felállítását javasolja, az indítványt és javaslatot a lelkészértekezlet az egyházkerületi közgyűlésre terjeszti fel. Borbély Sándor érdengelegi s Vöröss Zoltán gencsi lelkészek tartalmas előadásai töltötték ki a lelkészegyesületi gyűlés programját.

Délután belmissziói értekezlettel kapcsolatosan Veress Kálmán irinyi lelkész vasárnapi iskolai mintatanítást mutatott be. Este 6 órakor vallásos estély volt a templomban, melyen M. Szabó Miklós királydaróci lelkész, tanácsbíró hirdette az igét. Vajha ezek az alkalmak termékenyítő hatással volnának hivreinkre is!

G. S.

Egyházmegyei gondnokválasztás. A nagybányai egyházmegye gyülekezeteinek presbiteriumai Boros Zoltán halálával megüresedett gondnoki tisztiségre, a szavazatok nagy többségével, csaknem egyhangulag, dr. Böszörményi Emil egyh. ker. tanácsbíróvá választották meg. A melegszívű, lelkes új gondnokot

diszes tisztségében igaz örömmel köszönjük s reá és munkásságára Isten áldását kérjük.

Az erdélyi egyházkerület közgyűlése a Hegyi Péter elhunytával megüresedett aljegyzői tisztiségre M á t é Sándor esperest választotta meg.

Intrikák árán lett-é Szombati Szabó István egyházkerületi tanácsbíró?

(E közleményben foglalt összes állításokért a teljes és kizárólagos felelősséget minden vonatkozásban a közlemény aláírója vállalja és viseli.)

Nyitllevél.

Egy innen a mi vidékünkéről való közismert s szájalomra méltóan megrögzött intrikus bajkeverő, a Királyhágómelléki Egyházkerület legutóbbi tanácsbíró választással nyilvánvaló összefüggésben, azt a mérgezett tövist szurta bele Nemes Elemér bánáti egyházmegyei tanácsbíró társam, igazfalvai lelkésztestvérem érzékeny szívébe, hogy én a Püspök urnál őellene intrikáltam és őt dehonestáltam és hogy következőleg ennek az intrikának tulajdonítható Nemes Elemérrel szemben kerületi tanácsbírói kandidáltatásom és megválasztatásom. Ez a neve megemlítésére is méltatlan bánáti hárijános nem átalotta ebbe a hitvány és alantas pletykába a Püspök ur személyét is belekeverni és minden emberi morális érzéket nélkülöző valótlan kitalálását azzal az újabb megtévesztő kommentárral próbálta elhíhetőbbé tenni, hogy ezt ő magától a Püspök urtól tudja.

Kénytelen vagyok ennél fogva itt a Királyhágómelléki Egyházkerület legteljesebb hivatalos nyilvánossága előtt kijelenteni, hogy jelöltetésem érdekében Püspök urral soha egyetlen egy szót nem váltottam, jelöltetésemet sem élőszóban, sem írásban soha nem kértem, ritka találkozásaink alkalmával sem az én jelöltetésem, sem a Nemes Elemér, vagy bárki más jelölése, vagy megjelölése közöttünk egyetlenegyszer szóba nem került, annyi- val kevésbé kerülhetett volna tehát sor, lehetőség, ok, vagy alkalom akár a Nemes Elemér, akár más személye vagy jelölése ellen irányuló intrikálásra.

Megválasztásomra senkit sem szóban, sem írásban soha nem kértem, szavazatának elnyeréséért sem szóban, sem írásban soha senkihez nem fordultam, más jelöltek lekapcsolása, vagy az ellenjelölt esélyeinek gyengítése érdekében soha senki ellen nem intrikáltam, soha senkit nem befolyásoltam s az intrika feltevését mindenki részéről megbotránkozással és felháborodva visszautasítom.

Tudomásom, vagy értesülésem szerint jelöltetésem a lelkészi kar köréből, tőlem teljesen függetlenül s ez alkalommal általam nem is tudva kezdeményeztetett és talán a Papp József, Nemes Elemér és csekély személyem között az ezt megelőző kerületi tanácsbíró-választás alkalmával elért szavazat arányban leli indokolható magyarázatát.

Hogy intrikáltam-é, ennek bizonyítására itt kérem fel a Királyhágómelléki Egyházkerület lelkészi karát, hogy aki erre nézve tud ellenem bizonyítékot, ne késlekedjék azt bármilyen formában a nyilvánosság színe elébe tárni. Hogy pedig kellett é, volt é szükség jelöltetésem, vagy megválasztatásom érdekében bárki ellen is intrikálni, erre a kérdésre bizonyító erővel felel meg a Királyhágómelléki Egyházkerület egyházközségeinek reám leadott 126 szavazata.

Aki egyébként engemet belülről csak valamennyire is ismer, bizonygatás nélkül is tudja jól, hogy engem hiúság nem gyötör, nyilvános külső sikerek nagyon kevésbé érdekelnek, érvényesülési szempontok teljesen hidegen hagynak s csendes visszavonultságban és sok munkában telő életemben az érvényesülési harcoknak és törtetésnek szerepet sohasem engedtem. És azok, akik ezt tudják, jól tudják azt is, hogy önként és szívesen mindig kész és hajlandó voltam és vagyok a mások érvényesülése előtt, ha annak akadálya vagyok, a sorompóból fájdalom és titkolt belső sebek nélkül kiállni, csak azért, hogy a magam akaratlan és nem keresett érvényesülésével az érvényesülni akaróknak sebet, fájdalmat, szomorúságot ne okozzak, mint ahogy pár évvel ezelőtt kizárólag ilyen okokból pillanatnyi habozás nélkül háritottam el magamtól a nekem felajánlott esperesi tisztséget s mint ahogy ez alkalommal is csak hosszú, mások és sokak által is tudott nehéz belső tusakodások után tudtam csak magamat elhatározni az egyházkerületi tanácsbírói tisztség elfogadására, amelyet nem kértem, nem kerestem, amely nélkül egy pillanatig sem lettem volna boldogtalan s amelyről bármely percben, épügy, mint ahogy nem kerestem, szívesen, könnyen és fájdalom nélkül tudok lemondani is.

Lugoj—Lugos, 1929 november 18.

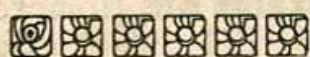
Szombati Szabó István.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Losonczy Gróf Bánffy György, az Erdélyi Református Egyházkerület örös tiszteletbeli főgondnoka f. évi november hó 13-án hosszas szenvedés után, életének 86 ik évében Boncidán elhunyt. Temetése november hó 15-én délelőtt, nagy részvét mellett, Kolozsváron volt.

Gönczy Lajos, nyug. tanár, a székelyudvarhelyi református Kollégiumnak több, mint félszázadon át tanára és negyedszázadon át igazgatója, a székelyudvarhelyi egyházközség főgondnoka, f. hó 23 án, 78 éves korában, visszaadta lelkét Teremtőjének. Temetése e hó 25 én volt Székelyudvarhelyen

Emlékük legyen áldott, nyugalmuk csendes!

HIREK

Püspöki és főgondnoki beiktatás. A cseh területen lévő tiszánineni református egyházkerület november 10-én iktatta be nagy ünnepséggel új püspökét, Péter Mihályt és új főgondnokát, Tornallyay Zoltán földbirtokost. A két új vezető férfiú Szücs István ungi esperes kezébe tette le a hivatali esküt. — Működésüktől helyzetének jobbrafordulását várja a szlovenszkói magyar reformátusság. Isten áldása legyen munkájukon!

Az erdélyi egyházkerület közgyűlése. Bethlen Gábor nagy fejedelem emlékezetének jegyében és szellemének hatása alatt folyt le az erdélyi testvéregyházkerület közgyűlése. Dr Makkai Sándor püspök főlemelő alkalmi imádsága után Ugron István főgondnok alapos történelmi tanulmányon felépített emlékbeszéddel áldozott a nagy fejedelem emlékének. Majd Vásárhelyi János főjegyző nagyhatású beszéd után ünnepi határozati javaslatot terjesztett elő, melyet a közgyűlés tagjai állva hallgattak végig. Ezután püspökünk te te meg lapunk vezető helyén közölt nyilatkozatát, melyet a közgyűlés hosszantartó tetszés nyilvánítással fogadott. — Másnap a lelkészszenteléssel egybekapcsolt istentiszteleten Jancsó Sándor igehirdetésében ismét Bethlen Gábor lelke állott előttünk és délután magas színvonalu emlékünnepe volt, melyen Reményik Sándor és Maksay Albert alkalmi költe-

ményeiket olvasták fel, dr Makkai Sándor püspök pedig maradandó hatású beszédet mondott.

A Károli Gáspár Irodalmi Társaság megszervezésére kiküldött bizottság november 22-én tartotta gyűlését Kolozsváron. Ez alkalommal megalapította a társaság alapszabályait melyeket Csernák Béla főjegyző dolgozott ki. Ezek szerint a Társaság székhelye Kolozsvár, célja ugyanaz, amit a nagykárolyi ünnepélyes gyűlés megjelölt. Tagjai háromfélék: alapító, rendes és választott tagok. A rendes tagsági díj évi 200 lei, az alapító ennek tiszterese. Ezekért a díjakért a tagok a Társaság kiadványait kedvezményesen kapják. Választott tag — irodalmi érdemeik alapján — legfeljebb 40 lehet. Megállapította a bizottság a Társaság szervezeti és megalakulásának, valamint a választott tagok megválasztásának körülményeit. E szervező bizottsági gyűlés után a legelső teendő a taggyűjtés megindítása.

A fiszántuli egyházkerület főgondnoki tisztségére gróf Degenfeld Pál középszabolcsi egyházmegyei gondnok megválasztását hozták javaslatba. Ő a kerület egykori nagynevű főgondnokának, gróf Degenfeld Imrének unokája. Egyházkerületi aljegyzővé Kolozsvári Kiss László, debreceni lelkészt választották meg.

A Dunamelléki Református Egyházkerület egykori nagynevű püspöke, Szász Károly

születésének századik évfordulója alkalmából, f. évi november hó 24-én, vasárnap d. u. 5 órakor az egyházkerület székházának dísztermében emlékünnepelet tartott.

Bablen Gábor c. mult szá-munk vezércikkének utolsó előtti mondatából: „Ő az egyetlen magyar király“, elírás folytán kimaradt e szó: református. A mondat tehát így van helyesen: „Ő az egyetlen *re-formátus* magyar király“.

Irodalmi újdonság. Norden Henrik: Der Nefte des Zaubers c. munkáját lefordították és kiadták: Szaplanczay Bertalan és Szaplanczayné dr Sziklay Ilona. Ára 85 lei. Ismertetni fogjuk

Tanári bibliakör. Dr Mátyás Ernő sárospataki főisk. igazgató okt. 22 én tanári bibliakör megalakítására hívta össze a pataki tanárokat. A bibliakör iránt a tanárok körében nagy érdeklődés nyilvánult meg.

Református napok Zomborban. A jugoszláviai református egyházmegye traktuális gyűlésével kapcsolatban november 12—14. napjain református napokat tartott. Ezeken a legsürgősebb belmissziói ügyeket beszélték meg, úgymint a vasárnapi iskola, az iratterjesztés és ifjusági munka a gyülekezetben, mely tárgyak előadója Forgács Gyula sárospataki lelkész, a magyarországi egyet. konvent belmissziói előadója volt. Ezeken kívül a diakonissza ügyeket is tárgyalták s a gyülekezetek részére nyilvános istentiszteletek és előadások voltak.

Az áldozatos hit. Homoród-szentlászló 171 lelket számláló kicsiny gyülekezete új templomot épített, az új templom tornyába új harangokat és a templomba új orgonát vásárolt. Még a háboru előtt el kezdték a pénzt gyűjteni a templomépités céljára. A begyűlt pénz a háboru alatt teljesen elértéktelenedett. A háboru után újból hozzákezdték a pénzgyűjtéshez. Az országos gyűjtés során azonban csak 126,000 Leit tudtak összehozni. Ekkor megrótták önmagukat. Egy-egy családra 7—8000 Leit, a legszegényebbre is 1—2000 Leit róttak ki. Az áldozatban kivette részét a cselédsorban idegen városban szolgáló fiatalság is. Akik szintén 1000—2000 Leivel járultak a templomépitéshez. — Jellemző, hogy a templomszentelés napján is érkezett egy Brassóban szolgáló ifju embertől 8000 Lei az új templomba beállítandó kályhára és egy cselédleány pedig 2000 Lei költséggel urasztali készletet vásárolt. A mi elnémult harangjaink vajjon mikor fognak megszólalni?

Szász Károly születésének századik évfordulója alkalmából centennáriumi bizottság alakult Budapesten, mely magában foglalja a magyar közélet legnagyobb kiválóságait. Ebből az alkalomból 5 kötetes diszkiadásban adták ki a nagy író püspök műveit. Ára 75 pengő.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Ismét kapható a Kisbetűs Énekeskönyv

Ára 82 Lei. -- 10 drb
vételenél 75 Lei.

Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sandor-u.) 14

Legszebb alkalmi ajándék
a nt. Selkész urak részére
a palást.

Kérem a Nőegyletek stb.
nb. rendelését.

SZÁNTÓ JÓZSEF

palást készítő

Hódmezővásárhely.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
 Nagytiszt. Református Lelkeszi Hivatalna
 Jud. Bihor Tinca—Tenk

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
 Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik hetibetét gyűjtéssel. *Le-
 számított váltókat. Folyósít jelzálog-
 kölcsönöket. Átutalásokat előnyösen
 teljesít. Minden bankszerű üzletet
 kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a frieszli „Adriai”
 biztosító-társaságot. 48**

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
 rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
 gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
 és pedálos harmoniumok ál-
 landóan raktáron. Orgona-
 javítások, tisztítások és
 hangolások pontosan eszkö-
 zöltetnek. Költségvetéssel és
 harmonium árjegyzékkel dij-
 talanul szolgálunk. 48

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

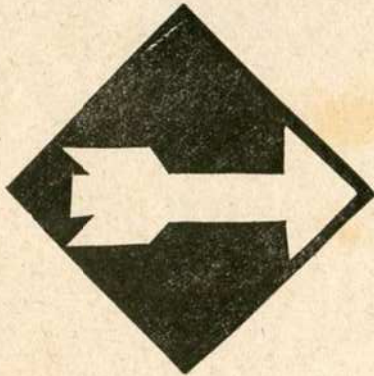
48

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
 harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

„RÁDIÓ-LEXIKON“

a vidék legideálisabb
vevőkészüléke!

Szenzációs újdonság!

Legszébb és leghasznosabb ajándéktárgy
mindenki részére!

Kálmán mérnök üzletfelem rádió-készülékei. Nem kell akkumulátor. Nem kell anódtelep, sem anódpótló! 2—7 közönséges, mindenütt beszerezhető zseblámpaelemmel kitűnő fejhallgató erővel veszi az európai nagyobb adókat. Zöreijmentes, kristálytisza vétel! Működik villanyantennával, vagy pár méter kifeszített közönséges csengődróttal is. **A vidék legideálisabb készüléke**, mert kezelése rendkívül egyszerű, üzemköltsége a legminimálisabb, az akkumulátor-töltések elesnek. Minden készülék teljes felszereléssel, tehát lámpával, fejhallgatóval és telepekkel együtt egy elegáns, bársonnyal bélelt **diszes kötésű, könyvalaku kazettába van beszerelve.**

Megrendelhető:

Béres Károly

könyv- és papirkereskedésében

Oradea – Nagyváradon

Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor-utca) 14. sz.

Szállítás előtt a készüléket Kálmán mérnök ur felülvizsgálja és teljesen friss elemekkel látja el. — Megrendeléskor a fele összeg előre beküldendő, a maradvány utánvételezve lesz. — Postaköltség önköltségi áron felszámítva.

Legkisebb egylámpás készülék teljes felszereléssel (csak 2 elem kell hozzá) Lei **1900**
Nagy hatásfoku 1 lámpás készülék 6 elemmel, egy fejhallgatóval Lei **2600**
Külön fejhallgató Lei **200**
Két lámpás albumszerű készülék 7 elemmel, 2 fejhallgatóval [négy hallgatót is elbir] Lei **3600**

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

ISTEN NEVÉVEL

Egyházmegyei gondnoki székfoglaló.

„Isten nevével“ kezdem el tisztségemet, mellyel engem a nagybányai egyházmegyébe tömörült magyar református véreim — érdememen felül kitüntetve — megtiszteltek. Isten nevével kezdem, mint ahogyan ezzel akarom teljesíteni és majdan be is végezni szolgálatomat. Először is tehát az én őrző és áldó Mennyei Atyámhoz rebegem fel alázatos hálámat és imádó könyörgésemet. Hálámat, hogy ezt a kiváltságos szép napomat megérnem engedte és könyörgésemet, hogy működésemmel megfelelhessenek a hozzáfűzött nagy várakozásoknak, hogy legyek méltó a nagy elődökre és példa az utódoknak. Aztán az emlékezés szárnyán küldöm fel a Lelkek honába deres fejjel is szerető gyermeki szívemet, még haló poraikban is áldott jó szüleimnek, akik az Isten útjára neveltek, akik irányt mutattak nekem az életre. Végre hálás köszönetemet adom át az egyházközségeknek, amelyek méltónak tartottak engemet — a méltatlant — erre a diszes vezértisztségre.

A halhatatlan Vörösmarty ősz Peterdijének örök igazságához alkalmaztam céltudatosan életem folyását: „Jobb nekünk a Vértés vadonában, kis tanyánk ott nyugodalmat ad.“ Nem kerestem a nyilvánosságot és most, ha mégis elhagyom nyugalmat adó, csendes kis tanyám, teszem ezt kizárólag azért, hogy eddigi három évtizedes egyházi működésemmel még intenzívebben és szélesebb keretek közt szolgálhassam az én jó Istenemet és az én nagyon szeretett magyar református Egyházamat, amelynek hívása nekem parancs.

Parancs, mert az elmúlt véres korszak az emberiség vad ösztöneit felszabadítva, eltaszította a népeket az Istentől. Isten országa elhalványult a lelkekben. A békekötés pedig új helyze-

tet teremtett számunkra, amelyekbe elhelyezkednünk kell. Eddig ismeretlen nagy feladatok sulyosodtak reánk. Kényszerítő szükség tehát, hogy magyar református kisebbségi életünk nagy küzdelmeiből mindannyian kivegyük részünket és mindenki teljesítse reá rótt kötelességét. Engem erre a helyre parancsolatok, ezért: „Itt állok, másként nem tehetek.“

A mi feladatunk és célunk népünket visszavezetni Jézus által az örök Istenhez. A református vallásosságot, az őt megillető magas piedesztálra újra felemelni az erkölcsök javítása által. Ezért első és legsürgősebb teendőnek tekintem minden eszközzel a Hitet élővé és hatóvá, a Hitéletet izzóan intenzívvé tenni, a csökkent vallás- és egyházszabadság megjavítását kiküzdeni. Ez a *Jelen* problémája.

De reánk, a mi viszonyaink között még egy sokkal sulyosabb kötelesség nehezedik: a *Jövő*. Egyházunk megváltozott helyzete parancsolóan követeli megalapozni a Jövőt, ami annál komplikáltabb feladat, mert iskoláink fenntartása, — nem is említve azok korszerű fejlesztését, — csaknem legyőzhetetlen akadályokba ütközik, helyes iskola- és népnevelési politika nélkül egyházi intézményeinknek és velük együtt magának Egyházunknak is sirját ássuk meg. A küzdelmet tehát fel kell vennünk, bármily óriásinak is látszó akadályokkal és iskoláinknak és más egyház szociális intézményeinknek a végsőkig megfeszített *áldozatkészséggel* megteremteni a biztos és szilárd alapot a továbbműködésre és azokat megdönthetetlen tartalommal telíteni a régi, tiszta protestáns hitelvek által. Ez a feladat talán emberfeletti. Egy, csupán csak egy módon lehet biztos a siker.

Ez a csodaszer: az *Egyetértés*, melynek kerete a fegyelem, motorikus ereje a keresztyén szeretet. Viribus unitis! Le kell mondani az egyéni önös érdekekről, le kell vetköznünk az ősturáni átkot, le kell győznünk önmagunkban a széthuzás és pártoskodás szellemét, meg kell ölnünk a visszavonás ördögét és csak egyet néznünk állandóan, önfeledten, merőn: a *Közt*.

Ezzel győzhetjük le csupán a legnagyobb akadályokat is, ezzel biztosíthatjuk a *Jelent* és építhetjük meg a *Jövőt*.

Biztosítani a *Jelent* és építeni a *Jövőt*, ez a mi feladatunk. Egyházunk keretén belül. Kifele, az egyházak közti viszonylatban a *Békesség* megteremtése, ápolása és erősítése. Minden egyháznak, közelebbről pedig a krisztusi egyházaknak a végső cél közössége miatt természetesen számos érintkezési felülete van és így az egymásrataltság kikerülhetetlen. A közös végcél és az emberiség jövője, de meg a jelen nyugodt, sikeres

munkája érdekében és az erők szétforgácsolásának bomlasztó erejét megakadályozandó, az egyházak közötti béke alapvető szükségesség.

Ezeknek, az egyes ember erejét messze túlhaladó gigászi feladatoknak szolgálatára és munkálására foglalom el gondnoki székemet. Ha képességeim a közremunkálásra is elégtelenek és gyöngéknek bizonyulnának, ne reám vessetek, hanem azokra, kik erősnek tartottak engemet reá. De ha mindannyian egyet-értünk, ha céltudatosan összemunkálkodunk, ha becsületes elképzeléseimben és feladatomban támogattok, ha vezetőitek mellett minden körülmények között kitarítottok: akkor a közös munka eredményes leend. „Viribus unitis.“ Én a magam részéről erre a helyre meggyőzhetetlen, becsületes *Akaratot*, mocsoktalan, acélkemény *Hitet* hoztam, melyeket egy élet roskadásig nagy megpróbáltatásai jegecesítettek ki. Akaratot és Hitet, mely reményt szül és sikert teremt, mert:

„Aki Hitét megtartja, megtartja azt a Hit.“

Dr Böszörményi Emil

Vásárhelyi János erdélyi püspökhelyettes-főjegyző beszéde egyházkerületi közgyűlésünkön.

Kedves meglepetésül szolgált, hogy az erdélyi egyházkerület közgyűlésünkre két képviselőt küldött, Vásárhelyi János püspökhelyettes-főjegyzőt és dr Illés Gyula tanácsost, akik közül a főjegyző úr a következő szavakban tolmácsolta Erdély testvéri érzületeit:

Főtiszteletű és Méltóságos Közgyűlés;

Az Erdélyi Református Egyházkerület nevében jelentünk meg, hogy tolmácsoljuk legmélyebb üdvözetét és áldás kívánóságát kerületünknek s ugyanakkor hálás köszönetet mondjunk a Főtiszteletű Közgyűlésnek, a királyhágómelléki egész Egyházkerületnek a velünk szemben ismételten kifejezésre juttatott testvéri jóindulatért.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Kerületünk egyházi és világi rendjei az utóbbi időkben két alkalommal találkoztak a Gondviselés által rendelt áldott ünnepségeken s váltottak testvéri szót egymással. Első alkalommal Nagykárolyban voltunk együtt, hogy tisztességtételünk láthatatlan szószékéről alázatos és engedelmes szívvvel meghallgattuk a legáldottabb hatásu, legtiszteletreméltóbb kálvinista prédikátornak, amaz, „istenes vén-

embernek", Károli Gáspárnak megtartó tanítását: „A teljes irás Istentől ihletett és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbulásra, a fenytetésre, mely igazságban vagyon. Hogy tökéletes legyen az Isten embere, midőn jócselekedetre tökéletesen felkészített". [II. Tim. III. 16, 17.] Szívünkbe vesszük az isteni figyelmeztetést, hogy meglankadt hitünk megújulásának, megromlott közéletünk erkölcsi meghiusulásának nincs más forrása, csak Istennek ígéje és a gyógyító forrás, mely két ország romlását meggyógyíthatja.

A másik alkalom a nagy kálvinista fejedelem emléke előtti közös hódolatunk volt. A haldokló fejedelem előtt állottunk meg, hogy az Ő életének nagy bizonyágtételéből vessük szívünkbe a tételt: Az Evangélium Istennek ereje. Az egyetlen erő, mely egyeseket és nemzeteket is a halál felett is diadalmaskodó örök élet mennyei bizodalmaival erősít és vigasztal meg. Most egy elhaló esztendő utolsó hónapjában ismét együtt vagyunk. Önkéntelenül is arra gondolunk, hogy mi az a közös tanulság, amely az eseményeken keresztül mindnyájunkhoz, mint Isten utmutató tanácsa, megtartó figyelmeztetése szól. Én úgy érzem, hogy ez a tanács és ez a figyelmeztetés ebben az ígében van: „Tartsuk meg a mi reménységünknek tántorgás nélkül való vallását, mert igaz az, aki ígéretet tett. És ügyeljünk egymásra, vagy amint Károli fordította, becsüljük egymást, hogy magunkat felindítsuk az atyafiui szeretetre és jócselekedetre. El nem hagyván a magunk gyülekezetét, amint szokásuk némelyeknek, hanem intvén egymást annyival is inkább, mivel látjátok, hogy ama nap elközelget." [Zsid. X. 23—25.] Ez igei isteni köteleztetésének öntudatában köszöntöm a közgyűlést. Ugyanazon édesanyának, a magyar református Anyaszentegyháznak gyermekei vagyunk. Tradícióink, munkakörünk, külső megjelenésünk lehet különböző, de egy a szívünk, az a magyar szív, melynek vallomása a legnagyobb magyaré: „A magyar nép feldicsőítése ég minden csepp véremben" s vallomása, vágya, törekvése is az Övé: „Életemmel, véremmel szeretnék segíteni rajta." Egy a hitünk. Hitünk az a kálvinista hit, melynek fővigasztalása: hogy nem a magamé, hanem mind testestől, mind lelkestől a Krisztusé vagyok. És ha Isten velünk, senki sem lehet ellenünk. Közös azért elhivatásunk is. Az Istentől kirendelt munkakörben rendeltetésünk, hogy megőrizzük a mi reménységünknek tántorgás nélkül való vallását." Ügyeljünk egymásra s érezzük a felelősséget, melylyel Istennek tartozunk.

Most mi különösen ezt érezzük át: Ügyeljünk egymásra,

becsüljük meg egymást. Ki ügyel reánk, ki becsül meg minket, ha mi egymásra nem ügyelünk és egymást meg nem becsüljük. Vigasztaljuk egymást, bátorítsuk egymást, segítsük egymást, mert csak így tudjuk megőrizni reménységünknek vallását, így tudjuk betölteni rendeltetésünket úgy, hogy ama napon tiszta lélekkel tudunk szólni: A hitet megtartottuk, a nemes harcot megharcoltuk.

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés! Országos közéletünkben a Kálvinista Egyetemes Egyháznak munkája isteni küldetés avégből, hogy jóbizonyságot tegyen az evangéliumi keresztyén hitélet kulturális szolgálatának és küldetésünk igazsága mellett. A világprotestantizmus szeme rajtunk: Vigyázzunk, hogy Krisztus neve ne meggyalázva, de megdicsőítve legyen országunkban, a mi Egyházunk nemes kulturmunkája által is. A Krisztus pedig tanítványainak egy ismertető jelt adott: Arról ismerik meg, hogy az Én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.

Szeretet küldött, szeretet szavával köszöntjük a Főtiszteletű Közgyűlést. Kérem fogadják szeretettel testvéri szavunkat, hogy szeretetben egyesült közös munkánk, Egyházunk megújult munkája által, hirdesse diadalmasan: Nem halunk meg, élünk és hirdetjük az Isten dicsőségét.

Isten áldása legyen elvégzendő munkájukon!

Az új liturgia ügye az erdélyi egyházkerület közgyűlésén.

A november 23–25-én tartott erdélyi egyházkerületi közgyűlés legfontosabb tárgya az új liturgia volt. A közgyűlés tagjai mindnyájan kellően mérlegelték a nagy horderejű kérdés súlyosságát és izgatott várakozással, sőt erős vitára felkészülten néztek a tárgyalás elé. Ez annál is inkább indokolt volt, mert ismertté lett az igazgatótanács határozati javaslata, mely „A mi istenitisztelestünk” c. új Ágendás könyvet és vele természetesen a benne foglalt új liturgiát kötelezővé tenni javasolta. Az is köztudomásu lett, hogy az igazgatótanács állásfoglalása nem volt egyhangu, sőt elenyészően kevés, állítólag két szótöbbséggel döntött az új liturgia mellett. Ily körülmények között a javaslat ellenzői nagy bizakodással tekintettek a közgyűlés döntése elé.

A tárgysorozat rendjén 23-án délután következett az új liturgia ügye és csaknem az egész délutánt késő estig ez foglalta le. Több, mint négy órán át tartott mindvégig magas színvonalu minden szenvedélytől mentes komoly, sőt emelkedett

vitában sorakoztatták fel a hozzászólók érveiket a javaslat mellett és ellen.

Az igazgatótanács javaslatát Vásárhelyi János egyházker. főjegyző terjesztette elő. Részletesen ismertette a kérdés történeti részét: az új ágendáskönyv előállítását. Majd az igazgatótanács idevonatkozó ténykedéseit és határozatait, aztán az egyházmegyék véleményét összegezte s végül egész tanulmány-számba menő filippikában cáfolta az ellenvéleményeket és védelmezte a szerkesztőbizottság álláspontját. Mindezek után felolvasta az igazgatótanács következő határozati javaslatát:

Egyházkerületi közgyűlésünk

1. Megállapítja, hogy az 1921. július 2—5 iki közgyűlés 74. sz. határozatával szükségesnek kimondott új Ágendáskönyv megszerkesztésére nézve az Igazgatótanács eleget tett megbízásának és az általa 1921. november 17 én kiküldött, majd 1927. januárjában újból kiegészített szerkesztőbizottság „A mi istentiszteletünk” c. Ágendáskönyv megszerkesztése és megírása által az egyházmegyék, intézetek és egyházi sajtó általános véleménynyilvánítása szerint is, a kitzűzött feladatot kielégítő módon elvégezte.

2. Az ágendáskönyv egyes részeire tett nyilatkozatok alapján megállapítja, hogy az istentiszteletek kezdetén és végén [az előfohász előtt és az áldás után] orgonaszó, esetleg gyülekezeti ének alkalmazása semmi akadályba nem ütközik; hogy a konfirmációi istentisztelet alkalmával az urvacsoaraosztás ott, ahol ahhoz a gyülekezet ragaszkodik, akadálytalanul eszközölhető; hogy bűnvalló és hitvalló imádságnak s az Úr imádságának a lekipásztorral való hangos együttmondása nem kötelező, hanem csak kívánatos.

3. Tekintetbe véve az egyházi közvélemény tulnyomó többségének kívánságát, a házasságkötésnél az új Ágendáskönyv által beiktatott fogadalom helyett — gyakorlati okokból — az eddig használt esküt tartja fenn és mondja ki használandónak.

4. Egyebekben „A mi istentiszteletünk” c. Ágendáskönyvet az Erdélyi Ref. Egyházkerület hivatalos Ágendájának mondja ki s annak kötelező használatbavételét az összes gyülekezetekben és mindenfajta istentiszteleten, 1930. január hó 1-vel elrendeli.

5. Fennmarad a zsinatnak az a joga, hogy megállapíthatja, hogy az Ágendáskönyv a református hitelveknek megfelelő e és abból a célból, hogy annak használata a romániai református egyház egészére nézve kiterjeszhető legyen, — a királyhágó-melléki egyházkerület elnökségének egyetértő hozzájárulása esetén — közgyűlésünk a zsinathoz feliratot intéz.

E javaslattal szemben az ellenzéki szónokok [Biró Lajos, Árkossy Jenő, Kovács László, Donáth László, Tőkés József] azzal érveltek, hogy az igazgatótanács túllépte hatáskörét, mert csak új ágendáskönyv és nem új liturgia készítésére kapott megbízást, továbbá, hogy a liturgiaváltoztatás a zsinat joga és bár a megbízás keletkezésekor: 1921 ben még megvolt a ke-

rületnek e joga, ma már, mikor a romániai zsinat megalakult, e joga megszűnt. Végül az egység szükségességét hangsúlyozták, ami ez új liturgiának a kerület részére kötelezővé tétele által lehetetlenség lenne és néhányan (Biró L., Árkossy J., Kovács L.) melegen hivatkoztak reánk királyhágómelléki kerületre, amelyel egyetértésben és egységesen kell a zsinaton megszerkeszteni az új liturgiát s így a testvériséget tettekkel kell kimutatni. Ezek alapján a kérdés napirendről levételét és a zsinat elé terjesztését indítványozták.

A vita főleg a jogi alap körül forgott. Az igazgatótanács álláspontjának védői (dr Kristóf György, Hegyi András, dr Tusa Gábor, dr Tavaszy Sándor, Kovács Sándor) azt bizonyították, hogy a kerületnek megvan a liturgia változtatási joga, mert a VIII. tc. kivételes helyzetet biztosított a részére, de különben is 1921-ben, mikor e munkálatra megbízást adott, mindenben zsinati jogkörrel bírt. A vita közben felszólt az igazgatótanács mellett dr Makkai Sándor püspök is és az az ellenvetésekre többször replikázott az ügy előadója: Vásárhelyi János. Vásárhelyi Zsigmond pedig közvetítő indítványt tett, mely szerint a kerület léptesse életbe, de a zsinathoz is terjessze fel annak megvizsgálása végett, hogy nem ellenkezik e hitelveinkkel?

Mivel a két ellentábor egyenlő erejű volt és közös meg-egyezésre jutni nem sikerült, a döntést előbb el akarták halasztani. De minthogy ennek is nagy ellenzéke volt, sőt a hangulat egyre izgatottabbá vált, a gyűlés felfüggesztése után dr Makkai Sándor püspök az elnökség nevében bejelentette, hogy *tekintettel a közgyűlés hangulatára és arra, hogy e tárgyban megnyugvásra nem sikerült jutni, a közgyűlés hozzájárul, hogy a napirendről levétessék, de az igazgatótanács összes intézkedéseit érvényben hagyja.*

Ezt a közgyűlés nagytöbbséggel elfogadta.

Igy a lelkek kölcsönösen megnyugodtak és mindkét részről megérlelődött a meggyőződés, hogy ily nagyfontosságú ügyet szavazással, vagy éppen csekély szótöbbséggel nem szabad eldönteni. De megnyugodhatunk mi is, mert így az ügy a szerintünk egyetlen törvényes fórum: a zsinat elé fog kerülni, hol a mi képviselőink is kifejezésre juttathatják véleményünket. Mindenesetre elismerés illeti e határozatért a testvér egyházkerületet és a határozattá lett javaslat proponálóját: a kerület nagybölcsességű püspökét.

A történeti igazságért meg kell állapítani, hogy e határozat kialakulásában, a testvériesség e dokumentálásában nagyrésze volt annak, hogy kerületünk küldöttsége megjelent s különösen nagyrésze volt püspökünk testvériségről bizonyoságot tevő ünne-
pélyes nyilatkozatának.

Debreczeni István

**Rendeljünk: Református
Árvaházi Képes Naptárt!**

A bihari egyházmegye közgyűlése.

November 19 én tartotta a bihari egyházmegye őszi közgyűlését, melynek legfontosabb pontját az egyházmegye anyagi és szellemi, lelki és testi életét felölelő, a legapróbb részletekig mindenre kiterjedő esperesi jelentés képezte. Vadai Béla esperes buzgó imádsága után Telegdi József egyházmegyei gondnok tartott megnyitó beszédet, melyben rámutatott a fontosabb eseményekre, zsinatra, Károli- és Bethlen ünnepségekre, de különösen kiemelte a főlisztelelű Püspök urat ért méltatlan támadást, mellyel szemben nincs más teendőnk, — mondotta — mint a Püspök urat ragaszkodásunkról biztosítani, amit az egyházmegye egyhangu helyesléssel ki is fejezett.

A felsőbb hatósági rendeletek kapcsán a közgyűlés kimondja, hogy a középiskolák támogatásához lelkészek évi 200, segédlelkészek és tanítók 100 Leiel járuljanak hozzá. A nagyváradi Árvaháznak kerületi árvaházzá leendő átvétele tárgyában közgyűlés megkeresi az egyházközségeket, hogy hajlandók e erre a krisztusi nagy célra áldozataikat meghozni. A bibliai vasárnap megtartására nézve úgy határozott, hogy az minden év szeptember utolsó vasárnapján tartassék meg.

A megüresedett világi tanácsbírói állásra dr Soos István ügyvéd, városi tanácsos választatott meg egyhangulag, ki az esküt le is tette. Esperes üdvözlő szavaira kijelenti, hogy mint eddig, ezután is a béke és megértés szellemében akar munkálkodni.

Az esperesi jelentés mindjárt az elején örvendetes tényről számol be: a lelki élet terén megindult az intenzivebb munka, ami az isteniszteletek látogatásában, az urvacsorázók számának emelkedésében és az áldozatkészség nagyobb mérvében is megnyilvánul. De örvendetes haladás tapasztalható a belmissziói munka minden ágánál is. A vasárnapi iskolák, bibliakörök és vallásos estélyek kevés kivétellel minden egyházban meg vannak szervezve s az áldásos munka megindult. Ezekkel kapcsolatban felir a közgyűlés a kerülethez, hogy a belmissziói munka minden ágának zavartalan folytatására az engedélyt az egész kerület részére szerezze meg a kormányhatóságoktól akár népszövetségi, akár más célra vezető alapon, hogy a helyi hatóságok akadályt ne gördíthessenek elébe. Hítelveinkkel ellenkező szokás a temetők kivilágítása, amely csak pár nagyobb egyházban van meg s errenézve kimondotta közgyűlés, hogy ahol a temető a ref. egyház nevében van, ott az idegen vallásuak sirján is tilos a világítás, bár mindenütt az illető lelkészre bizza, hogy ennél az eljárásnál kellő tapintattal járjon el.

Szomorú, és aggasztó tény a pelbárthidai egyházban tapasztalható egyenetlenség és viszálykodás, mely odáig fajult, hogy a kevésszámú adófizetők miatt nem lehet presbyteriumot választani, továbbá a paptamási-i egyháztanács makacs ellenállása és törvényellenes magatartása, mely a lelkészi díjlevelet még mindig nem hajlandó csonkítatlanul kiadni. Közgyűlés a presby-

teriumot feloszlatta és ebben az ügyben is felirt az Egyházkerülethez.

Tanítói beiktatások és kisebb fontosságú ügyek letárgyalásával és elintézésével a közgyűlés fél 2 órakor véget ért.

Délután bírósági ülés volt.

Jegyző.

Felhívás a Királyhágómelléki ref. tanítókhoz

Kedves Kartársaim!

Ez év tavaszán Veress Ferenc nagybányai kartársam egy igen életrevaló és könnyen megvalósítható eszmével: a tanítók segélyegyesületének megalakulásával foglalkoztatta egy tartalmas cikk keretében a tanítói közvéleményt.

Gondoltam, hogy nem fog kerülni közülünk senki, aki ebbe a segélyegyesületbe be ne lépne. Csak akkor csodálkoztam el végtelenül, mikor az egyházkerületi pénztárnok urnál a belépési díjat befizettem, hát addig 2, azaz kettő volt a belépett tanítók száma. [Ma már 5 [öt] Szerk)

Közülünk azt hiszem, akik ezen a szerény pályán működünk, kevésnek van meg az a tehetsége, akár földi vagyomban, akár kiváló jó fizetésben, hogy a reá véletlenül bekövetkező szerencsétlenség, vagy halálesettel felmerülő költségeket csakugy könnyedén fizethessék. Legnagyobb részünk örül, ha a mindennapi kenyérre telik a szűkösen megszabott tanítói fizetésből, a gyógykezelési, vagy temetkezési költségeket csak kölcsönből fizethetjük ki, ha ugyan ad valaki kölcsön egy szegény tanítónak.

Nyugdíjintézet alakításáról egyelőre nem is beszélhetünk, hiszen ahoz sincsen tehetségünk, hogy a lelkészek nyugdíjintézetébe belépjünk, még 50% illeték reductió mellett sem, mert nincs miből fizetni a járulékot.

Mindezek dacára csekély mértékben tudunk segíteni magunkon a segélyegyesület megalakításával, csak félre azzal az átkos elfásultsággal, mely 10 év óta a református tanítóságot valósággal megdermeszti és teljesen közönyössé teszi minden iránt.

„Egy mindnyájunkért, mindnyájunkégyért” elvvel fogjunk a dologhoz, alakítsuk meg a Királyhágómelléki református tanítók segélyegyesületét, de ne maradjon ki ebből egy tantestületi tag sem, mert azt nem lesz még laikus sem hajlandó elhinni, a legszegényebb helyzetben levő kartársról sem, hogy 100 Lei belépési díjat ne tudna befizetni s egy-egy kartárs elhalálózása alkalmával szintén ne tudna 100 Leit megvonni magától.

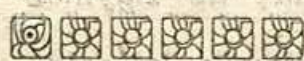
Itt már nem a tehetség, hanem az akarat és a belátás hiányzik.

Tehát a fő az, hogy mielőbb legyen meg a segélyegyesületünk, a többi részletkérdés.

Akinek azonban még jobb eszméje van a sorsunk jövőbeni biztosítása szempontjából, álljon elő s az eszmék közül a leghasznosabbat, legpraktikusabbat keresztül vinni.

Kartársi üdvözlettel:

Jakab Lajos, szalacsi tanító.

HIREK

A biblia ünnepe Várasfenesen. Maradandó emlékü templomi ünnepély volt december elsején Várasfenesen amelyen a Belényes körüli lelkészek majdnem teljes számban megjelentek. A templomot teljesen megtöltő lelkes közönség áhitattal hallgatta az ünnepély palástos résztvevőit, akik közül hárman végeztek szolgálatot. Szakács Dénes tárkányi lelkész lendületes imádságot mondott, Jakab Viktor belényesi lelkész adventi gondolatokban bővelkedő találó beszéddel hívta fel a híveket a teljes megtérésre, míg Nagy Zoltán belényesujlaki lelkész a bibliáról és a biblia magyar fordításáról tartott népies szabadelőadást. Az ünnepély után Juhász András helybeli lelkész hajlékában volt alkalmi szeretetvendégség, amelyen a vidéki intelligens egyháztagok közül is többen megjelentek. A kettős ünnepély nagyban hozzájárult a hitbeli és kollé-

giális összeköttetés elmélyítéséhez.

Memesszói adományozás a Bánátban. A szigetfalui egyháznak egy 11 ezer lei értékű urasztali kelyhet adományozott néhai Domján Lajos ref. lelkész neje a boldogult meghagyásából s annak megáldása ünnepélyes keretek között folyt le urvacsora vételekor. A serdülő ifjúság részére pedig 110 darab egykoron polgári iskolákban (ifjusági könyvtár címen) használt könyvet adományozott. A meghaldogult lelkész emléke ezen becses adományozás által időtlen időig fennmarad az egyháztagok szívében, lelkében.

Társszerkesztők: Ar dai Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 5188—1929 II. szám. *Valamennyi iskolafenntartó hatóságnak.* Egyházkerületi közgyűlésünk 116. sz. határozata alapján felhívom azokat az iskolafenntartó egyházközségeket, ahol erre szükség mutatkozik és az anyagi előfeltételek megvannak, hogy még e hó folyamán nyujtsák be kérvényüket a püspöki hivatal útján a minisztériumhoz új tanterem megnyitásának engedélyezése céljából, további utasításokat a püspöki hivatal ad az érdeklődőknek. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 6. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Ismét kapható a Kisbetűs Énekeskönyv

Ára 82 Lei. -- 10 drb
vételnél 75 Lei.

Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében
a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Ioan Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

Legszebb alkalmi ajándék
a nt. Selkész urak részére
a palást.

Kérem a Hőegyletek sly.
nb. rendelését.

SZÁNTÓ JÓZSEF
palást készítő
Hódmezővásárhely.

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkeszi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak ei.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORDER—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetéteket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítol váltókat. Folyósít jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.*

**Képviselet a triezsi „Adriai”
biztosító-társaságot.** 49

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendü kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitünő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 49

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

Alapított 1840-ben

REFORMÁTUSOK LAPJA

h Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-ulca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyökre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

Egyházkerületünk közgyűlése.

December 5-én tartott kerületi közgyűlésünkről a következőkben számolunk be:

A XC. zsoltár buzgószagos eléneklése után püspökünk áhitatos imádsága emelte Istenhez lelkünket, segedelemért könyörögve. Főgondnokunk egyházi életünk minden eseményére és viszonyára kiterjedő, körültekintető beszédében kegyelettel emlékezett meg az elhunytakról, közöttük elsősorban Boros Zoltán e. m. gondnokról. Kiemelte a zsinat megnyitását, a nagykárolyi Károlyi ünnepnapok áldásos hatását és ezek egyik maradandó határozatát, a Károlyi Gáspár Irodalmi Társaság megalakítását. Bejelentette az iskolai államsegély egyharmadának kiutalását, melynek összege azonban minimális. Nem szabad — mondotta — megalégednünk vele és összetett kézzel nézni a kormány alamiznaszerű támogatását, hanem tovább kell folytatni a küzdelmet. Nehány nagy vonással erőteljesen jellemezte iskoláink küzdelmes helyzetét és kitűzte a jövőben megvalósítandó célokat. Végül Bethlen Gábor halála 300 éves fordulója alkalmából Isten iránt való hálaadással adózott a nagy fejedelem emlékezetének.

Napirend előtt dr Nagy Sándor egyh.-m. gondnok a következő beszédet tartotta:

Főtiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A legenda szerint, mikor a teremtő az embert jótulajdonságokkal akarta már felruházni, csupán a többek között: a hála erényét őrző angyal oly hátul került a mennyei karba, hogy az emberek egyrésze annak ajándéka nélkül távozott el az Úr trónusától és így csak a későbbben jövőknek juthatott ebből is utravalóul.

Bizonyára ennek az előresiető és mással nemtörődő ember-

tipusnak lehet késő nemzedéke az az egyén, aki nem találván eléggé gyors lendületűnek azt a tempót, mellyel az életben haladnia engedtetett az Úr Isten által: nemcsak végzetes lépésre ragadtatta magát, hanem azt azzal igyekezett alátámasztani, hogy jóltevőjét, a mi itteni kálvinista magyar egyházunk fejét, a mi szeretett püspökünket tette izléstelen támadásai céltáblájává, mérgezett nyilakkal lövöldözvén felé.

Ez eljárás mindnyájunk lelkéből a jogos felháborodást és a legteljesebb megbotránkozást váltotta ki.

Nem kívántuk azonban növelni a támadó szarvait az élénk felháborodás külső, ünnepélyesebb nyilvánulásával.

Tudatában vagyunk annak, hogy azok a támadó nyilak, visszapattannak arról a szilárd jellemről, anélkül, hogy abban a legcsekélyebb mértékben is kárt okozhatnának.

Mégis szó nélkül nem mehetünk el az események mellett. Lehetetlen az, hogy kerületünk fejét, a mi szeretett Püspökünket, ne vegyük körül fennszóval és megbecsülésünk külső jeleivel.

Ugyanazért bátor vagyok előterjeszteni a következő indítványt:

mondja ki kerületi gyűlésünk, mikép Főtiszteletű Sulyok István püspök urral szemben a legteljesebb bizalmának, nagyra-becsülésének és ragaszkodásának ad kifejezést és felháborodással utasítja vissza Gy. J. dr. vele szemben elkövetett csufos, támadó eljárásait. Egyben pedig felkéri közgyűlésünk a Püspök urat arra, hogy amennyiben az őt ért ezen nemtelen támadásokért a birói megtorlás útjára lépett volna: a kerület egyeteme nevében elhangzó ezen állásfoglalásunkra, mint a legteljesebb elégtétel biztos talapzatára támaszkodva, álljon el a peres eljárástól.

A közgyűlés az indítványt egyhangulag elfogadta.

Az elhangzottakra püspökünk meghatott szívvel válaszolt. Bár köztéren munkálkodó férfi — mondotta — ki van téve a megtámadtatásoknak, az őt ért támadás mégis szokatlan volt éppen azért mert egyházi jellegű ember intézte ellene. De fölvette a keresztet mely sulyosabban nyomta vállát, mint egy magánemberét. A nagyváradi egyház ugyan állást foglalt ellene, de mivel sem hirlapi polemiában, sem másképen nem lett volna helyes vele foglalkozni, kénytelen volt a bíróság előtt keresni elégtételt. Most mikor a közgyűlés ragaszkodását ilyen megható megnyilvánulásban látja, ezért úgy az indítványozónak, mint a közgyűlésnek háláját fejezi ki és kijelenti, hogy gondoskodni fog a beadott keresett visszavonásáról.

Ebben az ünnepélyes hangulatban Vásárhelyi János erdélyi egyházkerületi püspökhelyettes-főjegyző, ki dr Illés Gyula tanügyi előadóval együtt az erdélyi testvér egyházkerület részéről jelent meg, — lapunk múlt számában közölt — hatásos beszédével üdvözölte közgyűlésünket, melyet a jelenlevők nagy lelkesedéssel fogadtak.

A szavazatbontó-bizottság jelentésével kapcsolatban Arday Aladár jegyző, dr Hadházy Kálmán és Szombati-Szabó István tanácsbírák letették az esküt. Püspökünk bensőséges és frapánsul találó üdvözlő szavaira a két tanácsbíró mondott meleg köszönetet.

Egyik legjelentősebb és legnagyobb vitát kiváltó tárgy volt a Baldácsy alapítvány ügye. A tiszántuli egyházkerület végre négy év után elismerte az ehez való jogunkat és kimondotta, hogy a jövő évtől kezdve lélekszám arányában megosztja. Közgyűlésünk a határozatot elfogadja, de a multa nézve kéri a tiszántuli egyházkerület álláspontját.

A püspöki jelentéssel kapcsolatban elismeréssel adózott a közgyűlés püspökünknek fáradságos munkájáért, melyet különösen az egyházak meglátogatásában kifejtett és melegen üdvözölte 70 ik születésnapja alkalmából.

Az árvaház ügyében felhívja a még nem nyilatkozott egyházmegyéket áldozatosságaiuknak kinyilvánítására.

Régen huzódó ügy nyert végleges és megnyugtató megoldást a püspöki hivatali tisztviselők szolgálati szabályzatának elfogadásával. A költségvetés elfogadása után tudomásul vette a közgyűlés, hogy a pénztári hivatal 70,000 lei segélyt fizetett ki a theologiai fakultásnak. De meglepetéssel értesült arról, hogy a már múlt évben kért évi 100,000 leit ez évben azzal kérte az igazgatóság, hogy ha ezt kerületünk nem adná meg, kénytelen lenne a theologusok tandíját a különbözettel felemelni. Ezután püspökünk — nem akarva a theologusokat a megterhelésnek kitenni — a kért 50,000 leit átutalta. — A nagykárolyi egyházmegye felterjesztését kerületi takarékpénztár létesítése tárgyában nem fogadta el a közgyűlés.

Leghosszabb vitát váltott ki a lelkészözvegyek ügye. A szatmári özvegyek kéréssel fordultak a végrehajtó bizottsághoz segélyeik fölemelése végett, mivel egy részük kedvezőtlenebb helyzetbe került, mint az új nyugdíjintézet megalakítása előtt volt. E kérés kapcsán kettős irányú határozatot hozott a közgyűlés. Egyfelől Debreczeni István indítványára felhívta a végrehajtó-bizottságot, hogy találjon módot a régi gyámintéze-

tünk tagjainak is évi 30,000 leies ellátmányban részesítésére. Másfelől Szombati Szabó István és Gönczy Sándor indítványára felhívja lelkészeket önkéntes adományok megajánlására.

A közalapi bizottság előterjesztésének elfogadása után az iskolai ügyek kerültek tárgyalás alá. Ezek során kimondta a közgyűlés, hogy azokban az iskolákban, melyekben a bukás 33 százaléknál nagyobb, vagy a mulasztás feltűnően sok, vizsgálatot indít, hogy kit terhel a felelősség. Elhatározta, hogy a középiskolák nyilvánossági jogáért újból folyamodik. A magyar tagozatok ügyében a szülők ezirányu csoportos kérvényét a püspöki hivatal fogja elintéztetni. A királydaróci iskolai egyezség megkötésére megadta a felhatalmazást.

Az iskolai államsegélyek elosztásának tervezetét elfogadta a közgyűlés. E szerint megállapította a segélyosztó bizottság a tanítók tényleges fizetése és az őket inkadrálásuk szerint megillető állami fizetés közötti különbözetet s kiadta minden tanító részére ennek az összegnek 2 % át. Ehhez járult a családi pótlék [100, 150, 250 Lei] a gradációk [ajutornál egyenként 100, provizoriunál 150, in gr. II. 200, in gr. I. 175 Lei]. Drágasági pótlék [egyöntetűen falun 500, városon 750 Lei]. Az így kiszámított összeg tanítóknál nem lehetett több 2600 Lei-nél, illetőleg a fent említett különbözet $\frac{1}{12}$ részénél. Egyesek, akiknek segély tulajdonképen nem járt volna, forma kedvéért egyszersmindenkorra kaptak kisebb összeget. A szétosztásnál felmerült és a reklamációk alkalmával kiderülő tévedések a második részlet kiosztásánál lesznek korrigálva.

A belmissziói bizottság jelentése kapcsán elhatározta közgyűlésünk, hogy megiratja Bethlen Gábor életrajzát népies nyelven, melyre pályázatot hirdet és tudomásul veszi Püspök ur rendelkezését, amellyel gondoskodott, hogy közép- és elemi iskoláink, valamint gyülekezeteink ünnepségek keretében emlékezzenek meg Bethlen Gábor fejedelem halálának háromszázados évfordulójáról és közgyűlésünk is alázatos szívvel, a hála hódoló érzéseivel magasztalja Istent, hogy a viharos időkben egyházunk és nemzetünk megtartására egy kegyelemkenyéren felnőtt árvagyermekből teremtett magának hőst és adott nemzetünknek fejedelmet, aki naponként Isten Igéjében táplálkozva erőt nyert arra, hogy királyokkal és császárokkal szemben megvédelmezze anyaszentegyházunk szabadságát; és gazdag lett arra, hogy en véréből származó gyermekek helyett nemzedékeknek ezer meg ezer fiait nevelje föl e rokontalan nép megmáradására s kezében a Bibliával tanítsa minket arra, hogy Isten

megpróbáltatásokon át vezeti boldogsághoz azokat, akiket eleve elrendelt s a poklokon keresztül is megtartja azokat, akiket elhívott, akiket kiválasztott, akiket a maga enhőseivé méltóztatott, akiket megdicsőített arra, hogy egy jobb kor gyermekei legyenek; áldott az Ur, aki épen most hozta el reánk ezt a nagy évfordulót, hogy az örökkévalóságba távozott fejedelem ismételten figyelmeztessen minket: Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk! Nincsen senki, bizonyára nincsen!

A belmissziói utazófilkári állás szervezésére javaslattételre felhívta a belm. bizottságot.

Az új liturgia tárgyában hozott egyh. megyei határozatokat a zsinat figyelmébe ajánlja közgyűlésünk. Több adásvétel, kölcsön tárgyában hozott határozatok jóváhagyása után, estére ért véget a 100 pontból álló tárgysorozat letárgyalása. Főgondnokunk zárószavai után püspökünk imádságában adtunk hálát az Ur megsegítő kegyelméért és kértük áldását munkálkodásunkra.

ISKOLA

Válasz a „Tanítóink sorsa“ című cikkre.

A „Reformátusok Lapja“ 45. számában egy cikk jelent meg „Tanítóink sorsa“ címen. Ujra egy kiáltó szó a pusztába. Néhány percnyi gondolkozás a probléma felett... néhány keserű lemosolygás, esetleg a tulságosan optimisták táborában egy kis reménysugár. Szomorú eszünkbejuttatása, hogy még élünk, mert még van közöttünk, akinek jajkiáltásként tör fel a lelkéből a küzdelmes jellemünk és a koldus jövőnk!... De csak azért, hogy újra a régi elfeledettségbe fuladjon életünk!

Jó néhányszor hangzottak már el ehhez hasonló cikkek. De ez az utóbbi mégis több, mint az eddigiiek voltak. Valahogy őszintébb, szivbőljövőbb, szivhezszólóbb! S nekünk a heroikus harcban agyontépázott közkatonáknak, olyan jól esnek azok az őszinte, meleg, pártoló szavak. Jól esnek, mert onnan jönnek, ahol sebeink, fájdalmaink gyógyulási lehetőségei vannak rejtve!

Az eddig elhangzott cikkeket is olvastam s valahogy nem markoltak belé úgy a lelkembe, mint ez. Vajjon miért? Azért, mert ebből egy szent féltés sikolt belé az érdekeltek alvó, kényelmes életébe! Egy közvetett szentféltése az 1000 és 400 éves multunknak!...

Ugy szeretném belékiáltani minden süket fülbe, minden közönyös szivbe, hogy a kisebbségi tanítói sors, nem tanítók sorsa többé! Itt nemcsak nélkülöző, rongyoskodó, az élet minimális örömeitől is megfosztott tanítói karról van szó! A tanítóink sorskérdése, fajunk és egyházunk létkérdésévé tornyosult immár.

Tanítóink sorsa, iskoláink sorsa. Tanítói sorsunk jajtkiáltó szava, iskoláink segélykiáltása. A tanítói kar pusztulása, is-

koláink örökre való elnémulása. Már pedig csak addig lesz életünk igazi Kálvini magyar élet, amíg a „mi” iskoláink állanak. Iskoláink ajtóinak bezárulása után következnek a templomajtók. Templomaink csak addig fognak megtelni Istenfélő hivekkel, amíg nevelik a palántákat a templomok mellé épített iskolák. Igen, az iskoláink halála a templomaink halálát is jelenti. Hogy Erdélyben mit jelent e kettős halál? ... kárörvendő gunyos kacajt. Ez a sötét halotti kacaj veszedelmesen közeledik azokban a szomorú tényekben, amelyek a tanítói sorsokból sirnak ki. Azokból a sorsokból, amelyek bele kényszerítenek, hogy ör-helyeinktől hűtelen katonákként a fegyvert eldobva szökjünk meg.

Az óra 12 ót ütött s ha a segítő sziv, lélek, kéz késni fog, örökre megkésett.

És ha a nagy tragédia eljövend... a nemzet átka kit fog sujtani majd?

A tanítói sors iskoláink sors problémája, olyan megoldhatatlannak látszik s mégis oly egyszerű. Csak egy kis jóakarát és tiszta lelkiismeret kell hozzá. Valamivel kevesebb beszéd és több tett.

Teljes mértékben osztozom a „Tanítóink sorsa” című cikk-írójával, amikor azt mondja, hogy „a tanítói kar jövődje, — így iskoláink jövődje is — nem az államsegélyhez van kötve”. Hanem „a gyülekezetünk megértéséhez”.

Igen... s akik hivatva vannak ezt a megértést teljes erejében ügyünk érdekében egy „hatalmas tetté” koncentrálni, vajjon megtettek-e mindent?

Mert tanítóink és iskoláink közös sorsa ott fog eldőlni a csendes vasárnap délutánokon tartandó presbiteri gyűléseken.

Mi a végsőkig kitartottunk és kitartunk, de tovább biztatásokkal, tanítói díjlevelek irreális felértékelésével nem vonszolhatjuk fáradt életünket.

Nincsenek nekünk nagy álmaink, tulfűtött vágyaink. Csak egy kevéssel több jóindulatot kérünk és a megoldhatatlannak látszó probléma, meg lesz oldva.

Szatmárpálfalva.

Koós Zoltán,
ref. tanító.

Egyházmegyei közgyűlés.

A nagybányai református egyházmegye november hó 29 én délelőtt rendkívüli közgyűlést tartott Szatmáron és ennek keretében iktatta be ünnepélyesen az ujonnan választott gondnokot, dr Böszörményi Emilt.

A közgyűlést a XC. zsoltár eléneklése után Széll György esperes nyitotta meg alkalmi imával. Majd ugyancsak ő tartott megnyitó beszédet, amelyben megemlékezett azokról a fontosabb eseményekről, amelyek a legutóbbi közgyűlés óta felmerültek az egyházi életben. Így meleg pártfogásába ajánlotta az egyházmegye alkotó tagjainak a Károli Gáspár Irodalmi Társaságot, amely vallásos iratokkal akarja a mi magyar népünket ellátni.

Tudja, hogy nehéz terheket viselünk, de viszont meg van arról is győződve, hogy csak így róhatjuk le méltóan a kegyelet adóját az iránt a nagy ember iránt, aki a vigasztalás forrását megnyitotta a szomorú sziveknek, aki a teljes magyar bibliát a kézbe adta. Ugyancsak figyelembe ajánlotta a reformátusság másik nagy alakjának, a Bethlen Gábor emlékének felújítását, valamint a nőszövetségek megalakítását. Végül a tanítókat kérte arra, hogy ha a megérkezett államsegély felosztása egy kevés ideig késik is, legyenek türelemmel, mert ennek az oka pusztán csak az, hogy a vezetőség lehetőleg igazságos kulcs szerint szeretné a segélyek szétosztását eszközölni. A vendégként jelenlevő Domahidy Elemér egyházker. főgondnokot is szeretettel üdvözölve és társelnöki tisztt betöltésére dr Farkas Antal legidősebb tanácsbíró kérvé fel, a közgyűlést megnyitottnak nyilvánította.

A tárgysorozat megállapítása után, Oláh Sándor főjegyző olvasta fel a szavazatszedő-bizottság jegyzőkönyvét, mely szerint egyházmegyei gondnokká 52 szavazattal dr Böszörményi Emil választatott meg. Az új gondnokot küldöttség hívta meg a közgyűlésbe, akit megérkezésekor lelkes éljenzéssel fogadtak. Majd Esperes közölvén az új gondnokkal a választás eredményét, felhívta őt a gondnoki eskü letételére.

Az eskü elhangzása után dr Böszörményi Emil mult számunkban közölt nagyszabású beszéddel foglalta el a gondnoki széket, melynek megtörténtével az egyházmegye nevében Széll György esperes, a lelkészi kör részéről Magoss Ferenc, a világiak részéről dr Helmeczy József fejezték ki szerencsekívánataikat az új gondnoknak, a tanítói kar üdvözlését pedig Kádár Károly tolmácsolta. Dr Böszörményi Emil mélyen meghatva mondott köszönetet az üdvözlésekért és különös hálóját fejezte ki a Lorántffy Egyesület tagjainak is, akik beiktatási ünnepélyén megjelentek. Ezenkívül pedig az egyházmegyei iskolafenntartó alapra 10,000 Leit adományozott.

A gondnokbeiktatás lezajlása után Jakó Endre ujonnan választott világi tanácsbíró tette le az esküt.

Néhány közigazgatási ügy letárgyalása után a lemondott Kovássy Ákos helyére Nagy Béla választatott meg kerületi képviselőnek. Végül az időszaki tanács megalakításával a gyűlés véget ért.

Délben népes közebéd volt a Kaszinóban, amelyen szintén melegen ünnepelték és számos pohárköszöntő kapcsán éltették az új egyházmegyei gondnokot, ki az elhangzott üdvözlésekre meleghangú, hitéről bizonyágtevő hatásos beszéddel válaszolt.

IRODALOM

László Marcella: Nótás Zsuzsika. Egy szatmári református leány elindult azzal az erős akarattal, hogy visszaadja a gyermekeknek azt, amit az utóbbi évek a maguk vad realizmusával elragadtak tőle: a mesét. Kereste a régi mesék hangját s igyekezett új gondolatokat megcsendíteni bennök. Amerre járt, felragyogó arccal hallgatták a gyermekek Nótás Zsuzsika

és a betegszivü királyfi történetét. Addig addig kerekítgette a meséket az élőszo csevegő patakja, míg aztán készen voltak arra, hogy könyvalakban kínálkozzanak a karácsonyfa alá. A könyvben a rajzolóművész hangulatos illusztrációkkal követi a mese motívumait, s a bábszínház-szerű merevségből alig kilépő alakok a gyermekfantáziának gazdag táplálékot adnak s a felnőttekkel megértetik, hogy a valóság és mesevilág határain járunk. A legilletékesebb kritikus a kisleányom, akit megkérdeztem, hogy tetszik neki a könyv, azt felelte rá: jaj de gusztu, ami nem válik becsületére magyar nyelvérzékének, de dicséretnek a könyvvel szemben épen elég. — Ajánlom mint kedves ajándékot olvasni tudó és szerető gyermekek számára — S itt nem mellőzhetek egy kis prózát: megjelent a Minerva-cégnél Cluj-Kolozsvár, ára 60 lei és a portó, A nyomdai kiállítás gondos, a kötés tartós, a terjedelem 111 oldal.

HIREK

A pankotai ref. egyház dec. 8-án, advent második vasárnapján, este 8 órakor nagyszerűen sikerült műsoros este formájában hódolt a magyar biblia s annak első teljes magyar tolmácsolója Károli Gáspár előtt, születésének 400 éves fordulóján. A vallásos est műsoron, amely a zsufolásig megtelt és villannyal fényesen klvilágított templomban Pálur István lippai, V. Wesmás Károly gyoroki, Liszkay Kálmán borosjenői, D. Kiss Lajos csermői, Kun Zoltán pankotai lelkészek, továbbá az ifjusági egyesület tagjainak: Karaszka Arankának, Nagy Irénnek, Pasitka Juliskának és a vegyeskarnak közreműködése mellett folyt le: a bibliafordítót méltató emlékbeszéd, magán-, kettős- és vegyeskari énekek, melodráma és szavatok emelték az ünneplés fényét és keltettek a szivekben áhítatos visszaemlékezést. A vallásos estén, amelyet megelőzött a Borosjenőben aznap délután s követni fog a dec. 15-én Csermőben és dec. 22-én Gyorokon megtartani szándékolt Károli-émlékünnep, a begyült önkéntes perselyadományokat az egyház az esperesi

hivatal uján a nagykárolyi ref. nagyhét alkalmával a magyar biblia és vallásos iratok terjesztésére megalakult „Károli Gáspár Irodalmi Társaság” javára küldte be.

Az Ifju Erdély Bethlen száma. Az Ifju Erdély című ker. ifjusági lap novemberi számát Bethlen Gábor fejedelem emlékének szentelte. A nívós és figyelemreméltó lap ünnepi számának főbb cikkel a következők: Dr Kristóf György: Bethlen Gábor két üzenete. Dánér Lajos: Keserű szavak Bethlen Gáborhoz (vers). Makkai Sándor dr: Szolgáló erő. Bethlen Gábor: Levél Pázmány Péterhez. Mit jelent az életemben Bethlen Gábor? (A ref. egyház, vezetőinek nyilatkozata) Dr Victor Gabriella: Döntő óra (elbeszélés). Biró Sándor: Bethlen és Erdély jelentősége a magyar történelemben. Varró Dezső: Esőcseppek (vers). Járai István: Bethlen kollégium rövid története. N. E délyi Mózes: Valami Szabó Dezsőről. Tompa Erzsike: Remarqueot olvasom. Mael Ferenc: Én nem tudok mást mondani (vers) Lévy Lajos Orbán Lajosról. Dr Szász: A Zeppelin. Ezenkívül számos cikk és külön

rovat. A lap előfizetése 140 lei egy évre. Megrendelhető: Cluj, Calea Victoriei, Ref. theologia.

Társszerkesztők: Ar dai Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

Tanügyi: 5208—1929 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi a temesvári tankerülethez tartozó kebelbeli iskolafenntartó hatóságnak.* A temesvári inspektorátus 20192—1929. sz. átiratával arra kér, hogy figyelmeztessem a hatóságom alatt álló iskolákat a 148623—1929. sz. min. rendelet teljesítésére. Valamennyi nevezett inspektorátus területéhez tartozó ref. elemi iskola és kiseddóvó köteles beküldeni fentti miniszteri és inspektori számra hivatkozva folyó évi december 20-ig: 1. A tanulók névsorát [tabloul nominal de elevii înscriși în anul școlar 1929—30.] 2. Ugyancsak az 1929—30. tanévre beírt növendékek statisztikai táblázatát osztályonként; nem, nemzetiség, vallás szerint. [Tabloul statistic de elevii înscriși în anul școlar 1929—30.] 3. Az 1928—29. évben végzett növendékek statisztikája osztályonként, a haladók és bukottak számának és százalékának feltüntetésével. [Tabloul statistic asupra promovărilor și repetenților anului școlar 1928—29] A mulasztásokból származó hátrányokért az iskola vezetőségét fogom felelősségre vonni. Valamennyi érdekelt iskola jelentse hivatalomnak azonnal, hogy jelen rendeletemnek eleget tett. Pankota a fentti jelentést már beküldte, újból beküldeni nem köteles. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 4598—1929-II sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Letkészi Hivataloknak.* Egyházkerületi közgyűlésünk 223. sz. határozata alapján felszólítom mindazokat az egyházközségeket, amelyek a múltban iskoláikat szerződés alapján a magyar államnak átengedték s következésképpen most a román állammal vannak szerződéses viszonyban, hogy folyó évi december 31 ig jelentsék be a püspöki hivatalnak milyen állapotban van most ez az iskola s közöljék mindazokat az adatokat, amelyek a jogviszony megállapítására szükségesek, esetleg az átadási szerződések másolata, vagy egyéb okmánymásolatok kíséretében. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

5320—1929 I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Esperesi és Letkészi Hivatalnak* Tekintettel arra, hogy a zsinattartás tényleges költségeit az 1928. évre kivetett zsinattartási adó még a hátralékokkal együtt sem fedezi, hivatkozva egyházkerületünk ez évi tavaszi közgyűlésének 24—4. sz. határozatára felhívom az egyházközségeket, hogy a zsinattartás további költségeinek fedezésére a lélekszám szerinti 1 leu adót az 1930. évi költségvetésükbe feltétlenül állítsák be. A Nagytiszteletű Esperes urakat pedig fölkérem, hogy amennyiben az egyházközségek 1930. évi

költségvetéseinek felülvizsgálása során azt találnák, hogy valamelyik egyházközség ennek a rendelkezésemnek, illetve kerületi határozatnak nem tett volna eleget, sziveskedjenek megfelelő módon intézkedni. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 12. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Közigazgatási: 4648—1929 I. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Lelkeszi Hivatalnak.* A pitesti református egyház az 1928. év. augusztus havában „Olvasó Otthont” alakított, hogy idegenbe szakadt hittestvéreinknek maguk művelésére és nemes szórakozásokra alkalmat, illetőleg lehetőséget nyújtson. De ezen túlmenően ez az „Otthon” kedves találkozóhelye — felekezeti különbség nélkül — az egész magyarságnak Pitesten, kik itt ujtják fel s itt ápolják mostoha sorsuk és árvaságuk sok megpróbáltatása és keserű küzdelmei közt az egymásra találó testvérszívek vigasztalással megáldott kölcsönös érzelmeit. Anyagi erők hiánya miatt csak nagynehezen tudtak összehozni — ajándékozott könyvek gyűjtésével — egy kis könyvtárt, Ennek gyarapítása égetően sürgős és szükséges volna. Azonban ma már nemcsak Pitestiben, de az ó-királyság többi református egyházában sem számíthatnak újabb könyvadományokra. Azért fordult hozzám a pitesti-i lelkészi hivatal avval a kéréssel, hogy ezt az ügyet a királyhágómelléki egyházkerület református hiveinek ajánljam be s őket könyvek ajándékozására buzdítsam. Tekintettel arra, hogy az említett „Olvasó Otthon” minden vonatkozásban igen nemes célokat szolgál, valamint arra is, hogy annak áldásaiban az ottani magyarság kis szigetében élő és egyházkerületünkben elszakadt véreink is részesülnek, a lelkész ur kérését a magam részéről szívesen fölkarolom és Nt. Lelkésztársaim meleg szeretetébe ajánlom. Alig van hajlék, vagy család, melyben ne akadna egy-egy olyan könyv, melyet ott már mindnyájan kiolvastak s mely ilyenformán nem bír különösebb, aktuális értékkel. Ezekből adjon, ajándékozzon a találékony testvéri szeretet azoknak, kinek ezek a könyvek drága értéket jelentenek s kiknek elveszik egyben azt a vigasztaló üzenetet is, hogy itthon maradt testvéreik nem feledkeztek el róluk. Amennyiben az egyes lelkészi hivatalok területén ilyen ajándékkönyvek kerülnének, azokat az illető lelkésztestvérek méltóztassanak „Református Lelkeszi Hivatal Pitesti, Serban Voda 107.” címre összegyűjtve elküldeni. A postaköltséget a pitesti-i egyház viseli. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 9. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pályázati hirdetés a bihari ref. egyházmegyébe kebelezett s lemondás folytán megüresedett nyüvedi [niuved-i] ref. egyház rendes lelkészi állásra. Javadalom: 1. Lakás, hozzátartozó melléképületekkel, kerttel, melynek területe 1269 négyszögöl s melynek jókarbantartásáról az egyházközség tartozik gondoskodni. 2. 9 hold 950 négyszögöl régi egyházi föld, melynek adóját és járulékait egyházközség tartozik viselni. Évi jövedelme 5760 Lei. 3. A régi díjlevélben felsorolt természetbeni járandóságok megváltására, évenként minden év szeptember hó 15 én

a váradi piaci árnak megfelelő összeggel számolandó első osztályu 12, azaz tizenkettő métermázsza tiszta buza, illetve annak pénzértéke. 4. 8 köbméter tűzifa készen beszállítva a lelkész lakására. 5. 22 kat hold agrárföld, amelynek adóját és terheit lelkész tartozik fizetni. Azonban ennek használatáért egyház felelősséget nem vállal. Lelkész kötelességeit az egyházi törvények írják elő, amelyeket úgy az anyaegyházközségben, mint a hozzátartozó Kügypusztán köteles végezni. A kügypusztai szolgálat rendes urvacsoraosztás és minden második vasárnap lehetőleg délelőtt tartandó istentisztelet, melyért külön díjazást nem számíthat fel. Ha a lelkésznek adott agrárföldek hasznél vezetésében változás állana be, illetve részben vagy egészben lelkésztől visszavonatnék, annak pótlásáról a presbyterium lelkészszel egyetértve gondoskodni fog. 6. Stóla egyházkerületi határozat szerint. Államsegély [melyért az egyház nem szavatol].
Megjegyzés: Ezen új lelkészi díjlevelet tárgyalta és elfogadta a bihari ref. egyházmegye közgyűlése az 1929. évi november hó 19-én tartott rendes ülésén. Egyházkerületi közgyűlés által még jóváhagyva nincs. Beruházási költség az utódot nem terheli. Az állás a választás jogerőre emelkedése után azonnal elfoglalandó. Pályázni kívánók okmányokkal felszerelt kérvényeiket ezen hirdetésnek a Reformátusok Lapjában és a Református Szemlében való megjelenésétől számított 3 héten belül Vadai Béla espereshez Élesdre (Aleşd, Jud. Bihor) küldjék be. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 11. Sulyok István, püspök.

Ismét kapható a Kisbetűs Énekeskönyv

Ára 82 Lei. -- 10 drb
vételénél 75 Lei.

B e s z e r e z h e t ő :

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosfi Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetételeket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Képviselet a triesszi „Edriai“
biztosító-társaságot. 50**

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein & Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangu harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 50

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghuzó motorok.

Alapított 1840-ben

REFORMÁTUSOK LAPJA

h Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Ór-utca) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

○ Megjelenik minden héten szombaton.

Karácsonyi reménység.

Luk. II. 14. v.

A földkerekségen sok ezer keresztyén templomban zendül meg karácsony ünnepén a bethlehemi mező angyalainak fenséges himnusza, amely szebb és boldogabb jövődőt ígért egykor az emberiségnek. Ide s tova kétezer esztendő hull alá az enyészetnek mindent összetörő forgatagába, de a milliók szívéből feltörő szent sóvárgás még mindig beteljesületlen. A kifáradt lelkek szomorú pesszimizmussal mondják, hogy az egész karácsonyi reménység a gyermekes és mesékre hajlamosak utópiája.

Senki se tagadhatja, hogy a mai emberiségnek belső és külső világára szinte csillagtalán sötétség borult és a nagy ideál nem közeledni, hanem még tovább, messzebb eltávolodni látszik. Az Ur dicsősége megtépett foszlányként száldogál a levegőben, mint őszi hervadt mező felett az ismeretes fehér szálak. A megtévedt és megkövesülő lelkek durva kézzel tördelik és pusztítják, ami áldott szentség volt az évezredek gyermekei előtt. A ránk szakadt nyomoruságok és szenvedések özönvizének harsogva zugó habjai között a békesség fehér galambja pihegő mellel röpköd és nem találja meg a pihenő helyet, ahol szétterithetné szárnyait. Az egymáshoz jóakaratu emberek tehetetlenek abban az ádáz küzdelemben, mely a tíz év előtti véres harcban kifáradt nemzeteket még mindig engesztelhetetlen gyűlölettel állítja szembe egymással.

Mindez igaz és megcáfolhatatlan. De vaknak kellene lennünk, ha a szörnyű khaosz fölött nem hallanók az ujjáteremtő nagy Isten lelkének szárnycsattogását és nem vennők észre, hogy az égnek legalsó peremjén mintha fény szűrődne át a nehéz, szürke ködön keresztül. A Jézus Krisztus tegnap és ma és

mindörökké ugyanaz: Idvezítője, Megtartója a világnak és emberiségnek. Bármilyen véres kézzel hadakozzék is Európa Kelete az örök Isten, a vallás és annak intézményei ellen és bármilyen hevesen tomboljanak is a világnézleti harcok körülöttünk: a mának fekete romjain a jobb jövőendő egyedül azon a fundamentumon épül föl, amely már egyszer megvettetett. S jelek beszélnek, hogy az ébredés pillanata itt van, elközelgett és a nyiladozó szemek erről a beszennyezett földről a magasba, az ég felé emelkedni kezdenek. A világ népeinek kimagasló nagyjai nem a politika csalárd fogásaival, de becsületes lélekkel mintegy lelkiismereti hatás alatt keresik az eszközt, mellyel nemzetek egymásratorő szenvedélyét az egymással való őszinte megbékéléshez vezessék.

Az emberiség utja, ha pillanatig visszájára fordul is, — nem rohanhat vissza abba a végzetes mélységbe, amelyből Isten keze egyszer már kiemelte. Ha a természeti világban van evolúció, lenni kell az erkölcsi világban is és azok a leromlások, amelyek időnként annyi igazságtalanságot, annyi könnyet és szenvedést váltanak ki — nem állandósulhatnak, hanem a meggyötört ember utja lassan újra a magasba lendül és ivel fölfelé. Ez logikai törvényszerűség, ami meg nem változtatható. Az időnek el kell jönni, mikor a karácsonyi reménység igaz valóság lesz és egy boldogabb emberiség ajkán zeng föl az angyalok karácsonyi himnusza, mely Istennek örök dicsőségét, a szeretetben összefogott ember békességét és egymáshoz való jóindulatát harsogja visszanyomhatatlan erővel az egész világba.

A lelkészözvegyekért.

Egyházkerületünk ujjaalakított nyug- és gyámintézete ellen több tekintben indokolt kifogás és ellenvetés hangzik el nyilvánosan és magánbeszélgetésekben. Sajnos, a legnagyobb része olyan természetű, hogy egyelőre nem lehet figyelembe venni. De közöttük olyan is van, melynek megszivvelése és orvoslása mindnyájunknak kötelességünk annál is inkább, mert megtalálhatjuk rá a módot és lehetőséget, anélkül, hogy ezáltal a nyugdíjintézet alapszabályait megsértenénk, vagy biztos felépítését megtámadnánk, fejlődésében akadályoznánk.

Ezek a régi lelkészözvegyek új segélyezési módjára és mérvére vonatkozó megjegyzések.

Általános volt az óhajtás, hogy a régi lelkészözvegyek sorsát intézményesen, a nyugdíjintézet kebelében rendezhessék.

A régi lelkészözvegyek alatt azokat értettük, akik a mi első 1926 dec. 16 án tartott közgyűlésen megszervezett gyámintézetünk előtt jutottak özvegyi sorsra, illetve eredetileg a magyar lelkészi nyugdíjintézet kebelébe tartoztak. Ez az intézményes rendezés az új nyugdíjintézet kebelében meg is történt, midőn részükre az alapszabály 11. §-a évi 12.000 lei segélyt állapít meg. Csakhogy ezáltal sem nyert kielégítő megoldást. Mert egyfelől a segély mindenkire nézve egyenlő megállapítása nem igazságos, másfelől a segélyezés ilyen módja és mérve miatt egy részük az előzőnél sokkal kedvezőtlenebb helyzetbe jutott. Ezek a nagybányai egyházmegyében levő özvegyek. Őket ugyanis az egyházmegye lelkészi kara még külön segélyben is részesítette, melyből egyenként évi 9000 leiig terjedő különböző özvegyi támogatást nyertek. Mivel azonban az új nyugdíjintézetben az évi tagdíj jelentékenyen emelkedett és mivel a tanítók segélyezésére is megterhelték magukat, az özvegyek részére felajánlott segélyt ilyen körülmények között a régi mértékben nem bírják fizetni. Ezzel az özvegyek jelentékeny összeggel rövidültek meg, ami különösen azokra nézve siralmas, akik a régi gyámintézettől addig is kapták az évi 12.000 lei gyám-dijukat és most elestek az ezen felül járó egyházmegyei segélytől.

A bajok orvoslásával az egyházkerületi közgyűlés foglalkozott és kettős határozatot hozott. Az egyikkel felhívja a végrehajtó bizottságot, hogy találjon módot a nyugdíjintézet keretében arra, hogy azok az özvegyek is megkapják az évi 30.000 lei illetményt, kik a mi régi 12.000 leit nyújtó gyámintézetünknek tagjai voltak. A másik határozattal pedig az esperesi hivatalok útján sürgősen felhívja a lelkészi kar tagjait, hogy állandó önkéntes adományaik felajánlásával addig is jöjjenek segítségükre, míg a nyugdíjintézet kebelében véglegesen rendezhető lesz.

Vegyük e két határozatot közelebbi megvizsgálás alá.

A végrehajtó bizottságnak — véleményem szerint — amint a közgyűlésen is kifejeztem, egy pillanatig sem szabad e kérdés fölött negatív álláspontot elfoglalni, mert akkor az alapszabályokkal kerül ellentétbe. A 9. § ugyanis világosan megállapítja, hogy „a nyugdíjintézet tagjainak özvegyei évi 30.000 lei ellátmányban részesülnek”. A 11. § pedig világosan kifejezi, hogy csak azok az özvegyek kapnak kivételképpen 12.000 lei segélyt, akik a régi Református Nyugdíj-, Özvegy- és Árva-gyámintézet-től nyerték az impérium változásáig ellátmányukat. Az alapszabályok sehol sem említik újabb kivételképpen azokat, akik az 1926 dec. 16-án tartott közgyűlésen megalakított gyámintézettől

nyertek évi 12.000 lei ellátmányt, de hogy nem is képeznek kivételt, világosan bizonyítja a 2. § első bekezdése: E szerint kötelezett tagok mindazok, akik 1921 július 1-én már szolgálatban állottak stb. Ezt a pontot pedig szóról-szóra az első, 1926-ban alakított gyámintézet alapszabályából vette át a végrehajtó bizottság. Hogy e § jogi következményei nemcsak az ezután elhalálozók özvegyeire vonatkoznak, vagyis nemcsak ők részesülhetnek a 30.000 lei nyugdíjban, hanem azok is, akiknek férjük már előbb, de 1921 július 1. óta halt el, az e § intenciójából is egészen világos. Mert ha rájuk nem akarná az alapszabály az új nyugdíjintézet jogait kiterjeszteni, akkor ez a visszamenőleges terminus nem is vétetett volna fel e §-ban, hanem elég lett volna úgy szövegezni, hogy tagok azok, akik ma [1929 január 1-én] szolgálatban állanak, vagy ezután lépnek szolgálatba. De világos ez az eddigi gyakorlatból is. Az első gyámintézet ugyanis nemcsak azokat részesítette nyug., illetve gyámdíjban, akiknek férje a gyámintézet megalakítása [1926 dec. 16.] után halt el, hanem azokat is, akik jóval előbb, de 1921 július 1. óta jutottak özvegyiségre. Tehát, ha ez a dátum most is bevétellett, akkor bizonyos, hogy ez azzal a szándékkal történt, hogy az új nyugdíjintézet rendes — és semmiesetre sem kivételes — ellátmányában részesüljenek.

De a végrehajtó bizottságnak nemcsak hogy nem szabad negatív álláspontot elfoglalni, hanem erre nincs is semmi szükség, sőt a legkisebb aggodalomra sem, mivel *a költségvetésben teljesen meg van a fedezet. Sőt azt is mondhatom, hogy ez a tétel ugy a kiadási, mint a bevételi oldalon egyenesen benne van.*

Lapunk 19. számában közölt költségelőirányzat-tervezetben erre az évre 15 özvegy vétetett fel 30 000 lei nyugdíjjal 450.000 lei összegben. *Ez a tétel a szóbanforgó özvegyek nyugdíjának a fedezete, amit véleményem szerint egyenesen erre a célra állított be a végrehajtó bizottság.* Mert semmiesetre sem gondolhatta, hogy folyó évi május havától, vagy akár egész évben is ily nagy számmal lennének özvegyek. Hiszen a következő években csak 5 szaporulat van évenként felvéve. És — amennyire hirtelenében utána tudtam keresni — *ugyanannyi azoknak a száma, akik ezidőszerint a 30.000 leies nyugdíjra igényt tarthatnak, vagyis akik 1921 július 1. óta veszítették el hitvestársukat és Románia területén laknak.* A fedezet tehát meg van és ez őket jogosan megilleti. A végrehajtó bizottság ezt részükre — a visszatérítések bevonásával — nyugodtan folyósíthatja. Újabb kerületi háttározatra nem is szükséges várnia, mert a saját hatáskörében

teljes joggal megteheti s a kerületi gyűlés hangulatára és véleményére támaszkodva, bizodalommal kérem, hogy tegye is meg és vele szerezzen nekik küzdelmes, szomorú sorsukban is boldog karácsony ünnepet.

De rajtuk kívül még ott vannak azok a régi özvegyek, kik az egykori egyetemes nyugdíjintézettől nyerték ellátmányukat, akik ma kivételképen 12.000 lei segélyben részesülnek. Reájuk vonatkozik kerületi közgyűlésünk második határozata, mely bennünket, lelkipásztorokat hív fel támogatásukra. Ez a támogatás még mindig nagyon felfér ezekre a legnagyobbbrészt előregedett és beteges, szinte tehetetlen özvegyekre. Hiszen havi 1000 lei éppen csak az éhenhalástól menti meg őket. Viszont reánk nem ró elviselhetetlen terhet, ha közösen viseljük.

Bár nem vagyok híve az egyenlő teherviselésnek — mert anyagi helyzetünk nem egyenlő, — sőt az állami fizetéskiegészítést sem tartom igazságosnak, mégis most nem tudok más kiindulási pontot keresni. Ezen az alapon pedig úgy gondolom, hogy minden lelkész el tud vonni és e célra juttatni havi 100 leit. Ez a kerület lelkészeinek száma szerint havonta kerek-számban 18 000 lei. Van összesen 50 özvegyünk. Ha közülök kivesszük a 15 újabb özvegyet, kiket a nyugdíjintézet kebelében látunk el, akkor marad 35. Ezek közül biztosan van legalább 5 olyan, aki nem feltétlenül szorul további segélyezésre. A megmaradó 30-at anyagi, családi stb. viszonyaik szerint 3 csoportba oszthatnánk és adhatnánk 10 nek 400, 10-nek 600 és 10 nek 800 lei segélyt havonta, amelyeknek az összege 18.000 lei. Természetes, hogy az egyes osztályokba tartozók számában lehet eltérés, de a végeredményen alig változtathat valamit.

Azt hiszem, lelkésztársaim az esperesi felhívásokra szívesen hozzájárulnak ez újabb teherviseléshez, amit a legközelebbi lelkészi, vagy egyházmegyei gyűlés alkalmával arányosítani lehet, de mélytől huzódoznunk nem szabad. Kitől várjanak segítséget, ha mi megtagadnánk tőlük?

Debreczeni István.

Pillanatsfelvételek.

Kerületi közgyűlésünk hol lassan elvonuló, hol gyorsan lepergő tárgysorozatképei, amint elvonultak a figyelő tekintete előtt, egyik-másik mélyebben bevésődik a lélekbe, nyomokat hagy ott, sőt visszaverődik a lélek táblájáról, hogy odavetítődjék a mások szeme elé.

Buzgóságos ének, áhitatos imádság, komoly, sőt méltóságos főgondnoki megnyitó, lelkes bizalomnyilvánítás püspökünk iránt, az erdélyi kiküldöttek testvéri látogatása, a szónokló főjegyző erőteljes bizonyágtevése a testvéri szeretetről és szívből jövő, szívhez szóló felhívása az egyetértő közös munkára és egymás támogatására: hangulatos, mély hatást tevő, fölemelő, szinte elragadó kép. Gyönyörűséggel állapítom meg: ime végre az lett a közgyűlés, aminek mindig lennie kell, hanem minden egyházi összegyűlekezésnek: kiemelkedés a mindennapi robotból, egy darab költészet az élet prózájában, ünnep a hétköznapi szürkeségében. Ez az első, színes, változatos kép.

*

De csakhamar elkomorul a derüs verőfény: előttünk áll a sivár való. Egyik egyházunk hivei között a kormánypárti képviselő izgat — még a választás után is — a lelkipásztor terményfizetésének megtagadására, illetve a párbér kiszolgáltatására s az orvoslást és védelmet kérő püspöki panaszra csak ennyi a válasz: forduljon a bírósághoz. — A helyi hatóságok és falusi basák: jegyzők, őrmesterek hatalmi tulkapásainak legneveztése és mégis legbosszantóbb esetei kerülnek nyilvánosságra. Az egyik az aviatika propaganda napján, a másik az országos tengerészünnepély alkalmával rendelte meg az isteniszteletet a református lelkésztől és ezzel nemcsak hitelveinkkel teljesen ellenkező cselekedetre akarta kényszeríteni, hanem valósággal leakarta járítani az isteniszteletet.

*

A jövőből vetit elénk kedves, kívánatos részletet a következő meleg színekben gazdag, bensőséges hangulatu kép. Sok apró gyermek nyüzsög, futkároz, játszadozik egy árnyas udvaron. Az arcuk vidám, a tekintetük ragyogó, a legmelegebb és legáldóbb fény: a szeretet fényessége sugárzik vissza nemcsak a külsejükön, hanem az egész életükön. Pedig nemrégén még szomorúak, elhagyottak voltak: az éhség kiáltott sápadt, beesett arcukról és tekintetükben megüvegesedett a jövő felőli kétségbeesés. A ház kapuja előtt szekerek állanak, puha fehér kenyeret és sok minden jót szállítanak be rajtuk közeli s távoli gyűlekezeteinkből jószívü, szeretettel megáldott hiveink. E kép kerületi árvaházunk képe.

*

A következő ismét a küzködést tárja elénk és régi, nehéz harcot sok igazságtalansággal, kijátszással. Borosjenő agrár-

sérelme ez, mely minden gyűlésen más és más változatban kerül a tárgysorozatba. De a mostani minden eddigit felülmul. Az agronom a román esperes információjára hallgat, sőt a román urak között aláírásokat gyűjt a református egyház jogainak érvényesítése ellen. A községházán a református hivek egyrészét római katolikusoknak, görög katolikusoknak, görög keletieknek irták be. Midőn a felülvizsgáló tárgyilagos és megértő inspector jelenlétében az elkönyvelt hiveket megidézték, mindnyájan — mintegy százan — megjelentek és igazolták református voltukat. De az inspector eltávozása után újra összeiratták őket és azt követelték, hogy születési bizonyítvánnyal igazolják vallásukat. Mivel ezt gyorsan beszerezni nem tudták, az előző személyes vallomáson alapuló kimutatást nullifikálták. — Ehez semmit sem kell hozzáfűzni, magában is eleget beszél.

*

Ismét vigasztaló kép a következő és ismét a jövő képe. Sokszorosan kedves kép ez nekünk, mert valóban a jövőt: ifjúságunkat láthatjuk benne hitben erősödve, Isten igéjével táplálkozva, egyházát szolgálva, tiszta, öntudatos életet élve és a saját, egyháza és nemzete életében rá váró feladatok elvégzésére készülve. Közöttük kiáradó hittel, lángoló lelkesedéssel forgolódik egy gazdag lelkű ifju, kinek szava mindenütt hitet erősít és életet gazdagít.

*

Igy váltogatják egymást az elvonuló képek. Volna még sok levelíteni való, ami megrögződött a legérzékenyebb képlemezen: az emberi lelken. De e néhányban benne van mindnek a tárgya színe, hangulata, A jelené sötét, a jövőé vigasztaló és reményteljes. A sorsunk és életünk képe ez: küzdünk a jelenben egy vigasztaló, boldogabb jövőért, talán nem is a magunk, hanem gyermekeink számára.

Figyelő.

AKIKET HAZAHIVOTT AZ ÚR

Bodnár Lajos.

1860—1929.

Az aradmegyei kicsiny csermői templom mellett az idők viharával dacoló harangláb háboruban elárvult harangja szomorúan kong bele az adventi reménységben hívő kevés számú református (szívébe. Mintha fájdalmas jajkiáltás, esdeklés volna minden szava. A kicsiny gyülekezet árva lett, hűséges pásztora 24 évi szolgálat, hatesztendei súlyos betegség után f. hó 17-én,

reggel fél hat órakor megtért Teremtőjéhez, Egy küzdelmes élet befejeződött, egy rajongó lélekkel kevesebb és egy árva, sötét jövő elé néző gyülekezettel több.

Bodnár Lajos 1860-ban született Kakszentmártonban. Ősi kálvinista család gyermeke. Ősei között több kálvinista prédikátor hirdette törhetetlen hittel az Istennek megtartó beszédét. Hithűségét, egyházának féltő szeretetét édesapjától örökölte és ezt csak erősítette a debreceni ősi kollégium szelleme. A theologia elvégzése után a kolozsvári egyetemen lett tanárjelölt. Debrecenben, Hajdunánáson, Kisujszálláson és Szegeden volt husz esztendőn keresztül középiskolai tanár. Mint természetrajz-tanár rajongójává lett a természetnek s csoda-e ha vágyott el a városból, hol nem érezte szabadnak magát és nem lehetett kedvencei között. Odahagyta a tanári katedrát s magára öltvén palástját elindult hirdetni az Evangéliumot. Előbb Dunaszentilónán, majd Csermőn lett lelkész. Itt 24 éven keresztül szolgált Rajongó lelke itt volt boldog: virágai, maga nevelte fái s gyülekezete körében. Féltő gonddal vezette gyülekezetét, egyre szomorubbán látta, mint fogy a rábizott nyáj. S mikor hatévvel e-őtt az Ur súlyos betegséggel látogatta meg, az Ur csodálatos hölcs végzését látta meg: „azt bünteti meg, kit szeret, másképp Ő nem is tehet“... S még súlyos betegségének terhei között is aggódó, féltő, szerető hiv pásztora maradt gyülekezetének A szenvedéseket alázatosan, keresztyéni türelemmel hordozta el és jutalma a csendes, békés, jajszónélküli elalvás volt.

Megnyerte az Ur irgalmát, elvette hitének jutalmát. Pihenése legyen csendes, fogadja keblére az Ur hiv szolgáját, nyerje el sáfársága bérét az örökéletet és szomorú családját a leghatalmasabb vigasztaló: a Krisztus az ő szeretete által vigasztalja meg!

A kicsiny harang szavában azonban benne sir az egész gyülekezet zokogó fájdalma. [Csermő.] D. Kiss Lajos.

IRODALOM

Csürös Emilia: Gyermekszindarabok és köszöntők

145 l. Minerva kiadása. Ára 80 lei.

A Benedek Elek halálával megszűnt Cimbora egyik kiváló munkatársa, a gyermeklélek alapos ismerője s nagy szeretettel és sok tehetséggel nevelgetője: Csürös Emilia kedves és hézagpótló könyvet adott ki, midőn gyermekszindarabjait és verseit egy kötetben összegyűjtötte. A kötet darabjai nagyobb részben a Cimbora-ban jelentek meg Benedek Elek szeretetteljes kritikája mellett és így a szerző részéről az iránta való hála kifejezője is akart lenni, de megjelenését már nem érte meg. A könyvben több gyermekszindarab van, közöttük mesejátékok, táncjátékok, két karácsonyi játék, mind csengő, bongó, sikerült versekben, sőt van egy történelmi ifjusági szindarab is: A királyné rózsái Izabella királyné idejéből. — Azonkívül nagyszámu köszöntő a család minden tagjának név és születésnapjára és más alkalmi verseket foglal magában e külső kiállításában is csinos kötet.

Csak egyet sajnálunk. Azt, hogy a szindarabok nem vallásos tartalmuak, még a karácsonyiak sem mondhatók azoknak, bár nevelő hatásuk kétségtelen. Nagyon kívánatos volna, ha ilyen tárgyú kis színjátékokat is írna, akinek különben minden képessége megvan rá, hogy e téren is kiválót alkosson. E kötettel is nagy szolgálatot tett a nevelőknek, amit legjobban bizonyít, hogy az első hirlapi ismertetésre 200 drb fogyott el belőle.

HIREK

A nagyváradi Ároaházra ujabban Örvénd buzgó református magyarjai gyűjtöttek össze nagymennyiségű természetbeni adományt, u. m.: buzát, lisztet, burgonyát, paszulyt, zöldséget, hagymát, tojást, almát, diót, asztalványt, lekvárt, tengerit, szappant, paprikát, káposztát, törülközőt és pénzt is. Az adományok egy szekeret teljesen megtöltöttek. Köszönet és elismerés illesse úgy a jószívű adakozókat, mint a gyűjtésben buzgólkodó Biró Ferenc lelkipásztort és a neki segédkező Domján Mariskát és Varga Ilonkát.

Vallásos estély Károli emlékezetére Csermőn. A kicsiny csermői gyülekezet vasárnap, 15 én délután áldozott az istenes vén ember, Károli Gáspár emlékének keresztül Istennek, aki drága alkalmat adott nekünk, hogy atyai szeretetét újra megtapasztalhassuk a teljes Szentírás magyar fordításában. Az ünnepség a templomban folyt le, melyet ez alkalomra teljesen megtöltöttek a hívek és a más felekezetek tagjai. Igét a megjelenésében akadályozott Kun Zoltán pankotai lelkész helyett D. Kiss Lajos s. lelkész hirdetett, bizonyosságot téve Isten szeretetéről, mely kiáradt a szomoru, Mohácsnál letiport magyar népre s

amely azóta szüntelen árad felénk s reánk. A vasárnapi iskolás növendékek ének- és szavalatai után Liszkay Kálmán borosjenői h. lelkész mondott gondolatokban gazdag emlékbeszédet. Kovács Etelka urleány Reményik: „Fordító“ című versét szavalta hatásosan. D. Kiss Lajos szóló éneket énekelt Liszkay Kálmán harmóniumkisérete mellett. A perselyes adományok a Károli G. Irodalmi Társaság javára fordítatnak. A gyülekezet most a vasárnapi iskolás gyermekek karácsonyfa ünnepélyére s a januárban megtartandó Bethlen-ünnepélyre készül.

Társszerkesztők: Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Áldott és üdvösséges ünnepet kívánunk munkatársainknak és olvasóinknak.

M. Sz. M. K-c. Cikked már akkor érkezett, mikor a végrehajtóbizottság egyházm. gyűlések felterjesztése alapján napirendre tért felette. Most tehát egyelőre a kerületi gyűlés hasonló határozata után nem aktuális. De foglalkozni kell vele és remélem, hogy — ha más alakban is — megvalósíthatjuk. — **T. E. B-t.** Megkaptam, felhasználom. — **Ideiglenes tanító.** Rövidesen sort kerítünk reá.

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárad.

5381—1929 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nagyliszteletű Esperes urnak és Iskolafenntartó hatóságnak.* Mihez tartás végett közlöm ek. közgyűlésünk 216. számú b) határozatát: Egyházkerületi közgyűlésünk elrendeli, hogy a jövőben azon iskoláknál, ahol a bukási százalék a 33 at meghaladja, vagy az igazolatlan mulasztások az összes mulasztások 33 %-án túl mennek, vizsgálat vezetendő be annak megállapítására, hogy kit terhel a felelősség a gyenge eredményért, vagy az iskolalátogatásban mutatkozó hanyagságért. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 19. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Pénztári: 5377—1929 III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Az 1929. évi december hó 5-én tartott egyházkerületi közgyűlés 246. sz. határozatával elrendelte, hogy minden parochiális könyvtár részére a kerületi iratterjesztés útján dr Révész Imre „Akikre nem volt méltó a világ” című könyve beszereztessek. Tekintettel arra, hogy ezen munkát kerületünk egyházközségeinek egyrésze már az iratterjesztés útján megrendelte, felhívom mindazon Nt. Lelkészi Hivatalokat, amelyeknek könyvtárában még ezideig nincsen meg, hogy azt velem azonnal közöljék a szükséges példányszámok megállapíthatása és megrendelhetése végett. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 18. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

5398—1929. szám, KÖRRENDELET. *A Nt. református Esperesi és Lelkészi hivataloknak.* Magyar református egyházunk egyik legkiválóbb s áldott emlékezetű fiának: Szász Károly, volt budapesti püspöknek, a jeles költőnek, szónoknak és műfordítónak születése századik évfordulója alkalmából az élő magyar értelmiség azzal kívánja leróni háláját és elismerését iránta, hogy munkáit, melyeknek nagy irodalmi értékét az elmúlt idők sem szállíthatták le, sajtó alá rendezi. Felkérem, sziveskedjék odahatni, hogy református hiveink, főleg pedig lelkésztársaim ezt az irodalmi vállalatot megértéssel, meleg szeretettel és anyagi tehetségük szerint támogassák. Amennyiben lelkésztársaim úgy óhajtanák, hogy a megrendelendő kiadványok ára esetleg kongruájukból vonassék le, ilyen irányu felhatalmazásuk alapján, mely ebben az esetben a Nt. Esperes urak és Lelkésztársak a rendeléssel együtt a püspöki hivatal iratterjesztési osztályához küldendő, püspöki hivatalom ezt készségesen megcselekszi s a könyvek árát a kiadó céghez nyugta ellenében közvetlenül továbbítja. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 17. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

5470—1929-I. szám. KÖRRENDELET *Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkészi Hivatalnak.* Tudomásulvétel végett közlöm szó szerint az alábbiakban egyházkerületünk bukaresti ügyvivőjének, Tőkés Ernő esperes urnak hivatalomhoz intézett 2296—1929. számú levelét: „A bukaresti ref. esperesi hivatal jelenti [București II. Str. Sfii Voievozi 50], hogy a C. F. R. illetékes vezérigazgatósága közlése szerint az 1930 ik évben is érvényben marad — némi megszorítással — a mai vasuti 50 % os kedvezmény. A megszorítás abban fog állani, hogy az állami státókba felvett lelkészek, theol. tanárok és egyházi tisztviselők „Carnet de Identitate“-i csak évi 12 utra lesznek érvényesek. A családtagok [feleség, gyermek] pedig csak évi 6 szori utra érvényes igazolványt fognak kapni. Egyelőre azonban a régi igazolványok érvénye ki lesz tolva 1930. február március végéig, amíg a sok százezernyi igazolvány-nyomtatvány elkészül. Az új igazolványokért való folyamodást az újabb instrukciók megérkezése előtt nem fogadják el. Azért az egyházak tisztviselői se terheljék magukat addig, amíg az erre vonatkozó újabb tájékoztató a kerület hivatalos lapjában meg nem jelenik. A carnetek díja és kiállítási költségei változni fognak, de fénykép mindenesetre a jelen évből való és csak egy darab fog kelleni a gyermekek részére, csak a felnőtteknek jó a régi igazolványból való is. Bukarest, 1929 december 16. Kiváló tisztelettel: Tőkés Ernő, ref. esperes“. Oradea—Nagyvárad, 1929 dec. 20. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Ismét kapható

a Kisbetűs Énekeskönyv

Ara 82 Lei. -- 10 drb

vételénél 75 Lei.

Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Ioan Vulcan (Magy Sándor-n.) 14

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihor
Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtatnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORDEN—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyóásárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbelételeket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-
számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-
kölcsonöket. Átutalásokat előnyösen
teljesít. Minden bankszerű üzletet
kedvezően lebonyolít.

**Répolseli a trieszti „Adriai“
biztosító-társaságot.** 51

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein S. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitünő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel dij-
talanul szolgálunk. 51

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

h a r a n g j a i t

51

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.

390-22,40 x hiányzó

III. évf.

Oradea—Nagyvárad, 1929 december 28.

52. sz.

REFORMÁTUSOK LAPJA

A Nirályhágomelléki Ref. Egyházkerület Hivatalos Közlönye

Főszerkesztő: DEBRECZENI ISTVÁN. Felelős szerkesztő: KOVÁCS JÓZSEF

Szerkesztőség és kiadóhivatal Református Püspöki Hivatal Oradea—Nagyvárad, Strada Petru Maior (Or-nica) 1. Kéziratokat nem ad vissza a szerk.

Előfizetési ár: egész évre 550 lei. Fél-évre 275 lei. — Lelkészek és tanítók saját személyükre évi 350 lei előfizetési díjért kaphatják meg a lapot.

Egyes lappéldányok ára 15 lei.

Megjelenik minden héten szombaton.

„Boldog, kinek nem kell szánni elvesztett idejét...”

Ez a legkomorabb bünbánati ének. Mikor az év utolsó alkonyatán felzug az ajkakon, a dallama hiába szárnyal felfelé, szavai szinte elviselhetetlen sullyal szakadnak rá a lelkünkre. Reám évről évre mélyebb hatást gyakorolnak: egyre vádolóbban vágnak a szívembe. Megállítanak, kényszerítenek, hogy visszanézzek, figyelmeztetnek, föleszméltetnek.

Egy év múlt el ismét... az alkalmak végtelen sora a kötelességteljesítésre, a szolgálatra, gyülekezetünk, egyházunk építésére, Istenország terjesztésére. Mint ragadtuk meg a gyorsan elröppenő alkalmakat? Mit végeztünk el a reánk bízottakból és hogy végeztük el?

Jelöltél-e ki magadnak célokat, — elérted-e? Tüztél-e ki feladatokat — megvalósítottad-e? Ha magad nem tüztél — adott az Úr — végrehajtottad-e?

Vagy kitértél előlük kényelemszeretetből, a magad kimeléséből, vagy megalkuvásból?

Ha elvégezted, gyönyörűség volt-e számodra, vagy teher? Robot volt-e, vagy boldogság? A kötelesség parancsszavára tetted-e vagy a Lélek kényszerített rá?

Ha nem végezted el, ne némitsd el a lelkiismereted szavát se mentségek keresésével, se másod gátló munkájával, mert a Lélek szavát úgy se tudod elnémitani!

Ha elvégezted: megláttad-e benne a kegyelmet, vagy csak a magad erejét? Eltudod-e némitani a hiuság kísértését az ige beszédével: „Haszontalan szolga vagyok, mert csak azt tettem amit kellett cselekednem“.

Lelkipásztor, tanító, világi előljáró testvérem, fel szoktad-e tenni magadnak ezeket a kérdéseket? Tedd fel, mert lelkiisme-

reted ugyis eléd adja és gyülekezeted, hivatásod, munkád ugyis fellárja, mert könyörtelenül kiáltja feléd az ó év.

Ismét elmúlt egy év. Hány mult már el így — és hány még hátra...? Vajjon fogod-e, tudod-e pótolni a hátralevő az eddigiek hiányait, mulasztásait?

Lesz-e majd egyetlenegy ó év és lesz-e majd egy csöszelid alkonyat, melyen boldogan zendül meg ajkunkon, szivünkben az ének: „Boldog, kinek nem kell szánni elvesztett idejét...
D. I.

Konkrét javaslat a lelkészek életbiztosítása és a papi árvák megmentése tárgyában.

A Reformátusok Lapja folyó évi 48. számában fenti cím alatt megjelent közlemény olyan életbevágóan fontos és halasztást nem tűrő kérdés prakticus megoldását tárja elénk, hogy amíg ezzel szemben a feledés fátyolát boríthatjuk mindarra a sok irka firkára, tervezgetésekre, erőtlen megoldási kísérletekre, melyek eddig napvilágot láttak, másfelől görcsösen meg kell ragadnunk a kedvező alkalmat arra nézve, hogy a Szombati Szabó István által felvetett eszme, szerencsésen megkonstruált javaslat tervezet, arra illetékes egyének által elfogadva, kiegészítve és végleges formába öntve, lehető gyorsan megvalósulhasson. Az anyaszentegyház hivatalosaira emésztő gond kínos sulya nehezül abban a tudatban, hogy váratlan vagy időelőtti elhalálozásuk esetén, milyen nyomoruságos helyzetbe jutnak gyámol nélkül maradó özvegyeik és árváik!? S mert az élet megköveteli a magáét, még ha lelkipásztorokról van is szó: hány, meg hány testvérünk szabadul fel az emésztő gond lelket, kedélyt, munkakedvet lenyügöző sulya alól, ha elhagyandó kedvesei szerény, de biztos megélhetése a tervezett biztosítási akció révén biztosítva lesz. Hány, meg hány az élet terhe s a jövő bizonytalansága miatt elkedvetlenedett s csak a legszükségesebb hivatali teendők végzésére korlátozott energia fog buzgósággal és lankadást nem ismerő odaadással odaállani a nagy akadályokon is győzedelmeskedő szolgálat teljességére. Szinte csodálkozunk kell, hogy eleddig eszünkbe nem jutott ez a helyzetünkben egyetlen lehetséges és eredményes megoldás.

S mert a tett halála: az okoskodás, meg a halogatás, midőn sok-sok lelkésztestvérem nevében is meleg szeretettel köszöntöm indítványt tevő testvéreimet, arra kérem, hogy kerületünk minden egyházmegyéjéből vegyen maga mellé még egy-egy lelkész-

testvért, hogy ez a szűkebbkörű bizottság szerkessze meg a tervezet végleges szövegét [tisztázza a követendő eljárás módzatait, a lebonyolítás kereteit, tegye meg a számításokat, bírálja felül a megbízhatónak talált intézet ajánlatát, stb.] s tegye meg az elhatározó lépéseket a mielőbbi gyors megvalósíthatás érdekében.

Ne kedvetlenítsen el bennünket a javaslat sorsa felett napi-rendre térést eredményezett egyházkerületi álláspont sem, mely a fizetendő járulékok bizonyos hányadának a lelkeszi állomást fenntartó gyülekezetek által leendő vállalást megoldhatatlannak látja! Ezt magam sem látom kivihetőnek, de ez csak részletkérdés s a dolognak menni kell e nélkül is, ha szívvél-lélekkel mellette leszünk.

Szamoskrassó.

O. S.

A lelki élet legfőbb ereje.

Az emberi elme reneszánszának dicsőséges korszaka ez a mostani. A bámulatos találmányok, a nagyszerű felfedezések egész csodás sora bizonyítja ezt.

Ámde hogyha a jelenkor az emberi ész páratlan felvirágzásának az időszaka is, mégis egészen bizonyosan a lelkiélet aláhanyatlásának is a korszaka ez. Mert míg a nagy múltban a vallás az emberi élet egyik leghatalmasabb mozgóereje volt, addig az ma nem élő valami nagyon sok embernél. Az egyre hatalmasabb méreteket öltő világi élettel szemben a lelki élet elerőtlenedik. A nagy világ fényét követik az emberek; a lelki élet fénye elhalványodik bennök. Ezért lett hatástalanná a valóság. Nem bizunk a saját lelki életünk tapasztalataiban; félünk lelkileg élni; imáink erőtlenné lettek, kimaradoztak, elhallgattak. Már pedig az imádkozás elhagyása a lelkiélet lehanyatlásának legbiztosabb jele. Éppen ezért az imádkozás felelevenítése legfőbb eszköze a lelki élet felébresztésének. Az tart bennünket lelkiképen élve. Az a lelkiélet legfőbb ereje, fenntartója, táplálója.

Mi emberek nem szeparált, izolált individuumokként élünk e nagy világban. Olyan szoros viszony van lelkünk és Istennek lelke között, mint aminő van az édesanya és gyermeke között. Lelki dróttalanság köt össze bennünket a jó Istennel. Ezért buzgó imánk nyomán lelki megerősödést közöl velünk az Úr.

Ezen a lélektani axiómán nem változtatott semmit az a széles körben elterjedt hiedelem, hogy az imádkozás: auto-szuggeszció. Mert tegyük fel, hogy mikor imádkozunk, csakugyan szuggeralunk valamit a saját lelkünknek. Mi az mibenlünk, ami azt a szuggeszciót eszközli? Meggyőződésem szerint: a mi lelkünkkel érintkező isteni Lélek az, amely a legnemesebb gondolatokat, a legmagasztosabb meglátásokat inspirálni szokta

nekünk. Isten lelkével pedig imádság útján lehet érintkezni, vele összeköttetést találni. Ezért az imádság a lelki élet legfőbb ereje. Azért ismerték el minden korszak kiemelkedő emberi elméi dicsőséges dolognak az imádkozást. Minden időknek legnagyobb emberei azok lettek, akik leglélekbőlfakadóbban tudtak imádkozni. Ha most már elismerjük az imádság fentebb kifejezett nagy lelki erejét, micsoda hitvány teremtések vagyunk akkor mi, hogy olyan keveset vesszük igénybe azt az istenadta csodálatos erőt!

Bokor Sándor

Helyreigazító nyilatkozat.

Utalással a „Reformátusok Lapja“ 1929 november 30-iki, 48 ik számában közétett nyiltlevelem tárgyára és tartalmára, az azóta ez ügyben általam folytatott több oldalú tárgyalások és a kapott nyilatkozatok eredményéhez képest belső indíttatásnak érzem az alábbi közétételét.

Az általam inkriminált és a nyiltlevélre egyedüli okot szolgáltató sértő és gyanúsító tartalmu azon kifejezésnek, mintha én egyházkerületi tanácsbíróvá választásom érdekében bárki ellen is intrikával dolgoztam volna, autentikus formáját ma már az eredeti precizitásban a több oldalról beszerzett nyilatkozatok segítségével sem sikerült rekonstruálni. Csupán annyit lehetett megállapítani, hogy a megnevezetlen bánátnak imputált, de ő általa következetesen és a leghatározottabban tagadásba tett kijelentés a hitelesség rövására számítandó reprodukálási eltolódásokkal abból az alapból nőtt ki, hogy a kijelentést úgy is lehetett érteni, amilyen formában és célzattal azt én előttem másodkézből reprodukálták. Eképen magának az inkriminált kijelentésnek bebizonyítható gazdáját feltalálni nem sikerült.

Ilyen körülmények között, eddigi tárgyalásaim és a beszerzett nyilatkozatok és ellennyilatkozatok, állítások és ellenállítások eredményéhez képest a megnevezetlen bánátni ellen a neki imputált, de általa állhatatosan tagadott kijelentések folytán használt kitételeimet rektifikálni és semmisnek nyilvánítani kötelességemnek tartom.

Minden más feltételezéssel és gyanítgatással szemben kijelentem továbbá, hogy nyiltlevelem közétételét annak idején jogos felháborodásomon kívül egyetlen kizárólagos és mindenki által könnyen belátható szándék vezette csupán: az t. i., hogy egy ilyen mélyen a jellembe vágó és igen könnyen jó táptalajra találó gyanúsításnak apátlan-anyátlan pletykává terebélyesülését még kellő időben és gyökerében megakadályozhassam.

Lugoj—Lugos, 1929 december hó 18-án.

Szombati Szabó István.

**Rendeljünk : Református
Árvaházi Képes Naptárt!**

IRODALOM

Irodalmi jelentés. Tisztelettel hozom olvasóim tudomására, hogy *Képek a parochiáról* IV-ik kötete megjelent az alábbi tartalommal: 1. Szabolcska Mihály Marosfelfaluban. 2. Jászmező községi hitelszövetkezet. 3. Egy levitakántortanító naplójából. 4. Rektornéasszony borsot tör. 5. Papiértekezleti képek. 6. Ábelvázi és a szent vizitáció. 7. Világháborus időben. 8. Névtelen hősök. 9. Theologiai tanárjelöltek. 10. Az óra. 11. Ad veritatem per sentiam. 12. A lourdesi csoda. 13. A tiszta szobán. 14. Egy novella. 15. A patronusok. 16. Az exesperes. 17. Agenda polgári házasság után. 18. Szucsáki Ferenc és Kabos Klára emlékezete. 19. Gegesi Kis Ferenc. 20. Az elvesztett paradicsom. — 120 leír előleges beküldése mellett portómentesen megküldöm. Gornești — Gernyeszeg, Jud. Mureș *Csekme Ferenc.*

KÜLFÖLD

Mit tesz a magyar protestantizmus a külmiszióért?
Ez a kérdés kétségtelenül mindenki szívét mélyen érinti, ki protestáns egyházának nemcsak névszerint, hanem szívében is tagja. Magyar protestantizmusunk a jelentősebb protestáns egyházak között az egyedüli, amelyik a külmiszióért eddig alig tett valamit. Ki akar segédkezni nyújtani ahhoz, hogy ez a szégyenteljes állapot megváltozzék? A Magyar Evangéliumi Keresztény Missziói Szövetség 26 évvel ezelőtt kitűzte már a magyar külmiszió zászlaját. Ma két tagja dolgozik künt a pogány országokban: Kunst Irén Kinában, Molnár Mária az Admirallás-szigeten a pápuák között. Ezenkívül körülbelül tíz miszionárius jelölt várja Budapesten, hogy kiképzés végett külföldi intézetekbe küldje őket a szövetség.

Hogy azonban a szövetség vezetősége ezt a nagy felelőséggel járó feladatot vállalhassa, a magyar protestantizmus szélesebb körű és buzgó támogatására van szüksége. Mindenki, aki e sorokat olvassa, vesse fel magában a kérdést: nem kívánja-e Isten, hogy akár milyen kicsivel én is hozzájáruljak a nagy és szent cél megvalósításához? Az első, amit e téren olvasóink tehetnek a „Hajnal” című egyetlen magyar külmisziói lapra való előfizetés és előfizetés-gyűjtés. E lap havonként 16 oldal terjedelemben jelenik meg és rendkívül érdekes misziói cikkeket közöl. Különösen nagy érdeklődést keltenek azok a hosszú levelek, melyeket Molnár Mária ír a pápuák között folytatott munkájáról s melyeket a lap rendkívül érdekes képekkel is illusztrál. A „Hajnal” emellett a legolcsóbb magyar evangéliumi lap: évi előfizetési díja csak 150 pengő, éppen azért, hogy más lapok előfizetői is megrendelhessék. Aki megismeri, soha többé meg nem válik tőle. Ezenkívül mindenki hozzájárulhat adományaival is a magyar protestáns külmiszió kifejtéséhez. A szövetség szívesen küld perselyt mindenki számára, miáltal lehetővé válik filléres adományok gyűjtése is. Előfizetések, adományok továbbá persely.

vagy „Hajnal” mutatványszám iránti kérelmek a Magyar Ev. Ker. Missziói Szövetség címére (Budapest IX., Üllői-ut 19. II. 4.) küldendők.

„Az evangélikus egyház helyzete Oroszországban” címmel tartott Brokanov oroszországi lelkész október 10-én igen nagy közönség előtt lelket megrázó előadást a baseli münster-saalban. Az orosz evangélikus egyház — mondja — német hatásra létesült. Kezdetben csak a német kolonistákból állott. A reformáció csak később terjedt el az oroszok között. A háború előtt az államegyház, most pedig a szovjetkormány gördit sok akadályt működése elé. Mindezek ellenére oly nagy térhódítást tett az evangélium, hogy többszáz gyülekezet alakult. A szovjetkormány bár ellenséget lát benne is, mint minden vallásos alakulatban, de mégis talán az evangélikus egyház élvez a legtöbb szabadságot. Ezt pedig annak köszönheti, hogy az evangélium hívei oly példás életet élnek, hogy kénytelenek előtte tisztelettel meghajolni. Leningrádban evang. theol. szeminarium van, hol már 400 lelkészt képeztek ki nagy feladatára. A teljes bibliát kiadták orosz nyelven 60.000 példányban. Összejöveleiket mindig nagy számmal látogatják az orthodox egyház tagjai is. A munkában nagy akadály a nép tudatlansága és ceremóniális keresztyénsége. Faluhelyen a pogány vallás minden emléke fennmaradt. Bálványisteneik régi neveit a bibliai szentek neveivel cserélték fel. Ennyiből áll keresztyénségük. Különbben huszmillió mohamedán vallásu, igen sok zsidó és Szibéria rengeteg mezőin pontos számmal ki nem mutatható pogány él, akik még az evangéliumot nem ismerik. A sokmillió orosz nép most tombol, keres. Csak egy Luther, vagy Kálvin kellene. Oroszország a reformáció hive lenne. S ők hiszik, hogy eljön középük ez a férfi; hiszik, hogy a közeljövőben Oroszországban oly lelki forradalom lesz, amelyben Isten lesz a győztes. Ne szünjünk meg érte imádkozni.

S. K.

HIREK

A januári konferenciát, mint minden évben, úgy most is megtartja a Budapesti Ref. Theol. Tanári Kara. Ugyan-ebben az időben lesz, de külön programmal a református papnák és a vallástanárok országos konferenciája is. A konferencia ideje 1930 január 14—15—16. Előadókul felkérték: dr Ravasz László püspök, Imre Sándor egyet. tanár, dr Vasady Béla, dr Csekey Sándor, dr Victor János theol. tanárok, Veress

Jenő, és dr Máthé Elek theol. m. tanárok, dr Nagy Sándor püspöki titkár, Berkes József és Ruzsás Lajos lelkészek. A tervezett előadások címei a következők: A jelenkori protestáns theologia általános helyzete. „A hitetlenség lélektana és dogmatikája”. „Mit köszönhetünk a magyar puritánoknak?” „Pszichoanalízis és lelkipásztori gyakorlat”. „A lelkipásztor embernevelő művészete”. „Hogyan nyuljon a lelkipásztor az ótestamentum-

hoz?" „Egyházunk és a gazdasági krízis”. „Az újszövetségi tudományok és a lelkipásztor”. „Az elszakított területek magyar református egyházainak helyzete”. A reggeli bevezető és esti befejező áhitatok tartására Pálóczi Czinke István püspök, Vincze Elek esperes, továbbá Szalóczy Pál, Marjay Géza és Olé Sándor lelkészek kéreltek fel. A konferenciára a Magyar Államvasutak féláru vasutijegy váltására jogosító igazolványt adtak. Jelentkezni lehet január 8-ig a budapesti ref. theol. akadémia Igazgatóságánál. Az összes előadásokra szóló konferenciai jegy ára 2 P.

A klopódiai [Clopodia, Temes megye] református egyházban is megalakult a „Ref. Nőszövetség”. Mint ref. nők, szívvel és lélekkel kívánnak egyházukért dolgozni, azt Nőszövetségükben áldozatos munkáik által szeretni, megbecsülni, támogatni és megerősíteni igyekeznek. A klopódiai egyházban minden nő belépett a Ref. Nőszövetségbe. A tisztikar a következőképen alakult meg: Rieger Károlyné elnök, Rehorek Fülöpné és Kepl Jánosné alelnökök, Gruber Terike jegyzőkönyvvezető. Kalaszek Etelka pénztárnok,

végül Zimmermann Wilmosné, Schmiedt Keresztélyné, Roszsa Fülöpné, Gruber Ádámné és özv. Gruber Jakabné választmányi tagok lettek. A jó Isten áldja meg egyházunkat s a Ref. Nőszövetséget sikerrel!

Kisebbségi Iskolaiúgy, a „Magyar Kisebbség” című nemzetpolitikai szemle melléklete folyó évi szeptemberben és november hóban a következő tartalommal jelent meg: Gál Kelemen doktor: a baccalaureátus. — Kisebbségi tanárok románnyelvű vizsgálata. — Tanítók vizsgálatai és előléptetése. — Tankönyvek bevezetése. — Hitoktatók képesítésének felülvizsgálása. — Idegen nyelvek tanítása elemi iskolákban. — Tanítók véglegesítő vizsgálata. — stb., stb. (egyebekben lásd 5450. sz. körrendeletet).

Társszerkesztők; Arday Aladár, dr Bodnár Gábor, Bokor Sándor és Szombati Szabó István.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Boldog ujesztendőt kívánunk munkatársainknak és olvasóinknak!

Hivatalos rész

Református Püspöki Hivatal, Nagyvárada.

5375—1929. szám. KÖRRENDELET. Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak és az Egyházközségek tekintetes presbyteriumainak. A lelki megújulásnak az az üdvös folyamata, mely református anyaszentegyházunk életének egész mezejét nap nap után jobban áthatja s rajta olyan jelenségeket termel, melyek Isten országa növekedésének és szebb jövődjének várására

jogosítanak, csak akkor lesz igazán eredményes, ha hűveink ezt az ügyet olyan apostoli munkának tekintik, mely mindnyájunké, melyből tehát nem szabad nekik magukat kivonni azzal az igen olcsó, de ócska és hamis kifogással, hogy „ez nem tartozik ránk, ez a pap dolga”. Nem! Ez nem a pap dolga, hanem az egyetemes, „királyi papság” dolga, melynek anyaszentegyházunk hitelvei szerint minden keresztyén hívő egyformán tagja. Főleg pedig a presbyterek dolga, kiket éppen arra választott és kötelezett el a gyülekezet, hogy az egyházépítés munkáját a lelkes-szel együttesen, testületük tekintélyének egész súlyával végezzék.

Ezzel szemben egyházközségeink életében mindinkább az a gyakorlat alakult ki, hogy a presbyteriumok egész működése ugyyszólván kizárólagosan csak az egyházközségek gazdasági, vagyoni, építkezési és adókvetési ügyére szorítkozott, úgyhogy abból a sok időből, melyet presbyter atyánkfiai gyakori s — fájdalom — néha áldatlan, szeretetlen vitatkozások miatt hosszúra nyúlt presbyteri üléseiken az anyagi kérdésektől nem sajnáltak, nem jutott semmi sem azoknak a dolgoknak a megbeszélésére, melyek a gyülekezetek lelki életére vonatkoznak. Épületek emelkedtek az egyházközségekben dicséretes módon, de a porba-sárba szétszórt lelki kövekből nem épült ugyanakkor hasonló lendülettel a Krisztus szentegyháza. Minden elismerésméltó takarékoskodással itt ott gyűlt, gyarapodott az egyházak vagyona is, de a lelkek szegények maradtak s nem gyűjtöttek kincseket, melyeket a rozsdá és moly meg nem emészthet. Lelkiismeretes sáfárkodással kirovattak és beszédettek az adók s azokból nagyjából meg is adatott kinek kinek, ami az övé, de nem merném nyugodtan állítani, hogy megadatott mindenütt Istennek is, ami az Istené. Ebben az anyagiakra irányult buzgólkodásban szinte feledésbe ment az az igazság, hogy — bár mindezeket a kötelezettségeket is teljesíteni kell hűséggel és gondossággal, mégis voltaképpen csak „egy a szükséges” s hogy amazokat úgy kell ellátni, hogy mellettük és miattuk ez az egy szükséges dolog kárt ne szenvedjen. Mint a régiek mondták: „*unum facere et alterum non omittere*” — egyiket el kell végezni, a másikat nem szabad elmulasztani.

A presbyteriumi munkának ezt az egyoldalúságát — melyet azonban semmiképpen sem volna igazságos dolog egyedül csak a presbyteriumok s azok keretében is csak a ma élő presbyterek rovására írni — sajnálattal észlelte már régebb idő óta református egyházi életünknek minden felelős tényezője s e fonákság megszüntetése végett hozta meg egyházkerületünk közgyűlése is ez évi december hó 5. napján 244/8. jkvi sz. alatt azt a határozatát, mely elkötelezi az egyházközségek presbyteriumait, hogy ezentul legalább is félévenként egyszer tartsanak olyan gyűléseket is, melyeken kizárólag belmissziói, illetve lelki ügyekkel foglalkozzanak.

Kérem a Nt. Lelkésztársaimat és valamennyi Presbyter Atyámfiát, hogy ennek a kerületi határozatnak hűséggel siessenek eleget tenni. S hogy az új lelki munkának a menetét egyházkerületünk belmissziói bizottsága is a kellő és minden tekintet-

ben kívánatos figyelemmel kísérhesse a presbytériumokat a kezdet nehézségein tanácsolással s utbaigazításokkal — szükség esetén — átsegíthesse, elrendelem, hogy — további intézkedésig — a presbytériumoknak eme belmissziós üléseiről a jegyzőkönyv egy hiteles kiadványa a gyűlés idejétől számított nyolc nap alatt a nt. esperesi hivatalokhoz minden egyházközségből feltétlenül beküldessék. Nt. Esperes Atyámfiait pedig felkérem, hogy az egyházközségek ebbeli eljárását ellenőrizni, mulasztás, vagy késedelem eseteiben megfelelően cselekedni s a beérkezett jegyzőkönyveket összegyűjtve, együttesen, püspöki hivatalomhoz oly időben betérjeszteni sziveskedjenek, hogy azokat a belmissziói bizottság az időszerint legközelebb esedékes kerületi gyűlés előtt letárgyalhassa s jelentését a közgyűlés elé terjeszthesse.

A magam részéről őszinte örömmel üdvözlöm egyházkerületünk bölcs és gyakorlatias rendelkezését s annak lelkiismeretes végrehajtásától gyülekezeteink lelkiéletének — a jó Isten kegyelmével — nagy és mélyreható átalakulását remélem. Ha majd presbiter atyámfiainak e munka folyamán a keresztyén hitélet csendes mélységeibe mindjobban betekinteni igyekeznek, akkor látják csak igazán, hogy ezen a nagy, szinte határtalan munkamezőn mennyi a pótolni és tennivaló. Sohasem volt nagyobb szükség erre a ráeszmélésre s annak nyomában egy új, átfogóbb egyházépítő presbiteri munkára, mint éppen ma, mikor a világháboruba sodort annyi milliók könnyétől, átkától és vértől gyászos romok között tépett — sebzett szárnyu madarak gyanánt vergődnek ma is az emberi lelkek — s köztük nem utolsósorban a szegény kálvinista magyarság is, sok megpróbáltatásuktól és gazdasági válságoktól sujtott életük fájdalmas nyomasztásában. Mennyi éhsége van ezekben a lelkekben a hitbeli vigasztalásnak, mennyi vágya a belefogódzásnak egy erős, férfias testvéri kézbe, mely felemelje őket a porból s odairányítsa tekintetüket Arra, aki azt mondta egykor és mondja örökké az övéinek: „ne féljeteK kicsiny nyáj, én meggyőztem a világot”! És sohasem is volt alkalmasabb az időpont ennek az új presbiteri munkának a megindítására, mint éppen most, midőn immár a haldokló esztendő utolsó napjai is tovasuhannak, mint az árnyék. Temessük el ezt az esztendőt Szeretett Presbiter Atyámfiainak és pecsételjük le a sirját, sőt álljunk őrt is fölötte, hogy a mult annyi hitbeli közömbössége, lelki aszálya és bűne ki ne jöhessen abból valaha és tekintetünket, egész lelkünket odafordítsuk arra a nagy fényözönre, mely a közeledő újév hajnalát, besugározza s boldog reménykedések édes vigasztalásával tölti be! Annak a nagy és mindenható névnek az örökkévaló tündöklése ez melynek felvételét ünnepli e napon a keresztyén világ. *„Annak okáért az Isten is felmagasztalá őt, és ajándékoza neki olyan nevet, mely minden név fölött való, hogy a Jézus nevére minden térd meghajoljon, mennyieieké, földieké és föld alatt valóké”.* [Pál ap a filippibeliékhöz 2, 0—10.]

Új esztendő... új remények, új tervek, új kezdések!

Ebben az új esztendőben, ennek legelső napjaiban indítsák meg a presbitériumok is a Jézus nevében ezt az új munkálkodásukat! Róluk, a presbiterekről mondom én is Pál apostollal, hogy „Isten munkatársai vagyunk“, de egyben ugyancsak Pál apostollal nekik is mondom: „Azért szerelmes Atyámfiai erősen álljatok, mozdíthatatlanul buzgólkodjatok az Úrnak dolgában mindenkor, tudván, hogy a ti munkátok nem hiábavaló az Urban“. [I Kor. 15, 58.] Így, ilyen válvett munkálkodás nyomán remélhetjük — Isten áldó kegyelmével — elsősorban a magunk s aztán velünk együtt a gyülekezetek áldott lelki megújódását is s boldog teljesedését a Pál apostoli intelmeknek egész keresztyén életünkben: „*hogy levetkezzétek ama régi élet szerint való embert*“... „*Megújuljatok pedig a ti elméteknek lelke szerint és felőtözzétek amaz új embert, mely Isten szerint teremtett igazságban és valóságos szentségben!*“ [Efez. 4, 22—24.] Oradea—Nagyvárad, 1929 december 28. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István, püspök.

Tanügyi: 5443—1929-II. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli Iskolafenntartó egyházközségnek.* Mihez tartás végett közlöm, a B) 126703—1929. számú miniszteri rendeletet. A Miniszter ur döntése értelmében van szerencsém tudomására hozni, hogy elhatározott, miszerint az elemi iskolai törvény 29. feje. értelmében a kisebbségi növendékek iskolai beiratása alkalmával leteendő deklarációk 1930—31. iskolai évtől kezdve bélyegmentesek. Aláírások. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 23. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

Tanügyi: 5450—1929 II. sz. KÖRRENDELET. *Valamennyi kebelbeli iskolafenntartó hatóságnak és testületnek.* A „Magyar Kisebbség“-i című nemzetpolitikai szemle Kisebbségi Iskolaügy címen tanfériak részére évi 6 ivnyi terjedelemben mellékletet ad. Ezen melléklet árát épen a kisebbségi tanszemélyzet súlyos anyagi viszonyaira való tekintettel 36 Lei-ben szabta meg, olyan alacsonyra, hogy az önköltségi árat is csak abban az esetben fedezi teljesen, ha tanáraink és tanítóink ezt a hézagpótló folyóiratot minél nagyobb számban megrendelik. A legmelegebben ajánlom tehát az iskolafenntartóknak és az egész tanszemélyzetnek a figyelmébe s elvárom, hogy támogatásukkal az önzetlen vállalkozás sikerét elő fogják mozdítani. Előfizetések a cél megjelölésével a Temesvári Bank Kereskedelmi R. T. Lugosi fiókjához küldendők. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k., püspök.

5587—1929 III. szám. KÖRRENDELET. *Valamennyi Nt. Esperesi és Lelkeszi Hivatalnak.* Legutóbbi egyházkerületi közgyűlésünk 19/8—1929. sz. határozatával a vagyonelettár vezetését elrendelvé, ennek folytán felhívom egyházközségeinket, hogy az 1929. év zárszámadásának elkészítése, felülvizsgáltatása és a felsőbb hatósággal való jóváhagyás után a Nt. Esperesi hivatalok útján a minden gyülekezet részére a hivatalom által megküldött nyomtatvány felhasználásával a vagyonelettár minden címletét és összes rovatait a legnagyobb pontossággal kitölteni méltóztassanak. A régi vagyonelettár utolsó éve 1919 lévén, valószínűnek tartom, hogy ezzel az idővel a vagyonelettár

táruk vezetése megszakadt. A pótlás az elmúlt 10 évről sok nehézséggel járván és talán a sokképen megváltozott viszonyok miatt egykönnyen és kifogástalanul szinte pótolható sem lévén, ennél fogva minthogy az egyházkerületi közgyűlés idevonatkozóan kifejezett rendelkezést nem tartalmaz, az látom legcélszerűbbnek, ha ezúttal az új vagyoneleltár az 1929. év zárószámadásával kezdődik. De figyelmeztetnem kell az egyházközségeket, hogy azokról a változásokról, melyek az egyház vagyoni helyzetében nagy eltolódásokat idéztek elő, minden egyes tételnél, akár az ingatlan, akár az ingó vagyonokra vonatkozik, a megfelelő okmányok beszerzendők és azok a vagyoneleltár mellett megőrzendők. Különösen rá gondolok az ingatlanoknál az agrártörvény végrehajtása során szenvedett veszteségekre, amelyeknél a kisajátított földmennyiségek a legnagyobb precizitással iktatandók be, amennyiben az eképen előállott új telekkönyvi helyzet úgy gondolom okmányszerűleg ezidőszerint még nem igazolható, tehát a telekkönyvi igazolvány csak ott szerzendő be, ahol a telekkönyvi kiigazítás már megtörtént. De egyúttal annak is szükségét látom, hogy az agrártörvény alkalmazása folytán az egyházközségek rendelkezésére bocsátott föld mennyiségek a vagyoneleltár megfelelő helyén nyilvántartásba vétessenek. A Nt. Esperes urakat pedig felkérem, hogy minden egyházközségből záros határidő alatt a vagyoneleltár elkészítéséről egyfelől jelentést kívánjanak, másfelől pedig az egyházlátogatások alkalmával e részben ellenőrzést gyakorolni méltóztassanak. Oradea—Nagyvárad, 1929 december 27. Atyafiságos szeretettel: Sulyok István s. k. püspök.

Ismét kapható a Kisbetűs Énekeskönyv

Ára 82 Lei. -- 10 drb
vételénél 75 Lei.

Beszerezhető:

Béres Károly könyvkereskedésében

a Királyhágómelléki Ref. Egyházkerület könyvkiadójánál
Oradea—Nagyvárad, Iosif Vulcan (Nagy Sándor-u.) 14

M. st. Oficiului Parochial Reformat
Nagytszt. Református Lelkészi Hivatalnak
Jud. Bihar Tinca—Tenke

Reklamációk a lap megjelenésétől számított 15 napon belül fogadtnak el.

Takarékosság

Segély- és Takarékszövetkezet

ORADEA—NAGYVÁRAD

Szent László-tér 5. sz., Kovács-ház
Alakult 1899. évben. Telefon 4-54.

Fiók: Fugyvársárhelyen.

Befizetett üzletrésztőke
Lei 8,500,000.

Takarékbetételeket előnyösen kamatoztat

Foglalkozik helibetét gyűjtéssel. *Le-számítól váltókat. Folyósít* jelzálog-kölcsönöket. Általásokat előnyösen teljesít. Minden bankszerű üzlettel kedvezően lebonnyolít.

**Képviselet a triestli „Adriai”
biztosító-társaságot. 52**

ORGONA- HOMLOKZATSIPOK

a rekvirált sipok helyébe első-
rendű kivitelben készülnek

Wegenstein L. Fiai

orgona- és harmonium-
gyárában, **Timisoara.**

Kitűnő hangú harmoniumok
és pedálos harmoniumok ál-
landóan raktáron. Orgona-
javítások, tisztítások és
hangolások pontosan eszkö-
zöltetnek. Költségvetéssel és
harmonium árjegyzékkel díj-
talanul szolgálunk. 52

HÖNIG FRIGYES, ARAD

Románia legrégebb és legnagyobb

harangöntődéje

ajánlja saját találmányu szabadalmazott

harangjait 52

Alapított 1840-ben

a legtisztább harang-bronzból, a hangok előre való meghatározásával. — Vas
harangszerelvények és harangállványok. — Villamos haranghúzó motorok.